

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Μ. Σάββατο 23 - Κυριακή Πάσχα 24 Απριλίου 2022 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 711

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΒΑΣΙΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Αν χάσουμε πλοία πολύ δύσκολα θα τα ανακτήσουμε

Την εκτίμηση ότι σε περίπτωση κατά την οποία οι κυρώσεις κατά της Ρωσίας καλύψουν όλα τα πλοία ρωσικών συμφερόντων, το κυπριακό νηολόγιο θα έχει απώλειες 10%, διατυπώνει ο υφυπουργός Ναυτιλίας Βασίλης Δημητριάδης. Αυτό μεταφράζεται σε 120-150 πλοία. Τονίζει ότι αν η Κύπρος χάσει πλοία δύσκολα θα τα επανακτήσει. Επισημαίνει, ωστόσο, ότι η κατάσταση τώρα είναι διαχειρίσιμη. **Οικονομική σελ. 4**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Τουρκικό φρένο στην επιστολή για ΜΟΕ

Στο ψυγείο μέχρι νεωτέρας, λόγω τουρκικής υπατιότητας, μπαίνει η επιστολή την οποία ο Πρόεδρος Αναστασιάδης προσανατολιζόταν να στείλει στην τουρκοκυπριακή πλευρά, προκειμένου να επισιμοποιήσει την πρότασή του για ΜΟΕ. **Σελ. 4**

ΑΠΕ

Σχέδιο «πράσινης» νεκρής ζώνης

Σχέδιο μετατροπής της πράσινης γραμμής σε πάρκο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας προς όφελος και των δυο κοινοτήτων έχει η κυβέρνηση, αν και ακόμη βρίσκεται σε αρχικό στάδιο προετοιμασίας. **Σελ. 5**

ΟΥΚΡΑΝΙΑ

«Εξυπνα» όπλα αλλάζουν τον πόλεμο

Τα «εξυπνα» όπλα αποδεικνύονται πολύ πιο αποτελεσματικά από μονάδες που θεωρούνταν η αιχμή του δόρατος. Η ουσιαστική απόδειξη του ισχυρισμού αυτού αφορά το πολύ ακριβό τίμημα που έχουν πληρώσει οι ρωσικές ένοπλες δυνάμεις. **Σελ. 18**

ΜΑΞΙΜΟΥ

Νέο πακέτο στήριξης νοικοκυριών

Με στόχο να δημιουργήσει δυνατό δίκτυο προστασίας έναντι των συνεπειών του πολέμου στην Ουκρανία και των πληθωριστικών πιέσεων που αυτός έχει πυροδοτήσει, θα κινηθεί η κυβέρνηση μετά το Πάσχα. **Σελ. 16**

Οι τρεις του ΑΚΕΛ που έμειναν δύο και ο Μάιος του Νίκου

Πώς επικράτησαν Αχιλλέας-Μαυρογιάννης και η εξαγγελία του τέως ΥΠΕΞ

Ενα απόλυτο χάος εκτυλίχθηκε τη βδομάδα που πέρασε στην Εζεκία Παπαϊωάννου, καθώς ονόματα υποψηφίων γράφονταν και σβήνονταν. Ενώ μέχρι την Τρίτη ο επικρατέστερος διαφαίνονταν πως ήταν –προς μεγάλη έκπληξη πολλών– ο Στέλιος Πλατής, το σκηνικό άλλαξε άρδην, μετά από ένα εικοσιτετράωρο. Οι λόγοι ποικίλλουν και

συνδέονται με τις θέσεις του στην οικονομία. Πλέον, Αχιλλέας Δημητριάδης και Ανδρέας Μαυρογιάννης είναι το δίδυμο που θα συζητηθεί στο Πολιτικό Γραφείο του ΑΚΕΛ μετά το Πάσχα, με το κόμμα να ξεσκονίζει τα βιογραφικά και να ψάχνει τυχόν σκελετούς στην ντουλάπα προτού κλειδώσουν υποψηφιότητες. Την ίδια στιγμή,

πάντως, ο Νίκος Χριστοδουλίδης δουλεύει αθόρυβα για την εξαγγελία του, που υπολογίζεται το πρώτο δεκαπενθήμερο του Μάη. Ο τέως υπουργός Εξωτερικών έχει μαζέψει εθελοντές με τους οποίους γυρίζει τις επαρχίες, στρώνει το προεκλογικό του πρόγραμμα και έχει βρει τον σύμβουλο επικοινωνίας του. **Σελ. 7, 8**

Το βλέμμα της Ευρώπης στο Παρίσι

Εμανουέλ Μακρόν και Μαρίν Λεπέν μονομάχησαν πριν από πέντε χρόνια για την προεδρία στη Γαλλία. Αυτή την Κυριακή θα δώσουν εκ νέου τη μάχη, με τις δημοσκοπήσεις να δείχνουν πως η κούρσα θα είναι πολύ στενή. Το μέλλον της Γαλλίας, αλλά και ολόκληρης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την επιλογή που καλούνται να κάνουν τα 49 εκατομμύρια πολίτες της Δημοκρατίας στον δεύτερο και αποφασιστικό γύρο των προεδρικών εκλογών. Και αυτό γιατί οι ακραίες θέσεις Λεπέν, μαζί με την στενή σχέση που έχει με το Κρεμλίνο, ενισχύουν τον φόβο στην Ε.Ε. Το διακύβευμα λοιπόν είναι αν θα επικρατήσει ο λαϊκισμός και το σκοτάδι με την ψήφο Λεπέν ή αν θα συνεχίσει ο Μακρόν, ο οποίος φιλοδοξεί να κερδίσει στο διεθνές παιχνίδι την ηγετική θέση που είχε άλλοτε η Μέρκελ. **Σελ. 22**

Η Τουρκία θα πάρει την πλευρά του νικητή

Ο Τζέφρεϊ Μάνκοφ μιλά στην «Κ»

Η Τουρκία θα εξαντλήσει τα περιθώρια τήρτας αποστάσεις από το ΝΑΤΟ και τη Ρωσία για να διατηρήσει τη φιλοδοξία της ως ανεξάρτητης περιφερειακής δύναμης, τονίζει στην «Κ» ο διακεκριμένος ερευνητής στο Πανεπιστήμιο Εθνικής Αμυνας των ΗΠΑ, Τζέφρεϊ Μάνκοφ. **Σελ. 20**

Στα 950 - 960 ευρώ ο κατώτατος μισθός

«Κλειδώσε» και αναμένονται ανακοινώσεις στο επόμενο διάστημα

Ο εθνικός κατώτατος μισθός στην Κύπρο έχει κλειδωθεί στα 950 - 960 ευρώ μικτά το μήνα. Πλέον, όλα τα επαγγέλματα θα έχουν αυτό το ποσό ως τον κατώτατο μισθό που θα δικαιούνται να λάβει ένας εργαζόμενος. Εκτός μένουν οι εργάτες γεωργίας, οι οικιακές βοηθοί και οι ναυτικοί. Το ποσό αυτό αναμένεται να αυξηθεί ελαφρώς, εν-

δεχομένως σε ένα χρόνο από τη θέσπιση του κατωτάτου. Το ποσό των 950 - 960 ευρώ προκύπτει ως ποσοστό του εθνικού διάμεσου μισθού που ισχύει για την Κύπρο. Δεν αναμένονται σημαντικές αντιδράσεις από την εργοδοτική πλευρά καθώς οι μισθοί που δίνουν οι πλείστοι βρίσκονται κοντά στο ποσό αυτό. **Οικονομική σελ. 3**

ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Πώς βυθίστηκαν τα σχέδια για εμπάργκο και στα λιμάνια

Μη γενόμενη λόγω έλλειψης ομοφωνίας θεωρεί η Λευκωσία τη συζήτηση για επέκταση των κυρώσεων κατά της Ρωσίας και στα σκάφη ρωσικών συμφερόντων. Η Κύπρος κατέθεσε ανησυχίες μαζί με τη Μάλτα και την Ελλάδα για την απαγόρευση ελλιμενισμού πλοίων ρωσικών συμφερόντων στην ΕΕ, οδηγώντας στη μη συζήτηση και στην υιοθέτηση μόνο του μέτρου για τα πλοία με ρωσικά σημαία. **Σελ. 6**

ΡΩΣΙΑ

Τα πολιτικά σινιάλα μέσω Κατεχομένων

Στην απουσία του Κυπριακού, το σημείο εξυπηρέτησης Ρώσων πολιτών στα Κατεχόμενα αποτελεί ένα ενδιαφέρον στοιχείο αξιολόγησης στο πώς θα λειτουργήσει, επί του πρακτέου. Κι ως εκ τούτου, καθίσταται ένα ενδιαφέρον εργαλείο εξαγωγής ασφαλών συμπερασμάτων για τη ρωσική εξωτερική πολιτική σε σχέση με τις εξελίξεις στην ανατολική Μεσόγειο – και δη το Κυπριακό. **Σελ. 5**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Η πραγματική Ανάσταση

Σε έναν κόσμο που συνεχώς αλλάζει, που οι κίνδυνοι συνεχώς αυξάνονται και τα όρια της ηθικής αμφισβητούνται, τι είναι το μείζον; Η προσήλωση σε θέσεις αρχών. Η υπεράσπιση της ελευθερίας μιας χώρας όπως είναι η Ουκρανία από την βίαιη ρωσική εισβολή. Το ανάχωμα σε ακραίες πολιτικές και λαϊκίστικες ρητορικές όπως αυτές της Μαρίν Λεπέν, η οποία διεκδικεί την εξουσία σε μία καθαρά δημοκρατική χώρα όπως είναι η Γαλλία. Το να γίνουμε εμείς οι ίδιοι η αλλαγή. Με τις μικρές και τις μεγάλες μας δυνάμεις. Σε αυτό τον ευμετάβλητο κόσμο, ως ξεκινήσει ο καθένας τον δικό του αγώνα. Για να μετουσιωθεί σε πραγματικότητα το αληθινό μήνυμα του Πάσχα. Μόνο έτσι θα επέλθει η πραγματική Ανάσταση.

'22
Η Ελληνική Επανάσταση
με φωνάρες και διαγράμματα PLAYMOBIL

Μάρτιος - Σεπτέμβριος 2022
Δευτέρα - Κυριακή | 10:00 - 19:00
Είσοδος Ελεύθερη

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΥΠΡΟΥ
Φανερωμένης 86 - 90, Λευκωσία

www.boccf.org f /boccf boccf

Επίσημος Χορηγός Αεροπορικών Με τη στήριξη της **playmobil** ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ Παιδικό Θέατρο Τράπεζα Κύπρου

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ενας Γερμανός στην Ευρύχου του 1878

Ο Γερμανός Franz Von Loher, ο οποίος την ημέρα του Πάσχα του 1878 βρέθηκε στην Ευρύχου, στο βιβλίο του «Cyprus Historical And Descriptive» διηγείται τις εντυπώσεις του και τα έθιμα του Πάσχα. **Ζωή σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Δεν προσπαθούμε απλώς παλεύουμε

Η Παναγιώτα Παπαγεωργίου μιλά για τον ρόλο της Ενριέττα Λέβιτ, που υποδύεται στην παράσταση «Silent Sky». «Μια γυναίκα κωφή, η οποία κατάφερε, παρ' όλες τις αντιξοές συνθήκες, να ανοίξει τον δρόμο για την αποκωδικοποίηση και την καταμέτρηση του διαστήματος», αναφέρει. **Ζωή σελ. 3**

ZENITH

TIME TO REACH YOUR STAR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

DEFY SKYLINE

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Αγαπημένο μου ημερολόγιο

«**Είναι** στραβός ο γιάλος ή στραβά αρμενίζουμε γιατρέ;» ρώτησα την Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντεν-σμπουργκ κι εκείνη, με το βάρος της επιστημοσύνης και των ψυχιατρικών της περγαμινών, μου απάντησε ψυχρά: «This is Cyprus μάνα μου. Αν αισθάνεσαι ότι η πραγματικότητα ξεπερνά τις αντοχές σου, το ημερολόγιο είναι ένας καλός τρόπος για να εκτονώσεις την απελπισία και τα δυσώιωνα συναισθήματα».

Αγαπημένο μου ημερολόγιο, η Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντεν-σμπουργκ πληρώνεται 60 ευρώ την ώρα για να βλέπει το ποτήρι μισογεμάτο. Εγώ πάλι, που πληρώνω μια ζωή το ΡΙΚ αγόγγυστα ως φορολογούμενη, μ’ όλα αυτά που συμβαίνουν στο ευαγές ίδρυμα βλέπω πλέον το ποτήρι εντελώς άδειο. Πώς αλλιώς να αισθανομαι όταν διαφημίζουν ανερυσθίαστα εκκομ-πή με φιλοξενούμενο κάποιον που καταδικάστηκε για δεκασμό και δωροληψία; «Ο Σάββας Βέργας μας συστήνει τη δεύτερη σύζυγό του και τον τέταρτο γιο του». Lifestyle επιπέδου Τηλεβόα! Αυτό είναι το ΡΙΚ που μας έταξαν ότι θα γίνει BBC όταν έκοβαν τις διαφημίσεις; Ντροπή αγαπημένο μου ημερολόγιο.

«**Εκείνη** & Εκείνοι», δημοσιογραφία από τα πανέρια των προσφω-ρών. Αν θέλουν πάντως να το τερματίσουν εκεί στο ΡΙΚ μπορούν να συνεχίσουν με τον Λουρουτζιάτη, τον Ρίκκο και τ’ άλλα παιδιά ώστε ν’ απογειωθεί το υπερθέαμα. Μια άλλη ιδέα επίσης είναι να αφηγηθεί ο τέως Μητροπολίτης Κίτιου Χρυσόστομος τη δική του δικαστική περιπέτεια προς τέρψιν του φιλοθεάμονος κοινού. Α πρόπος, ας σημειωθεί ότι ανήμερα της Λιτάνευσης του Αγίου Λαζάρου ο ευφάνταστος τέως Μητροπολίτης τίμησε τον Χάρη Γεωργιάδη. Είναι εντυπωσιακό σε ποια επικοινωνιακά μονοπάτια μπορεί να οδηγήσει η αγωνία επιβεβαι-

Το δασύτριο στήθος του Μακρόν ξύπνησε ένοχες αναμνήσεις στις κυρίες του καρέ, καθώς το αρχετυπικό sexiness του Σον Κόνερι στοιχείωνε τη γηραιά τους λήμπινο.

ωσps έναν πολιτικό αγαπημένο μου ημερολόγιο.

Αφού βρισκόμαστε στον κατήφορο, ας απολαύσουμε και την κατρακύλα του ογκόλιθου της άκρας δεξιάς Ανδρέα Θεμιστοκλέους: «Συγχαρητήρια στον πρώτο Υφυπουργό Πολιτισμού κ. Γιάννη Τουμαζή, για τον τιμητικό διορισμό του. Ελπίζω σύντομα να προωθήσει το Σύμφωνο Συμβίωσης μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων της Κύπρου, ώστε να επιτευχθεί η πολυπόθητη ειρηνική συναρξη και συμβίωση και συνακόλουθα, η επανένωση». Και καλά ο πρώην ΔΗΣΥ, τέως ΕΛΑΜ και νυν ό,τι χειρότερο πέρασε ποτέ από το

κοινοβούλιο. Το ΔΗΚΟ τι ζόρι τραβά, αγαπημένο μου ημερολόγιο, για να το θέσω λαϊκά ώστε να το κατονοήσει και ο γίναντας της λαϊκής Δεξιάς Ζαχαρίας Κουλίας;

Όπως επεσήμανε και η αριστερή (με την καλή έννοια) πτέρυγα του καρέ: «Θέλουν οι απορριπτικοί να κρυφτούν και η χαρά δεν τους αφήνει». Γιατί το ΔΗΚΟ, επάνω στην πρεμούρα του να εκφράσει την απογοήτευσή του για τον διορισμό Τουμαζή, θυμήθηκε τη «διοργάνωση της παράνομης συναυλίας στην Αρχαία Σαλαμίνας». Έτσι είναι αυτά τα πράγματα αγαπημένο μου ημερολόγιο. Όταν έχεις τον πολιτισμό

στο DNA σου φαντάζεσαι την «Αντιγόνη» ως συναυλία. (Λ)Άθως Αντωνιάδη, ζούμε για να σ’ ακούμε!

«Το χιούμορ είναι ο τρόπος για να βλέπεις το ποτήρι πάντοτε μισογεμάτο» τόνισε η Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ με το ειδικός βάρος της επιστημονικής της αυθεντίας. Αφού φυσικά προηγουμένως έλαβε τα 60 ευρώ cash, χωρίς απόδειξη, με την μεγαθυμία μιας κυρίας που μπορεί να κρατά αποστάσεις από τα λασπόνερα της πολιτικής. Με χιούμορ λοιπόν ανάγνωσα και τον διορισμό του νέου διαπραματευτή καθότι, όπως εύστοχα επισήμανε ο εγγονός της Ευγενίας της

Καλαμαρούς: «Ο Νίκαρος τrolάρει το ΑΚΕΛ και του τη βγαίνει από τα αριστερά». Chapeau Πρόεδρε!

Σε αντίθεση με τον Νίκαρο, το χιούμορ δεν αποτέλεσε ποτέ το ισχυρό χαρτί του πουλέν της εκσυγχρονιστικής Δεξιάς Μιχάλη Σοφοκλέους. Αν και αυτό δεν θα ήταν τόσο πρόβλημα, εάν απόφευγε το πλατσούρισμα στα απόνερα του λαϊκισμού. Ιδού λαμπρό δείγμα γραφής: «Εύχομαι να μην ισχύει ότι ο Ελληνικός καταγωγής Μιχαήλ έπεσε υπερασπιζόμενος τη Μαριούπολη από το Ρωσικό ιμπεριαλισμό. Δεν ξέρω ποια ιδεολογία ασπαζόταν, δεν τα ρωτάς αυτά στον πόλεμο. Ξέρω τη μικρότητα και την απαν-

θρωπιά με την οποία τον “τίμησαν” πολιτικοί σε Ελλάδα και Κύπρο».

Η Ερατώ Κοζάκου Μαρκουλλή, πάλι, απώλεσε εκτός από το χιούμορ και την ψυχραιμία της όταν διαπίστωσε ότι τα προεδρικά της όνειρα κατακρημνίστηκαν εν μια νυκτί. Έπειτα από τόσες δημοσκοπήσεις που την έφερναν πρώτη στις προτιμήσεις των αριστερών ψηφοφόρων, είδε ξαφνικά τον Μαυρογιάννη να την βγαίνει από τα δεξιά. Η αντίδρασή της καταγράφηκε με 392 λέξεις - πιστολιές στο Facebook. Για την ιστορία, επίσημη αιτιολόγηση του ξεπάσματος ήταν η παραίτηση Μαυρογιάννη από τη θέση του διαπραγματευτή. Μια ακόμα τρικυμία στο ποτήρι αγαπημένο μου ημερολόγιο...

Το μανιφέστο της Ερατώς ενθουσίασε την Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ. «Πρόκειται για τη δικαίωση της Μεθόδου!» θριαμβολόγησε. «Της ποιας;» τόλμησα να ερωτήσω η αδαής. «Της Μεθόδου Εκτόνωσης!». «Του τύπου;», ψέλλισα. «Τύπου Ζουγανέλη, Κλαίω κι οδηγώ στην Αττική οδό...». «Μιλάτε με γρίφους γερόντισσας». «Να γράφεις Ιουλία. Να γράφεις ό,τι σε θλίβει κι ό,τι σε εξοργίζει. Και κάθε φορά που γράφεις να ρίχνεις μια λοξή ματιά στα μικρά, τα επουσιώδη και τ’ ανώδυνα. Μόνο έτσι θα επιπλεύσουμε στον αφρό της ζωής αγαπητή μου».

Έτσι κι εγώ ξεχώρισα την viral φωτογραφία του Εμανουέλ Μακρόν με το ανοικτό πουκάμισο και το δασύτριο στήθος. Την έδειξα στο καρέ και το δωμάτιο μύρισε κολόνια Old Spice. «Αρσενικό παλαιάς κοπής» είπε η Κουλιτσα, ξυπνώντας αναμνήσεις από το sexiness της νεότητάς μας με τη μορφή του Σον Κόνερι. Για μια στιγμή, φευγαλέα έστω, είδα το ποτήρι μισογεμάτο αγαπημένο μου ημερολόγιο.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ» 24.4.1932

ΕΟΡΤΗ: Η επέτειος του Αγίου Γεωργίου, πολιούχου της Αγγλίας, ως και η κατ’ αυτήν συμπιπτούσα επέτειος των γενεθλίων του Σαίξπηρ εωρτάσθη μεγαλοπρεπώς εις όλην την χώραν. Η γενέτειρα του Σαίξπηρ, το Στράτφορντ επί του Αβον, απετέλεσε το

κέντρον των εορτών, η δε γραφική μικρά πόλις είχεν εορτασίμωv διακοσμηθή διά την υποδοχήν των αντιπροσώπων 70 εθνών.

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ: Τηλεγραφούν εκ Βερολίνου ότι ο υπουργός των Οικονομικών κ. Ντύτριχ εδήλωσε τα εξής: «Η Γερμανία επιδιώκει την οριστικήν και τελειωτικήν εκκαθάρισιν του πολέμου. Το χρεωστάσιον Χούβερ εκπνέει την 1ην Ιουλίου. Αλλά μετά την ημερομηνίαν ταύτην η Γερμανία θα παύση να πληρώνη. Το γεγονός ότι εγώ, ως υπουργός των Οικονομικών, προβαίνω εις τοιαύτην δήλωσιν, χωρίς εκ τούτου να προκύψουν διενθείς περιπλοκαί, αποδεικνύει ότι οι πολιτικοί όλων των χωρών ήρχισαν να αντιλαμβάνωνται την δημιουργηθείσαν κατάστασιν».

ΔΙΑΦΟΡΑ: Ο υπουργός των Οικονομικών είχε χθες επανειλημμένας συνεργασίας μετά των αρμοδίων υπηρεσιών του Γενικού Λογιστηρίου και του κ. Πρωθυπουργού, κατά τας οποίας εξητάσθη η κατάστασις των δημοσίων οικονομικών και ο προϋπολογισμός της τρεχούσης χρήσεως 1932-33, εν σχέσει με την σταθεροποίησιν της δραχμής. Ιδιαίτερώv απασχόλησε τωv συσκεφθέντας η υπηρεσία του δημοσίου χρέους, το ποσόν της οποίας, αιρομένης της σταθεροποιήσεως της δραχμής, θα αυξηθῇ, αναλόγως με την αύξησιν της τιμής της χαρτίνης λίρας. Κατά την ληφθείσαν απόφασιν, εις τον νέον προϋπολογισμόν θα αναγραφῇ, πλην των τακτικών πιστώσεων διά την καταβολήν των τόκων και των εξωτερικών δανείων, και έκτακτος τοιαύτη υπό τον τίτλον «συναλλαγματική διαφορά», το ποσόν της οποίας θα ανέλθῃ εις 700-800 εκατομμύρια.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Εργο Κύπριου γλύπτη στα Χανιά
Το μνημείο της γενοκτονίας και ξεριζωμού Ελλήνων Μικράς Ασίας 1922 του Κύπριου γλύπτη Παναγιώτη Πασάντα βρίσκεται στην πλατεία Μεταπολιτεύσεως στη συμβολή των οδών Κισάμου και Μάρκου Μπότσαρη στα Χανιά της Κρήτης. Το σύμπλεγμα που φιλοτέχνησε ο γλύπτης παριστάνει μία Μικρασιάτισσα μάνα, η οποία κρατάει από το χέρι το παιδί της και στην αγκαλιά της έχει ένα άλλο της παιδί. Τα αποκαλυπτήρια του μνημείου έγιναν στις 19 Σεπτεμβρίου 2009, από τον τότε δήμαρχο Χανίων Κυριάκο Βιρβιδάκη. Επί του μνημείου υπάρχει επιγραφή που αναγράφει: «Μνημείο γενοκτονίας και ξεριζωμού Ελλήνων Μικράς Ασίας, 1922. Μικρά Ασία, ψυχής πατρίδας». Το μνημείο είναι κατασκευασμένο από μπρούντζο και έχει ύψος 2,70 μέτρα και 97 εκατοστά πλάτος. Το πρόπλασμα από γύψο του συμπλέγματος βρίσκεται στο Μουσείο του Πολιτιστικού Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, όπου στεγάζεται και η Μόνιμη Συλλογή Κειμηλίων του Μικρασιατικού Ελληνισμού, με κειμήλια τα οποία συγκέντρωσε ο Σύνδεσμος Μικρασιατών Κύπρου.

Ένας Κάνθος στην Πινακοθήκη Χανίων
Στη Δημοτική Πινακοθήκη Χανίων, μεταξύ των πολλών και ενδιαφερόντων έργων που εκτίθεται, υπάρχει και ένα χαρακτηριστικό του Τηλέμαχου Κάνθου. Συγκεκριμένα πρόκειται για ζωγραφία με τίτλο «Ο Γεροκαβαλάρης», χρονολογίας του 1971 και είναι αριθμημένο έργο, με αριθμό 4 και οι διαστάσεις του είναι 24,5 x 52 εκ. Ο Τηλέμαχος Κάνθος είναι ένας από τους πιο σημαντικούς Κύπριους χαράκτες. Γεννήθηκε στην Άλωνα το 1910 και σπούδασε ζωγραφική και χαρακτηριστικά στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας τα έτη 1929 έως 1932 και 1934 έως το 1938, με δασκάλους του τους Ο. Αργυρό, Δ. Μπισκίνη, Σ. Βικάτο, Κ. Παρθένη και Γ. Κεφαλληνό. Από τη δεκαετία του 1940 έως το τέλος της ζωής του ήταν ένα δραστήριο μέλος της πολιτιστικής κίνησης της Κύπρου. Απεβίωσε στη Λευκωσία το 1993.

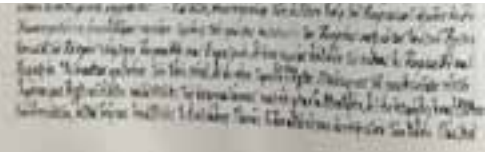

Το μνημείο της γενοκτονίας και ξεριζωμού Ελλήνων Μικράς Ασίας 1922 του Κύπριου γλύπτη Παναγιώτη Πασάντα βρίσκεται στην πλατεία Μεταπολιτεύσεως στη συμβολή των οδών Κισάμου και Μάρκου Μπότσαρη στα Χανιά της Κρήτης.

Οδός Δημητρίου και Καραολή στα Χανιά
Ο δημοτικός σύμβουλος Χανίων Γεώργιος Κοτσολάκης στη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων στις 17 Μαΐου 1956, μετά τον απαγχονισμό των Καραολή και Δημητρίου από τους Άγγλους στις 10 Μαΐου 1956, πρότεινε να τιμηθούν οι δύο ήρωες «δι’ επωνυμίας δύο οδών της πόλεως ως Καραολή και Δημητρίου. Ως τοιαύτας προτείνω την οδόν Νόελ, δι’ ης είχε τιμηθῇ ο Άγγλος Ναύαρχος του ναυλοχούντος επί του λιμένα μας Αγγλικού Στόλου κατά το τέλος της επαναστάσεως και έτι μίαν άλλην οδόν, δι’ ης ετιμήθη ένας Έλλην την εθνικότητα, αλλά Τούρκος υπάλληλος ο Φωτιάδης

Στη Δημοτική Πινακοθήκη Χανίων βρίσκεται η ζωγραφία του Τηλέμαχου Κάνθου με τίτλο «Ο Γεροκαβαλάρης» του 1971.

Πασάς ή αν αυτό είναι ανέφικτον την οδόν Πάσλεϋ [...]». Τελικά, μετά από συζήτηση και τη προτάσει του δημάρχου Χανίων Α. Μουντάκη και του δημοτικού συμβούλου Ιωάννη Βαλουράκη η οδός Νόελ μετονομάστηκε σε Καραολή και Δημητρίου. Η οδός βρίσκεται σε κεντρικό σημείο της παλιάς πόλης, στην είσοδο του παλιού λιμανιού.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε μια νέα εποχή. Το Wi-Fi έφτασε!

aegeanair.com

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νέο στόλο μας και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi, για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

Τουρκικό φρένο στην επιστολή για ΜΟΕ

Ενημερώσαμε ΗΠΑ ότι ο Πρόεδρος Νίκος Αναστασιάδης δεν την αποστέλλει όσο Τατάρ-Άγκυρα λειτουργούν εμπρηστικά

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Στο ψυγείο μέχρι νεωτέρας, λόγω τουρκικής υπαιτιότητας, μπαίνει η επιστολή την οποία ο Πρόεδρος Αναστασιάδης προσανατολιζόταν να στείλει στην τουρκοκυπριακή πλευρά, προκειμένου να επισημοποιήσει την πρότασή του για Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ). Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θεωρεί ότι η εμπρηστική συμπεριφορά του Ερσίν Τατάρ και της Άγκυρας δεν επιτρέπει ούτε για λόγους ουσίας, αλλά ούτε και για λόγους σημειολογίας, να προχωρήσει «αυτή τη χρονική στιγμή» στην αποστολή της επιστολής, διά της οποίας επεδίωκε να δρομολογήσει εξελίξεις στο Κυπριακό, με σημείο εκκίνησης την επιστροφή της περίκλειστης Αμμοχώστου και ανταλλάγματα τη λειτουργία του λιμανιού της πόλης και του παράνομου αεροδρομίου Τύμπου, «υπό προϋποθέσεις». Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», η Λευκωσία έχει ήδη ενημερώσει τις ΗΠΑ ότι υπό το φως των εμπρηστικών θέσεων Τατάρ, τόσο δημοσίως, όσο και στην πρόσφατη κοινωνική συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, η Ελληνοκυπριακή πλευρά δεν είναι σε θέση «επί του παρόντος» να προχωρήσει στην αποστολή της επιστολής, αφήνοντας ανοικτό το ενδεχόμενο για διαφοροποίηση της στάσης της, εάν και εφόσον η Τουρκοκυπριακή πλευρά αποφασίσει να υιοθετήσει επικοδομητική συμπεριφορά.

Η προεργασία

Συγκλίνουσες πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι η Ελληνοκυπριακή πλευρά είχε κάνει την απαραίτητη «προεργασία» για την αποστολή επιστολής-πρότασης για ΜΟΕ, κάτι για το οποίο ο Πρόεδρος Αναστασιάδης είχε ενημερώσει και

το Λονδίνο, στο πλαίσιο συνάντησης με τον εκπρόσωπο του Φόρεϊν Όφिस, Ajay Sharma. Ωστόσο, η προκλητική εμμονή Τατάρ, για αναγνώριση «κυριαρχικής ιδότητας», με εμπρηστικές μάλιστα δηλώσεις, που περιλαμβάνουν και απειλές, ότι δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι μια εισβολή όπως το 1974 δεν θα επαναληφθεί, λειτουργούν εκ των πραγμάτων αποτρεπτικά, δυναμιτίζοντας κάθε προσπάθεια.

Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, δεν υπάρχει κανένα σημείο συνεννόησης μεταξύ Ελληνοκυπριακής και Τουρκοκυπριακής πλευράς, καθώς ακόμη και σε στιγμές που ο Ερσίν Τατάρ δεν λειτουργεί εμπρηστικά... φροντίζει να τον «συμπληρώνει» ο Εργκιούν Ολγκιούν, παρεμβαίνοντας στις συζητήσεις και προβάλλοντας ακόμη πιο ακραίες θέσεις.

Δεν είναι άλλωστε τυχαίο, ότι

Οι θέσεις του ειδικού αντιπροσώπου του γ.γ. ΟΗΕ προκάλεσαν την αντίδραση του ΥΠΕΞ Γιαννάκη Κασουλίδη, ο οποίος είπε στον κ. Στιούαρτ ότι «δεν είμαστε ανόητοι να πέσουμε σε μια τέτοια παγίδα».

σε όλα τα επίπεδα, η τουρκική πλευρά εμφανίζεται κάθετα αρνητική να συναινέσει στην επαναφορά του Κυπριακού σε τροχιά διαπραγματεύσεων ή/και να συζητήσει ΜΟΕ στα οποία περιλαμβάνεται και η επιστροφή της περίκλειστης Αμμοχώστου. Εμφανίζεται έτοιμη να συζητήσει μόνο θέμα διαμοιρασμού υδρογονανθράκων, υιοθετώντας όμως και στην περίπτωση

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θεωρεί ότι η εμπρηστική συμπεριφορά του Ερσίν Τατάρ και της Άγκυρας δεν επιτρέπει ούτε για λόγους ουσίας, αλλά ούτε και για λόγους σημειολογίας, να προχωρήσει «αυτή τη χρονική στιγμή» στην αποστολή της επιστολής.

αυτή, πολιτική «πρόταξης» και θέτοντας στην «πρώτη γραμμή» την αναγνώριση κυριαρχικής ιδότητας.

Η τουρκική πάντως εμπρηστική συμπεριφορά εκτρέφεται τόσο από το Λονδίνο (Ajay Sharma), όσο και από τον ειδικό αντιπρόσωπο του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, Κόλιν Στιούαρτ. Και οι δύο, «μ' ένα στόμα, μια φωνή», ζήτησαν από τη Λευκωσία

να στηρίξει την Τουρκοκυπριακή πλευρά, συναινώντας στη νομιμοποίηση του παράνομου αεροδρομίου Τύμπου και του λιμανιού της Αμμοχώστου, «καταπίνοντας» την επιστροφή της περίκλειστης πόλης, που αποτελεί το βασικό θέμα στο κάδρο των ΜΟΕ, που επιχειρεί να οικοδομήσει η Ελληνοκυπριακή πλευρά. Με άλλα λόγια, και οι δύο επίσημοι, υιοθετούν

κοινή γραμμή και «όλως τυχαίως», ζητούν από την Ελληνοκυπριακή πλευρά να αυτοακυρωθεί, παραχωρώντας «δώρα» προς την τουρκική πλευρά, τα οποία κινούνται στη σφαίρα των τουρκικών επιδιώξεων, χωρίς σαφές αντάλλαγμα. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελληνοκυπριακή πλευρά καλείται απλώς να αναμένει μια ενδεχόμενη «χειρονομία» της τουρκικής πλευράς, η

οποία αφού πάρει τα «δώρα» (και συνεπώς υλοποιήσει τους στόχους της), τότε «ίσως» ξανακοιτάξει το ζήτημα της διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας, όπως μας λένε Βρετανία και ΟΗΕ...

Όπως δημοσιεύσαμε την περασμένη Κυριακή, οι περιέργες, αν μη τι άλλο, θέσεις του ειδικού αντιπροσώπου του γ.γ. ΟΗΕ, προκάλεσαν την αντίδραση του ΥΠΕΞ Γιαννάκη Κασουλίδη, ο οποίος είπε στον κ. Στιούαρτ ότι «δεν είμαστε ανόητοι να πέσουμε σε μια τέτοια παγίδα», ξεκαθαρίζοντας ότι χωρίς επιστροφή της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου, δεν υπάρχει κανένα θέμα προς συζήτηση και δη ζήτημα παραχώρησης «δώρων» προς την τουρκική πλευρά.

Ευθύνη για την εκτροπή του θράσους της τουρκικής πλευράς έχει και η Ε.Ε., η οποία στο πλαίσιο του «εγγράφου επιλογών» που είχε ετοιμάσει τον περασμένο Δεκέμβριο, από τις υποτιθέμενες «κυρώσεις» κατά της Τουρκίας, σέρβριε τελικά διαμοιρασμό των υδρογονανθράκων στην Κύπρο, ρίχνοντας νερό στον μύλο των τουρκικών στοχεύσεων.

Με την εν λόγω αναφορά, κύκλοι της Ε.Ε. προσδοκούν ότι θα οδηγήσουν την τουρκική πλευρά στο τραπέζι, ενώ αναμένουν από τη Λευκωσία να «επιδείξει κατανόηση», συναινώντας και στον διαμοιρασμό των υδρογονανθράκων... Σύμφωνα με πληροφορίες, η τουρκική πλευρά ενημέρωσε ξένους μεσολαβητές ότι είναι έτοιμη να συζητήσει ΜΟΕ, με σημείο εκκίνησης το ζήτημα των υδρογονανθράκων. Ωστόσο, ακόμη και στο ζήτημα αυτό, διευκρίνισε προς διπλωματικούς κύκλους της Ε.Ε. ότι η οποία συμφωνία ακόμη και για διαμοιρασμό υδρογονανθράκων, θα πρέπει να γίνει λαμβάνοντας υπόψη τους «τύπους» μεταξύ δύο κυριάρχων οντοτήτων του νησι.

Θύμωσαν για τον Μενελάου...

Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι ο διορισμός του Μενέλαου Μενελάου στη θέση του διαπραγματευτή της Ελληνοκυπριακής κοινότητας (μετά την αποχώρηση Μαυρογιάννη, ένα μήνα πριν τη λήξη του συμβολαίου του), προκάλεσε την αντίδραση της τουρκικής πλευράς. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, η Τουρκοκυπριακή κοινότητα διατύπωσε εντονότατα παράπονα για τον διορισμό του κ. Μενελάου προς επικεφαλής πρεσβείας στην Κύπρο (ενός εκ των πέντε μονίμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας). Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της Τουρκοκυπριακής ηγεσίας, δεν γνώριζε ούτε για τον διορισμό Μενελάου, ούτε ποιος είναι, ούτε και τι πρεσβεύει στο Κυπριακό.

Η Τουρκοκυπριακή κοινότητα διατύπωσε εντονότατα παράπονα για τον διορισμό του Μενέλαου Μενελάου προς επικεφαλής πρεσβείας στην Κύπρο (ενός εκ των πέντε μονίμων μελών του ΣΑ).

Η τουρκική εκδήλωση δυσφορίας εντάσσεται στο πλαίσιο της γενικότερης εμπρηστικής συμπεριφοράς που υιοθετείται (βλέπε πιο πάνω) σε όλα τα επίπεδα, για προφανείς λόγους τακτικής. Προ-

κειμένου να συνεχίσει την αποστασιοποίησή της από κάθε προσπάθεια δημιουργίας κινητικότητας στο Κυπριακό, υιοθετώντας μια πολιτική «πρόταξης», που προσβλέπει σε ικανοποίηση του στόχου «κυριαρχικής ιδότητας».

Επίσης, το θέμα του διορισμού Ελληνοκυπρίου διαπραγματευτή αφορά αποκλειστικά την Ε/κ κοινότητα, δεν αφορά τους Τουρκοκυπρίους και ως εκ τούτου δεν νοείται να εκφράζουν άποψη, πόσω μάλλον δυσφορία. Σε κάθε περίπτωση και επί της ουσίας, ο κ. Μενελάου είναι γνωστός τόσο στα Ηνωμένα Έθνη, όσο και στην τουρκική πλευρά από τη συμμετοχή του στη διαπραγματευτική ομάδα της Ε/κ κοινότητας για αρκετά χρόνια.

Τρεις όροι συμφωνήθηκαν μεταξύ Λευκωσίας-Μόσχας για τη λειτουργία γραφείου στα κατεχόμενα, το οποίο θα παρέχει εξυπηρέτηση για προξενικά ζητήματα σε Ρώσους πολίτες που διαμένουν στο ψευδοκράτος.

Δημόσια τοποθέτηση από πλευράς της Μόσχας ότι δεν αναγνωρίζει την παράνομη οντότητα των κατεχομένων και ότι θα συνεχίσει να ευθυγραμμίζεται με τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Το θέμα αυτό φαίνεται να ρυθμίζεται από την διευκρινιστική δήλωση της Πρεσβείας της Ρωσίας στη Κύπρο, ως αποτέλεσμα του δημοσιεύματος της «Κ», που έφερε το θέμα στη δημοσιότητα.

Το γραφείο στα κατεχόμενα θα λειτουργήσει χωρίς σύμβολα, ση-

Αν και η Μόσχα συμφώνησε με τη Λευκωσία τους όρους λειτουργίας του γραφείου, το χρονικό σημείο υλοποίησης, εν μέσω Ουκρανικού, δεν παύει να παραπέμπει σε εύλογους συνειρμούς.

μαίες κλπ, ως ένα σημείο εξυπηρέτησης Ρώσων πολιτών.

Οποιοσδήποτε επαφές με την Τουρκοκυπριακή κοινότητα, θα γίνονται από την Πρεσβεία της Ρωσίας στη Λευκωσία και όχι από το γραφείο που θα λειτουργήσει στο

κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου (με αποκλειστικό αντικείμενο την εξυπηρέτηση Ρώσων πολιτών).

Οι όροι συζητήθηκαν στις αρχές Ιανουαρίου μεταξύ του ΥΠΕΞ Γιαννάκη Κασουλίδη με τον Πρέσβη της Ρωσίας στην Κύπρο, Στατισλάβ Οσάτσι, ενώ το θέμα είχε εγερθεί και κατά το ταξίδι του τέως ΥΠΕΞ Νίκου Χριστοδουλίδη στην Μόσχα. Σημειώνεται ότι σε αντίθεση με τις Βρετανία και ΗΠΑ, η Ρωσία συμβουλευέθηκε και συμφώνησε με τη Λευκωσία τους όρους λειτουργίας του γραφείου στα κατεχόμενα. Ωστόσο, το χρονικό σημείο υλοποίησης, εν μέσω Ουκρανικού και υπό το φως των ευρωπαϊκών κυρώσεων με τις οποίες ευθυγραμμίστηκε η Λευκωσία, δεν παύει να παραπέμπει σε εύλογους συνειρμούς.

ΑΡΘΡΟ / Της ΡΙΜ-ΣΑΡΑ ΑΛΟΥΑΝ

Η Λεπέν είναι το ίδιο επικίνδυνη

Μετά την ήττα του 2017, η Μαρίν Λεπέν δεν εξαφανίστηκε, απλώς προετοίμασε την επόμενη προσπάθεια κατάληψης της εξουσίας, που απειλεί να μετατρέψει τη Γαλλία σε ανελεύθερη χώρα. Η Λεπέν προσποιείται ότι είναι μια κανονική πολιτικός, αλλά παραμένει επικίνδυνη όπως πάντα. Για το καλό των μειονοτήτων και της ίδιας της Γαλλίας, δεν πρέπει να επικρατήσει. Αν η Λεπέν τώρα μοιάζει να βρίσκεται πιο κοντά στο πολιτικό κέντρο, είναι γιατί το πολιτικό κέντρο προσομοιάζει πιο πολύ σε αυτήν. Στην προηγούμενη αναμέτρηση, η Λεπέν είχε κατέβει με σκληρή δεξιά πλατφόρμα εναντίον των μεταναστών και των Γάλλων μουσουλμάνων, υπό το πρόσχημα της προστασίας της δημόσιας τάξης. Το γεγονός ότι κατέλαβε τη δεύτερη θέση, το 2017, ώθησε σχεδόν όλα τα κόμματα να υιοθετήσουν τμήματα της ρητορικής

της. Σήμερα η Λεπέν στρέφει την προσοχή της σε πιο καθημερινά ζητήματα, όπως το κόστος της ενέργειας και της διαβίωσης, θεωρώντας ότι στα ζητήματα μετανάστευσης, ιθαγένειας και «εθνικής ταυτότητας» έχει ήδη κερδίσει.

Αυτή η αλλαγή δεν συνέβη από τη μια μέρα στην άλλη. Επί 30 χρόνια, η γαλλική πολιτική συζήτηση επικεντρώνεται σε θέματα ταυτότητας αντί πιο πειστικών ζητημάτων, όπως η υγεία, η κλιματική αλλαγή, η ανεργία και η φτώχεια. Εκμεταλλευόμενη τα αισθήματα παρακμής από τα τέλη της δεκαετίας του 1960 –καθώς η Γαλλία είχε χάσει την αυτοκρατορία των αποικιών της–, η Ακροδεξιά έγινε ισχυρή πολιτική δύναμη.

Ο πατέρας της Λεπέν, Ζαν-Μαρί, ίδρυσε το Εθνικό Μέτωπο το 1972, υποστηρίζοντας ότι ο χιλιόχρονος ευρωπαϊκός χριστιανικός πολιτισμός απειλείται από τη μετανά-

Η Λεπέν σκοπεύει να εξαρτήσει την πρόσβαση σε στέγη, εργασία, κοινωνικές παροχές από το αν κανείς είναι «αυτόχθων Γάλλος».

στευση μουσουλμάνων από τη Βόρεια Αφρική. Εν συνεχεία, με την άνοδο της ισλαμικής τρομοκρατίας, όλοι οι μουσουλμάνοι θεωρήθηκαν

ένοχοι μέχρι αποδείξως του αντίθετου. Την τελευταία δεκαετία, η συζήτηση έχει περάσει σε άλλο επίπεδο. Το θέμα δεν είναι πλέον

ότι μια χούφτα άνθρωποι ανάμεσα στα 6 εκατομμύρια μουσουλμάνων της Γαλλίας μπορεί να συνιστούν κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια, αλλά ότι όλοι οι Γάλλοι μουσουλμάνοι, και μόνο με την ύπαρξή τους, αποτελούν απειλή για τις αξίες της «παραδοσιακής Γαλλίας». Οι πολιτικοί χρησιμοποίησαν την έννοια του κοσμικού κράτους για να περιορίσουν τη θρησκευτική ελευθερία, προς όφελος μιας αντι-μουσουλμανικής ατζέντας. Αυτή η διαδικασία είναι που επέτρεψε τη μετατροπή της Λεπέν σε «σοβαρή».

Ρατσιστική ιδεολογία

Αλλά κάτω από το επίχρυσμα κανονικότητας, η βάρβαρη ρατσιστική ιδεολογία που διακινεί το κόμμα της παραμένει ανέπαφη. Η Λεπέν σκοπεύει να εξαρτήσει την πρόσβαση στη στέγη, στην εργασία και στις κοινωνικές παροχές από το αν κανείς είναι «αυτόχθων Γά-

λος» ή «άλλος», να περιορίσει τη χορήγηση υπηκοότητας μόνο σε όσους έχουν «αφομοιωθεί» και να απαγορεύσει τη μαντίλα σε δημόσιους χώρους.

Ο,τι κι αν γίνει την Κυριακή, η Λεπέν δεν θα εξαφανιστεί. Ως Γαλλίδα μουσουλμάνη πολίτης, γεννημένη και μεγαλωμένη στη Γαλλία, φοβάμαι για τη χώρα μου. Γιατί είναι η χώρα μου, όπως είναι και η χώρα της κ. Λεπέν και του κ. Μακρόν. Την ίδια στιγμή που οι πολιτικοί ζητούν από τους μουσουλμάνους να ασπασθούν τις «ρεπουμπλικανικές αξίες», οι ψηφοφόροι μπορεί να εκλέξουν μια πολιτικό της οποίας η ιδεολογία παραβιάζει το τρίπτυχο της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλοσύνης. Σε αυτή την ειρηνεμία συμπεκνώνεται το χάσμα ανάμεσα σε αυτό που θα μπορούσε να είναι η Γαλλία και σε αυτό που είναι.

The New York Times

Τα σινιάλα Μόσχας μέσω Κατεχομένων

Ο πόλεμος στην Ουκρανία και ο βηματισμός στις ρωσοκυπριακές σχέσεις

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν τον περασμένο Φεβρουάριο ο Ρώσος υπουργός Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ, σε μια δήλωσή του περί της αναγνώρισης των αποσχισθεισών περιοχών του Λουγκάνσκ και του Ντονέτσκ, χρησιμοποιούσε ως βάση της επιχειρηματολογίας του για το προηγούμενο του ατέρμονου διαλόγου (σ.σ. μεταξύ Κιέβου και Μόσχας) το Κυπριακό, η αναφορά του στην Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου –χωρίς τα εισαγωγικά- προκαλούσε δυσφορία στη Λευκωσία. Το timing της δήλωσής την «25η ώρα» της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, στις 25.02, ακολούθησε η συνέντευξη, τρεις ημέρες μετά, του Ρώσου πρέσβη στη Λευκωσία, κ. Στάνισλαβ Οσάτσι, που μέσα από το τηλεοπτικό δίκτυο του ΣΙΓΜΑ έκανε τη δήλωσή για τους Ρώσους τουρίστες που θα πάνε στα Κατεχόμενα επειδή «η Λευκωσία πυροβολεί τα πόδια της» στο ζήτημα των κυρώσεων. Η αμχανία στις σχέσεις Ρωσίας-Κύπρου κάθε φορά που τα Κατεχόμενα μπαίνουν στην εξίσωση δείχνει να αποτελεί ποιοτικό χαρακτηριστικό τα τελευταία χρόνια –με τον πόλεμο στην Ουκρανία να αποτελεί σημείο καμπής, όχι μόνο για τις σχέσεις Δύσης-ΕΕ-Μόσχας, αλλά και για το πως η Λευκωσία προσλαμβάνει πτυχές αυτής της σχέσης, σε μια συγκυρία μάλιστα που το Κυπριακό δεν διανύει και την καλύτερη περίοδο του.

Η μαύρη γάτα στο δωμάτιο

Ο πολύπειρος Ρώσος διπλωμάτης στην αντιπροσωπεία της Ρωσίας στην ΕΕ, Βλαντίμιρ Τσιζόφ, όταν κλήθηκε να απαντήσει στη δήλωση Λαβρόφ για την μη χρήση του όρου «Λεγόμενη» για την «Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου» αναφέρθηκε σε μια παλιά ρωσική έκφραση, το «να μην αναζητείται η μαύρη γάτα στο σκοτεινό δωμάτιο, ειδικά αν δεν είναι εκεί».

Με την ίδια έκφραση ο κ. Τσιζόφ διέψευθε και τα περί ανοίγματος προξενικού σημείου στα Κατεχόμενα που αποκάλυψε

η «Κ» με ρεπορτάζ της την περασμένη εβδομάδα. Με τον Ρώσο πρέσβη στη Λευκωσία κ. Οσάτσι να διαψεύδει το ρεπορτάζ όχι ως προς την ουσία του ανοίγματος σημείου εξυπηρέτησης των Ρώσων πολιτών, μόνιμα διαμενόντων στα Κατεχόμενα, αλλά σε σχέση με τις αντιδράσεις που το δημοσίευμα προκάλεσε στη δημόσια σφαίρα και την συζήτηση σε σχέση με το Ουκρανικό –που πολώνει την κοινή γνώμη σε Κύπρο κι Ελλάδα. Εύλογα γεννάται το ερώτημα του ποια είναι τελικά «η μαύρη γάτα στο σκοτεινό δωμάτιο» της ρωσικής εξωτερικής πολιτικής σε σχέση με το Κυπριακό και την αναγνώριση της «ΤΑΒΚ»; Η απάντηση εκτείνεται, φυσικά, πέραν του αν το κτήριο παροχής προξενικής βοήθειας της Ρωσίας στα Κατεχόμενα θα είναι «προξενείο», «προξενικό σημείο» ή «κέντρο εξυπηρέτησης πολιτών» μιας και το θέμα χρονολογείται από τον Ιανουάριο του 2021 ή ακόμη και παλιότερα (από το 2016) όπως ανάρτησε στο διαδίκτυο ο πρώην ΓΔ του ΥΠΠΕΣ πρέσβης κ. Αλέξανδρος Ζήνων, όταν αποκάλυψε πως ο Ρώσος Πρέσβης τον είχε βολιδοσκοπήσει για το άνοιγμα προξενείου και το απέρριψε. Το θέμα φυσικά εκτείνεται και πέραν του whataboutism της κυπριακής δημόσιας σφαίρας για το αν στα Κατεχόμενα λειτουργούν –όπως συμβαίνει- αντιπροσωπείες κι άλλων χωρών (π.χ. του ΗΒ ή της Γερμανίας).

Ακριβώς γιατί πέραν του ζητήματος της αναγνώρισης της «ΤΑΒΚ» από την Μόσχα, που ποτέ δεν τέθηκε, το κρίσιμο ερώτημα εδώ είναι πως θα παρέχεται η προξενική αρωγή (consular assistance), με καλά ενημερωμένες πηγές να αναφέρουν στην «Κ» πως στη περίπτωση δυτικών χωρών η παροχή προξενικής βοήθειας γίνεται χωρίς να παρακάμτονται οι κρατικές χωρητικότητες της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στη κατεχόμενη Κύπρο εξάλλου πέραν του γραφείου υποστήριξης της ΕΕ διατηρούν αντιπροσωπείες το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ΗΠΑ (πληροφορίες), η Ιταλία (πληροφορίες για ζητήματα βίζας), η Α-

Από την συνάντηση του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Αναστασιάδη με τον Ρώσο Πρόεδρο Βλαντίμιρ Πούτιν.

στραλία (πληροφορίες για βίζα), η Γαλλία (για πολιτιστικά θέματα) και η Γερμανία (πληροφορίες) –χωρίς κανένα εξ αυτών να παρέχει προξενική αρωγή σε πολίτες της εκτός των πρεσβειών τους στη Κυπριακή Δημοκρατία.

Πολλαπλά σινιάλα

Το γεγονός πως η Ρωσία επανήλθε να εξετάσει το άνοιγμα προξενικού σημείου ρωτώντας την Λευκωσία αν έχει αλλάξει κάτι μετά τον πόλεμο ως προς την αλληλοκατανόηση που επιτεύχθηκε για το θέμα τον Ιανουάριο του 2021 έχει σημειολογία ως προς την αποστολή πολιτικών σινιάλων –μέσω Κύπρου- σε πολλαπλούς αποδέκτες εντός κι εκτός. Να υπενθυμίσουμε πως το ζήτημα της εξυπηρέτησης Ρώσων πολιτών χρονολογείται μάλιστα αρχικά από την επίσκεψη του Ρώσου ΥΦΥΠΠΕΣ στη Κύπρο, Αλεξάντερ Γκρούσκο, στη Κύπρο, τον Δεκέμβριο του 2018 όπου και τέθηκε για πρώτη φορά το ζήτημα της εξυπηρέτησης Ρώσων πολιτών που διαμένουν στις περιοχές της κατεχόμενης Κύπρου –με το ζήτημα της δημιουργίας ενός σημείου εξυπηρέτησής τους στη νεκρή ζώνη να προκύπτει ως τρόπος πρακτικής επίλυσης.

Εμπειριοι παρατηρητές ωστόσο βλέπουν, πέραν της στάσης αρχών στο Συμβούλιο Ασφάλειας του ΟΗΕ σε σχέση με το Κυπριακό, μια μετατόπιση της ρωσικής στάσης ως προς τον τρόπο εργαλειοποίησης των Κατεχομένων για να στέλλουν, σε μια κρίσιμη διπλωματικά συγκυρία

λόγω του πολέμου στην Ουκρανία, αλλά και πέραν αυτού:

- Μηνύματα προς την Άγκυρα, που εκτείνονται πέραν του ρόλου της τελευταίας στο Ουκρανικό και σε άλλους τομείς των διαμερισματοποιημένων, μετά το 2016, σχέσεών τους (π.χ. Συρία).
- Να υπενθυμίζουν το ενδιαφέρον τους, σε γεωπολιτικό επίπεδο, για τις εξελίξεις στην ανατολική Μεσόγειο, ως ενός υποσυστήματος που μετά το 2015 και την επέμβαση στη Συρία επανήλθαν δυναμικά.
- Να διατηρούν την πίεση στην Λευκωσία, ένα μικρό κράτος της ΕΕ, σε σχέση με το καθεστώς επιβολής κυρώσεων της τελευταίας υπό το βάρος της κρίσης στις σχέσεις Ρωσίας-Βρυξελλών.

Σε κάθε περίπτωση, και στην απουσία του Κυπριακού, το σημείο εξυπηρέτησης Ρώσων πολιτών στα Κατεχόμενα αποτελεί ένα ενδιαφέρον ποιοτικό στοιχείο για να αξιολογήσει κανείς –αν κι εφόσον ανοίξει σύντομα- στο πώς θα λειτουργήσει, επί του πρακτέου, τα επόμενα χρόνια. Κι ως εκ τούτου καθίσταται ένα ενδιαφέρον εργαλείο παρακολούθησης κι εξαγωγής ασφαλών συμπερασμάτων για την ρωσική εξωτερική πολιτική σε σχέση με τις εξελίξεις στην ανατολική Μεσόγειο –και δη το Κυπριακό. Και ζητήματα αμχανίας στη Λευκωσία αναφορικά με τις συμβολικές ή επικοινωνιακές πτυχές εκ μέρους της Μόσχας σε σχέση με το Κυπριακό θα εξακολουθήσουν να υφίστανται.

Ρωσία, Τουρκία και Κατεχόμενα

Η ανθεκτικότητα στις σχέσεις Ρωσίας-Τουρκίας μετά το συμβάν με την κατάρριψη ρωσικού αεροσκάφους στη Συρία αλλά και την κρίση στις σχέσεις Άγκυρας-Δύσης μετά το 2016 αποτελεί μια ενδιαφέρουσα εξέλιξη που υπό το βάρος του πολέμου στην Ουκρανία δεν επηρεάστηκε άμεσα. Το καταδεικνύουν τόσο οι διπλωματικές προσπάθειες της Τουρκίας για διαμεσολάβηση στο Ουκρανικό όσο και η αγαστή συνεργασία Μόσχας-Άγκυρας παρά το γεγονός πως η δεύτερη στηρίζει στρατιωτικά και πολιτικά το Κίεβο και προχώρησε με το κλείσιμο των Στενών, σε ένα χρονισμό με συμβολισμούς για την Δύση αλλά με καμιά πρακτική σημασία για την εξέλιξη του πολέμου. Ωστόσο, η Άγκυρα πολύ προσεκτικά απέφυγε να εφαρμόσει κυρώσεις προς τη Μόσχα που θα επηρεάζαν τις οικονομικές της σχέσεις με την Ρωσία σε μια κρίσιμη συγκυρία για την δική της –σε κρίση- οικονομία. Ενώ η τάση Ρώσων ολιγαρχών να βρίσκουν καταφύγιο στη Τουρκία ή μέσω Τουρκίας προκειμένου να αποφύγουν το πλέγμα συνεπειών από τις κυρώσεις της Δύσης αποτελεί μια αυξανόμενη τάση που είδαμε τον τελευταίο μήνα. Το κρίσιμο ερώτημα που προκύπτει εδώ είναι αν ο γεωγραφικός χώρος των Κατεχομένων, που πρακτικά λόγω της απουσίας αποτελεσματικού ελέγχου εκ μέρους της ΚΔ αλλά και της «μαύρης τρύπας» που αυτός εμπεριέχει ως προς την μη διεθνή αναγνώριση της «ΤΑΒΚ» θα μπορούσε να αποτελέσει το πεδίο εγκατάστασης Ρώσων υπηκόων, με αυζητικές μάλιστα τάσεις όσον αφορά τα δημογραφικά δεδομένα –λόγω και της παραχώρησης υπηκοοτήτων από το ψευδοκράτος σε πέραν των 2.500 ατόμων τα τελευταία χρόνια. Πληροφορίες της «Κ» από τα Κατεχόμενα κάνουν λόγο για την παρουσία τουλάχιστον 14.000 Ρώσων υπηκόων, αριθμός που μέχρι το τέλος του χρόνου θα μπορούσε να αυξηθεί με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την μόνιμη παρουσία τους, εκτός των 40.000 Ρώσων ή ρωσικής καταγωγής πολιτών στις ελεύθερες περιοχές, για τη Κύπρο ολιστική. Στο δε ζήτημα επενδύσεων, ανάπτυξης γης αλλά και σε πτυχές που εδράζονται επί του Περιουσιακού, μια τέτοια εξέλιξη θα αποκτούσε ενδιαφέρον τα επόμενα χρόνια –ιδίως αν δεν υπάρξει στο Κυπριακό κάποια προσπάθεια επίλυσης στο εγγύς μέλλον και το κακό σενάριο της παγίωσης της διχοτόμησης επικρατήσει.

Οι σχέσεις Ρωσίας-Κύπρου, σε κάθε περίπτωση, δεν βρίσκονται εξαιτίας του Κυπριακού σε κάποια πορεία χειροτέρευσης ή βελτίωσης και επ' ουδενί δεν τίθεται ζήτημα αναγνώρισης της «ΤΑΒΚ» εκ μέρους της Μόσχας. Ο πόλεμος στην Ουκρανία, ωστόσο, επιταχύνει τις εξελίξεις σε μακροσκοπικό επίπεδο κι αναπόφευκτα και στις ρωσοκυπριακές σχέσεις θα δημιουργήσει επιμέρους προσαρμογές και νέες προκλήσεις –που εκτείνονται σε όλο το φάσμα των επιμέρους στοιχείων τους πέραν των Κατεχομένων (κυρώσεις της ΕΕ, ανάκληση διαβατηρίων Ρώσων υπηκόων, εξοπλιστικά, οικονομία, εκκλησιαστικά ζητήματα με φόντο τις αρχιεπισκοπικές, κ.ο.κ.).

Προλειπαίνουν το έδαφος για «πράσινη» νεκρή ζώνη

Σχέδιο μετατροπής του χώρου σε πάρκο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας προς όφελος και των δυο κοινοτήτων

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Ένα σημαντικό βήμα προκειμένου να αξιοποιηθεί μια τεράστια έκταση που παραμένει κλειστή, ένα μέρος της από τον Δεκέμβριο του 1963, και στο σύνολό της από την τουρκική εισβολή και εντεύθεν, ετοιμάζεται να κάνει η κυβέρνηση. Πρόκειται για τη νεκρή ζώνη μήκους 178 και πλέον χιλιομέτρων που οριοθετεί από το 1974 και μετά τις ελεύθερες από τις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου.

Έχοντας υπόψη τα σοβαρά προβλήματα που έχουν προκύψει κατά διαστήματα με την επιτήρηση της γραμμής αντιπαράταξης, τα σοβαρά περιστατικά-κάποια από αυτά με ανθρώπινες απώλειες- καθώς και τις προκλήσεις των κατοχικών δυνάμεων με την παρεμπόδιση ελληνοκυπρίων ιδιοκτητών να καλιεργήσουν περιουσίες τους, δίπλα ή εντός της νεκρής ζώνης, στα σκαριά βρίσκεται μια μεγάλη επένδυση αξιοποίησης της νεκρής ζώνης. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές της «Κ», δυο τουλάχιστον Υπουργεία καθώς και συναρμόδιες υπηρεσίες προετοιμάζουν το έδαφος προκειμένου ένα κομμάτι της νεκρής ζώνης, σε πρώτη φάση, να χρησιμοποιηθεί ως χώρος εγκατάστασης συστημάτων παραγωγής Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ). Συγκεκριμένα οι πληροφορίες της «Κ» δείχνουν τη νεκρή ζώνη ως την περιοχή που έχει όλες

Το έργο βρίσκεται σε αρχικό στάδιο προετοιμασίας προκειμένου να δοθούν απαντήσεις σε βασικά ζητήματα, όπως είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς καθώς και οι περιοχές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

της προϋποθέσεις να μετατραπεί σε ένα τεράστιο ηλιακό πάρκο με φωτοβολταϊκά συστήματα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας προς όφελος και των δυο κοινοτήτων. Κομβικές σημασίας για το μέλλον του εγχειρήματος θεωρείται ο μίνας Μάιος, εντός του οποίου θα πραγματοποιηθεί η πρώτη καθοριστική σύσκεψη των αρμόδιων Υπουργείων και υπηρεσιών προκειμένου να θεθούν οι βάσεις υλοποίησης των σχεδιασμών που φαίνεται να έχουν γίνει σε κυβερνητικό επίπεδο.

Οι προοπτικές

Οι πηγές της «Κ» επιμένουν πως η χρησιμοποίηση της νεκρής ζώνης ως χώρου παραγωγής ηλιακής ενέργειας βρίσκεται στα αρχικά στάδια. Στη σύσκεψη, που θα πραγματοποιηθεί τον επόμενο μήνα, τα βασικά Υπουργεία που θα λάβουν μέ-

Εκτός από τον ουσιαστικό χαρακτήρα του έργου που είναι η ενίσχυση του ισοζυγίου παραγωγής ΑΠΕ, η τοποθέτηση φωτοβολταϊκών συστημάτων, πιστεύεται πως θα κλείσει και κενά που υπάρχουν κατά μήκος της πράσινης γραμμής.

ρος είναι το Ενέργειας και Εσωτερικών και ενδεχομένως και το Άμυνας για λόγους που έχουν να κάνουν με ευαισθητά ζητήματα ασφαλείας της γραμμής αντιπαράταξης. Η προοπτική εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων εντός της νεκρής ζώνης προκύπτει και από την ανάγκη επίτευξης των εθνικών στόχων που έχουν τεθεί στην Ε.Ε. για αύξηση των ποσοστών διείσδυσης στις ΑΠΕ μέχρι το 2030. Επί του προκειμένου το ποσοστό συνεισφοράς της νεκρής ζώνης στις ΑΠΕ θα ξεκαθαρίσει μετά την πρώτη ευρεία σύσκεψη, που θα πραγ-

ματοποιηθεί και εφόσον εκπονηθεί μελέτη για τις περιοχές που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων. Στην κυβέρνηση βλέπουν πως η παραγωγή ΑΠΕ εντός της νεκρής ζώνης μπορεί να δώσει και πάλι προοπτικές σε περιοσίες οι οποίες παραμένουν ανεκμετάλλευτες από το 1974 και μετά.

Η επένδυση

Σύμφωνα με τις σκέψεις που φαίνεται να έχουν γίνει, η εμπλοκή του κράτους στην ανάπτυξη φωτοβολταϊκών θα περιορισθεί σε κα-

θαρά διαδικαστικά θέματα αδειοδότησης. Η σύσκεψη του Μαΐου, λένε οι πληροφορίες της «Κ», θα ασχοληθεί πρώτιστα με το αν υπάρχει δυνατότητα εγκατάστασης φωτοβολταϊκών, σε ποια τμήματα της νεκρής ζώνης μπορούν να αναπτυχθούν, και ποιο είναι το ιδιοκτησιακό στάτους των περιοχών αυτών. Επίσης θα εξετασθεί εάν υπάρχει κρατική γη εντός της νεκρής ζώνης και αν αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί. Απαντήσεις στα βασικά ζητήματα θα κληθεί να δώσει το Υπουργείο Εσωτερικών, από το οποίο θα ζητηθεί σχετική μελέτη, τόσο για τα

εν δυνάμει σημεία αξιοποίησης όσο και για ζητήματα που αφορούν κρατική γη. Εάν και εφόσον δεν προκύψουν ανυπέρβλητα εμπόδια, οι ιδιοκτήτες ιδιωτικών περιουσιών εντός της νεκρής ζώνης θα μπορούν να παραχωρήσουν τη γη τους για επενδύσεις φωτοβολταϊκών πάρκων. Στην περίπτωση κρατικών γης το ζητούμενο είναι αν θα προκύψει η ανάγκη νομοθετικών ρυθμίσεων προκειμένου να μπορεί να παραχωρηθεί σε ιδιώτες. Αυτό το οποίο είναι ξεκάθαρο από τώρα, είναι πως το όλο εγχείρημα θα έχει την σφραγίδα του ιδιωτικού τομέα.

Σκόνταψαν στον ορισμό των «ρωσικών συμφερόντων»

Το παρασκήνιο γύρω από την απαγόρευση ελλιμενισμού ρωσικών πλοίων

Τον ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες, **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Μη γενόμενη λόγω έλλειψης ομοφωνίας θεωρεί η Λευκωσία τη συζήτηση για επέκταση των κυρώσεων κατά της Ρωσίας και στα σκάφη ρωσικών συμφερόντων, και όχι μόνο για τα σκάφη με ρωσική σημαία, με διπλωματικές πηγές να απορρίπτουν πως η Κύπρος (μαζί με την Ελλάδα και τη Μάλτα και ορισμένες άλλες χώρες) έβαλαν βέτο στο συγκεκριμένο μέτρο.

Στη συζήτηση που έγινε τις προάλλες σε επίπεδο μόνιμων αντιπροσώπων στις Βρυξέλλες, τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν ενώπιόν τους, στο πλαίσιο του πέμπτου πακέτου κυρώσεων που τελικά ανακοινώθηκε στις 8 Απριλίου, την συμπερίληψη και του ναυτιλιακού τομέα στις κυρώσεις. Η Γαλλική Προεδρία καθώς και η Κομισιόν πρότειναν οι κυρώσεις στον τομέα της ναυτιλίας να περιλάβουν τόσο τα σκάφη με ρωσική σημαία, όσο και σκάφη ρωσικών συμφερόντων. Όπως αντιλαμβάνεται η «Κ», πράγματι Κύπρος, Ελλάδα και Μάλτα (μαζί με μερικές άλλες χώρες, μεταξύ τους και η Ουγγαρία) ήγειραν ζητήματα για το πώς ένα εμπάργκο στα σκάφη ρωσικών συμφερόντων θα μπορούσε να εφαρμοστεί, κλείνοντας έτσι το συγκεκριμένο ζήτημα χωρίς να υπάρξει συνέλιση του, πόσο μάλλον ψηφοφορία στην οποία το μέτρο θα μπορούσε να μπλοκαριστεί.

Swift και πιέσεις

Τα δημοσιεύματα σε σχέση με το θέμα εντάσσονται στη συνηθισμένη πολιτική στις Βρυξέλλες όπου οι χώρες που ζητούν ισχυρότερα μέτρα (κυρίως οι ανατολικές και οι Βαλτικές) επικειρούν να ασκήσουν πιέσεις στα υπόλοιπα μέλη του Τύπου. Σε αντίθεση πάντως με την συζήτηση για αποκοπή ρω-

σικών τραπεζών από το Swift, όπου η Κύπρος ήταν μεταξύ των χωρών που εντάχθηκαν στο στρατόπεδο της Γερμανίας για εφαρμογή του μέτρου σε επόμενο στάδιο (όπως και έγινε), στη συζήτηση για τα σκάφη ρωσικών συμφερόντων η Κύπρος ήταν πράγματι ένα από τα κύρια κράτη που διαφώνησαν, σε μια ομάδα με ειδική εξάρτηση από τον τομέα της ναυτιλίας. Αυτό που τελικά έγινε ήταν η απαγόρευση ελλιμενισμού σε σκάφη με ρωσική σημαία, μέτρο που σύμφωνα με τα όσα επισημαίνει η κυπριακή πλευρά περιέχει δικλείδες ώστε να μην τύχει εκμετάλλευσης από ρωσικές εταιρείες που ενδεχομένως θα άλλαζαν τη σημαία τους για παρακαμψη των κυρώσεων.

Διπλωματικές πηγές αναφέρουν στην «Κ» πως η Κύπρος είχε κάνει βήματα πριν τη συζήτηση για κυρώσεις στη ρωσική ναυτιλία, καθώς από τον Μάρτιο προχώρησε σε ανάκληση άδειας ελλιμενισμού για ρωσικά πολεμικά πλοία στη Λεμεσό, δεδομένης της εισβολής στην Ουκρανία αλλά και της χρήσης του λιμανιού από αμερικανικά και γαλλικά πλοία. Σε αυτό το πλαίσιο, η Κύπρος, μαζί με την Ελλάδα και τη Μάλτα, ήγειραν τις επιφυλάξεις τους κατά τη συζήτηση των μέτρων στο στάδιο της διερεύνησης του ποια μέτρα θα ήταν εφικτό να συμφωνηθούν από τους 27.

Όπως ανέφεραν οι ίδιες πηγές, η διεύρυνση του μέτρου σε όλα τα σκάφη ρωσικών συμφερόντων θα επηρέαζε πολύ περισσότερο όλες τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο, ενώ για να εφαρμοστεί θα έπρεπε να συμφωνηθεί ένας πολύ συγκεκριμένος ορισμός για το τι αποτελεί «ρωσικό συμφέρον». Αν και δεν αποκλείεται η συζήτηση για το μέτρο αυτό να επανέλθει, και πάλι θα πρέπει να συζητηθούν και να οριστούν οι παράμετροι του τι αποτελεί πλοίο ρω-

Η Λευκωσία από τον Μάρτιο προχώρησε σε ανάκληση άδειας ελλιμενισμού για ρωσικά πολεμικά πλοία στη Λεμεσό, δεδομένης της εισβολής στην Ουκρανία αλλά και της χρήσης του λιμανιού από αμερικανικά και γαλλικά πλοία.

**Η Κύπρος κατέθεσε αν-
συχίες μαζί με τη Μάλτα
και την Ελλάδα για την
απαγόρευση ελλιμενι-
σμού πλοίων ρωσικών
συμφερόντων στην ΕΕ,
οδηγώντας στη μη συζή-
τηση και στην υιοθέτηση
μόνο του μέτρου για τα
πλοία με ρωσική σημαία.**

**Δεν επηρεάζεται η Κύ-
προς από πιθανή συζή-
τηση για κυρώσεις σε
πετρέλαιο και αέριο.**

**«Αυτοματοποιημένη»
πλέον η ανάκληση δια-
βατηρίων ατόμων στη
λίστα κυρώσεων.**

σικών συμφερόντων. Το μέτρο όπως τελικά υιοθετήθηκε απαγορεύει ταυτόχρονα στα πλοία με ρωσική σημαία να αλλάζουν νηολόγιο ώστε να προσπεράσουν τις κυρώσεις, με ισχύ που συμπίπτει με την έναρξη της εισβολής στην Ουκρανία.

Αοτερίσκοι και διαβατήρια

Όσον αφορά την ανάγκη για ακύρωση κυπριακών διαβατηρίων Ρώσων που βρίσκονται στον κατάλογο των κυρώσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Κομισιόν έχει στείλει σαφές μήνυμα ζητώντας συγκεκριμένα την ακύρωση «χρυσών» διαβατηρίων και θεωρήσεων σε Ρώσους και Λευκορώσους που έχουν κατονομαστεί. Οι Βρυξέλλες έχουν παραδεχθεί πως δεν γνωρίζουν επίσημα πόσα από αυτά τα άτομα έχουν πάρει διαβατήριο ή βίζα της ΕΕ με αυτόν τον τρόπο, και παραπέμπουν στα κράτη μέλη για εφαρμογή της απόφασης.

Η Λευκωσία απαντώντας παραπέμπει στην ακύρωση αριθμού διαβατηρίων από το Υπουργικό Συμβούλιο, με την τελευταία ομάδα ακυρώσεων να ανακοινώνεται στις 8 Απριλίου. Σύμφωνα με κυβερνητική πηγή η διαδικασία έχει εν

μέρει «αυτοματοποιηθεί» με το Υπουργείο Εσωτερικών να παρακολουθεί τις λίστες κυρώσεων και να παραπέμπει όσα ονόματα επωφελήθηκαν των προγραμμάτων για επενδυτές στο Υπουργικό για ανάκληση. Οι σκόπελοι πάντως όσον αφορά την στάση της Κύπρου στις κυρώσεις κατά της Ρωσίας φαίνονται να έχουν ξεπεραστεί, καθώς με τον ένα ή τον άλλο τρόπο η συζήτηση στους τομείς που την αφορούν (οικονομικό, αερομεταφορές, ναυτιλία) έχει κλείσει.

Ειδικά στις αερομεταφορές, παρά τις δηλώσεις που έγιναν για επιφυλάξεις που κατέθεσε η Κύπρος και τις δημόσιες δηλώσεις που έγιναν από τους Υπουργούς Εξωτερικών (με διπλωματικό τρόπο) και Συγκοινωνιών (λανθασμένα), δεν υπάρχει τρόπος και περίπτωση ακύρωσης της απαγόρευσης πτήσεων από τη Ρωσία, όπως έγραψε πριν από εβδομάδες η «Κ». Η μεγάλη συζήτηση αφορά πλέον την επιβολή ή όχι κυρώσεων, πέραν πλέον στην ενέργεια, και ειδικότερα στο πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, όπου η Κύπρος δεν έχει ρωσικές εξάρτησεις (στο πρώτο) και δεν έχει εισαγωγές (στο δεύτερο).

Πετρέλαιο, μαζούτ και Κύπρος

Το επόμενο βήμα όσον αφορά τις κυρώσεις κατά της Ρωσίας αφορά την επιβολή περιορισμών και στις εισαγωγές πετρελαίου, αν και μάλλον όχι και φυσικού αερίου, παρά τις πιέσεις που ασκεί η Γαλλική Προεδρία λόγω των αντιρρήσεων κυρίως της Γερμανίας. Στις Βρυξέλλες και στις πρωτεύουσες φαίνεται να διαμορφώνεται η συναντίληψη πως το πετρέλαιο είναι ο επόμενος στόχος των κυρώσεων καθώς ο όγκος του εμπορίου μεταξύ ΕΕ και Ρωσίας στον συγκεκριμένο τομέα είναι πολύ μεγαλύτερος - και ως εκ τούτου η απαγόρευση των εισαγωγών θα έχει πολύ μεγαλύτερο αντίκτυπο στο Κρεμλίνο - ενώ δεν υπάρχει ο ίδιος βαθμός εξάρτησης όπως η εξάρτηση χωρών όπως η Γερμανία από το φυσικό αέριο. Η συζήτηση αναμένεται να ενταθεί μετά τις γαλλικές εκλογές ειδικά σε περίπτωση επανεκλογής του Εμανουέλ Μακρόν, αν και την κατάσταση θα περιπλέξει η συνεχιζόμενη προεκλογική ενόψει των βουλευτικών στη χώρα τον Ιούνιο. Ήδη ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών Μπρούνο Λεμέρ έχει τονίσει πως η ΕΕ θα πρέπει να θέσει την απαγόρευση εισαγωγών πετρελαίου ως προτεραιότητα ακριβώς λόγω του μεγέθους της συγκεκριμένης αγοράς, και αναφέρει πως η Γαλλία προσπαθεί να πείσει τους εταίρους. Αυτή η συζήτηση είναι μια από τις λίγες τις οποίες η Κύπρος παρακολουθεί χωρίς ιδιαίτερο άγκος καθώς η χώρα μπορεί να εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τις εισαγωγές πετρελαίου για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (ενώ δηλαδή αναπτύσσουμε τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, προς το παρόν καίμε ακόμα... μαζούτ), αλλά το πετρέλαιο αυτό δεν προέρχεται από τη Ρωσία. Η Κύπρος εισάγει πετρέλαιο κυρίως από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, όπως ανέφερε ενδεικτικά σε πρόσφατη συνέντευξη της στην «Κ» η υπουργός Ενέργειας Νατάσα Πιλιδίδου, το 2020 μόλις το 1,5% του συνόλου των εισαγωγών καυσίμων στην Κύπρο αφορούσε κάρβουνο και υγραέριο από τη Ρωσία, τα καύσιμα κίνησης προέρχονται από Ελλάδα και Ισραήλ και τα καύσιμα για παραγωγή ηλεκτρισμού προέρχονται από διάφορες χώρες που δεν περιλαμβάνουν τη Ρωσία.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΡΙΣΤΟΥ ΔΟΞΙΑΔΗ**

Think global, act local

Με αφορμή τις προεδρικές εκλογές στη Γαλλία, πολλοί αναλυτές γράφουν ότι η κυρίαρχη αντίθεση στις σύγχρονες δημοκρατίες δεν είναι ανάμεσα σε Δεξιά και Αριστερά, αλλά είναι ανάμεσα σε εθνικιστές και διεθνιστές, ή πατριώτες και κοσμοπολίτες, ή στους οπαδούς της κλειστότητας και της ανοικτής κοινωνίας – υπάρχουν πολλές παραλλαγές, χρωματισμένες από την ευρύτερη κοσμοθεωρία του σχολιαστή.

Μια εκδοχή αυτού του νέου διπολου, που αναδείχθηκε μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, είναι η αντίθεση ανάμεσα στη προστασία της εγχώριας παραγωγής και στο ανοικτό διεθνές εμπόριο. Έτσι, παρόλο που οι Ρεπουμπλικανοί ήταν υπέρ της ελευθερίας των συ-

ναλλαγών για πολλά χρόνια, ο Τραμπ έγινε πρόεδρος υποσχόμενος υψηλή προστασία με δασμούς για πολλούς κλάδους της αμερικανικής οικονομίας. Η Λεπέν λέει ότι προέχει η απασχόληση στη γαλλική βιομηχανία απέναντι στην ευρωπαϊκή συνεργασία και ο Ευκλείδης Τσακαλώτος ότι θα ήθελε να διασωθεί «κάθε θέση εργασίας» στη ΛΑΡΚΟ. Οι πολιτικοί τους αντιπάλοι λένε ότι το διεθνές εμπόριο μειώνει το κόστος ζωής για όλους και ότι δίνει ευκαιρίες για νέες δουλειές με καλύτερες αμοιβές από αυτές που θα είχαν οι εργαζόμενοι αν έμεναν στις παλιές εκείνες που χάνονται από τον ανταγωνισμό.

Από την εποχή Ρίγκαν και Θάτσερ και μέχρι πριν από 15 χρόνια, στις μεγάλες δημοκρατίες το ελεύ-

θερο εμπόριο ήταν ταυτισμένο με τα δεξιά κόμματα και η προστασία με τα πιο αριστερά – όχι παντού, γιατί η σοσιαλδημοκρατία στις μικρότερες χώρες της Βόρειας Ευρώπης ήταν πάντα υπέρ της ανοικτής οικονομίας. Μετά το 2008 πολλά δεξιά κόμματα, βλέποντας τη λαϊκή τους βάση να υποφέρει, έγιναν συντηρητικά και στην οικονομία, θέλησαν δηλαδή να διατηρήσουν συγκεκριμένες θέσεις εργασίας και όχι γενικά τα εισοδήματα της μεσαίας τάξης. Έμεινε το φιλελεύθερο Κέντρο να προωθεί τον μετασχηματισμό της οικονομίας με νέες τεχνολογίες και με έναν παγκόσμιο καταμερισμό παραγωγής με κριτήρια ανταγωνιστικότητας.

Σε αυτό το Κέντρο εντάσσεται ο Μακρόν, αλλά και ο Μπτοστάκνς,

ίσως και ο Ανδρουλάκης. Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι με την άλλη πλευρά, αυτή που θέλει να επιστρέψουμε στις προ-δεκαπενταετίες καλοπληρωμένες θέσεις με τη χαμηλή παραγωγικότητα. Ηδη, όμως, το φιλελεύθερο Κέντρο αναγκάζεται να μετριάσει την προσήλωσή του στην παγκοσμιοποίηση. Οι γεωπολιτικές φιλοδοξίες της Κίνας και σήμερα η επιθετικότητα της Ρωσίας του Πούτιν έδειξαν ότι οι παγκόσμιες αλυσίδες παραγωγής είναι εύθραυστες. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, που μέχρι πρόσφατα άπλωναν παντού το δίκτυο των προμηθειών τους, τώρα επιδιδοούν στο onshoring: να φέρουν μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής τους πίσω στη Δύση και να βρουν προμηθευτές κοντά στα δικά τους εργοστάσια. Ο Μακρόν, ο Σολτς και οι Βρυξέλλες

σχεδιάζουν βιομηχανική πολιτική σε ευρωπαϊκή κλίμακα για απεξάρτηση από τις άλλες δυνάμεις.

Παραμένει όμως η άλλη μεγάλη διαφορά ανάμεσα στο Κέντρο και στους συντηρητικούς των δύο άκρων. Οι μεν σχεδιάζουν με βάση τις εξελίξεις στην τεχνολογία, στο κλίμα, στην άνοδο των οικονομικών της Ανατολής, οι δε απλώς αμύνονται σε αυτά. Οι μεν επενδύουν σε εργοστάσια μικροκυκλωμάτων και νέων εμβολίων, ακόμα κι αν είναι σε διπλανή ευρωπαϊκή χώρα, οι δε ελπίζουν να μπορούν να εξάγουν αυτοκίνητα στην Αφρική με το ίδιο εργατικό δυναμικό και τα ίδια εργοστάσια που είχαν πριν από είκοσι χρόνια.

Σε εμάς η διχογνωμία φαίνεται στην παιδεία. Οι μεν σχεδιάζουν

πως θα έχουν οι νέοι δεξιότητες για όλο το φάσμα της παραγωγής του παρόντος και του μέλλοντος, οι δε θέλουν να έχουμε άφθονους νομικούς και φιλολόγους, και as βρει το κράτος πώς θα ζήσουν.

Σκέφτομαι το σύνθημα των οικολόγων της δεκαετίας του '70: think global, act local. Εδώ, στον τόπο μας, πρέπει να παράγουμε τα πιο βασικά προϊόντα, μαζί με τους δημοκρατικούς γείτονές μας, για να έχουμε την απαραίτητη κλίμακα. Αλλά πρέπει να κοιτάμε σε όλο τον κόσμο, να βλέπουμε τις τάσεις του μέλλοντος, να ανταλλάσσουμε ιδέες και γνώσεις με όλους. Χωρίς φόβο, με λογισμό και με όνειρο.

Ο κ. Αρίστος Δοξιάδης είναι εταίρος στο κεφάλαιο επενδύσεων τεχνολογίας Big Pi.

**Κυπριακές Αξίες,
Παγκόσμιας Αποδοχής**

**46
ΧΡΟΝΙΑ**
Φροντίδα για τον Άνθρωπο
και την Υγεία

To short list των δύο εκλεκτών του ΑΚΕΛ

Αχιλλέας Δημητριάδης και Ανδρέας Μαυρογιάννης αποτελούν τις τελικές προτάσεις του κόμματος με τα θετικά και τα αρνητικά τους

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν το 2017, ο Άντρος Κυπριανού καλούσε εκτάκτως τα ΜΜΕ σε συνέντευξη Τύπου στην Εζεκία Παπαϊωάννου ανακοινώνοντας το ναυάγιο μεταξύ του ΑΚΕΛ και του Μάικ Σπανού, πολλοί θεώρησαν πως ήταν μία από τις μεγάλες ήττες της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Η απόγνωση ήταν έκδηλη από το χλωμό πρόσωπο του Άντρου Κυπριανού και από το γεγονός ότι ο

κατά τα άλλα προσιτός στα ΜΜΕ γ.γ. του ΑΚΕΛ είχε απαγορεύσει διευκρινιστικές ερωτήσεις. Από τις μεγάλες ήττες καθώς η επιλογή Σπανού θεωρήθηκε εκ των υστέρων επιπόλαια κίνηση από ΑΚΕΛικά στελέχη. Οι δύο μεριές δεν είχαν συμφωνήσει άλλωστε διεξοδικά βασικές θέσεις για να διαπιστώσουν εγκαίρως τις διαφορές, ούτε η γραμματεία μπήκε στον κόπο να ξεσκονίσει τον πρότερο βίο του κ. Σπανού προτού τον παρουσιάσει στα συλλογικά όρ-

Το ΑΚΕΛ έχει ξεκινήσει ήδη μελέτη για τον πρότερο βίο, το ιστορικό και ενδεχόμενους σκελετούς στο ντουλάπι των δύο εν δυνάμει υποψηφίων.

γανα. Ήταν μία δύσκολη στιγμή για το κόμμα της Αριστεράς καθώς διαπιστωνόταν πως λίγο πριν την κρίσιμη μάχη, έμενε χωρίς επιλογές, καταφεύγοντας στην θαλπωρή και την γνωστή συνταγή Σταύρου Μαλά. Όλο αυτό το χάος της προηγούμενης πενταετίας ήθελε με κάθε τρόπο να αποφύγει ο Στέφανος Στεφάνου, ξεκινώντας από νωρίς και το ψάξιμο και τη συζήτηση με τα κόμματα του ενδιαμέσου χώρου. Παρά τις διαβεβαιώσεις ότι το ΑΚΕΛ θα βρει εκεί-

νη την υποψηφιότητα που θα νικά, στον δρόμο για τον εκλεκτό βρέθηκαν πολλά εμπόδια, πολλές ανατροπές και προέκυψαν αρκετές ατυχίες. Δύο ονόματα βρίσκονται στη λίστα των επιλογών του, αυτό του Αχιλλέα Δημητριάδη και του Ανδρέα Μαυρογιάννη, καθώς ο Στέλιος Πλατής, ο οποίος είχε μέχρι και τις αρχές της βδομάδας δυναμική, υποχώρησε απότομα, μετά τις αντιδράσεις πολιτικών κύκλων. Στοιχίμα για το ΑΚΕΛ είναι μία υποψηφιότητα τόσο

όσο χρειάζεται ΑΚΕΛική για να συσπειρώσει το κόμμα, αλλά και υποψηφιότητα που να βγαίνει εκτός του κομματικού βραχίονα για να μπορεί με αυτόν τον τρόπο να κερδίσει της κεντρικές ψήφους, παίρνοντας έτσι το εισιτήριο για τον β΄ γύρο. Μέχρι και την τελική απόφαση το κόμμα είναι έτοιμο να ξεσκονίσει το βιογραφικό, τον πρότερο βίο και να ανακαλύψει τυχόν σκελετούς στις ντουλάπες που μπορεί να φέρουν εκ νέου το κόμμα σε δυσκολία.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Ο νομικός του περιουσιακού και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Αν κάποιος ξύπνησε το προεδρικό μικρόβιο στον Αχιλλέα Δημητριάδη, αυτό είναι το Πολιτικό Γραφείο του ΑΚΕΛ το 2017. Μέλη της γραμματείας του είχαν κάνει κρούση για το short list υποψηφιοτήτων και είχε χάσει παρά μία ψήφο από τον Σταύρο Μαλά όταν το όνομα των δύο μπήκε στη ψηφοφορία του Πολιτικού Γραφείου. Λίγο μετά τις προεδρικές εκλογές είχε ξεκινήσει τις δημόσιες παρεμβάσεις, αλλά και παρασκηνιακές επαφές που καταδείκνυαν πως ενδιαφέρεται να μπει στην κούρσα των προεδρικών εκλογών το 2023. Οι κινήσεις του ΑΚΕΛ να ψάχνει άλλο εκλεκτό πέντε χρόνια αργότερα, φαίνεται πως δεν πτόησαν τον γνωστό νομικό ο οποίος

Ο Αχιλλέας Δημητριάδης διακριτικά και μεθοδικά έχει κτίσει ήδη την καμπάνια του και είναι έτοιμος να δώσει τη μάχη με ή χωρίς το ΑΚΕΛ.

Το νομικό κομμάτι του Αχιλλέα, η έμφαση στα ανθρώπινα δικαιώματα και η περίπτωση Μαλά.

ξεκαθάρισε πως θα μείνει μέχρι τέλους στην κούρσα και θα είναι ανεξάρτητος.

Ο Αχιλλέας Δημητριάδης, γιος του δημάρχου Λευκωσίας Λέλλου Δημητριάδη και γνωστός για τις νομικές νίκες του, έχει συμφωνά με το ΑΚΕΛ το κατάλληλο αφήγημα ενός καθωσπρέπει υποψηφίου. Ένα προφίλ που μπορεί να μιλήσει στην αστική Λευκωσία –που υπολείπεται το ΑΚΕΛ– αλλά να ικανοποιήσει τα προοδευτικά ένστικτα του ΑΚΕΛικού ακροατηρίου. Το γεγονός ότι εκπροσώπησε τον αρχιτέκτονα Αλέξανδρο Μονδινό στο ΕΔΑΔ και κατάφερε την αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας στην Κύπρο θεωρείται σημαντικό κομμάτι για το ΑΚΕΛ και τις θέσεις του στην κοινωνία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Και στο Κυπριακό, ωστόσο, τα δύο μέρη φαίνεται να συμπλέουν πλήρως ενώ σημαντικές θεωρούνται οι νίκες του στην υπόθεση Τιτίνας Λοϊζίδου αλλά και στο περιουσιακό.

Οι υποστηρικτές

Ο ίδιος έχει την στήριξη της Πρωτοβουλίας για την Αμμόχωστο και την στήριξη της βουλευτρίας του Κινήματος Οικολόγων Αλεξάνδρας Ατταλίδου (είχε μιλήσει πρόσφατα ανοικτά υπέρ της υποψηφιότητας Δημητριάδη σε στελέχη του ΑΚΕΛ) ενώ τόσο ο Χα-

ράλαμπος Θεοπέμπτου όσο και ο Γιώργος Περδίκης (ήταν συμπαθής στο σχολείο) βλέπουν θετικά τον ίδιο. Από πλευράς του ΑΚΕΛ, ένθερμος υποστηρικτής του ήταν από την αρχή οι Τουμάζος Τσελεπάς, Χάρης Καραμάνος, Νίκος Ιωάννου ενώ θετικά βλέπει την υποψηφιότητά του η Ελένη Μαύρου και ο Χρυσάνθος Ζαννέτος.

Τα ζητήματα

Όμως όσο κι αν στο ΑΚΕΛ θεωρείται η ασφαλής επιλογή, θεωρείται παράλληλα μία αναβίωση της υποψηφιότητας Μαλά. Έχει πιθανότητες να φτάσει μέχρι τον β΄ γύρο, όμως υπάρχουν επιφυλάξεις για το κατά πόσο μπορεί να κερδίσει. Οι λόγοι ποικίλλουν. Αυτό που φαίνεται πως προβληματίζει ΑΚΕΛικούς κύκλους είναι η νομικιστική προσέγγιση του Κυπριακού από πλευράς του. Η μονοθεματικότητα φέρεται να μην κερδίζει έδαφος σε μία κοινωνία που έχει ήδη απαξιώσει την πολιτική.

Αυτός ήταν και ο λόγος των γενικότερων επιφυλάξεων στο να υποστηριχθεί από την αρχή καθώς το περιουσιακό από μόνο του δεν κερδίζει εκλογές. Μάλιστα οι καταγγελίες που δέχεται από πολιτικούς κύκλους ότι έχει αξιοποιήσει προς δικό του οικονομικό όφελος τον πόνο των Βαρωσιω-

τών, θεωρείται πως μπορεί να προκαλέσει πρόβλημα στην υποψηφιότητά του. Ήδη στα πηγάδια της Πινδάρου συζητούν τα περί εκπροσώπησης Τ/κ στο ΕΔΑΔ, που ενδεχομένως να αξιοποιηθεί πλήρως στον προεκλογικό εναντίον της υποψηφιότητας Δημητριάδη.

Ο ίδιος μπορεί να συσπειρώσει το ΑΚΕΛ, χωρίς να δημιουργεί προστριβές, μπορεί να κερδίσει την στήριξη προοδευτικών δυνάμεων. Το ερώτημα είναι πόση δυναμική περαιτέρω μπορεί να αποκτήσει στον β΄ γύρο αν τελικά προκριθεί ούτως ώστε να εκλεγεί. Στο ΑΚΕΛ κάνουν ήδη τα μαθηματικά και στα δύο σενάρια. Στο σενάριο με ανθυποψήφιο τον Αβέρωφ Νεοφύτου, υπολογίζεται πως οι υποστηρικτές του Νίκου Χριστοδουλίδη αλλά και το ΔΗΚΟ θα στηρίξουν τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ. Στελέχη του ΔΗΚΟ έχουν ξεκαθαρίσει πως ο Αχιλλέας Δημητριάδης δεν αποτελεί επιλογή για το κόμμα εδώ και καιρό, ενώ οι συναγερμικοί ψηφοφόροι του Νίκου Χριστοδουλίδη θα προτιμήσουν μία δεξιά υποψηφιότητα όπως αυτή του κ. Νεοφύτου.

Στο σενάριο όπου ο ανθυποψήφιος του θα είναι ο Νίκος Χριστοδουλίδης, εκτιμάται ότι ο ΔΗΣΥ θα στραφεί προς τον πρώην στενό συνεργάτη του Νίκου Αναστασιάδη και δηλωμένο Συνα-

Η διπλωματική πείρα Μαυρογιάννη, το ατού της Προεδρίας της Ε.Ε. και το αγκάθι της διαπραγμάτευσης.

πως αν και το όνομά του ήταν επικρατέστερο όταν άνοιξε η προεδρολογία, υποχώρησε διακριτικά καθώς, όπως ο ίδιος εξομολογήθηκε, κανείς δεν τον γύρεψε. Οι καταστάσεις και το ναυάγιο με το ΔΗΚΟ-που έβλεπε αρνητικά μία τέτοια υποψηφιότητα- τον επαναφέρει δυναμικά.

Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης, γνωστός διπλωμάτης, διευθυντής του γραφείου τριών υπουργών Εξωτερικών, ήταν μεταξύ άλλων μόνιμος αντιπρόσωπος της Κύπρου στον οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, πρέσβης στη Γαλλία και μόνιμος αντιπρόσωπος της Κύπρου στις Βρυξέλλες. Μία επαγγελματική πορεία που συνδέεται με το Κυπριακό αλλά και με σοβαρές διασυνδέσεις σε όλους τους πολιτικούς χώρους. Η καλή γνώση του στο κυπριακό, η στενή επαφή του με ΑΚΕΛικά στελέχη επί εποχής Χριστόφια και το γεγονός ότι κινείται δύο κλικ πιο σκληρά στο Κυπριακό από τον Αχιλλέα Δημητριάδη, θεωρείται εντός του ΑΚΕΛ πως μπορεί να συμβάλει στη συνοχή του κόμματος αλλά παράλληλα να αλιεύσει ψήφους από άλλες δεξαμενές. Ισχυρό σημείο στο αφήγημά του ήταν η επιτυχημένη προεδρία της Ε.Ε. η οποία σύμφωνα με κομματικές πηγές του προσέδωσε σοβαρή εμπειρία στη διακυβέρνηση του τόπου καθώς η επίβλεψη όλων των υπουργείων οριζοντίως του είχε μετατρέψει εκείνο το εξάμηνο σε έναν μικρό κυβερνήτη. Στα θετικά του σημεία μπαίνει και το γεγονός ότι χαίρει εκτίμησης στο

Το όνομα του Ανδρέα Μαυρογιάννη θεωρείτο πως είχε αποχωρήσει από την προεδρολογία, αλλά πλέον μπαίνει δυναμικά στο τραπέζι της Εζεκία.

εξωτερικό και στα διεθνή φόρα. Την υποψηφιότητα Μαυρογιάννη μπορεί να μην βλέπει θετικά η ηγεσία του ΔΗΚΟ, υπάρχει ωστόσο μία μεριδιά της βάσης που δεν αποκλείει κάτι τέτοιο. Ιδιαίτερα εκείνη η βάση που επιθυμεί συνεργασία με το ΑΚΕΛ. Πολύ καλές σχέσεις διατηρεί με το Κίνημα Οικολόγων με τους οποίους είχε συχνές επαφές για ενημέρωση γύρω από το Κυπριακό και συνεπώς οι Πράσινοι δεν πρόκειται να προαποκλείσουν κάτι τέτοιο. Θετικά βλέπει την υποψηφιότητά του η Άννα Θεολόγου και σίγουρα ο Στέλιος Πλατής καθώς, όπως είπε στην «Κ», είναι έτοιμος να τον στηρίξει. Εντός του ΑΚΕΛ βλέπουν θετικά την υποψηφιότητά του οι Γιώργος Λουκαΐδης –μετά και την απόρριψη της πρότασής του για Πλατή- Χρίστος Χριστοφίδης που τον πρότεινε, Πανίκος Χάμπας, Άριςτος Δαμιανού, Γιώργος Γεωργίου.

Όσο όμως κι αν ο Μαυρογιάννης έχει τα χαρακτηριστικά που ταιριάζουν στο ΑΚΕΛ, υπάρχουν πολλές επιφυλάξεις για την θέση του ως διαπραγματευτή. Όπως σημειώνεται, καίγεται το κύριο χαρτί που θα είχε το ΑΚΕΛ απέναντι στην υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη. Δεν θα μπορούν να καταγγέλλουν δηλαδή τον τέως υπουργό Εξωτερικών για ευθύνες στο Κυπριακό τη στιγμή που ο υποψηφίός τους ήταν διαπραγματευτής του Νίκου Αναστασιάδη και παρών στο κρίσιμο δείπνο του Κραν Μοντάνα που οδήγησε

στο ναυάγιο. Τα περί ευθύνης Μαυρογιάννη για το Κυπριακό είναι κάτι που απασχολεί ιδιαίτερος την Εζεκία Παπαϊωάννου, γιατί είναι το κύριο όπλο με το οποίο θέλουν να κτυπήσουν και τον Αβέρωφ Νεοφύτου αλλά και τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Έστω κι αν ο ίδιος έχει αποκαλύψει ότι ο Πρόεδρος μίλησε ανεπίσημα για λύση δύο κρατών, ότι έχει αυξηθεί η αναξιοπιστία της χώρας και έχει προειδοποιήσει για τα τετελεσμένα στην Αμμόχωστο, η μακρά παρουσία του στη θέση του διαπραγματευτή φέρεται να απασχολεί. Ήδη στο ΑΚΕΛ έχουν αρχίσει να κάνουν μαθηματικά για κάθε σενάριο. Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης ξεκινά ήδη με την απώλεια ενός ποσοστού από τον προοδευτικό χώρο, δεδομένου ότι ο Αχιλλέας Δημητριάδης θα μείνει μέχρι τέλους. Αυτό ενδεχομένως να του στοικίσει το εισιτήριο για το β΄ γύρο. Υπάρχει ωστόσο η πεποίθηση πως αν ο έμπειρος διπλωμάτης διασφαλίσει το εισιτήριο, τότε υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες προσέλκυσης ψηφοφόρων από τον ευρύτερο χώρο του κέντρου σε σχέση με τον Αχιλλέα Δημητριάδη. Θεωρείται, πως στην περίπτωση που ο ανθυποψήφιος είναι ο Νίκος Χριστοδουλίδης η μάχη θα είναι δύσκολη, όχι όμως τόσο δύσκολη στο σενάριο που ανθυποψήφιος είναι ο Αβέρωφ Νεοφύτου καθώς οι ψηφοφόροι Χριστοδουλίδη και ιδιαίτερα ο κεντρικός χώρος θα συσπειρωθεί γύρω από την υποψηφιότητά του.

Τα χρονοδιαγράμματα του ΑΚΕΛ και οι συναντήσεις

Το ναυάγιο με το ΔΗΚΟ κινητοποίησε το ΑΚΕΛ να προχωρήσει σε έντονες διαβουλεύσεις με τα υπόλοιπα κόμματα. Στην Πορεία Χριστοδούλας ο Στέφανος Στεφάνου ζήτησε από τον Γιάννο Λακοτρίπη να διευθετήσει αμέσως συνάντηση και αυτή έγινε σε φιλικό επίπεδο πριν περασμένη Τρίτη. Ο Στέφανος Στεφάνου του έθεσε δύο ονόματα, αυτό του Αχιλλέα Δημητριάδη και του Ανδρέα Μαυρογιάννη σημειώνοντας πως απο-

τελούν τον προανατολισμό του κόμματος και ζητώντας του να εκφράσει άποψη για τα δύο ονόματα. Ο Πρόεδρος της ΔΗΠΑ απέφυγε να τοποθετηθεί για τους δύο πολιτικούς άνδρες και επέμεινε στο δεύτερο σκέλος της πρότασής του για κυβέρνηση ευρύτερης αποδοχής. Η σκέψη του Μάριου Καρογιάν είναι να διερυνθεί το έδαφος της κυβέρνησης ευρύτερης αποδοχής με τα κόμματα της αντιπολίτευσης ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ, ΔΗΠΑ,

Μάριος Καρογιάν και Στέφανος Στεφάνου είχαν τει α τετ, συζητώντας τα δύο τελικά ονόματα.

ΕΔΕΚ, Οικολόγοι. Εκεί μπορούν να οργανωθούν δύο τραπέζια όπου το πρώτο θα επικεντρωθεί σε προγραμματικές συγκλίσεις και το άλλο στην υποβολή ονομάτων από τα οποία θα αποκλειούνται κομματικοί αξιωματούχοι. Την ίδια διαδικασία όπως εξήγησε ο Μάριος Καρογιάν στον Στέφανο Στεφάνου, θα κάνει και με τον Αβέρωφ Νεοφύτου με τον οποίο έχουν ήδη κλείσει συνάντηση μετά το Πάσχα. Θα θέσει εκ νέου την πρότασή του

για κυβέρνηση ευρύτερης αποδοχής ζητώντας από τον Αβέρωφ Νεοφύτου στην ουσία να αποσυρθεί και να βρουν άλλο υποψήφιο από κοινού, με ΔΗΚΟ, ΔΗΠΑ, ΕΔΕΚ. Ο Στέφανος Στεφάνου πάντως ρώτησε τον Μάριο Καρογιάν αν προτίθεται μαζί με τα υπόλοιπα κόμματα (ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ) να στηρίξουν τον Νίκο Χριστοδουλίδη, με τον Πρόεδρο της ΔΗΠΑ να ξεκαθαρίζει πως δεν είχε καμία απολύτως επαφή με τον τέως υπουργό Εξωτερι-

κών. Πάντως το ΑΚΕΛ έχει ήδηβάλει τα δικά του χρονοδιαγράμματα στο τραπέζι, καθώς μετά το πρώτο δεκαήμερο μέχρι και το τέλος του Μάη θα συνέλθουν οι κομματικές ομάδες βάσης για συζήτηση και μυστική ψηφοφορία επί της πρότασης της Κεντρικής Επιτροπής. Την Κυριακή 5 Ιουνίου θα πραγματοποιηθεί η Παγκύπρια Συνδιάσκεψη του ΑΚΕΛ για λήψη της τελικής απόφασης για τις προεδρικές εκλογές.

Πώς η τριάδα του ΑΚΕΛ μετατράπηκε σε δίδυμο

Το παρασκήνιο της δυναμικής που απέκτησε ο Πλατής και οι λόγοι που βρέθηκε απότομα εκτός συζήτησης

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Μέχρι και την αρχή της Μεγάλης Βδομάδας, το όνομα του οικονομολόγου Στέλιου Πλατή, ήταν, αν όχι το επικρατέστερο, ένα όνομα από τις τρεις επιλογές του ΑΚΕΛ για το χρίσμα του υποψηφίου για τις προεδρικές του 2023. Ο αυτοδημιούργητος εκατομμυριούχος εργάζεται εδώ και μήνες στο παρασκήνιο, αξιοποιώντας τις γνωριμίες του στα κόμματα αλλά και τις διασυνδέσεις του για την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των κομμάτων της αντιπολίτευσης, με στόχο όπως υποστήριζε την «πολυπόθητη» αλλαγή διακυβέρνησης. Είχε παίζει ενεργό ρόλο παρασκηνιακά για την εξύρεση ενός κοινού υποψηφίου που θα στηρίξει η αντιπολίτευση.

Από προτείνων...

Πώς όμως από προτείνων κατέληξε προτεινόμενος και για λίγα εικοσιτετράωρα το φαβορί του ΑΚΕΛ, είναι ένα ζήτημα το οποίο γιγέρθη έντονα στα κομματικά πηγαδάκια. Η αλήθεια είναι πως μία έρευνα δημοσκοπήσεων που είχε μέσα το όνομά του ήταν η πρώτη ένδειξη που κατέδειξε πως ο κ. Πλατής έβλεπε θετικά και το ενδεχόμενο υποψηφιότητάς του. Κάπως έτσι το όνομά του έπεσε στο Πολιτικό Γρα-

φείο του ΑΚΕΛ από μέλος της γραμματείας. Μία πρόταση ρηζικέλευθη, όπως ανέφεραν κομματικά στελέχη, και σε αυτό το πλαίσιο υπήρξαν αρκετά μέλη του Πολιτικού Γραφείου οι οποίοι είδαν με ενδιαφέρον μία τέτοια πρόταση. Ο ίδιος ο Στέλιος Πλατής, μιλώντας στην «Κ», επιβεβαίωσε πως το όνομά του βρισκόταν στην λίστα, σημειώσε, ωστόσο, ότι σέβεται τη διαδικασία που ακολουθείται εντός του ΑΚΕΛ και πως θεωρεί τον εαυτό του «ένα γρανάζι στη μηχανή για να πετύχει η αλλαγή». Στην περίπτωση που θα ήταν ο εκλεκτός, τότε θα επρόκειτο για μία ανεξάρτητη υποψηφιότητα.

Τα τηλεφωνήματα

Έτσι, μετά την τελευταία συνεδρίαση του Πολιτικού Γραφείου του ΑΚΕΛ, το όνομα του Στέλιου Πλατή βρέθηκε αρκετά ψηλά στη λίστα υποψηφίων που είχε καταρτιστεί κερδίζοντας διαρκώς έδαφος. Όλα αυτά, όμως, μέχρι την περασμένη Τρίτη, όπου τα δεδομένα άλλαξαν άρδην και το όνομα του γνωστού οικονομολόγου άρχισε να ξεθωιάζει. Τι μεσολάβησε; Κατ' αρχάς ο γ.γ. του ΑΚΕΛ άρχισε να λαμβάνει τηλεφωνήματα ανθρώπων με ρόλο και λέγουν στο πολιτικό σκηνικό που διαφωνούσαν με την επιλογή. Κάποιοι έθεταν το ζήτημα ότι ο Στέλιος Πλατής ήταν υποψή-

Ο αυτοδημιούργητος επιχειρηματίας Στέλιος Πλατής ήταν μέχρι τις αρχές της βδομάδας το φαβορί στην Εξεκία Παπαϊωάννου, ωστόσο ο οικονομική ρητορική του φέρεται να του στοίχισε.

φιος βουλευτής με τον ΔΗΣΥ, άλλοι την μετακίνησή του στο επιτελείο Νικόλα Παπαδόπουλου το 2018 (ήταν επικεφαλής της οικονομικής πολιτικής) και την επιλογή του «καρένα» στον β' γύρο και κυρίως πολλοί έκρουσαν τον κώδωνα για τις θέσεις του στην οικονομία που θα προκαλούσε πλήγμα στο βεβαρημένο ιστορικό του κόμματος.

Σε ό,τι αφορά τον ΔΗΣΥ, ο Στέλιος Πλατής ξεκαθάρισε στην «Κ» ότι οι γονείς του ήταν Συναγερμικοί. Αυτός, όπως υποστηρίζει, ακολούθησε αλλά όταν ήρθε η ώρα που αντιλήφθηκε ότι οι θέσεις του ΔΗΣΥ δεν του ταιριάζουν, αποχώρησε. Αρκετοί είναι αυτοί που του καταλογίζουν και μια επικίνδυνη ρητορική σε σχέση με την παραμονή στην Ευρωζώνη την δύσκολο περίοδο του κουρέματος, ενώ ένας ακόμα λόγος που φρέναρε την υπο-

ψηφιότητα Πλατή εικάζεται ότι είναι και η προτίμηση που δείχνουν επιχειρηματίες με τεράστια οικονομική ισχύ στο πρόσωπο άλλου υποψηφίου.

Η περίπτωση Μαυρογιάννη

Έτσι, από το βράδυ της περασμένης Τρίτης και μετά που ο Στέλιος Πλατής φιλοξενήθηκε στο ραδιόφωνο του «Πολίτη» και στη Κατερίνα Ηλιάδη αλλά και στην εκπομπή της Κάτιας Σάββα στον Αλφά, δύο εμφανίσεις που σίγουρα δεν τον ευνόησαν μιας και δεν δόθηκαν ξεκάθαρες απαντήσεις σε καυτά θέματα όπως το Κυπριακό, οι επιλογές για το ΑΚΕΛ από τρεις έγιναν δύο. Όπως όλα δείχνουν, η ηγεσία του κόμματος θα προχωρήσει τις κομματικές διεργασίες θέτοντας επί τάπητος δύο ονόματα του προσφάτως παραιτηθέντος

διαπραγματευτή Ανδρέα Μαυρογιάννη και του γνωστού νομικού Αχιλλέα Δημητριάδη, ο οποίος έχει εξαγγείλει ήδη την ανεξάρτητη υποψηφιότητά του. Αξίζει πάντως να σημειωθεί πως ο Στέλιος Πλατής, μιλώντας στην «Κ», πρότεινε τον Ανδρέα Μαυρογιάννη ως μία κοινή υποψηφιότητα ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ, χωρίς να ξεκαθαρίζεται αυτή την ώρα αν θα τον στηρίξει ως υποψήφιο αποκλειστικά του ΑΚΕΛ.

Πάντως, ο προβληματισμός των ηγετικών στελεχών της Αριστεράς είναι έντονος γύρω από τον υποψήφιο που θα επιλεχθεί. Αν και η υποψηφιότητα Μαυρογιάννη φέρεται να κερδίζει έδαφος, μιας και είναι ιδιαίτερα αγαπητός στη βάση του κόμματος με την πορεία του ως επικεφαλής της Κυπριακής Προεδρίας της ΕΕ το 2012. Βέβαια δεν θα μπορεί να αποφύγει την κριτική

Η έρευνα που συμπεριλάμβανε τον Πλατή, η πρόταση στήριξής του από μέλος της γραμματείας και τα τηλεφωνήματα δυσαρέσκειας που ανέτρεψαν το παιχνίδι.

Ο Στέλιος Πλατής είχε προτείνει τον Ανδρέα Μαυρογιάννη για υποψήφιο κοινής αποδοχής ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ.

σε ό,τι αφορά τους χειρισμούς του στο Κυπριακό μέχρι σήμερα, ωστόσο η υποψηφιότητά του μπορεί να στηριχτεί στον δεύτερο γύρο και από το ΔΗΚΟ.

Το ζητούμενο όμως είναι να περάσει ο υποψήφιος του ΑΚΕΛ στο δεύτερο γύρο, προνόμιο που δείχνει να διαθέτει ο Αχιλλέας Δημητριάδης. Ο δικηγόρος κερδίζει την εύνοια λόγω των θέσεών του στο Κυπριακό, όμως δυσκολεύει να πείσει για την οικονομία, ένα επίσης σημαντικό θέμα που καίει τον μέσο αριστερό ψηφοφόρο. Ο κ. Δημητριάδης φέρεται σύμφωνα και με τις δημοσκοπήσεις να περνάει ευκολότερα στο δεύτερο γύρο, αλλά εκεί δεν μπορεί να κερδίσει την εύνοια των άλλων κομμάτων της αντιπολίτευσης για τον προφανή λόγο: τις θέσεις του στο Κυπριακό.

Πάντως, τα στελέχη του ΑΚΕΛ διαμνύνουν πως τίποτα δεν έχει τελειώσει και πως όλα βρίσκονται στο τραπέζι των συζητήσεων με γνώμονα πάντα τον υποψήφιο που μπορεί να εκλεγεί και να φέρει την πολυπόθητη αλλαγή. Την ίδια ώρα διαμνύνουν ότι οι διεργασίες στο κόμμα πάνε σύμφωνα με τους αρχικούς σχεδιασμούς και βρίσκονται μέσα στα χρονικά πλαίσια, τα οποία έχουν οριστεί υπενθυμίζοντας ότι απλά ο Αβέρωφ Νεοφύτου βιάστηκε να εξαγγείλει την υποψηφιότητά του.

Ενας αθόρυβος προεκλογικός για τον Νίκο

Οι λόγοι που η εξαγγελία καθυστερεί, η επικοινωνιακή του ομάδα και τα επόμενα βήματα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Με την εκτίμηση ότι κρυπτόμενος δοξάζεται αλλά θα καταποντιστεί εμφανιζόμενος, η Πινδάρου και στελέχη που περιβάλλουν την υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου αναμένουν πότε τελικά θα εξαγγείλει ο Νίκος Χριστοδουλίδης για να ξεκινήσει ο προεκλογικός και να διαπιστώσουν κατά πόσο με την εξαγγελία του θα αρχίσει να χάνει δυναμική ή αν θα ενισχυθεί. Οι ημερομηνίες δίνουν και παίρνουν, ωστόσο, ο τώως υπουργός Εξωτερικών φαίνεται να μη βιάζεται να βγει στο προσκήνιο. Και αυτό γιατί στο παρασκήνιο κτίζει το προεκλογικό του πρόγραμμα, βρίσκει άτομα και πυρήνες σε κάθε επαρχία και κάνει επαφές. Όλη αυτή η μυστικότητα του προεκλογικού, η άγνοια για το ποιοι βρίσκονται γύρω του και τι ετοιμάζει τελικά έχει ήδη αρχίσει να προκαλεί εκνευρισμό στην Πινδάρου, που βλέπει πως βάσει δημοσκοπήσεων δεν πέφτει η δημοτικότητά του.

Η επικοινωνία

Το πρώτο δεκαπενθήμερο του Μάη φέρεται να είναι η περίοδος κατά την οποία ο τώως υπουργός Εξωτερικών θα εξαγγείλει, όμως δεν αποκλείεται να γίνει και αργότερα, δεδομένου ότι η αναβολή δεν τον βλάπτει. Όπως αναφέρουν πολιτικοί κύκλοι, γίνεται μία σημαντική προετοιμασία και δουλειά για το τι θα πει αλλά και το ποιοι θα τον περιβάλλουν. Σύμβουλος επικοινωνίας του Νίκου Χριστοδουλίδη είναι ο Γιώργος Φλέσσας και αυτό έχει τη δική του σημασία. Προερχόμενος από τον χώρο της Δεξιάς,

μέλος του επιτελείου του Κωνσταντίνου Μητσotάκη αλλά και δραστήριος στην καμπάνια του Γιάννη Κασουλίδη το 2008. Αξίζει να σημειωθεί πως είχε στενή συνεργασία με τον σύμβουλο επικοινωνίας του Αβέρωφ Νεοφύτου Πάνο Τσιρίδη στο παρελθόν. Δεν αποκλείεται στην πορεία να προστεθούν βεβαίως κι άλλα ονόματα, ενώ έντονη θα είναι η παρουσία των κοινωνικών μέσων δικτύωσης στον προεκλογικό του και οι έρευνες.

Στην πρώτη του εμφάνιση, δεν θα υπάρχουν γνωστά πρόσωπα γύρω του, αλλά όπως σημειώνουν ασφαλείς πηγές, μία ομάδα προ-

Στόχος η παρουσία μίας ομάδας στα ΜΜΕ και η αποφυγή παρέλασης κομματικών στελεχών αν τελικά τον στηρίξουν.

σώπων και κυρίως νέων. Έχει, όπως σημειώνεται, αρκετούς εθελοντές ενώ στη συνέχεια θα παρουσιάσει μία συγκεκριμένη ομάδα που θα τον εκπροσωπεί στα πάνελ, αποφεύγοντας έτσι την εμπλοκή κομματικών στελεχών. Ποιο όμως θα είναι το στίγμα της προεκλογικής του;

- **Μία υπερκομματική** υποψηφιότητα, με την ελπίδα για στήριξη πέραν του ενός κόμματος.
- **Αποφυγή** των συγκρούσεων.
- **Εμπλοκή** της νεολαίας και κατ' επέκταση να περάσει το μήνυμα πως γύρω του περιστοιχίζονται πρόσωπα που υπό άλλες περιστάσεις δεν θα οδηγούνταν στην κάλπη.

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης θέλει να παρατείνει την εξαγγελία καθώς φαίνεται πως δεν τον βλάπτει η μυστικότητα. Αντιθέτως, προκαλεί εκνευρισμό στην Πινδάρου.

Ο τώως υπουργός Εξωτερικών έχει ήδη μπει στη διαδικασία μελέτης ερευνών, focus group και δημοσκοπήσεων και με δεδομένο ότι η δημοτικότητά του δεν πέφτει –παρά το γεγονός ότι έχει χάσει από τον Γενάρη δημόσιο βήμα– δεν βιάζεται να εξαγγείλει. Η εκτίμηση που υπάρχει είναι ότι όσο πιο γρήγορα ξεκινήσει, τόσο περισσότερες θα είναι οι επιθέσεις που θα δεχτεί συντεταγμένα από τον ΔΗΣΥ και κατ' επέκταση θα έχει την μεγάλη πιθανότητα να υποστεί φθορά. Φαίνεται πάντως πως δεν έχει εγκαταλείψει την ελπίδα, ότι μπροστά στη χαμηλή δημοτικότητά του Συναγερμικού Προέδρου, ο τελευταίος

θα αναδιπλωθεί, ίσως να πιεστεί και από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και να αποσυρθεί στηρίζοντας τον τώως υπουργό Εξωτερικών. Από την άλλη, ένα τέτοιο σενάριο θεωρείται επιστημονικής φαντασίας για την Πινδάρου.

Το περιβάλλον Χριστοδουλίδη εκτιμά πως η απουσία κόμματος γύρω από την υποψηφιότητά του, έχει θετικά και αρνητικά. Το αρνητικό έχει να κάνει με την έλλειψη της οργανωτικής δομής που ακολουθεί ένα κόμμα. Ως αντιστάθμισμα, έχει ήδη πυρνέσει σε κάθε επαρχία (στην επαρχία Πάφου για παράδειγμα έχουν χωριστεί 17 διαμερίσματα) που δουλεύουν και οργανώνονται

που κρίνεται ως το καλύτερο σενάριο η στήριξη Χριστοδουλίδη από τρία περίπου κόμματα (ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ, ΔΗΠΑ). Το πόσο κάτι τέτοιο είναι εφικτό, είναι βεβαίως ανοικτό. Το σίγουρο πάντως είναι πως ο Νίκος Χριστοδουλίδης θέλει να κερδίσει τον ενδιαμέσο χώρο και τους ψηφοφόρους και αυτό επιβεβαιώνεται από την επιλογή Νάκη Ρούσου και Γασεμιά Φιλή να χειρίζονται το οργανωτικό. Υπενθυμίζεται πως αυτά τα δύο πρόσωπα ήταν στο οργανωτικό του Γιώργου Λιλλήκα το 2013, μετέπειτα στη Συμμαχία Πολιτών, μετακινήθηκαν στο επιτελείο Νικόλα Παπαδόπουλου το 2018 και στη συνέχεια στο ΔΗΚΟ.

Τα πολιτικά πρόσωπα

Το σίγουρο βεβαίως είναι ότι κοντά του βρίσκονται πολιτικά πρόσωπα, ενώ αρκετοί είναι εκείνοι που βρίσκονται σε διαβούλευση μαζί του. Μεταξύ τους ο τώως υφυπουργός παρά τω Πρόεδρω Βασίλης Πάλμας, ο Λακκοτύρης, ο Κώστας Καδής στο παρασκήνιο, ενώ θετικά λέγεται πως βλέπει την υποψηφιότητά του και ο Πρόδρομος Προδρόμου από την κυβερνώσα παράταξη. Θετικά βλέπουν την υποψηφιότητά του στελέχη της ΔΗΠΑ, αλλά και ο Πρέσβης στην Αθήνα Κυριάκος Κενεβέζος. Πολύ κοντά του βρίσκεται ο γ.γ. του ΔΗΚΟ Άθως Αντωνιάδης ενώ θετικά βλέπουν την υποψηφιότητά του και άλλα στελέχη του ΔΗΚΟ, όπως οι Σενέκκης, Κουλιός, Μυλωνάς, Σαββίδης. Τη δική του σημασία είχε και το πρόσφατο γεύμα του τώως υπουργού Εξωτερικών με τον Βασίλη Πάλμα που φέρεται να είναι ο επικεφαλής της καμπάνιας, μαζί με τον τώως υπουργό Υγείας Κωνσταντίνο Ιωάννου. Πέραν πάντως των πολιτικών στελεχών, δεν περνά απαρατήρητη η στήριξη που εισπράττει από τον στενό περίγυρο Αναστασιάδη στη Λεμεσό, κάτι που έχει ήδη ενοχλήσει τον Αβέρωφ Νεοφύτου, αλλά και η στήριξη από την Εκκλησία. Στοιχείο για τον Νίκο Χριστοδουλίδη είναι η εμπλοκή νέων στον προεκλογικό του, καθώς το ενδεχόμενο κινητοποίησης της νέας γενιάς, η οποία απέχει, θεωρείται πως θα του δώσει σημαντικό ποσοτικό αλλά και ποιοτικό προβάδισμα.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΛΑΜΑΤΖΗ

Τιτίνα Λοϊζίδου, Κερυνειώτισσα - ξεναγός

Οι σταθμοί της

Ιούλιος '74

Επισκέπτεται για τελευταία φορά την Κερύνεια.

1975

Λαμβάνει μέρος στην 1η Πορεία Γυναικών.

1989

Συμμετέχει και συλλαμβάνεται στην Πορεία Γυναικών στα Λύμπια.

1996

Κερδίζει στο ΕΔΑΔ την υπόθεση Loizidou Vs Turkey.

1998

Το ΕΔΑΔ διατάζει την Τουρκία να καταβάλει αποζημιώσεις.

2003

Η Τουρκία συμμορφώνεται με την απόφαση του ΕΔΑΔ και αποζημιώνει την κα Λοϊζίδου για τη μη χρήση της περιουσίας.

2005

Αρχίζει η συζήτηση στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για απόδοση της περιουσίας της.

2021

Αποτυγχάνει η προσπάθεια εκ μέρους της Τουρκίας για κλείσιμο της υπόθεσης και συνεχίζει μέχρι σήμερα.

Νίκη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Ήμουν πάντα πολύ προσεκτική. Είχα συναισθηση ότι ήταν μια ατομική προσφυγή, ταυτόχρονα όμως ήταν και της Κύπρου

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗ

«Σήμερα, κατεβαίνοντας από το αυτοκίνητο, ένιωσα αυτή την κρύαδα που έρχεται από τα βουνά της Τουρκίας, που μια καθαρή χειμωνιάτικη ημέρα τα βλέπαμε από την Κερύνεια –τότε ήταν μια ειδυλλιακή εικόνα της Μικράς Ασίας, η οποία άλλαξε εντελώς το 1974, με το πραξικόπημα και την εισβολή των Τούρκων» μου λέει η Τιτίνα Λοϊζίδου, η Ε/κ που στις 18 Δεκεμβρίου 1996 κέρδισε την προσφυγή που είχε κάνει κατά της Τουρκίας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) για στέρηση περιουσίας και παραβίαση του δικαιώματός για ειρηνική απόλαυση της περιουσίας και χρήση της περιουσίας της.

Αμέσως η κουβέντα μάς οδηγεί στο σπίτι του παππού Σπύρου (βλ. ένθετο της Καθημερινής «Επτά Ημέρες» με ημ/νία 17/07/1994): «Το σπίτι που μεγάλωσα, μαζί με τη διδυμη αδελφή μου και τη μεγαλύτερή μας αδελφή, το πατρικό του πατέρα μας στην Κερύνεια, ήταν ανοικτό σε όλους, Ε/κ και Τ/κ». Πολύ σημαντική παρουσία στη ζωή της, εκτός από εκείνη του πατέρα ήταν και αυτή του παππού της Σπύρου Χαραλαμπίδη.

Ο παππούς της Τιτίνας Λοϊζίδου ήταν γιατρός και το μεγάλο σπίτι, πάνω από 150 χρόνων, στην Πάνω Κερύνεια ήταν κέντρο για όλους: «Η εμπειρία μου στην πόλη μου ήταν η συνύπαρξη Ελλήνων κυπρίων και Τουρκοκυπρίων». Η κα Λοϊζίδου πήγε για τελευταία φορά στην Κερύνεια στις 7 Ιουλίου 1974... «μόλις είχα τελειώσει τη Σχολή Ξεναγών –είχαμε μετακομίσει στη Λευκωσία από το 1972, λόγω της εργασίας του συζύγου μου. Εκείνη την ημέρα είχα έντονο το αίσθημα της ανασφάλειας, γιατί είχαν υπάρξει πολλές βομβιστικές επιθέσεις από την ΕΟΚΑ Β'.

Καθίσαμε στο λιμάνι, στο καφεενίο Βράχα, συζητώντας με τον πατέρα μου, ο οποίος είχε πολεμήσει στην Αλβανία κατά τον Β' ΠΠ ως γιατρός, μας είπε εκείνη τη μέρα “να μη ζησετε ποτέ πόλεμο..”. που να ήξερε ότι μετά από λίγες μέρες, στις 20 Ιουλίου ως γιατρός και ως αντιδήμαρχος της Κερύνειας θα έμενε αιχμάλωτος στην πόλη του...». Ο πατέρας της Τιτίνας Λοϊζίδου (Ξάνθος Χαραλαμπίδης, γιατρός και αντιδήμαρχος της πόλης εκείνη την περίοδο) έμεινε εγκλωβισμένος στο ξενοδοχείο Dome της πόλης και ελευθερώθηκε

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΧΡΗΣΤΟΣ

«Ήταν μια νίκη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Κύπρου. Ένιωσα δικαιωμένη, σε ατομικό και οικογενειακό επίπεδο, ήταν τόσο πολύ άδικο να βλέπω τον παππού μου πρόσφυγα, το 1974. Ένιωσα ότι δικαίωμα και τον πατέρα μου, τους Κερυνειώτες όλους» λέει η Τιτίνα Λοϊζίδου.

τον Απρίλιο του 1975. «Με αυτά τα λόγια φύγαμε από την Κερύνεια, από, και έκτοτε, 47 χρόνια μετά ακόμα δεν επιστρέψαμε. Στις 20 Ιουλίου, στις έξι το πρωί λάβαμε το τηλεφώνημα από τον πατέρα μου με τα λόγια «κάμετε ό, τι μπορείτε, γίνεται εισβολή» και μετά κλείσανε οι γραμμές...

«Women Walk Home»

Η Τιτίνα Λοϊζίδου συμμετείχε σε όλες τις μεγάλες πορείες διαμαρτυρίας των Κυπρίων γυναικών ενάντια στην τουρκική κατοχή, οι οποίες οργανώθηκαν μετά την εισβολή... Οι σπουδές στη Σχολή Ξεναγών και η αδικία που αισθανόταν για ό, τι είχε συμβεί στην πατρίδα της την έκαναν να δηλώσει συμμετοχή στην πρώτη που διοργανώθηκε, το 1975: «Είχα μόλις τελειώσει τη Σχολή Ξεναγών και είδα μία ανακοίνωση από μια ομάδα της Λευκωσίας που καλούσε κόσμο να λάβει μέρος σε μια πορεία.

Σκέφτηκα αμέσως ότι θα μπορούσα να λάβω μέρος, αφού ήθελα να δείξω με τον τρόπο μου ότι δεν

“
Η ταπείνωση που νιώθεις όταν περνάς από τον όχλο... και το αδιέξοδο που ένιωσα ήταν μεγάλο, κάνουμε πορείες, συλλαμβανόμαστε, τι γίνεται από εδώ και πέρα;»...

“
Τελευταία φορά που βρέθηκα στην Κερύνεια ήταν τον Ιούλιο του 1974, και μετά από 47 χρόνια ακόμα δεν επιστρέψαμε...

δέχομαι την κατάσταση που είχε διαμορφωθεί με την εισβολή. Ως απόφοιτος της Σχολής Ξεναγών μου ανέθεσαν να συνοδεύσω μια ομάδα γυναικών από την Ελλάδα, που θα ερχόταν στην Κύπρο για ένα συνέδριο που θα διεξαγόταν εδώ με αφορμή τη διακήρυξη του έτους της Γυναίκας από τα Η.Ε. Στην πορεία θυμάμαι μία λαοθάλασσα, 30.000 γυναίκες απ' όλον τον κόσμο, για να πορευθούμε προς την Αμμόχωστο». Η κα Λοϊζίδου μου υπενθυμίζει πως η ιδέα για τις πορείες των γυναικών άρχισε αποκλειστικά από κάποιες μη Κύπριες, παντρεμένες με Κύπριους, ήταν η Helen Σωτηρίου η γιατρός, η Νταϊάνα Μαρκίδου, η Ρέιτσελ Μιχαηλίδου, οι οποίες κάθονταν πίνοντας καφέ, και είχαν: «Γιατί δεν ξεκινάμε να πάμε στα σπίτια μας;» και έτσι βγήκε το «Women Walk Home». Αυτή η πρώτη πορεία, μου λέει η κα Λοϊζίδου άλλαξε τη ζωή της και τον τρόπο σκέψης της... «μ' έφερε σε μιαν άλλη διάσταση αντιμετώπισης της κατάστασης στην Κύπρο, ότι έπρεπε να γίνει κάτι. Συμμετείχα

με στόχο την επανένωση της Κύπρου, ν' αποδείξω ότι η Τουρκία μάς εμποδίζει να πάμε στα σπίτια μας. Το 1988 έγιναν δύο πολύ σημαντικές πορείες.

Αυτή του Άρωνα που ήλθαμε σε σύγκρουση με τα Η.Ε. –δεν ήταν σκοπός μας η αντιπαράθεση μαζί τους και η άλλη στον Άγιο Παύλο, που ήταν επιτυχημένη πορεία. Αφίστε τους πολιτικούς που περίπου μας έβγαζαν σχεδόν τρελές...» και συνεχίζει: «Αυτή η ομάδα των γυναικών άρχισε να οργανώνει τις πορείες πιο συστηματικά, ώσπου φτάσαμε στις πορείες στα Λύμπια και στην Άχνα, στις 19 Μαρτίου 1989». Σε αυτή την πορεία, στα Λύμπια, η Τιτίνα Λοϊζίδου συνελήφθη, και για ακόμη μία φορά αισθάνθηκε την κατάφωρη αδικία που τόσος κόσμος υπέστη, να μην μπορεί να πάει στο σπίτι του, στην περιουσία του... «Η ταπείνωση που νιώθεις όταν περνάς από τον όχλο... και το αδιέξοδο που ένιωσα ήταν μεγάλο, κάνουμε πορείες, συλλαμβανόμαστε, τι γίνεται από εδώ και πέρα;»...

Η συνάντηση

Με την κα Λοϊζίδου συναντηθήκαμε στο καφέ του ξενοδοχείου Hilton Park, σε μία ήσυχη γωνιά του, παραγγέλλοντας δύο σκέτους καφέδες, άλλωστε λόγω υποχρεώσεων αμφοτέρων είχε συμφωνηθεί η συνάντησή μας να διαρκέσει μία περίπου ώρα... Φυσικά, χωρίς κανείς μας να κοιτάζει το ρολόι του, η κουβέντα μας ξεπέρασε τις δύο ώρες, μιλώντας για την Κερύνεια, αρχαιολογία και ιστορία, την πορεία γυναικών, αλλά και σχολιάζοντας την επικαιρότητα και τις προεκτάσεις της στο Κυπριακό. Και ενώ είχαμε βολευτεί στη θαλπωρή της συζήτησής μας, ξαφνικά μία παρέα ανδρών άρχισε να συζητάει έντονα για τις τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις... και τότε καταλάβαμε ότι η ώρα πια είχε περάσει, είχε φτάσει η ώρα του μεσημεριανού γεύματος.

Ο πρόσφυγας παππούς...

Ο παππούς έμενε στο μεγάλο σπίτι με τη βοήθ του και τα τρία της παιδιά, έφυγε από την Κερύνεια στα 84 του χρόνια, από το σπίτι όπου Ε/κ και Τ/κ πάντοτε ήταν ευπρόσδεκτοι, ένα σημείο αναφορά για τους Κερυνειώτες, που έσωζε ζωές... Λίγες μέρες μετά τις 20 Ιουλίου πήρα ένα μήνυμα ότι ο παππούς βρίσκεται στην Κυθρέα (κωμόπολη που καταλήφθηκε κατά τη δεύτερη φάση της εισβολής, τον Αύγουστο του 1974). Αμέσως πήγα με τον σύζυγό μου και τον βρήκαμε κάτω από ένα δέντρο... και η οικογένεια που τον φιλοξενούσε από σεβασμό του είχαν παραχωρήσει ένα σιδερένιο κρεβάτι... τον είχα μαζί μου για ενάμιση χρόνο... Η παρουσία του παππού με τη γέννηση του γιου μου, αλλά και ο πατέρας μου ως εγκλωβισμένος ήταν μια σταθερή αναφορά της Κερύνειας με την ελπίδα ότι θα επιστρέψαμε... Γι' αυτούς έκανα την προσφυγή.

«Θα βάλεις κι εσύ το τουβλούδι σου» μου είπε ο πατέρας μου

Πώς πάθηκε όμως η απόφαση της Τιτίνας Λοϊζίδου να προσφύγει στο Διεθνές Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για να διεκδικήσει αποζημίωση για στέρηση περιουσίας, καθώς και το δικαίωμα της επιστροφής της περιουσίας της; Τη ρωτώ αν συνδέεται με το επάγγελμα του ξεναγού... άλλωστε στην πρώτη πορεία αυτό το επάγγελμα έπαιξε τον ρόλο του... «Κι όμως συνδέεται» μου απαντάει: «Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου των Ξεναγών στην Κύπρο, τον Φεβρουάριο

του 1989 ετέθη το θέμα πώς θα λειτουργεί το επάγγελμα του ξεναγού στην Ευρωπαϊκή Ένωση... Τότε έγινε έντονη συζήτηση από τους Βρετανούς, οι οποίοι ήθελαν να ιδρύσουν ευρωπαϊκή ομοσπονδία Ξεναγών. Είχα ακούσει ότι ο κ. Αχιλλέας Δημητριάδης νεαρός δικηγόρος μελετούσε το ευρωπαϊκό κεκτημένο και πήγα να πάρω συμβουλή στο ενδεχόμενο που η Κύπρος θα έμπαινε στην Ε.Ε. τι γίνεται με το επάγγελμά μας... Τότε ο κ. Δημητριάδης με παρακίνησε

και για την προσφυγή στο ΕΔΑΔ. Το συζήτησα με τον σύζυγό μου και τον πατέρα μου... αλλά την τελική απόφαση την πήρα όταν μου είπε ο πατέρας μου: “θα βάλεις κι εσύ το τουβλούδι σου”. Αρχίσαμε λοιπόν με τον κ. Δημητριάδη τον αγώνα, που ακόμα συνεχίζεται...». Αισθανθήκατε ποτέ πως θέτατε σε κίνδυνο το κυπριακό πρόβλημα; τη ρώτησα: «Ναι, πάντοτε ήμουν πολύ προσεκτική. Είχα συναισθηση ότι ήταν μια ατομική προσφυγή, αλλά ταυτόχρονα ήταν και της Κύ-

πρου. Γι' αυτό έλεγα πάντοτε στον Αχιλλέα πως όταν αισθανθεί πως δεν μπορούμε να συνεχίσουμε να σταματήσουμε. Αντιμετώπισα τη νομική διάσταση του Κυπριακού, γιατί διακυβευόταν η υπόσταση της Κυπριακής Δημοκρατίας, αφού ήταν θέμα της τουρκικής εισβολής, κατοχής και καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Η Τιτίνα Λοϊζίδου το 1996 δικαιώθηκε και το 1998 το ΕΔΑΔ διέταξε την καταβολή αποζημιώσεως, η οποία της δόθηκε το 2003... και τη ρωτώ αν τότε

αισθάνθηκε ότι νίκησε τον Αττίλα: «Κατ' αρχάς ένιωσα ευγνώμων για το σύστημα, γιατί ακούστηκα, και εν τέλει νικήσαμε. Ένιωσα ότι αυτή η υπόθεση ανήκει σε όλους του Κύπριους, Ε/κ και Τ/κ, για καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ήταν μια νίκη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ένιωσα δικαιωμένη, σε ατομικό και οικογενειακό επίπεδο, ήταν τόσο πολύ άδικο να βλέπω τον παππού μου πρόσφυγα, το 1974, έναν άνθρωπο με τόσο προσφορά στην πόλη του. Ένιωσα ότι δικαί-

ωμα και τον πατέρα μου, τους Κερυνειώτες όλους». Κουρασθήκατε να διεκδικείτε;... και η απάντηση μάλλον αναμενόμενη: «Όχι, ακόμα έχουμε δρόμο... Είμαι διατεθειμένη να το πάρω μέχρι τέλους». Η Τουρκία πρέπει ακόμα να συμμορφωθεί πλήρως με την απόφαση του 1996 σχετικά με τα ατομικά και γενικά μέτρα, τα οποία πρέπει να εφαρμόσει, ώστε να ικανοποιήσει το δικαίωμα της κας Λοϊζίδου να απολαμβάνει την περιουσία της στην Κερύνεια.

Πάσχα 2022, γιορτάζοντας την «ελευθερία»

Παρέες, φιλιά, αγκαλιές – Ανθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών εξομολογούνται όσα τους έλεψαν τα τελευταία δύο χρόνια

ΑΜΑΝΤΑ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ο πυρήνας της οικογενειακής ιστορίας

Όπου κι αν βρισκόμουν στον κόσμο, κάθε Πάσχα γυρίζω στο σπίτι. Ή έπαιρνα το Πάσχα μαζί μου στην Υδρα, στην Ανάφη, ή πολύ πιο μακριά, σε μια αυλή στην Αστόρια, θυμάμαι, μια άλλη στο Σικάγο, με τους Αμερικανούς γείτονες να φρίττουν με το θέαμα του σουβλιστού αρνιού. Ο παππούς μου έσκαβε τον λάκκο παλιά, τον θυμάμαι σκυφτό και ηλιοκαμένο στο κτήμα του Αμαρουσίου με την τσάπα και το φτυάρι και τον ιδρώτα να στάζει από τις φαβορίτες. Οι αμυγδαλιές, οι παπαρούνες, οι πασχαλιές στην πιο φλύαρη στιγμή τους.

Δεν μου αρέσει η νοσταλγία, τη θεωρώ σημάδι γήρατος. Δεν θα ήθελα να με πάρει ένας άνεμος και να με απιθώσει δίπλα σ' εκείνη τη σούβλα ή στον Ασημακόπουλο για τσουρέκι πλεξούδα με αυγό. Όμως αυτή η συγκεκριμένη γιορτή, πιο πολύ παγανιστική, παρά χριστιανική κατά τη γνώμη μου, είναι ο βαθύς πυρήνας της οικογενειακής μου ιστορίας. Χάρη στη μεγάλη μας ευρημασία και εφευρετικότητα –της ευρύτερης οικογένειας πρόπερσι και των καλών μας φίλων πέρυσι– στήσαμε πτυσσόμενα τραπέζια, ανά τρεις ή τέσσερις. Ψήσαμε, δεν σουβλίσαμε. Τσουγκρίσαμε τα αυγά μας. Το φάντασμα του πατέρα μου εμφανίστηκε όπως κάθε χρόνο και έψαλε στην Αγία Αικατερίνη, μια εκκλησία που δεν έχω επισκεφτεί από τότε που πέθανε, αλλά η οποία λειτουργεί ακόμη στο μυαλό μου. Η σιωπή έδινε στο κελάνδημα των απδονιών την ποιότητα που η μεγάλη μας ποιήτρια ονόμαζε «ασεβή ευθυμία πουλιών».

Δεν μου έλειψε κάτι ακραιφνώς πασχαλινό. Η ζωή μου έλειψε, έτσι όπως τη ζούσαμε, όταν τη θεωρούσαμε ασφαλή και δεδομένη. Το Πάσχα, επειδή ακριβώς ευαγγελίζεται μια επίμονη ζωή, είναι σαν μια γερή τσιμπιά στο χέρι: τσιμπιόμαστε για να δούμε αν υπάρχουν. Ή για να παραφράσω τον Ρέιμοντ Κάρβερ, για ποιο πράγμα μιλάμε όταν μιλάμε για τη ζωή; Ε, λοιπόν, μιλάμε για το άγγιγμα και τις μυρωδιές και το γλυκό μεθύσι πάνω στο πατημένο χαμομήλι. Μιλάμε κυρίως για μια ταυτολογία που η φύση μάς υπενθυμίζει με την παραφορά της αυτές τις μέρες: ζωή είναι η κατάσταση στη ζωή.

Η κ. Αμάντα Μιχαλοπούλου είναι συγγραφέας. Το τελευταίο της βιβλίο με τίτλο «Μπαρόκ» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

ΛΕΝΑ ΔΙΒΑΝΗ

Να θέλω να φιλήσω, αλλά τι; ΚΝ 95;

Το **ομολόγ**υ και γελώ τώρα: τόσο γελοία (δύο) Πάσχα δεν έχω ξανακάνει κι εύχομαι να μην τα ξαναζήσω. Ειδικά το πρώτο, το πριν από τα εμβόλια, τότε που βλέπαμε στην τηλεόραση τους νεκρούς να στοιβάζονται στα ιταλικά φορτηγά κι έτρεμε το φυλλοκάρδι μας, το ξαναπαίζω καρέ καρέ στο κεφάλι μου

Σύμφωνα με το έθιμο στο Λεωνίδιο, μετά το Χριστός Ανέστη χιλιάδες «καντηλάκια» ανάβουν στον ουρανό.

και γελώ. Με βλέπω να βγαίνω από το σπίτι μου ύπουλα σαν τον πράκτορα 000, να το κόβω με τα πόδια για το σπίτι της αδελφής μου για τον υγιεινό εορτασμό (όχι αρνί, μη μας εντοπίσει κανένα ελικοπτερο στη βεράντα και αρχίσει να μας μετράει) και να υπολογίζω νοερά τα χιλιόμετρα μη βγουν πολλά και πέσω σε απαγορευμένη ζώνη. Να φτάνω μετά, να μπαίνω στο ασανσέρ και να βγαίνω σε μια βεράντα γεμάτη μασκοφόρους λες και ήμασταν reunion παλιών συμμαθητών του Ζορό. Να θέλω να φιλήσω, αλλά τι να φιλήσω; ΚΝ 95; Να θέλω να τσουγκρίσω αυγό, αλλά να φοβάμαι να πλυσίσω σε απόσταση πρόσκρουσης μην και σπάσει το φράγμα του ανοσοποιητικού μου και μου επιτεθεί ο ύπουλος ιός. Τι να σας λέω τώρα... Ήταν να μην μπορούμε στην παράνοια και να μην αρχίσουμε να πλύνουμε τις ντομάτες με οινόπνευμα, μετά εύκολα σε παίρνει η κατηφόρα η μεγάλη.

Τέλος πάντων, τέλος καλό όλα καλά, που λέει και ο Σαίξπηρ. Τώρα –έπειτα από τρία εμβόλια και μια πρόσφατη νόσση χωρίς συμπτώματα– αφένουμε το παρελθόν πίσω μας και ετοιμάζουμε σακίδια για τα φαράγγια της Ιορδανίας. Ναι, μάλιστα με παρέα, επιτρέπεται. Ετοιμοί να τα σπύσουμε – κι αυτό επιτρέπεται. Και το φιλή της αγάπης επιτρέπεται. Αυτό που δεν επιτρέπεται με τίποτα είναι να εξοκειλει το αεροπλάνο μας και να κάνει αναγκαστική προσγείωση στη Σαγκάη!

Η κ. Λένα Διβάνη είναι καθηγήτρια της Νομικής Αθηνών και συγγραφέας. Το τελευταίο της βιβλίο με τίτλο «Ονειρεύτηκα τη Διδώ» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥ

Μου λείπει το λειψό εκείνο Πάσχα

Μου λείπει το Πάσχα εκείνο που δεν ήταν Πάσχα. Για μια φορά αραιώσαν οι πανίσχυρες ομάδες των

συγγενών και των πιστών, μισοδιαλύθηκαν. Θυμάμαι την αμχανία τους. Οι εκκλησίες και οι ξενώνες πολυτελείας τέθηκαν εκτός λειτουργίας. Οι εκδρομές ματαιώθηκαν. Στα οικογενειακά φαγοπότη μια ανησυχία μετρίαζε τη κυδαιότητα της ακατάσχετης κρεατοφαγίας. Μου λείπει το εμποδισμένο εκείνο Πάσχα! Ήταν εξαιρετικό: μια κατάσταση εξαιρεσης που 'χε τη δική της έκτακτη ποιότητα, αυτήν που εκμαιεύει ο φόβος. Νιώθω παράξενα που μου λείπει το λειψό εκείνο Πάσχα. Και αναρωτιέμαι γιατί το νοσταλγώ σήμερα, που όλα γιόρταζουν να 'χουν αποκατασταθεί;

Γιορτές σαν τα Χριστούγεννα και το Πάσχα, την Καθαρά Δευτέρα και τα νεοελληνικά τριήμερα, είναι γιορτές της πλειοψηφίας. Ήθη, έθιμα και τελετές απ' το παρελθόν μπορεί να 'χουν απολέσει τους συμβολισμούς και τη σημασία που λέγεται πως έφεραν κάποτε, όμως ποτέ δεν έχασαν τη μαζικότητά τους. Εκείνο, λοιπόν, το Πάσχα της πανδημίας η πλειονότητα βρέθηκε για πρώτη φορά σε θέση ανημπόριας. Δυνάμει ισχυρότερες την εμπόδιζαν να διαχειριστεί τον εποχικό χρόνο και χώρο κατά τα ειωθότα: Οχι, δεν θα γιόρταζε ο Έλληνας το Πάσχα του όπως το θέλει! Και το Πάσχα του, εδώ που τα λέμε, πόση σχέση έχει με το πνευματικό περιεχόμενο που του αποδίδουν; Ανέκαθεν οι μαζώξεις των πασχαλινών εορτών μού φαίνονταν αταίριαστες με τη μοναξιά του Χριστού, αν δεν την υπονομεύουν κιόλας. Όσο πιο κοσμικά και οικεία γίνονται τα μυστήρια και τα συμβόλα, οι αλληγορίες και οι εικόνες, τόσο ατονεί η ικανότητα τους να μας ξαφνιάζουν. Τι με ξαφνιάζει ακόμη; Η άβυσσος, όπου μπορεί να φτάσει η μοναξιά ενός προσώπου· κι όχι η πανηγυρική ανάσταση με δικαίωσή του, λες και μόνον η άβυσσος είναι πραγματική, ενώ η ανάσταση ένα αμφιβολο συμπλήρωμα που δεν πείθει αληθινά (πολύ θα 'θελα βέβαια να πειστώ). Σε κάθε περίπτωση, το Πάσχα εκείνο που δεν ήταν Πάσχα έμοιαζε να φτάνει βαθύτερα απ' όλα τα προηγούμενα και πιθανόν απ' τα επόμενα, επειδή ακρι-

βώς ήταν ένα Πάσχα χωρίς κόσμο κι εκκλησία. Συχνά, όταν εμποδίζεις κάτι να συμβεί, ενισχύεις την υπόστασή του. Η τελετή που δεν λαμβάνει χώρα καθίσταται μ' έναν τρόπο παρούσα, πάντως πιο παρούσα από μια εκκυδαισμένη εκδοχή της.

Θυμάμαι που με εκλεκτούς συμφοιτητές είχαμε περάσει τρεις ή τέσσερις Μεγάλες Παρασκευές κατασπαράσσοντας κρέατα. Θέλαμε να πάμε ενάντια στο ρεύμα και είχαμε επιλέξει, μεταξύ άλλων, την οδό της βλασφημίας. Ομολογούμενως, το κότσι εκείνο της Μεγάλης Παρασκευής είχε ιδιαίτερη γεύση. Δεν γνωρίζαμε, τότε, ότι ο βλάσφημος διασταυρώνεται συχνά με τον πιστό, πως γίνονται και συνοδοιπόροι γιατί βαδίζουν τον ίδιο δρόμο των συμβόλων. Ακόμη και η βλασφημία είναι κάποτε πιο χριστιανική από την υποκριτική κατάνυξη των δύο ωρών. Εννοώ τους ανθρώπους που συχνάζουν στις εκκλησίες τη Μεγάλη Παρασκευή και το Μεγάλο Σάββατο, ενώ στην καθημερινή ζωή δηλώνουν παντελώς αναρμόδιοι για τους ανθρώπους γύρω τους, δουλειά τους είναι κυρίως να περνούν καλά. Με πόσο βολικό τρόπο γίνεται η ψυχή του άλλου μια υπόθεση επαγγελματική, κάτι που αναθέτουμε στους επαγγελματίες ψυχικής υγείας... Εμείς δεν φέρουμε ευθύνη! Στις εκκλησίες, αυτή η νοστροπία της εγωιστικής βολής συνυπάρχει για λίγες ώρες με ό,τι απομένει από αλλοτινά μυστήρια που στον καιρό τους δεν υπήρξαν διόλου βολικά. Καθετί που μας ζητεί ν' αλλάξουμε τον εαυτό μας εξημερώνεται εντέλει, ώστε τα πάντα συνυπάρχουν σ' ένα χλιαρό μάγμα για λόγους κοινωνικούς. Αντιθέτως, το Πάσχα της πανδημίας είχε χαρακτήρα. Σε ωθούσε να παρακάμψεις τη ρουτίνα των εορτών και να κινηθείς ενστικτωδώς προς μια αρχή που 'χε λησμονηθεί.

Ο κ. Νικήτας Σινιόσoglou είναι ερευνητής στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και συγγραφέας. Το τελευταίο του βιβλίο με τίτλο «Ο καρπός της σθενείας μου» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Κίχλη.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΩΤΑΚΗΣ

Τελικά, θέλω να είμαι ένα μικρό παιδί

Είναι Μεγάλη Τετάρτη, απόγευμα, κάθομαι στον καναπέ του σαλονιού περιμένοντας την αναστάσή μου. Είμαι γαλίνιος, σίγουρος για όσα θα ακολουθήσουν, απέχω μόνο λίγες ημέρες από την επανεκκίνηση μιας ολοένα επαναλαμβανόμενης ζωής, ενός ζωικού κύκλου που μου εξασφαλίζει την αθανασία. Έχω μια ισχυρή επιθυμία να είμαι μόνος μπροστά σε αυτό το μεγάλο επερχόμενο γεγονός, επιτρέπω μόνο σε δύο πλάσματα που λατρεύω, τις δύο γάτες μου, να είναι παρούσες στο μεταφυσικό αυτό μυστήριο της επιστροφής μου στον κόσμο των ζωντανών. Οι μέρες περνούν μέσα σε μια ατιμώσφαιρα προσωπικής, υπαρξιακής κατάνυξης, όσο πλησιάζει εκείνη η ώρα βουτάω όλο και βαθύτερα στο μυστήριο. Και με αυτή την έλ-λειψη αίσθησης του πραγματικού χρόνου, έρχεται η πολυπόθητη στιγμή της ανστάσης. Σηκώνομαι με αργές κινήσεις απ' τη θέση μου, είμαι έτοιμος.

Ωστόσο, καθώς βρίσκομαι σε εκείνο το σημείο, στο μέσον ενός παραληρηματικού οράματος, έντρομος συνειδητοποιώ ότι υπάρχει κάτι που έχω παρακάμψει. Η σταύρωση! Κάτι δεν έχω κάνει σωστά ή μάλλον πολλά. Και η πρώτη αντίδραση ενός ανθρώπου που ανακαλύπτει ξαφνικά ότι δεν μπορεί να λυτρωθεί είναι να ανοίξει την πόρτα και να τρέξει όσο πιο μακριά μπορεί, όμως όταν φτάνω ως εκεί, βλέπω ότι η πόρτα είναι κλειδωμένη, είμαι εγκλωβισμένος, είμαι περιορισμένος σε μια ασαφή συνθήκη. Θα υπακούσω και θα παραμείνω μέσα, δεν έχω άλλωστε συμπτώματα, θα δαγκώσω τα χείλη μου και θα κάνω υπομονή, είμαι ασκημένος να επιδεικνύω μια αζι-οχλήευτη ευελιξία, μπορώ άλλωστε να τρέχω μέσα στο σαλόνι, γύρω απ' τα έπιπλα, μπορεί κανείς να επινοήσει μια ζωή όταν δεν έχει

για καλύτερη. Μα και πάλι, εκεί που έχω την ψευδαίσθηση ότι έχω αποκτήσει πλέον μια ροή, που έχω την υποψία ότι αργά ή γρήγορα θα αναστηθώ, ακούω έναν ανατριχιαστικό συριστικό θόρυβο να απειλεί την ησυχία της νύχτας.

Ο θόρυβος γιγαντώνεται, πολ-λαπλασιάζεται, γεννάει τρόμο και απελπισία, ώπου ο τοίχος καταρρέει, το σπίτι δέχεται επίθεση, ακούω σειρήνες, αδιόκοπα, ακόμη και όταν πλέον είμαι θαμμένος κάτω από έναν ασχημάτιστο σωρό, το τσιμέντο τρυπάει το σώμα και τον εγκέφαλό μου. Μα είναι Πάσχα, δε θα έπρεπε να είμαι εδώ, τι δουλειά έχω στον μέσον αυτής της καταστροφής, θέλω να είμαι ένα μικρό παιδί που περιμένει το καλοκαίρι, ένα λουλούδι που περιμένει να ανθίσει, μα αν το σκεφτεί κανείς καλύτερα, δεν είναι τελικά και τόσο παράξενο, όταν μπλέκεις με ανθρώπους όλα είναι πιθανά, γιατί οι άνθρωποι έχουν αδύναμη μνήμη, περιμένουν μόνο το θαύμα, χωρίς να το πιστέψουν, ελπίζουν στην καλή τους τύχη χωρίς να την προκαλέσουν, προσδοκούν την Ανάσταση, χωρίς να σταυρωθούν.

Ο κ. Δημήτρης Σωτάκης είναι συγγραφέας. Το νέο του βιβλίο με τίτλο «Μισή καρδιά» κυκλοφορεί σε λίγες ημέρες από τις εκδόσεις Κέδρος.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΟΣΧΟΣ

Να βρεθώ με ανθρώπους αγαπημένους

Το Πάσχα μου δημιουργούσε από παιδί πολύ ανάμεικτα συναισθήματα, από τη μία ευφορία, αφού μου έδινε την ευκαιρία να βρεθώ με ανθρώπους αγαπημένους, από την άλλη, πάντα μια μελαγχολία, μη με ρωτήσετε γιατί, ακόμη δεν έχω δώσει απάντηση. Η πανδημία άλλαξε, αναγκαστικά, τις πασχαλινές μου συνήθειες, έμεινα στην Αθήνα τα προηγούμενα δύο χρόνια, περνώντας τις γιορτινές ημέρες αρκετά μοναχικά, με κάποιες λίγες συναντήσεις με φίλους, κι αυτές με μεγάλη επιφύλαξη και φόβο μην κολλήσω τον περίφημο κορωνοϊό.

Φέτος που τα πράγματα έχουν κάπως βελτιωθεί, θα μπορούσα να πάω στη γενέτειρά μου, στη Θεσσαλονίκη, να πάω να γιορτάσω με την οικογένειά μου και τους συμπατριώτες φίλους μου, όμως οι επαγγελματικές μου υποχρεώσεις δεν το επιτρέπουν. Και μου στοιχίζει πολύ, συνειδητοποιώ τώρα που γράφω αυτές τις γραμμές, μου έχουν λείψει τόσο οι αγαπημένοι μου άνθρωποι. Και δεν πειράζει, as με έπανε και η γνωστή πασχαλινή μελαγχολία, θέλω τόσο να τους δω. Θέλω να πνιξώ στα φίλια και στις αγκαλιές τους ανθρώπους που αγαπώ, δεν αντέχω άλλο να φοβάμαι να αγγίζω τους άλλους, να αντιμετώπιζω ανθρώπους αγαπημένους μου ως υποψήφιους μεταδότες του κορωνοϊού. Αυτόν τον φόβο για τους άλλους που μου έχει προκαλέσει η πανδημία, δεν τον αντέχω πια, θέλω να τον ξεριζώσω από μέσα μου, θέλω να σφίξω στην αγκαλιά μου, μέχρι ασφυξίας, όλους τους ανθρώπους που αγαπώ.

Ο κ. Γιάννης Μόσχος είναι καλλιτεχνικός διευθυντής του Εθνικού Θεάτρου.

THE ORIGINAL MOTOR OIL

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
 Καντάρας 54, Καίμακλι, 1037 Λευκωσία - Κύπρος
 sales@chrkapodistrias.com, T. 22348600

TRUSTED FOR 150 YEARS™
Valvoline™

Γράφουν και σβήνουν ονόματα στην Εζεκία

Παραίτηση με προεκτάσεις

Η κίνηση του Ανδρέα Μαυρογιάννη να υποβάλει την παραίτησή του από τη θέση του Ε/κ διαπραγματευτή προκάλεσε σωρεία αντιδράσεων. Αφενός για τις προεκτάσεις στο Κυπριακό, δεδομένου ότι ο έμπειρος διπλωμάτης είχε εξομολογηθεί προ μηνών στην «Κ» πως θα παραιτηθεί αν διαπιστώσει το επόμενο χρονικό διάστημα ότι το Κυπριακό θα εξακολουθήσει να βρίσκεται σε στασιμότητα. Αφετέρου για την χρονική συγκυρία. Χρονική συγκυρία δεδομένου ότι το όνομα του Ανδρέα Μαυρογιάννη είχε μπει στο τραπέζι του Πολιτικού Γραφείου του ΑΚΕΛ ως εν δυνάμει υποψήφιος. Το όνομά του ακουγόταν εντόνωνς εδώ και καιρό, ωστόσο, πρώτη φορά μπαίνει στο short list των συλλογικών οργάνων. Σοβαρός, μετρημένος διπλωμάτης, γνώστης του Κυπριακού, το ΑΚΕΛ δεν φοβάται τυχόν παρεκτροπές. Αυτό το οποίο προβληματίζει το ΑΚΕΛ είναι η κριτική που θα δεχτεί το κόμμα πως αποτελούσε τον κύριο διαχειριστή του Κυπριακού τα τελευταία δέκα χρόνια και κατ' επέκταση έχει ευθύνη. Όπως σημειώνεται από την Εζεκία Παπαϊωάννου το «ήταν απλώς τεχνοκράτης» δεν βοηθά. Επί του παρόντος πάντως φαίνεται να αποκτά δυναμική ανάμεσα στα μέλη του Πολιτικού Γραφείου.

● ● ● ●

Η ενόχληση Μαρκουλλή

Η είδηση παραίτησης Μαυρογιάννη ταρακούνησε την Ερατώ Κοζάκου Μαρκουλλή. Η πρώην υπουργός Εξωτερικών και ενδιαφερόμενη για τις προεδρικές εκλογές με την Αντιπολίτευση (κύκλοι του περιβάλλοντός της είχαν βολιδοσκοπήσει το ΔΗΚΟ και η ίδια πρόσφατα εξέφρασε στο ΑΚΕΛ την ετοιμότητά της), τον επέκρινε για την απόφασή του να παραιτηθεί καθώς αυτό στέλνει το μήνυμα πως η πλευρά μας δεν ενδιαφέρεται για τις εξελίξεις στο Κυπριακό μέχρι και τις προεδρικές εκλογές. «Ο κ. Μαυρογιάννης είναι διαπραγματευτής για το Κυπριακό, διορισμένος από τον Πρόεδρο Αναστασιάδη από τον Σεπτέμβριο του 2013», είπε με νόημα η πρώην υπουργός Εξωτερικών σημειώνοντας ότι αν επιρρίπτονται ευθύνες για τη διόλισηση του Κυπριακού οι ευθύνες αυτές δε μπορεί παρά να αγγιίζουν και όλους όσοι βρίσκονται στο πλάι του. «Όλοι όσοι στήριξαν τον Πρόεδρο Αναστασιάδη κατά και μετά το Κραν Μοντανό είναι συνυπεύθυνοι και δε μπορεί με μια παραίτηση όταν βρισκόμαστε πραγματικά στο χείλος του γκρεμού να απαλλαχθούν από τη δική τους ευθύνη που είναι τεράστια».

● ● ● ●

Ο Στέφανος Στεφάνου δεν ανέμενε πως ο δρόμος για τις προεδρικές θα ήταν τόσο ανηφορικός και με τόσα εμπόδια.

Ο νέος διαπραγματευτής

Πάντως, επειδή η κυρία Μαρκουλλή προφανώς και ανησυχεί για το τι μήνυμα δίδουμε προς τα έξω, να σημειώσουμε πως ο διάδοχος του κ. Μαυρογιάννη, ο Μενέλαος Μενελάου υπήρξε μέλος της διαπραγματευτικής ομάδας για το Κυπριακό, τόσο επί προεδρίας Τάσσου Παπαδόπουλου, όσο και επί Δημήτρη Χριστόφια. Οι διπλωματικοί κύκλοι έχουν να πουν τα καλύτερα για τις διπλωματικές ικανότητες Μενελάου, τις γνώσεις του αλλά και γενικότερα για την προσωπικότητά του. Όπως μαθαίνει η στήλη, προέρχεται από τους κύκλους του ΑΚΕΛ, με πολλούς να διερωτώνται τι σημαίνει η επιλογή του από πλευράς Αναστασιάδη. Προφανώς ως υπηρεσιακός δεν θα μπορούσε να αρνηθεί και σίγουρα με στάσιμο το Κυπριακό δεν αναμένεται να γίνουν πολλά. Σίγουρα καταγράφεται το γεγονός ότι ενώ το ΑΚΕΛ επιμένει να ψαρεύει Κεν-

τροδεξιά, ο Αναστασιάδης είναι πάντοτε έτοιμος να αξιοποιήσει τα ικανά πρόσωπα της Αριστεράς για δικό του όφελος.

● ● ● ●

Η περίπτωση Πλατή

Αίσθηση σε όλους τους πολιτικούς κύκλους είχε προκαλέσει η δυναμική που αποκτούσε την περασμένη βδομάδα η υποψηφιότητα Στέλιου Πλατή. Ο αυτοδημιούργητος εκατομμυριούχος με τις ρηζικέλευθες θέσεις στην οικονομία είχε προκαλέσει την γοητεία του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου Γιώργου Λουκαΐδη, ενώ άλλα μέλη του Πολιτικού Γραφείου είπαν γιατί όχι; Οι αντιδράσεις πάντως δεν άργησαν με πολιτικά πρόσωπα να σημειώνουν πως τυχόν υποψηφιότητά του θα ενισχύσει την ήδη βεβαρημένη άποψη ότι το ΑΚΕΛ δε μπορεί να κυβερνήσει καθώς ο γνωστός οικονομιο-

λόγος έχει αμφιλεγόμενες θέσεις στην οικονομία. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο αναδιπλώθηκαν ατάκτως.

● ● ● ●

Το γεύμα

Γεύμα με τον στενό του συνεργάτη και επικεφαλής της προεκλογικής του καμπάνιας όπως λέγεται είχε ο Νίκος Χριστοδουλίδης με τον Βασίλη Πάλμα. Το γεύμα έγινε σε γνωστό εστιατόριο της πρωτεύουσας. Αυτό που προκάλεσε αίσθηση είναι το γεγονός ότι στην παρέα συμμετείχε και ο τέως υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου. Ήδη η φημολογία δίνει και παίρνει για το ενδεχόμενο συνεργασίας τους στις προεδρικές εκλογές, με την Πινδάρου να τελεί υπό παράκρουση. Επί του παρόντος, ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει οργώσει την Κύπρο και φαίνεται να έχει σημαντικό έρει-

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

Το υπουργείο Υγείας και η διάκριση που έκανε εναντίον των ομοφυλόφιλων ατόμων, καθώς στην ιστοσελίδα του Κέντρου Αίματος αναφερόταν ο αποκλεισμός των ομοφυλόφιλων ανδρών εκτός αν έχει περάσει διάστημα 12 μηνών από τη σεξουαλική επαφή με άλλον άνδρα. Αυτό ίσχυε πριν από πολλά χρόνια στο εξωτερικό λόγω της ανησυχίας για μετάδοση του ιού του AIDS, απαλείφθηκε όμως σε πολλές χώρες.

σμα στα εθνικόφρονα σωματεία και στη λαϊκή δεξιά. Αυτό δεν περνά απαρατήρητο από την Πινδάρου η οποία παραδέχεται πως τα πράγματα είναι δύσκολα σε αυτόν τον προεκλογικό. Ιδιαίτερα όταν στελέχη που βρίσκονταν κοντά στον κ. Μεοφύτου πλέον τηρούν αποστάσεις ασφαλείας.

● ● ● ●

Ο πολιτισμός του ΔΗΚΟ

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση είδαν οι άνθρωποι του πολιτισμού τον διορισμό του Γιάννη Τομαζή στο υφυπουργείο Πολιτισμού. Ιδιαίτερα όταν η επικρατούσα αντίληψη ήθελε τη θέση κλειδωμένη σε στέλεχος μεγάλου καναλιού. Η αλλαγή της απόφασης του Νίκου Αναστασιάδη έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Ενδιαφέρον ωστόσο έχει και ο τρόπος που επέλεξε να αντιμετωπίσει τον εν λόγω διορισμό το ΔΗΚΟ. Όχι μόνο αντέδρασε αλλά θυμήθηκε και την παράσταση που έγινε επί προεδρίας του στον ΘΟΚ, στα Κατεχόμενα. Αφού οι πολιτιστικές ευαισθησίες είναι τόσες στο ΔΗΚΟ, ίσως να ήταν καλό να ανταμβάνονται πως επρόκειτο για παράσταση και όχι για συναυλία όπως ανοήτως έγραψαν στην ανακοίνωση.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ / Του ΠΑΝΤΕΛΗ ΜΠΟΥΚΑΛΑ

Οι πόλεμοι των θρησκειών «εν καιρώ ειρήνης»

Ο πόλεμος στην Ουκρανία δεν είναι ο πρώτος στην Ιστορία που φέρνει αντιμέτωπους χριστιανούς. Και μάλιστα ομόδοξους χριστιανούς: Ορθόδοξοι εναντίον Ορθόδοξων. Ούτε καν η Μεγάλη Εβδομάδα δεν έπεισε τον εισβολέα Βλαντιμίρ Πούτιν να «προσφέρει» μερικούς «ανθρωπιστικούς διαδρόμους» στους μελλοθάνατους της Μαριούπολης ή του Χάρκοβου, ώστε να σωθούν έστω λίγοι άμαχοι, ή να αποφασίσει μια προσωρινή ανακυχή. Για να κηδέψουν οι ζωντανοί τους νεκρούς τους, παιδιά, συζύγους, αδέρφια, εγγόνια, χωρίς τον φόβο ότι θα τους τσακίσει κι αυτούς κάποιος πύραυλος με το Z πάνω του, αδέσποτος ή, το πιο πιθανό, οδηγημένος από νου θηρίων. Και για να πάνε στην εκκλησία της γκρεμισμένης γειτονιάς τους, να παρακολουθήσουν τα άγια πάθη. Ταυτιζόμενοι μαζί τους περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη φορά.

Πώς αποφασίζουν οι Έλληνες και οι Τρῶες, ομόθρησκοι πλην με τους θεούς του Ολύμπου μοιρασμένους επίσης σε εμπόλεμα στρατόπεδα, να ρίξουν στον ύπνο για λίγες μέρες τα όπλα τους, ώστε να τιμήσουν τους γενναίους νεκρούς τους, ίσως και για να στοχαστούν το μάταιο του πολέμου; Κάπως έτσι. Από τους χίλιους και έναν τρόπους που είχε στη διάθεσή του ο ποιητής της «Ιλιάδας» να ολοκληρώσει το έπος του, προτίμησε τον πιο παράδοξο ίσως για ένα τραγούδι του πολέμου, αλλά και τον πιο φιλόανθρωπο: την επικλήθεια ειρήνης, με άδηλο ακόμα το τέλος των

συγκρούσεων και το όνομα των νικητών. Ο Εκτορας μόλις έχει σκοτωθεί από τον σκληρότατο Αχιλλέα και ο Ομηρος δίνει τη δυνατότητα στον ενδοξότερο ήρωα των Ελλήνων να μετανιώσει έμπρακτα για την ασεβή ωμότητά του. Η σκηνή συγκαταλέγεται στις συγκλονιστικότερες της οικουμενικής ποίησης. Εκληπαρεί συντετριμμένος ο Πρίαμος, ο πατέρας του Εκτορα (στη μετάφραση του Δ.Ν. Μαρωνίτη): «“Μέρες εννιά είναι απαραίτητες να τον μοιρολογήσουμε / στο σπήτι, η δέκατη να γίνει η μέρα της ταφής, της μακαρίας / για τον λαό, η ενδέκατη να του σπκώσουμε τύμβο στο μνήμα, / και η δωδέκατη στον πόλεμο ξανά να μπούμε, αν βέβαια / το φέρεи η ανάγκη”». / Εδώσε αμέσως την απάντηση ο θεός Αχιλλέας: “Αυτά θα γίνουν, γέροντα, όπως εσύ τα θέλησες, / κι εγώ τον πόλεμο τον σταμάτω, όσον καιρό ορίζεις”».

Η κρίσημν στιγμή για τις θρησκείες έρχεται όταν από τις σελίδες της ιστορίας περνούν πτηνμένες στις σελίδες της μυθολογίας. Όταν δηλαδή οι θεοί τους, έκπτωτοι πια, και ας λατρεύονταν σαν παντοκράτορες και αθάνατοι, χαρακτηρίζονται πλάσματα του επινόητικού ανθρώπινου νου και δεν τιμννται ως δημιουργοί του ανθρώπινου είδους και του σύμπαντος κόσμου. Το μέλλον δεν μπορούμε να το γνωρίζουμε, σήμερα πάντως ο χριστιανισμός (και ο εβραϊσμός και ο ισλαμισμός) είναι ιστορική θρησκεία. Γεννεί όμως στους πιστούς του (και μάλιστα τους επίσημους και ισχυρούς) περισσότερο αληθι-

«Ανθρώποι της θάλασσας» του Στρατή Βογιατζή. Από τη φωτογραφική έκθεση «Θαλασσινά τοπία» των Στράτου Καλαφάτη και Στρατή Βογιατζή στην Ιταλία με τη συνεργασία του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού.

νά, ειλικρινή και απτά αισθήματα απ' ό,τι γεννείει το δωδεκάθεο στους φιλολογικούς επισκέπτες του; Τα ευαγγέλια ρυθμίζουν τη ζωή όσων τα πιστεύουν (ή λένε ότι τα πιστεύουν) αποφασιστικότερα απ' ό,τι ρυθμίζουν τη ζωή των αγνωστών τους τα ομηρικά έπη; Ας μη θεωρήσουμε δεδομένη την απάντηση. Ο Πούτιν πάντως, που στο ξεκίνημα της Μεγάλης Εβδομάδας των Ορθοδόξων διέταξε σαρωτική επίθεση στο Ντονμπάς, περιμένει να τελειώσουν οι Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες στην Κίνα πριν εισβάλει στην Ουκρανία. Μπορεί να του το είχαν ζητήσει οι σύμμαχοι του οι Κινέζοι, σύμφωνα με τις τότε υποθέσεις των διεθνών αναλυτών και των κατασκοπευτικών οργανώσεων. Μπορεί απλώς να μην είχε ολοκληρώσει την πολεμική του προετοιμασία. Όπως

και να 'χει, οι προπαγανδιστές του τον δοξολόγησαν σαν σεβαστικό τηρητή της ολυμπιακής εκκευιρίας, ταυτισμένης ως γνωστόν με τον Δία.

Ξαναέχουν πολεμήσει Ορθόδοξοι με Ορθόδοξους. Αρκούν ως μαρτυρία οι δικοί μας εμφύλιοι, στα χρόνια της Επανάστασης και στη δεκαετία του 1940. Αλλά και οι Έλληνες με τους ομόδοξούς τους Βούλγαρους έχουν πολεμήσει, και οι Σέρβοι με τους Βούλγαρους, το 1885 και στον Β' Βαλκανικό. Και βεβαίως Καθολικοί με Ορθόδοξους (στη συλλογική μνήμη η Φραγκοκρατία, στις ποικίλες εκφάνσεις της, αποτυπώθηκε σαν εξίσου επώδυνη και βάναση με την Τουρκοκρατία), και Καθολικοί με Προτεστάντες, όπως στους θρησκευτικούς πολέμους που συντά-

ραξαν τη Γαλλία τον 16ο αιώνα. Οι εν Χριστώ αδελφοί έχουν χρησιμοποιήσει ποικίλες προφάσεις, αφορμές και συμφέροντα για να χωριστούν και να συγκρουστούν μέχρι θανάτου, σε έναν διαρκή θρησκευτικό εμφύλιο.

Σκέφτεται κανείς ότι από όλη την Καινή Διαθήκη, το χωρίο που, αποσπασμένο από το συγκείμενό του, συναρπάξει τους εκάστοτε ισχυρούς της χριστιανοσύνης, ανεξαρτήτως των δογματικών τους διαφορών, και γίνεται οδηγός και λάβαρό τους, βρίσκεται στο κατά Ματθαίον ευαγγέλιο. Εκεί ο Ιησούς προειδοποιεί τους δώδεκα μαθητές του: «Μη νομίζετε ότι ήλθον βαλείν ειρήνην επί τη γην· ουκ ήλθον βαλείν ειρήνην, αλλά μάκαιραν». Ίσως να το έχει ακούσει ο Βλαντιμίρ Πούτιν, σε κάποια από τις επισκέψεις του στον Άγιον Ορος, διά των οποίων αυτοσκοπνοθετείται σαν προστάτης των απανταχού Ορθοδόξων, περίπου όπως αυτοσκοπνοθετείται σαν προστάτης των απανταχού μουσουλμάνων ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, πολιτικά ομόδοξος και σύμμαχός του. Πνευματικές ανησυχίες... Εχει ιδιαίτερη σημασία η μεταφραστική επιλογή της Βιβλικής Εταιρίας στο συγκεκριμένο χωρίο. Παραθέτω: «Μη νομίζετε πως ήρθα για να επιβάλω αναγκαστική ομόνοια μεταξύ των ανθρώπων. Δεν ήρθα να φέρω τέτοια ομόνοια αλλά διαίρεση». Αυτό ως προοίμιο της εξήγησής που δίνει ο Χριστός: «Πραγματικά, ο ερχομός μου έφερε το διχασμό του ανθρώπου με τον πατέρα του, της θυγατέρας με τη μάνα της, της νύφης με την πε-

θερά της. Κι έτσι εχθροί του ανθρώπου είναι οι δικοί του». Σαν να φοβάται την κυριολεξία, η ομάδα της Βιβλικής Εταιρίας, που παραδίδει την Καινή Διαθήκη στην επίσημη μεταφραστική εκδόσή της, προτιμά την περιφραστική απόδοση: η λέξη «ειρήνη» αποδίδεται ως «αναγκαστική ομόνοια», με άδηλη την εξήγηση και τη σκοπιμότητα της προσθήκης του επιθέτου «αναγκαστική», η δε «μάκαιρα» μετριάζεται σε «διαίρεση».

Οι Πούτιν αυτού του κόσμου, και γενικά όσοι εκκλησιαστικοί, στρατιωτικοί και πολιτικοί χριστιανοί ηγέτες έλαμψαν στο στερέωμα του φαρισαϊσμού και του ταρτουρισμού, στο πέρασμα του χρόνου, προτιμούν την κυριολεξία. Τη μάκαιρα. Τη ρομφαία. Είτε τους πιστούς «κατώτερων θεών και θρησκειών» πολεμούν, για να τους εκχριστιανίσουν εξολοθρεύοντάς τους, όπως στην Αφρική, την Αμερική και την Αυστραλία, είτε ομόθρησκούς τους. Αλλά ρομφαίες κρατούν στα χέρια τους και οι ηγούμενοι των άλλων δύο αβρααμικών θρησκειών, του ισλαμισμού και του εβραϊσμού, όπως φάνηκε, για πολλοστή φορά, στην Ιερουσαλήμ, πριν από μία εβδομάδα, οπότε και συνέπεσε το Πέσχα (Πάσχα) των Εβραίων με το Ραμαζάνι των μουσουλμάνων και οι επιστρατευμένοι θεοί «συνομιλίσαν» διά της φονικής βίας. Λέμε «οι πόλεμοι των θρησκειών» πλην με τον φόβο ότι, οικονομικά και διαχρονικά, ακόμα και οι θρησκείες της ειρήνης εννοούνται και βιώνονται σαν θρησκείες του πολέμου.

Ζόμπι ή άνθρωποι;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Εδώ και δύο χρόνια ερχόμαστε αντιμέτωποι με ανατροπές ικανές να μας κλονίσουν συθέμελα. Είτε υπενθυμίζοντάς μας την ευθραυστότητα της ίδιας της ύπαρξής μας, είτε την βαρβαρότητα του ανθρώπου. Πρώτα, η πανδημία με χιλιάδες νεκρούς, μετά ένας πόλεμος που ακόμα αφήνει πίσω του εκατομμύρια καταστραμμένες ζωές. Το τραύμα απλώνεται, βαθαίνει και αιμορραγεί. Κάτι δεν πάει καλά στον κόσμο, βροντοφωνάζουν τα γεγονότα όταν τα δεις με καθαρό μάτι, απαλλαγμένο από τις πεποιθήσεις του Εγώ σου. Ο καταγιγμός των πληροφοριών, όμως, η εύκολη πρόσβαση σ’ αυτές και η ψευδαίσθηση ότι μέσω αυτών μετατρεπόμαστε σε γνώστες των πάντων, μας αφήνει καθηλωμένους στην ίδια θέση, ανίκανους προς ουσιαστική μετατόπιση και “συγκλονισμένους” χωρίς συθέμελο κλονισμό. Με την πλάνη πως είμαστε πλέον σε θέση να αντιλαμβανόμαστε το όλον, ενώ στην πραγματικότητα συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Ο κόσμος πεθαίνει και μεις δεν καταφέρνουμε να το αντιληφθούμε. Ο κόσμος διασχίζει τις θάλασσες για να σωθεί και μεις δεν καταφέρνουμε να το αντιληφθούμε. Ο κόσμος είναι χαμένος και ο πλανήτης καταστρέφεται και μεις δεν καταφέρνουμε να το εννοήσουμε.

Όπως γράφει και η νομπελίστρια συγγραφέας Όλγα Τοκαρτσούκ “δυσκολευόμαστε να δούμε πως ο κόσμος γίνεται μια συλλογή από πράγματα και επεισόδια, μια νεκρή έκταση όπου περιφερόμαστε μοναχικοί, σκορπισμένοι εδώ και εκεί, περιορισμένοι από ένα ακατανόητο πεπρωμένο, από μια αίσθηση ότι είμαστε παιγνιδάρια των ισχυρών δυνάμεων της ιστορίας ή της τύχης. Η πνευματικότητά μας είτε χάνεται, είτε γίνεται επιφανειακή και ιεροτελεστική. Ή αλλιώς καταλήγουμε μόνο ακόλουθοι απλών δυνάμεων-φυσικών, κοινωνικών και οικονομικών-που μας τραβολογάνε από δω και από κει σαν να είμαστε ζόμπι. Και σε ένα τέτοιο κόσμο πράγματι είμαστε “ζόμπι”. Μέσα σ’ αυτό τον καταγιγμό των πληροφοριών τα ουσιαστικά μηνύματα χάνουν το περίγραμμά τους και διαλύονται στην μνήμη μας σαν κάτι το εξωπραγματικό. Και η επικινδυνότητα είναι πως όχι μόνο δεν το συνειδητοποιούμε αλλά θεωρούμε πως έχουμε το προνόμιο να αναγνωρίζουμε την αλληλεξάρτηση και συνδεσιμότητα των γεγονότων και να αποκτούμε την αίσθηση του όλου. Το να καταφέρεις όμως να μην βλέπεις τον κόσμο αποσπασματικά και να αποκτάς την αίσθηση του όλου-γράφει η Τοκαρτσούκ- είναι ένα εντελώς διαφορετικό είδος ευθύνης για τον κόσμο επειδή γίνεται φανερό πως κάθε χειρονομία “εδώ” συνδέεται με μια χειρονομία “εκεί”, πως μια απόφαση που πάρθηκε στο ένα μέρος του κόσμου θα έχει επιπτώσεις σε ένα άλλο μέρος του και πως η διαφοροποίηση ανάμεσα στο “δικό” μου και στο “δικό” σου έχει αρχίσει να γίνεται συζήτηση.

Κι αυτό ακριβώς είναι που μας υπαγορεύει η εποχή μόνο που για να αρχίσουμε να το κατανοήσουμε χρειάζεται να ξεπεράσουμε τα όρια του Εγώ μας και να περάσουμε πίσω από την γυάλινη οθόνη μέσα από την οποία βλέπουμε τον κόσμο και μέσα στην οποία ο κόσμος καθίσταται δισδιάστατος. Με άλλα λόγια, μας χρειάζεται μια άλλη μορφή θέασης την οποία μόνο η επανασύνδεσή μας με το μυστήριο μπορεί να μας την προσφέρει. Με εκείνο που μας υπερβαίνει και μας υπενθυμίζει πως όσο παραμένουμε κλεισμένοι στην φυλακή του

Εγώ το μόνο που πετυχαίνουμε είναι να απομακρυνόμαστε όλο και περισσότερο από τον εξανθρωπισμό μας. Συμμετέχοντας και μεις στον περιορισμό του κόσμου στο επίπεδο ενός αντικειμένου που μπορεί να τεμαχιστεί, να χρησιμοποιηθεί και να καταστραφεί. Μας χρειάζεται λοιπόν η πίστη στο μυστήριο για να ξαναγίνουμε από ζόμπι, άνθρωποι. Η πίστη σ’ αυτό που δεν εξηγείται, που βρίσκεται πάνω από μας και συνιστά την απόλυτη αλήθεια. Την αλήθεια της αγάπης. Γιατί... “εάν tais γλώσσαις των ανθρώπων λαλώ και των αγγέλων, αγάπην δε μη έχω, γέγονα χαλκός πκών ή κύμβαλον αλαλάζον”... Κι’αυτή είναι η εποχή που οφείλουμε να πλησιάσουμε όσο το δυνατόν πιο κοντά σ’ αυτή την αλήθεια. Γιατί οι ταφόπλακές μας που περνούν μπροστά στα μάτια μας, μάς υπαγορεύουν κάθε μέρα πως όλα τα υπόλοιπα είναι μάταια. Εντελώς μάταια.

elenixenou11@gmail.com

Πολίτες του Παναμά διαμαρτύρονται για την επίσκεψη Μπάιντεν και Μπλίνκεν στην χώρα, αλλά και τη συνάντησή τους με τον Πρόεδρο του Παναμά Λορεντίνο Κορτίζο.

Η κανονικοποίηση των Λεπέν

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν τον Μάιο του 2017, ο Εμανουέλ Μακρόν εκλεγόταν Πρόεδρος της Γαλλίας, ο γαλλικός Τύπος πανηγύριζε, πως τα δημοκρατικά αντανακλαστικά και το φως, είχαν νικήσει τον φασισμό, το

σκοτάδι και τον λαϊκισμό. Είχαν νικήσει το σκοτάδι, καθότι η Μαρίν Λεπέν έχανε εκείνη την κρίσιμη μάχη. Η εκπρόσωπος του λαϊκισμού, της ακραίας ρητορικής και της ξενοφοβίας, διεκδίκουσε τότε έξοδο από την Ευρώζωνη και την Ε.Ε. και ενίσχυε τον φόβο για τους μετανάστες. Ήταν με λίγα λόγια η συνέχεια του τότε Αμερικανού Προέδρου Ντόναλντ Τραμπ, των υποστηρικτών του Brexit στο Ηνωμένο Βασίλειο του Ορμπάν στην Ουγγαρία ενώ οι σχέσεις της με το Κρεμλίνο προκαλούσαν από τότε σοβαρή ανησυχία.

Όμως ο Εμανουέλ Μακρόν υποσχόταν μια νέα σελίδα στους Γάλλους το 2017 ενώ, όπως υπογράμμιζε εκείνη τη νύχτα, νικήτρια ήταν η Γαλλία. Ήταν όμως νίκη της Γαλλίας εκείνο το αποτέλεσμα ή ένα πενταετές διάλειμμα, για να επανέλθει με άλλο προσωπείο στο προσκήνιο ο λαϊκισμός;

Ο Γάλλος Πρόεδρος αναγνώριζε τον θυμό, την απογοήτευση των Γάλλων που απείχαν ή στηρίξαν Λεπέν, όμως έκανε ελάχιστη για να τους κερδίσει. Υποτίμησε το καθόλου αμελητέο 34% που έλαβε τότε η Μαρίν Λεπέν και της έδωσε άπλετο χρόνο, να διορθώσει την εικόνα της και να επανασυστηθεί στην κοινωνία.

Μία αναγεννημένη Λεπέν, αν κρίνει κανείς από το γεγονός ότι εγκατέλειψε το αίτημα εξόδου από την Ευρώζωνη που απομάκρυνε τους συντηρητικούς ψηφοφόρους, διατήρησε τις αποστάσεις από τον Ακροδεξιό πατέρα της και κάμνει άνοιγμα στην Αριστερά. Ένα αριστέρο άνοιγμα με το αφήγημα της νίκης κατά του ελιτισμού.

Σε όλο το rebranding της Λεπέν και κατ’ επέκταση το lifestyle του φασισμού υπήρξαν βεβαίως πρόθυμοι νεοκοιμβαλντές. Πολιτικά πρόσωπα που αγνόησαν τον κίνδυνο, ενώ τα ΜΜΕ με ευκολία έφτιαξαν την εικόνα της, δημοσιοποιοίρας πτυχές της προσωπικής της ζωής, των παιδικών της βιωμάτων και των δυσκολιών της. Μία Λεπέν ανθρώπινη και mainstream.

Πού θα οδηγήσει λοιπόν η κανονικοποίηση της Λεπέν; Εμείς ελπίζουμε πως κι αυτή τη φορά θα αποφευχθεί η εκλογή της. Όμως την

επόμενη μέρα θα πρέπει να γίνει ανάγνωση του ποιο έθρεψαν το τέρας που λέγεται Λεπέν. Οι πολίτες δεν είναι άμοιροι ευθυνών. Δε μπορούν πλέον να πουν πως δεν ήξεραν. Γιατί όσο παρηκμασμένο κι αν είναι το πολιτικό σύστημα, η ψήφος στη Λεπέν και στους ομοίους της δεν αποτελεί επιλογή. Ο φασισμός είναι φασισμός, ο λαϊκισμός λαϊκισμός, η μισανθρωπιά μισανθρωπιά. Όσο rebranding κι αν τους γίνει, η μισανθρωπιά και ο άκρατος λαϊκισμός θα βγουν με την εκλογή τους στην επιφάνεια.

Ευθύνη για όλο αυτό έχει και το υφιστάμενο πολιτικό σύστημα. Που άλλοτε αγνόησε, άλλοτε θέσπευσε και άλλοτε υποτίμησε αυτό τον κίνδυνο. Ανασκευάζοντας αυτό το τέρας του λαϊκισμού.

Το τέρας του λαϊκισμού απειλεί σήμερα το οικοδόμημα της Ευρώπης και όπως φαίνεται ανησυχεί και την Λευκοσία καθώς όπως λένε αποτελεί τον δούρειο ίππο της Ρωσίας στην Ευρώπη. Το τι θα γίνει στην Γαλλία δε μπορούν να το ελέγξουν προφανώς, μπορούν όμως να αποτελέσουν έστω και σήμερα ανάχωμα στον εγχώριο φασισμό. Γιατί όσο τα ΜΜΕ προβάλλουν τις προσωπικές στιγμές των βουλευτών του ΕΛΑΜ, όσο η Αννίτα Δημητρίου δέχεται ανενόχλητα τις ψήφους του ακροδεξιού κινήματος για να εκλεγεί Πρόεδρος της Βουλής, όσο ο ΔΗΣΥ κάνει συμφωνίες μαζί τους, όσο οι πολιτικές τους στην παιδεία υιοθετούνται και όσο ο υπουργός Εσωτερικών ακολουθεί πλήρως την πολιτική τους στο μεταναστευτικό τότε ο φασισμός κανονικοποιείται και στην Κύπρο. Και σήμερα ίσως να είναι τέταρτη δύναμη, αύριο, με την εμφανή υιοθέτηση μέρους των πολιτικών τους, ίσως να απειλεί και τη δική τους πολιτική επιβίωση.

Και επειδή ο κίνδυνος του φασισμού αποσχολεί το κομματικό σύστημα –πλην εξαιρέσεων- αποκλειστικά 100 μέρες πριν τις εκλογές, ως ελπίζουμε πως την επομένη των προεδρικών εκλογών της Γαλλίας, θα σκεφτούμε μία σοβαρή στρατηγική αποδυνάμωσης των δικών μας λαϊκιστών. Γιατί το σκοτάδι της πολιτικής τους, παραμένει σκοτάδι, όσο γκλίτερ κι αν खुθεί, όσο mainstream κι αν παρουσιαστούν. As ελπίζουμε λοιπόν πως το σκοτάδι τους, δεν θα το βρούμε κι εμείς με τον ίδιο τρόπο μπροστά μας.

economidou@kathimerini.com.cy

Τοξικές καταγιγίδες

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

«Καυκάς γειτόνοι» έγραψε κάποιος στο Twitter και ήταν μια από τις λίγες φορές που αισθάνθηκα άβολα στα 30 τόσα χρόνια που κάνω αυτή τη δουλειά. Μάλλον γιατί εμείς που βιοποριζόμαστε από τη δημοσιογραφία και δεν δημοσιολογούμε γενικώς και αορίστως μάθαμε να λειτουργούμε με κάποιους κανόνες. Τα social media όμως δεν υπακούουν ούτε σε κανόνες, ούτε σε δεοντολογία, παρά μόνο στο θυμικό. Κάπως έτσι λοιπόν, αν δεν βουτάμε τις λέξεις στο μυαλό μας προτού ποστάρουμε, μπορεί να βρεθούμε αίφνης εκτεθειμένοι σε μια τοξική καταγιγίδα παράε με κάτι απίθανους τύπους που υπό άλλες συνθήκες δεν θα ανταλλάσσαμε ούτε καλημέρα.

Το φαινόμενο της υποχώρησης της λογικής έναντι του συναισθήματος δεν είναι καινούριο. Δεν το επικαλούμαι ως παρηγοριά, όμως, αυτή η θλιβερή ιστορία ξεκίνησε δεκαετίες πριν από την άνοδο των social media, από την δεκαετία του 1980 κιόλας, σύμφωνα με επιστημονική έρευνα που δημοσίευσε η Huffington Post. Από τότε, βρίσκουμε ψήγματα της «κουλτούρας ακύρωσης» (cancel culture), τον εξοστρακισμό δηλαδή όποιων εκφέρουν επωνύμως άποψη η οποία αντιβαίνει στην πολιτική ορθότητα. Πρόκειται για μια νέα μορφή λογοκρισίας που στα χρόνια της επικυριαρχίας των κοινωνικών δικτύων γιγαντώθηκε. Η εξέλιξη του φαινομένου είναι ακόμα πιο ανησυχητική καθώς η τοξικότητα διαχέεται παντού μολύνοντας τον κοινωνικό ιστό. Σε σημείο που σκέφτομαι ότι ο στίχος του Μαγιακόφσκι για την τέχνη που «δεν πρέπει να αντανακλά σαν τον καθρέφτη μα σαν φακός να μεγεθύνει», στην εποχή μας επιδέχεται εναλλακτικής ανάγνωσης. Με τα social media να μην αντανακλούν σαν τον καθρέφτη μα σαν παραμορφωτικούς φακός να μεγεθύνουν την πραγματικότητα: Αυτών τον νέο κόσμο, που τρέφεται από την απολυτότητα της μιας και μοναδικής αλήθειας.

Είναι λες και το διαδίκτυο γέμισε με αυτόκλητους «μπάτσους» οι οποίοι εκτονώνουν την οργή τους σε όποιον κατά την άποψή τους δεν συμπεριφέρεται τη δική τους άποψη. Το ζήσαμε με την πανδημία όπου ο κανιβαλισμός των αντιεμβολιαστών ξεπέρασε κάθε προηγούμενο. Το ζούμε με τον πόλεμο της Ουκρανίας όπου η μη καταδίκη των Ρώσων θεωρείται έγκλημα καθοδωσίσεως. Προσωπικά έχω τοποθετηθεί με σαφήνεια και για τα δύο θέματα μέσα από τις στήλες μου: Αφενός ότι τάσσομαι με την επιστήμη θεωρώντας τα εμβόλια αναγκαία και τις θεωρίες συνωμοσίας καταγέλαστες. Και αφετέρου ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία είναι αποτέλεσμα μιας βάρβαρης εισβολής και παραβίασης του διεθνούς δικαίου. Με αυτές τις «περγαμνές» λοιπόν, αισθάνομαι ότι νομιμοποιούμαι να υπερασπιστώ την αντίθετη άποψη. Ακόμη και την «μη άποψη», οποιαδήποτε άποψη τέλος πάντων εκφράζεται από τον οιονδήποτε στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κουλτούρας όπου όλα έχουν θέση εκτός από την ρητορική μίσους.

Θα παραμείνω στην πιο πρόσφατη τοξική καταγιγίδα, το Ουκρανικό, επικαλούμενος ένα παράδειγμα από τη δική μας Ιστορία. Αναφέρομαι στο έγκλημα της τουρκικής εισβολής όπου και τότε άνθρωποι σκοτώθηκαν, βιάστηκαν και προσφυγοποιήθηκαν. Και ήταν δικοί μας αυτοί οι άνθρωποι, σάρκα από τη σάρκα μας. Να θυμίσω ότι κάποιος, σε ανύποπτο χρόνο, μίλησαν για τα εγκλήματα και της δικής μας πλευράς. Ήταν οι ίδιοι που κράτησαν χαμηλούς τόνους όταν ένας ελληνοκύπριος διαδηλωτής δολοφονήθηκε εν ψυχρώ ανεβαίνοντας στο ιστό για να κατεβάσει τη σημαία του εισβολέα. Οι ίδιοι που προτάσσοντας την ανάγκη για λύση επιχειρηματολογούν ακόμα και σήμερα ότι πρέπει να πρυτανεύσει η λογική και όχι το συναίσθημα. Η τοξική καταγιγίδα που διαρκεί τόσα πολλά χρόνια ώστε έγινε πλέον αρωματισμένη συνήθεια, μοίραζε αφειδώλευτα ισοποιοποιητικά εθνικής καθαρότητας και μιλούσε για «ισαοπιστάκηδες» και «ναίμεναλλάκηδες» στην καλύτερη των περιπτώσεων, «ελληνόφωνους τουρκούς» στην χειρότερη. Αυτό κατά την άποψή μου είναι η επιτομή του εκφασισμού. Ο στραγγαλισμός της αντίθετης άποψης. Μια ανέξοδη πλειοδοσία πατριωτισμού, η οποία ανατροφοδοτεί τα πολιτικά πάθη εν ονόματι της πολιτικής ορθότητας που εκφράζει η κυρίαρχη άποψη.

Η δημοκρατία δεν είναι αλά κάρτ. Ούτε η αλήθεια είναι μοιρασμένη σε άσπρο – μαύρο. Οι δε κατακτημένες βεβαιότητες είναι το καταφύγιο των ανιστορήτων. Επικαλούμαι ξανά τα αυτονόητα αφού στο απέραντο φρενοκομείο των social media κινδυνεύουμε πλέον να τρελαθούμε όλοι. Λίγη περισσότερη ψυχραιμία και λίγο λιγότερη αυτοαναφορικότητα δεν έβλαψε ποτέ κανέναν.

stavros.christodoulou@gmail.com

Οι εκπρόθεσμες παρεμβάσεις του κ. Ανδρέα Μαυρογιάννη

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Ο κ. Ανδρέας Μαυρογιάννης «παραιτήθηκε» ένα μήνα πριν τη λήξη του συμβολαίου του, από τη θέση του διαπραγματευτή της Ελληνοκυπριακής πλευράς, ελλείψει εξελίξεων στο Κυπριακό και στο ζήτημα των ΜΟΕ. Εξελίξεις, οι οποίες ωστόσο απουσιάζουν εδώ και μερικά χρόνια, αλλά ο κ. Μαυρογιάννης δεν είχε αισθανθεί την ανάγκη να «παραιτηθεί», συνεχίζοντας να διατηρεί τη θέση του, με το αζημίωτο βεβαίως. Αν και το περασμένο καλοκαίρι, είχε αναγνωρίσει ότι «δεν νοείται η ύπαρξη διαπραγματευτή χωρίς διαπραγματεύσεις» («Πολίτης»), παρέμεινε στη θέση του.

Αυτό όμως που ενισχύει τα ερωτηματικά, είναι γιατί επέλεξε να αποχωρήσει στις 15 Απριλίου και δεν περίμενε να φύγει ένα μήνα αργότερα, όταν θα λήξει το συμβόλαιό του; Το πρώτο που θα μπορούσε να σκεφτεί κάποιος είναι ότι στον έναν αυτό μήνα που θα διαρρέυσει, το ΑΚΕΛ αναμένεται να αποφασίσει το όνομα του υποψηφίου του για

την προεδρία της Δημοκρατίας και ο κ. Μαυρογιάννης, ο οποίος φλερτάρει εδώ και χρόνια με την προοπτική αυτή, επιθυμούσε να προσθέσει στον τίτλο του διαπραγματευτή της Ελληνοκυπριακής κοινότητας, τη λέξη «παραιτηθείς», για προφανείς λόγους.

Όμως, «παραιτηθείς» ή όχι, ο κ. Μαυρογιάννης ήταν ο στενότερος συνεργάτης του Προέδρου Αναστασιάδη, στο Κυπριακό. Και προφανώς, στην διάρκεια των εννέα αυτών ετών που εκτελούσε τα καθήκοντα του Ελληνοκύπριου διαπραγματευτή, δεν διαφωνούσε επί της ουσίας με τις θέσεις που μετέφερε. Διότι αν διαφωνούσε, θέλω να πιστεύω ότι θα είχε αν μη τι άλλο την ευθιξία να παραιτηθεί προ πολλού και δεν θα έμενε να μας σερβίρει την παραιτήσή του, ένα μήνα πριν λήξει το συμβόλαιό του και ενώ το ΑΚΕΛ αποφασίζει τον υποψήφιό του.

Το τελευταίο πάντως έτος, ο κ. Μαυρογιάννης έκανε κάποιες προσπάθειες αποστασιοποίησης από τον Πρόεδρο Αναστασιάδη, τις οποίες προφανώς θα επιχειρήσει

να κεφαλαιοποιήσει, εάν και εφόσον είναι τελικά υποψήφιος του ΑΚΕΛ, στις προεδρικές εκλογές. As τις δούμε:

Δήλωσε ο κ. Μαυρογιάννης («Πολίτης») ότι «μας λείπει η πειθώ. Να αποδείξεις στον συνομιλητή σου πως πέρα από την υπεράσπιση των συμφερόντων σου και της ιδέας επανένωσης του τόπου, είσαι αξιόπιστος και σοβαρός...». Προσθέτοντας σε άλλο σημείο ότι «...καλώς ή κακώς, εγώ λέω κακώς δεν είμαστε πάρα πολύ αξιοπιστοι. Και είναι γεγονός ότι η δική μας πλευρά δεν έχει καταφέρει να πείσει τη διεθνή κοινότητα». Δηλαδή, ο κ. Μαυρογιάννης, ο κατ’ εξοχήν συνομιλητής της Ελληνοκυπριακής πλευράς, συμμετείχε σε μια προσπάθεια εννέα ετών, στην διάρκεια της οποίας παραδέχεται ότι δεν μπόρεσε να αποδείξει στον συνομιλητή του ότι είμαστε αξιοπιστοι και σοβαροί. Και ενώ διαπίστωνε την έλλειψη αξιοπιστίας και σοβαρότητας, της Ελληνοκυπριακής πλευράς την οποία κατ’ εξοχήν εκπροσωπούσε και συνεπώς εξέφραζε, παρέμεινε στη θέση του. Παραί-

τείται όμως τώρα, έναν μήνα πριν τη λήξη του συμβολαίου του και ενώ το ΑΚΕΛ θα αποφασίσει τον υποψήφιό του...

Το περασμένο καλοκαίρι, ενώ η Τουρκία εξήγγειλε το «πilotικό άνοιγμα» τμήματος της περικλειστής Αμμοχώστου και μίνες αφότου άνοιξε παραλία της πόλης, ο κ. Μαυρογιάννης διεμήνυσε ότι ανησυχεί πάρα πολύ. Και πρόσθεσε ότι αν δεν γίνει κάτι αργά και για την περικλειστή πόλη αλλά και για τη λύση του Κυπριακού. Πολύ φοβάμαι ότι η έκφραση «ανησυχίας» από τον κατ’ εξοχήν χειριστή του Κυπριακού στην Ελληνοκυπριακή κοινότητα, δεν μπορεί να εκληφθεί ως επαρκής έκφραση πολιτικής, όταν πλέον όλοι γνωρίζουμε ότι έχουν γίνει τα πρώτα βήματα επικοινωνίας και του Βαρωσιού.

Ανάλογη τακτική ακολούθησε και στο ζήτημα της επιδίωξης του τέως ΥΠΕΣ Νίκου Χριστοδουλίδη να επιβάλει κυρώσεις κατά της Τουρκίας, λόγω Βαρωσιού και ΑΟΖ. Εκ των υστέρων και αφού η προσπάθεια δεν

απέδωσε, ο κ. Μαυρογιάννης δήλωσε στην «Κ» ότι «οι κυρώσεις και τα μετρα είναι ενα εργαλείο, μεταξύ άλλων, και μαλιστα αμφίβολοι η περιορισμενns αποτελεσματικότητας απο μονες τους, με βαση τη συσσωρευμενη εμπειρια της διεθνους κοινοτητας».

Κοινό χαρακτηριστικό όλων των παρεμβάσεων του κ. Μαυρογιάννη, είναι η απουσία εμπρόθεσμων και προληπτικών παρεμβάσεων και η τακτική της εκ των υστέρων κριτικής, από την οποία απουσιάζει οποιαδήποτε ενδεχόμενη δική του ευθύνη. Στο πλαίσιο μιας εκπρόθεσμης παρέμβασης, η οποία προφανώς δεν εξυπηρετούσε την προσπάθεια της Κυπριακής Δημοκρατίας ούτε στο Κυπριακό, ούτε στο ζήτημα της Αμμοχώστου, αλλά ούτε στο ζήτημα των κυρώσεων. Όποιος επιθυμεί να γίνει πρόεδρος, οφείλει να είναι έτοιμος να σπάσει αβγά, όχι μόνο σήμερα, λόγω Πάσχα. Και κυρίως να αναλάβει και την ευθύνη της ομελέτας.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Πασχαλιάτικη εκεχειρία στην τοξικότητα

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Υπάρχει δικαιολογημένη και αυθεντική οργή σε ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας. Δεν χωράει καμία αμφιβολία γι’ αυτό. Ερχονται όμως στη συνέχεια οι έμποροι της οργής και κάνουν τη δουλειά τους. Την υποδαυλίζουν, τη φουντώνουν, βιοπορίζονται πουλώντας θυμό. Το ζήσαμε μία φορά στα χρόνια των μνημονίων. Η κοινωνία υπέφερε, το μίσος πούλαγε και κάποιοι κέρδιζαν. Προφανώς, δεν τους ένοιζε αν η χώρα θα πήγαινε στη δραχμή και αν η Ελλάδα θα καταρкулούσε και άλλο· μια δουλειά έκαναν...

Το ίδιο έργο ανεβαίνει τώρα. Η τοξικότητα ξεχειλίζει στον δημόσιο διάλογο, ειδικά στα μέσα κοινωνικής

Ο δρόμος στρώθηκε από τα ακραία, खुδαία συνθήματα της προηγούμενης εποχής, για να έλθει κάτι ακόμη πιο ακραίο. Στο στόχαστρο βρίσκονται πια όλοι.

δικτύωσης. Οι θεωρίες συνωμοσίας δίνουν και παίρνουν. Οι βρισιές το ίδιο. Κάποιος αρρωσταίνεται και από κάτω ο «χορός» τον καταριέται. Τα πολιτικά συνθήματα έχουν αντικατασταθεί από γηπεδικό λεξιλόγιο. Για όσους νοιάζονται για τον τόπο δεν έχει σημασία εάν οι βρισιές έχουν στόχο τον Τσίπρα, τον Μητσοτάκη ή τον Ανδρουλάκη. Αυτό που προβληματίζει και ανησυχεί είναι ότι σπρώχνουν τον «πάτο» όλο και πιο κάτω.

Οι ψυχραίοι παρατηρητές βλέπουν επίσης ότι τώρα το πάνω χέρι

στο τοξικό κομμάτι του διαλόγου έχει πάρει το πολύ ακραίο δεξιό φάσμα της πολιτικής. Πράγμα λογικό, γιατί η αριστερή αντισημειοκρατία δοκιμάστηκε και απογοήτευσε. Ο δρόμος στρώθηκε από τα ακραία, खुδαία συνθήματα της προηγούμενης εποχής, για να έλθει κάτι ακόμη πιο ακραίο. Στο στόχαστρο βρίσκονται πια όλοι. Έτσι είναι πάντοτε, το γράφουμε καιρό, όποιος καϊδέσει το κτήνος του άκρατου λαϊκισμού θα έλθει η ώρα του να τον δαγκώσει και τον ίδιο.

Αλλοι—μεταφυσικά αισιόδοξοι—παρατηρητές επιμένουν πως όλος αυτός ο «θόρυβος» προκαλείται από μια μειοψηφία που ξέρει να κάνει φασαρία και ζημιές, αλλά δεν επηρεάζει τη μεγάλη πλειονότητα της κοινής γνώμης. Θεωρούν ότι παραδίνουμε σημασία στον ντόρο που κάνουν.

Θα τους άκουγα, αν δεν έβλεπα πόσο προσάναμμα έχει μαζευτεί για μία ακόμη φορά στο πάτωμα της ελληνικής κοινωνίας. Η κρίση της ακρίβειας συμπίπτει αφόρητα μεγάλα κοινωνικά στρώματα, που «δεν βγαίνουν». Μαγικές λύσεις δεν υπάρχουν.

Μέρες που είναι, σκεπτόμουν να διατυπώσω την ευχή ότι οι εθισμένοι στην τοξικότητα θα μπορούσαν να επιβάλουν μια πασχαλιάτικη εκεχειρία. Το κάνουν ακόμη και αντιπαλοί στρατοί σε συνθήκες πιο άγριες και πιο πολωμένες. Και εν πάση περιπτώσει, και εκεχειρία να μην υπάρξει μπορούμε όλοι οι υπόλοιποι, ό,τι και αν πιστεύουμε, όσο και αν διαφωνούμε σε όλα, να αγκαλιαστούμε στο πρώτο μας «Ξεύθερο» Πάσχα έπειτα από δύο χρόνια, να γιορτάσουμε και να πάρουμε μια ανάσα. Αφίνοντας ίσως και το κινητό στην άκρη για μερικές ώρες... Καλή Ανάσταση!

Η ύψιστη ανατροπή

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΑΗ**

Εκεί στον ομφαλό της Γης, τους Δελφούς, το 361 π.Χ. οι ιερείς του Απόλλωνα είχαν ανακοινώσει στον απεσταλμένο του αυτοκράτορα Ιουλιανού τη ληξιαρχική πράξη θανάτου του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού.

«Είπατε τω βασιλεί, χαμαί πέσε δαιδαλος αυλά, ουκέτι Φοίβος έχει καλύβην, ου μάντιδα δάφνην, ουδέ παγάν λαλέουσα. Απόσβετο και λάλον ύδωρ», έχουμε διδαχθεί ότι ανέφερε ο κρησμός της μάντιδος Πυθίας.

Στη σημερινή συγκυρία, όπως και πάλι είχε γράψει ο Παύλος, κυρίαρχο είναι το αίσθημα ότι «έξωθεν μάχαι, έσωθεν φόβος», αφού η Ορθοδοξία και εκκλησιαστικώς σπαράσσεται.

Κάποιοι υποστηρίζουν πως ο κρησμός δεν ήταν παρά τέχνασμα μεταγενέστερο Βυζαντινών λογίων. Ενδεχομένως έχουν δίκαιο. Αλλά και εάν ακόμη πρόκειται περί αυτού, η ακρίβεια και η δραματικότητα της εκφοράς του είναι αναμφίβολα αξεπέραστα.

Ούτως ή άλλως μία νέα αντίληψη περί ζωής και προορισμού του ανθρώπου είχε αρχίσει να κυριαρχεί μετά τη διδασκαλία, τη Σταύρωση και την Ανάσταση του Θεανθρώπου. Ήταν η ύψιστη ανατροπή.

Αξιο μνείας ασφαλώς ότι η νέα πανανθρώπινη θρησκεία, που στην κυριολεξία σάρωσε τις δοξασίες του αρχαίου κόσμου, πέρασε στην Ευρώπη από τον ενδιάμεσο χώρο που συνδέει την Ανατολή με τη Δύση. Από το έδαφος δηλαδή της σημερινής Ελλάδας, με όχημα επικοινωνίας τη γλώσσα την ελληνική.

Η ιστορία έχει εν ολίγοις ως εξής: Το έτος 50 μ.Χ. ο Παύλος και

ο Σίλας, ορμώμενοι από τους Φιλίππους, όπου ετελέσθη η πρώτη βάπτισι στον χριστιανισμό μιας εύπορης εμπόρου πορφύρας της Λυδίας, και έπειτα από μια κοπιαστικότητα πορεία έξι ημερών, έφθασαν στη Θεσσαλονίκη.

Σύμπτωση ασφαλώς, αλλά ίσως όχι μόνον, ότι η πρώτη επιστολή που έγραψε ο Παύλος—στην ελληνική, όπως και όσες ακολούθησαν—εστάλη προς τους Θεσσαλονικούς.

Σε μια εποχή που τα τρία συνοπτικά ευαγγέλια και το Κατά Ιωάννην δεν είχαν καν οριστικούς διαμορφωθεί και ούτε φυσικά κυκλοφορήσει, οι επιστολές του Παύλου προς τις διάφορες Εκκλησίες ήταν τα μόνα κείμενα, γραμμένα στην ελληνική κοινή, που αναφέρονταν στο κήρυγμα του Ιησού και ταυτοχρόνως διαμόρφωναν και τη δογματική της νέας θρησκείας.

Στην Α΄ Επιστολή προς Θεσσαλονικούς ο Παύλος αναφέρεται στη σημασία της Αναστάσεως και της Δευτέρας Παρουσίας. Περίφημο είναι το χωρίο της όπου ο Παύλος γράφει: «Ει γαρ πιστεύομεν ότι Ιησούς απέθανεν και ανέστη, ούτω και ο Θεός τους κοιμνήντας διά του Ιησού άξει συν αυτών».

Πέρασαν κάποιοι αιώνες πριν κάποιοι εμβριθέστατοι περί τα ελληνικά Πατέρες της Εκκλησίας αξιοποιήσουν την αρχαιοελληνική σοφία και τη διαλεκτική της μέθοδο για να διερευνήσουν το μήνυμα της νέας θρησκείας.

Την εποχή του Παύλου, η Σταύρωση του Ιησού και η Ανάστασή Του ήταν για μεν τους Ιουδαίους «παράδοξον» και για τους εθνικούς σοφούς «μωρία», όπως ο ίδιος διαπίστωσε λίγο αργότερα, όταν απηύθυνε το κήρυγμα της Αναστάσεως στους σοφούς των Αθηνών.

Αυτά συνέβαιναν τότε. Στη σημερινή συγκυρία, όπως και πάλι είχε γράψει ο Παύλος, κυρίαρχο είναι το αίσθημα ότι «έξωθεν μάχαι, έσωθεν φόβοι», αφού η Ορθοδοξία και εκκλησιαστικώς σπαράσσεται. Καλή Ανάσταση, λοιπόν, σε όλους, όπως και εάν την εννοεί κανείς.

Υπάρχει ευρωπαϊκός πολιτισμός;

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

όπως κάποτε τα αγάπησαν οι μεγάλοι ρομαντικοί.

Η ζωή στην Ευρώπη, σε σχέση με τη ζωή στον υπόλοιπο κόσμο, ήταν ιστορική πολυτέλεια. Αυτή την πολυτέλεια που ζήλευαν οι Ρώσοι μετά την κατάρρευση του σοβιετικού καθεστώτος. Την ίδια πολυτέλεια που επιθυμούσαν οι εξαθλιωμένοι πληθυσμοί της Μέσης Ανατολής, του Αφγανιστάν, του Μπανγκλαντές, του Πακιστάν και της υποσαχάριας Αφρικής. Η Ευρώπη με τη ναρκισσιστική της αυτοπεποίθηση είχε κλείσει τις εθνοτικές και θρησκευτικές διαφορές στα βιβλία της Ιστορίας. Η ήττα του σερβικού εθνικισμού την επιβεβαίωσε. Η αισιοδοξία της την έκανε να πιστέψει πως και όλος ο υπόλοιπος κόσμος αργά ή γρήγορα θα γινόταν σαν κι αυτήν. Ο διαφωτισμός απέκτπσε ιδεολογικά χαρακτηριστικά με τελεολογική προοπτική.

Είναι πρώτη φορά που η σύγκρουση στη Γαλλία γίνεται γύρω από την Ευρώπη. Οι παραδοσιακές πολιτικές δυνάμεις της Δεξιάς και της Αριστεράς, όσες διαφορές κι αν είχαν, ποτέ δεν αμφισβήτησαν τον ρόλο της Γαλλίας στην Ευρώπη. Το 2017 η Λεπέν και η γαλλοκεν-

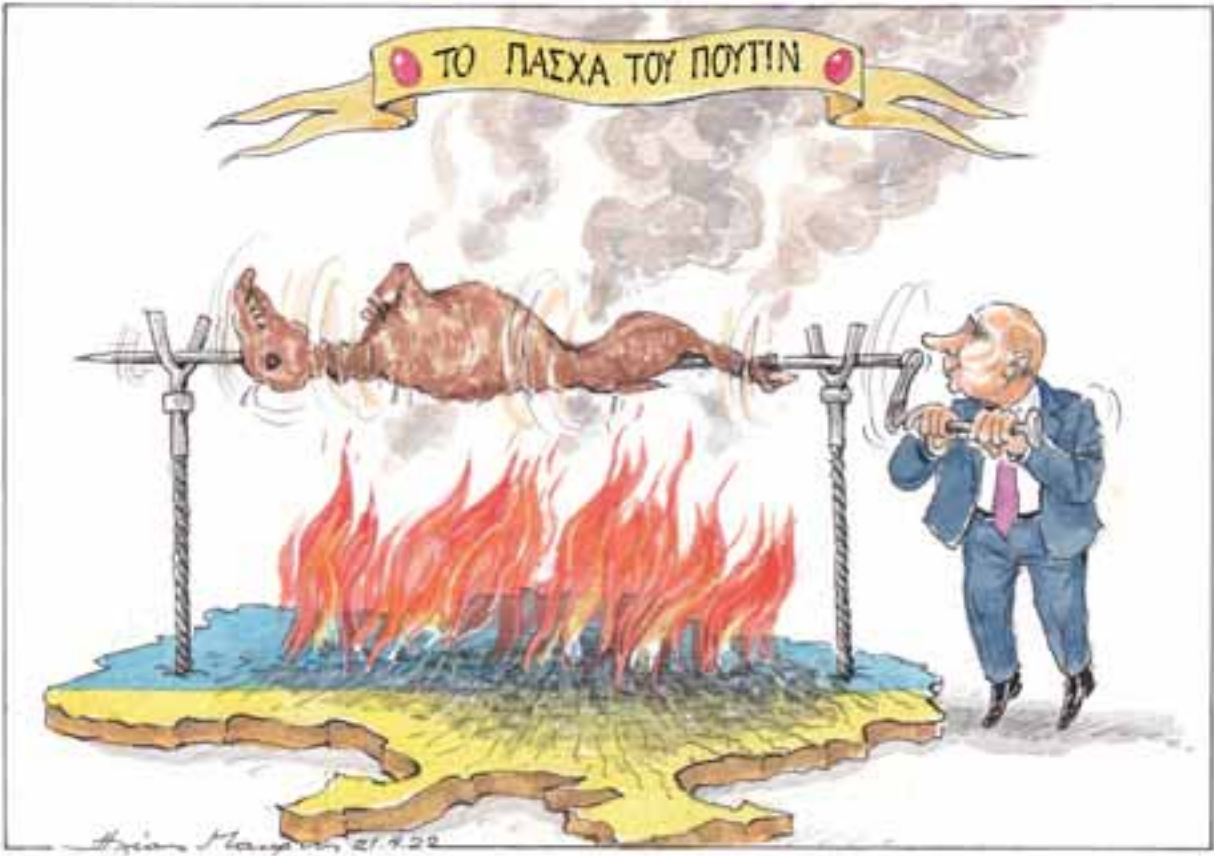
τρική πολιτική της πητήθηκαν με πάταγο. Σήμερα διεκδικεί την προεδρία με αξιώσεις που θα της επιτρέψουν, ακόμη κι αν τη χάσει, να ενδυναμώσει την παρουσία της στις κοινοβουλευτικές εκλογές του Ιουνίου.

Θα μου πείτε, πριν από τη Λεπέν, στην Αγγλία ο Φάρτζ και ο Τζόνσον κατάφεραν να επιτύχουν το Brexit. Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία απέδειξε πως η Μεγάλη Βρετανία μπορεί να μην είναι μέλος της Ένωσης, όμως παραμένει απολύτως εναρμονισμένη με την υπόλοιπη Ευρώπη απέναντι στον καινούργιο πόλεμο με τον ολοκληρωτισμό. Δεν είναι η περίπτωση της Λεπέν και του Ζεμούρ στη Γαλλία. Και οι δύο, με το διόλου αμελητέο εκλογικό ποσοστό τους, αν τους είχε δοθεί η δυνατότητα, όπως όλα δείχνουν θα είχαν αφήσει την Ουκρανία στο έλεος του Πούτιν. Η στάση της Αγγλίας στον πόλεμο της Ουκρανίας αποδεικνύει ότι η Ευρώπη δεν περιορίζεται στην περίφημη γραφειοκρατία των Βρυξελλών. Είναι μια ήπειρος με κοινό πολιτισμό. Και η Αγγλία είναι ένα μεγάλο κεφάλαιο αυτού του πολιτισμού. Εξ ου και το παράδοξο. Η ευρωπαϊκή κοινή είναι

τα αγγλικά, η γλώσσα μιας χώρας που έχει αποκοπεί διοικητικά από την Ένωση. Διοικητικά αλλά όχι πολιτισμικά.

Λέμε ότι η Ευρώπη μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία δεν θα είναι ίδια με την Ευρώπη πριν από την εισβολή του Πούτιν. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να σταματήσει να αμελεί την άμυνά της ή την εξωτερική πολιτική της. Σημαίνει όμως και κάτι ακόμη που μέχρι στιγμής δεν μοιάζει να το συνειδητοποιεί. Κι αυτό το «κάτι» είναι η πολιτισμική της ταυτότητα. Γιατί ο Έλληνας νησιώτης μοιράζεται τον ίδιο πολιτισμό με τον Γερμανό επιχειρηματία. Κι ως ζουν διαφορετικά, κι ως τρώνε διαφορετικά, κι ως μη βλέπουν την Ευρώπη με τον ίδιο τρόπο. Όμως και οι δύο βλέπουν την Ευρώπη.

Πολιτισμικά η σημερινή Ευρώπη είναι ένα σύμπλεγμα ενοχών και μαζοχιστικής αυτοκατάκρισης στο όνομα της πολιτικής ορθότητας. Σαν να φοβάται το παρελθόν της και τις αξίες του. Αν πραγματικά θέλουμε η Ευρώπη να ανακτήσει τον χαμένο δυναμισμό της στον νέο πόλεμο ανάμεσα στη δημοκρατία και στον ολοκληρωτισμό, οφείλουμε να ξεκινήσουμε από την πολιτισμική της αναγέννηση.

Πατείται ο θάνατος θανάτω;

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Δεν είναι αυτονόητο (ούτε εύκολο) να ξεχωρίζουμε την εμπειρία του πραγματικού από ψυχολογικά υποκατάστατα της πραγματικής εμπειρίας. Να διακρίνουμε την πραγματικότητα από την ψευδαίσθηση.

Παράδειγμα κοινότοπο, τα ερωτικά βιώματα. Άνθρωποι «νιόβηροι» ερωτευμένοι, ζουν την ευφοροσύνη της ερωτικής συναρπαγής, σίγουροι για την αλήθεια, την πραγματικότητα των βιωμάτων τους. Και σε σύντομο χρόνο η μεθυστική πληρότητα έχει χαθεί, η οπτική έχει ριζικά μεταβληθεί. Ήταν έκρηξη επιπόλαιων αισθημάτων (μια ψευδαίσθηση), όχι η πραγματικότητα του έρωτα.

Παράδειγμα δεύτερο: τα θρησκευτικά βιώματα. Αδιτάρακτες βεβαιότητες μεταφυσικών πεποιθήσεων, εξάρσεις κατάνυξης, μετρωσιές συγκινησιακής έντασης. Και αν «εξαίφνης» η υγεία ραγίσει, επέρχεται ανεπίσημη η αγωγή του θανάτου—πραγματική εμπειρία πρόγερσης του τέλει άγνωστου, του τέλει άοκετου, του απόλυτα μοναχικού. Ήταν ψευδαίσθηση ο θησαυρισμός των μεταφυσικών βεβαιωτήτων, των θρησκευτικών εξάρσεων, των πνευματικών συγκινήσεων; Σε ποια πραγματικότητα αναφέρονται τα θρησκευτικά βιώματα, όταν η προοπτική του θανάτου βιώνεται δίχως γαλήνη ελπίδας για μετάβαση σε κάτι οικείο και ποθητό;

Τα παραδείγματα θα μπορούσαν

να πληθυνθούν: ποια πραγματικότητα βιώνει ο φανατικός μιας ιδεολογίας, ο θυσιαστικά στρατευμένος σε πολιτική παράταξη, ο γενναίος πολεμιστής παράλογου πολέμου; Ποιο το κριτήριο διακρίσης της πραγματικής φιλίας από την ψυχολογική εξάρτηση, της αυτοπροαίρετης υπακοής από την εξασφαλιστική της αβουλίας πειθαρχία;

Ακόμα και πράξεις έσχατης αυτοθυσίας είναι ενδεχόμενο να υπηρετούν ένα υπερτροφικό υπεργώ: «Εάν ψωμίσω πάντα τα υπάρχοντά μου, εάν παραδώ το σώμα μου ίνα καυθήσομαι, αγάπην δε μη έχω».

Είναι ενδεχόμενο η γνώση να εξαντλείται στην κατανόηση πληροφοριών, που αντιπροσωπεύουν διανοητικές μόνο συλλήψεις. Είναι πιθανό να υποκαθιστά η κατανόηση με κοινά αποδεκτές σημασίες, την απουσία εμπειρίας σχέσεων με τα σημαίνονενα, την απουσία μετοχής σε διαπροσωπικές σχέσεις για τον θάνατόν—πραγματική εμπειρία πρόγερσης του τέλει άγνωστου, του τέλει άοκετου, του απόλυτα μοναχικού. Ήταν ψευδαίσθηση ο θησαυρισμός των μεταφυσικών βεβαιωτήτων, των θρησκευτικών εξάρσεων, των πνευματικών συγκινήσεων; Σε ποια πραγματικότητα αναφέρονται τα θρησκευτικά βιώματα, όταν η προοπτική του θανάτου βιώνεται δίχως γαλήνη ελπίδας για μετάβαση σε κάτι οικείο και ποθητό;

Μας ζητούν: «Μίλησέ μας για τον Μέγα Αλέξανδρο». Ανακαλούμε αμέσως όλες τις πληροφορίες (από διαβάρματα, ακούσματα, θεάματα) που συγκροτούν τη μνημονική

μας εικόνα του Μεγαλέξανδρου, ενδεχομένως επενδύουμε στις πληροφορίες και ατομικά συναισθήματα. «Μίλησέ μας για τη μητέρα σου». Τώρα στις μνημονικές εικόνες επενδύεται μια βιωμένη, άμεση αναφορά, η ανάκληση αμοιβαίοτητας σχέσεων, η εμπειρία της γνωστικής αμεσότητας. «Μίλησέ μας για τον Θεό». Αν ανακαλούμε μνημονικές εικόνες νοητικών μόνο πληροφοριών και ατομοκεντρικών ψυχολογικών βιωμάτων, τότε η γλώσσα φανερώνει ότι μιλάμε για κάτι ανύπαρκτο.

Ας σταθούμε σε ένα παράδειγμα αντίθετος προς την αφελη ευπιστία ακρότητας. Στον άνθρωπο που εκδέχεται ως υπαρκτό και πραγματικό, μόνο ό,τι γίνεται προσιτό στην αισθητή ποσοποίηση. Ο άνθρωπος αυτός αυτοκαταδικάζεται να αγνοεί την πραγματικότητα που δηλώνεται με σημαίνοντα ανυπότακτα στη σταθερή περιγραφή προφάνεια, στην «ευκλείδεια» αναπαραστατική μας ικανότητα. Να αγνοεί την πραγματικότητα που δηλώνεται και κοινωνείται με τη γλώσσα της Τέχνης (της ποίησης, της αλληγορίας)—να αγνοεί σήμερα τη γλώσσα της κβαντικής φυσικής.

Ο «δυσίμορμος σωματιδίου-κύματος», η «ατομική ολιστική διασύνδεση στοιχειωδών σωματιδίων», ο «χώρος των δέκα(!) διαστάσεων, όπου κινούνται οι αφετηριακές διεγέρσεις του κβαντικού πεδίου», η κίνηση του ηλεκτρονίου «προς

τα πίσω στον χρόνο» (κίνηση που το ηλεκτρόνιο το καθιστά ποζιτρόνιο), η ταυτόχρονη διέλευση του ίδιου φωτονίου από δύο διαφορετικές σχισμές πολωτή, κ.λπ. κ.λπ. Είναι παραδείγματα από γλωσσικά σημαίνοντα που δεν παραπέμπουν σε σημαίνονενα προστά στην αισθητή σχέση, ούτε σε αλληγορίες, ούτε σε αυθαίρετα πλάσματα της νόησης. Είναι ενδείξεις ποιοποίησης δεδομένων της πραγματικότητας ανυπότακτων στην αισθητή ή αναπαραστατική μας αντίληψη.

Ονομάζουμε «Θεό» την αιτιώδη αρχή του είναι και του γίγνεσθαι, τον «λογικό» τρόπο, που μας επιτρέπει να αναφέρουμε σε αυτόν την «προσωπική» (έλλογη και κοινωνούμενη) αιτία των όντων και γινομένων. Ο ίδιος, ως αιτία του είναι και του γίγνεσθαι, ούτε είναι ούτε γίγνεται—δεν σημαίνεται με τις σημασίες της υπάρξης ή της ανυπαρξίας, του όντος ή του μη όντος.

Η αναφορά μας στον Θεό γίνεται δυνατή μόνο χάρη στον τρόπο με τον οποίο ενεργείται η ύπαρξή μας (η ύπαρξη του κτιστού) ως λογική κλήση σε δυνατότητα έλλογνης σχέσης μαζί του. Η σχέση ενεργείται με δεδομένη την απεριόριστη διαφορά της κτιστής από την άκτιστη ενέργεια, χωρίς να αίρεται για τον κτιστό άνθρωπο η εμπειρία της γνωστικής αμεσότητας, της αναφορικής (ως και πραγματικά ερωτικής) αμοιβαιότητας.

Ο κουλοχέρης του 2023

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία στην ιστορία των αλγορίθμων είναι η δουλειά του μαθηματικού Χέρμπερτ Ρόμπινς (1915-2001) ο οποίος, μεταπολεμικά, στο πανεπιστήμιο του Κολούμπια προσπάθησε να δώσει την απάντηση στο κλασικό ερώτημα του «λπστή με τα πολλά χέρια» -των στοχαστικών μοντέλων. Φανταστείτε να είστε τζογαδόρος, δηλαδή, και να έχεις απέναντί σου κουλοχέρηδες. Ποια στρατηγική ακολουθείς για να μην χάσεις τα κέρματά σου; Ο Ρόμπινς πρότεινε μια λύση, έναν αλγόριθμο ουσιαστικά, όπου απέναντι σε δύο κουλοχέρηδες τυποποιείται στη λογική του «κερδίζουμε-μένουμε/χάνουμε-αλλάζουμε».

Διαλέγουμε ένα κουλοχέρη στη τύχη και συνεχίζουμε να τραβάμε όσο μας πληρώνει. Αν κάποια φορά τραβήξουμε και δεν μας πληρώσει, δοκιμάζουμε στον άλλο κουλοχέρη. Ο Ρόμπινς απέδειξε, μαθηματικά, από το 1952 ότι η εν λόγω στρατηγική έχει, εγγυημένα, καλύτερη απόδοση από την τύχη. Πως το απέδειξε αυτό ο Ρόμπινς; Υπενθυμίζοντάς μας πως το «κερδίζουμε-μένουμε» είναι στοιχείο μιας βέλτιστης στρατηγικής που εξισορροπεί, όπως σε κάθε τι στη ζωή, το πεδίο μεταξύ αναζήτησης και εκμετάλλευσης μιας συνθήκης. Ο Ρόμπινς όμως απέδειξε και κάτι άλλο: Πως το «χάνουμε-αλλάζουμε» είναι τελείως διαφορετικό. Και πως το να αλλάξεις κάθε φορά που χάνεις, ακόμη και κουλοχέρη, είναι βεβιασμένη κίνηση.

Η επιστήμη βέβαια προχώρησε πολύ μετά τον πρωτοπόρο Ρόμπινς (π.χ. ο Ρίτσαρντ Μπέλλμαν του RAND πήγε την σκέψη του Ρόμπινς παραπέρα) αλλά το πρόβλημα του «λπστή με τα πολλά χέρια» τόσο στο θεωρητικό επίπεδο (θεωρία πιθανοτήτων) όσο και στην εμπειρική καθημερινότητα παρέμεινε και παραμένει άλλοτο. Ακόμη και στην σύγχρονη εποχή μας, ιδίως στο πεδίο του machine learning, οι στρατηγικές βελτιστοποίησης—που δεν επιλύουν το πρόβλημα—έχουν εμπλουτιστεί σημαντικά και, φυσικά, βασίζονται στο μοντέλο του «κερδίζουμε-μένουμε/χάνουμε-αλλάζουμε».

Φανταστείτε τώρα το πολιτικό σύστημα στη Κύπρο σαν έναν «λπστή με τα πολλά χέρια». Είστε κάποιος που θέλει να αναλύσει το πως οι δυναμικές του πρώτου και του δεύτερου γύρου των προεδρικών εκλογών του 2023 θα διαμορφωθούν στην βάση του «κερδίζουμε-μένουμε/χάνουμε-αλλάζουμε».

Ο ΔΗΣΥ διεκδικεί μια τρίτη κυβερνητική θητεία με την υποψηφιότητα του προέδρου του που δεν έχει ιδιαίτερη δυναμική ως προς την δημοφιλία της. Ένας πρώην υπουργός του ΔΗΣΥ κατεβαίνει αυτόνομα λόγω δημοφιλίας χτίζοντας προφίλ ανεξάρτητου ενώ ήταν οργανικό μέλος των κυβερνήσεων

του ΔΗΣΥ για 9 χρόνια. Το ΔΗΚΟ επιθυμεί να είναι με την πλευρά του νικητή, ανεξαρτήτως πολιτικής ακολουθίας, και το ΑΚΕΛ, απομακρυσμένο για χρόνια από την εξουσία, στοχεύει στο να αλλάξει το κυβερνητικό παράδειγμα—αποτυγχάνοντας ωστόσο στο να βρει ενιαίο έδαφος με το ΔΗΚΟ προκειμένου να έχει μια κοινή υποψηφιότητα. Για τον ψηφοφόρο-παίκτη στον κουλοχέρη του πολιτικού μας συστήματος η λογική παραμένει, ορθολογιστικά, του να τραβεί το χέρι που τόσα χρόνια τράβαγε κι αν κερδίζει να παραμένει. Το αν έχασε, προφανώς, θα τον κάνει να αλλάξει χέρι χωρίς ωστόσο αυτή η κίνηση, με τους ίδιους όρους ορθολογισμού, να είναι ορθή—από στρατηγικής σκοπιάς. Ακριβώς γιατί η πολιτική απογοήτευση, σε αυτό το πολιτικό παίγνιο, δεν σηματοδοτεί απαραίτητα πως το νέο παράδειγμα που θα προκύψει θα είναι επιτυχημένο. Ωστόσο με τις εκλογικές διαδικασίες συμβαίνει πάντα—στις δημοκρατίες—ο κόσμος, συμπεριφορικά, να κινείται προς την κατεύθυνση του να δοκιμάζει κάτι καινούργιο. Ιδίως στην εποχή μας που τόσο το «κερδίζουμε-μένουμε»-η κομματική πίστη δηλαδή—βρίσκεται σε υποχώρηση αλλά και που το «χάνουμε-αλλάζουμε» διατηρεί, σε κάποιες εκλογικές ομάδες, ανθεκτικότητα—όπως όταν δεν αλλάζεις το αγαπημένο σου εστιατόριο, όταν μια ή δυο φορές σε απογοητεύσει επειδή π.χ. το φαγητό ή το σέρβις είχαν αστοχίες.

Οι προεδρικές του 2023 θα είναι μια ωραία αναπαράσταση του αλγορίθμου Ρόμπινς, «κερδίζουμε-μένουμε/χάνουμε-αλλάζουμε» αλλά κι ένα δυνατό τεστάρισμά του, όχι ως προς την επί της αρχής επαλήθευση αλλά ως προς την εκλογική συμπεριφορά του σώματος. Το πρόβλημα του κυπριακού πολιτικού συστήματος παραμένει άλλοτο, «ανελαστικό» με μαθηματικούς όρους που λέμε.

Η κυπριακή πολιτική είναι όντως, μεταφορικά, «ένας λπστής με πολλά χέρια» που δημιούργησε μετά το '74 ένα τέρας δυσπιστίας, κακιστοκρατίας, πελατειακών σχέσεων, συντήρησης και μετριότητας που ανέδειξε την πολιτική όχι σε εργαλείο εξυπηρέτησης των συμφερόντων των πολιτών της Κύπρου αλλά σε μέσο προσωπικής ανάδειξης, πλουτισμού και της εξουσίας ως λαφύρου.

Ένας... κουλοχέρης. Ωστόσο αν ο αλγόριθμος είναι σωστός, και συνήθως στη μαθηματική επιστήμη τα θεωρήματα είναι για να ισχύουν, τόσο ο υποψήφιος του ΔΗΣΥ όσο και ο υποψήφιος του ΑΚΕΛ, θα είναι—εκτός απροόπτου—στον δεύτερο γύρο των προεδρικών. Θα επανέλθω, τότε, για να παραδεχτώ αν όντως να δίνει την εντύπωση πως το εθνικό ζήτημα παραμένει στο ραντάρ της πολιτικής τάξης, έτσι ώστε οι πολίτες να αφήσουμε το βάρους και τις ευθύνες πάνω της και να συνεχίσουμε με τη ζωή μας.

ioannoug@kathimerini.com.cy

Twitter: @JohnPikpas

Γυναίκες στο Μεξικό διαμαρτύρονται και ζητούν δικαιοσύνη καθώς τα ποσοστά εξαφανισμένων γυναικών στη χώρα, ολοένα και αυξάνονται.

Εκλογικά και παράδοξα

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ο διαπραγματευτής χωρίς διαπραγματεύσεις Α. Μαυρογιάννης υπέβαλε την παραιτήσή του στον ΠτΔ—«ελλείψει κινητικότητας στο εθνικό μας θέμα». Όμως, ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος Μ.

Πελεκάνος διευκρίνισε ότι «θα παραμείνει στο πόστο του έως και τις 15 Μαΐου, όπως προνοεί και το σχετικό συμβόλαιο που έχει υπογράψει». Τόσο απλά. «Παραίτεται» με την λήξη του συμβολαίου του! Γιατί όμως ανακοινώνει «παραιτήση» αφού δεν είναι παραιτήση; Για να κάνει λίγο θόρυβο γύρω από το όνομά του ενώπιε ζημιώσεων για τις προεδρικές.

Τρεις γενικότερες παρατηρήσεις:

• **Ο Α. Μαυρογιάννης** υπηρέτησε και δικαιολόγησε όλες τις πολιτικές Αναστασιάδων. Αφού δικαιολόγησε ακόμα και την στρόφι στα «δύο κράτη» (μάς είπε πως ήταν μια απλή «ιδεοθύελλα»), τώρα έχει υπέρτερες φιλοδοξίες: να υπηρετήσει (και αυτός) τον τόπο από την θέση προέδρου!

• **Παραίτεται** «ελλείψει κινητικότητας στο εθνικό μας θέμα». Αλλά αυτό συμβαίνει από το καλοκαίρι του 2017. Πώς θα πείσει ότι τώρα την βλέπει; Ανέλαβε η εφημερίδα ο «Πολίτης» να μάς το εξηγήσει: «Η απουσία εξελίξεων στο Κυπριακό επιβεβαιώθηκε την περασμένη βδομάδα» με την επίσκεψη Νούλαντ στη Λευκωσία! Ενώ προφανώς τα προηγούμενα 4,5 χρόνια η κινητικότητα έτρεχε αδιάκοπα! Μέσα σε ελάχιστο χρόνο ο «Πολίτης» του έδωσε μιαν πρωτοσέλιδη συνέντευξη. Προ μνηός πρωτοσέλιδες δηλώσεις για το φυσικό αέριο. Για ισορροπία έβαλε τον «διαπραγματευτή μας» μαζί με τον εμπειρογνώμονα Χ. Έλληνα. Πρωτοσέλιδα (1/74) η λεγόμενη παραιτήση και ιστορικό διαφών των δηλώσεων του.

• **Ο Ν. Αναστασιάδης** μετά την παραλαβή της επιστολής παραιτήσης εξέφρασε «τις θερμές ευχαριστίες του στον Α. Μαυρογιάννη για την άφοψη, έντιμη και ειλικρινή συνεργασία που καθ' όλη τη διάρκεια της μεταξύ τους συνεργασίας». Προσθέτει: «Μαζί βίωσαν ελπίδες και απογοητεύσεις που δημιουργούσαν άλλοτε η πρόοδος και άλλοτε οι συχνές υπαναχωρήσεις από τουρκοκυπριακές πλευρές». Ωστόσο, παρά

τις βολές Αναστασιάδων, δεν βρίσκω κάποια «υπαναχώρηση» από πλευράς Ακιντζί στα πέντε χρόνια της ηγεσίας του. Είναι ο ίδιος Ακιντζί που επέδειξε συνέπεια λόγων και έργων, ενώ κατέθεσε Χάρτη για το εδαφικό και στήριξε με εντιμότητα το Πλαίσιο Γκουτέρες. Αλλά είχαμε πλήθος από υπαναχωρήσεις Αναστασιάδων με την πλήρη στήριξη Μαυρογιάννη—δύο κράτη, απροσδιόριστη αποκεντρωμένη, προεδρικό σύστημα, επιτροπή στο σύνταγμα του 1960, απόρριψη του πλαισίου Γκουτέρες, διάλυση του διαπραγματευτικού τοπίου. Σε όλα τα πιο πάνω οι Ν. Αναστασιάδης και Α. Μαυρογιάννης είχαν, πράγματι, «άφοψη, έντιμη και ειλικρινή συνεργασία». Ο συγγραφέας Μ. Δρουσιώτης, στο βιβλίο του «Έγκλημα στο Κραν Μοντάνα», (σελ 61) γράφει πως «ο Αναστασιάδης θεωρούσε τον Μαυρογιάννη υποτακτικό και τον αποκαλούσε Φιλιππινέζα, επειδή μπορούσε να υπηρετήσει το ίδιο πιστά οποιονδήποτε Πρόεδρο».

Θεωρώ ότι ο τόπος δεν χρειάζεται αργόσχολους υπαλλήλους του ΥΠΕΕ για να συνεχίσει να παραμένει στάσιμος. Η συντεχνία δεν έχει κάτι άλλο να προσφέρει—εκτός από φόβο, καταγγελία και ήξεις αφήξεις. Δοκιμάστηκαν. Κρίθηκαν. Αποδείχθηκαν ελάχιστοι. Επιπρόσθετα ο διαπραγματευτής Α. Μαυρογιάννης αμέσως μετά την κατάρρευση των συνομιλιών στο Κραν Μοντάνα με εγκυκλιό του στις 11/7/2017 διέταξε τις Τεχνικές Επιτροπές να τερματίσουν τη δράση τους με το απίστευτο σκεπτικό «για να αποφευχθεί η μετατροπή του έργου τους σε μια διαδικασία εξομάλυνσης που θα λειτούργησει ως υποκατάστατο της λύσης»...

Ο Ν. Αναστασιάδης σε απαντητικό σχόλιο του στον διαπραγματευτή υποστήριξε πως «η αδυναμία επιτυχούς έκβασης των συνομιλιών οφείλεται στην αδιαλλαξία της τουρκικής πλευράς και όχι σε λάθη ή παραλείψεις των Ελληνοκυπρίων, πολύ δε περισσότερο στα όποια τυχόν λάθη από πλευράς του κ. Μαυρογιάννη». Εκπληκτικός κυνισμός από την πλευρά Αναστασιάδων. Γενικά και αδρίστα «όχι σε λάθη των Ελληνοκυπρίων», ή τυχόν λάθη του διαπραγματευτή (του). Βγάζει ο ίδιος τον εαυτό του έξω

από το κάδρο των ευθυνών μιλώντας «για λάθη των Ε/Κ» ή του διαπραγματευτή (του).

Ο Ν. Αναστασιάδης το τελευταίο χρονικό διάστημα «διατάζει» τον πλανήτη να οριοθετήσει την ΑΟΖ ανάμεσα στην Κυπριακή Δημοκρατία και την Τουρκία. Διατάζει τις γύρω χώρες που να κινηθούν. Κάνει συσκέψεις για τα ίδια θέματα κάθε τόσο. Μαθαίνουμε σε επανάληψη τις ίδιες αποφάσεις που μάθαμε πριν λίγο καιρό όπως συμβαίνει με το μεταναστευτικό ή το ΓεΣΥ. Όλα αυτά δεν τα κάνει τυχαία. Δεν προκύπτουν από διάθεση να πει κάτι-αφού δεν έχει. Τότε γιατί όλα αυτά;

1. Με τις καθημερινές δηλώσεις του μπλοκάρει την υποψηφιότητα Α. Νεοφύτου. Δεν της αφήνει ζωτικό χώρο να κινηθεί, αφού κάθε μέρα πρωταγωνιστεί ο ίδιος με τις δηλώσεις του.

2. Αποσυντονίζοντας την υποψηφιότητα Νεοφύτου, δίνει άπλετο χώρο στον τέως ΥΠΕΕ Ν. Χριστοδουλίδη να κάνει αυτός παιχνίδια με κινήσεις «χαμηλής πολιτικής» (τσάγια, δείπνα, συναντήσεις κλη)

3. Ενώ στο Ανώτατο Συμβούλιο του ΔΗΣΥ ο Ν. Αναστασιάδης μίλησε υπέρ Α. Νεοφύτου, με έργα κάνει το αντίθετο. Με τις συνεχείς παρεμβάσεις του βοηθά τον τέως ΥΠΕΕ να κρύψει την πολιτική του ένδειξη σε προτάσεις.

4. Η εκλογική μάχη το 2023 έχει ένα κεντρικό νόημα: την καταδίκη μιας διεφθαρμένης, μιας σάπιας διακυβέρνησης και όχι την συνέχιση της με «τρίτη θητεία Αναστασιάδων» με άλλο όνομα (Χριστοδουλίδης) ή με παραλλαγή των ιδεών της στο Κυπριακό (όπως Μαυρογιάννης). Ο τελευταίος δεν είναι ένας «τεχνοκράτης», όπως τον εμφάνισε στο τηλεοπτικό ΡΙΚ στέλεχος του ΑΚΕΛ, αλλά είναι ένας τεχνοκράτης των τεχνασμάτων της μη λύσης.

5. Το «στοίχημα του 2023» καθορίζεται σε λίγες μέρες. Σημαντικές, πλειοψηφικές δυνάμεις μπορεί να εκφραστούν με διαφορετικό τρόπο. Από την δυνατότητα να διαβάσουμε το διακύβευμα αυτής της συγκυρίας θα κριθεί το αποτέλεσμα των ζημιώσεων αυτών. Είτε παραλλαγή Αναστασιάδων είτε προοδευτική αλλαγή.

www.larkoslarkou.org.cy

Τζαι του χρόνου στα σπίθκια μας

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Τίποτα δεν γεμίζει τις σπίθκες των εφημερίδων, η ροή των ιστοσελίδων και των τηλεοπτικών χρόνων καλύτερα από δηλώσεις του εκάστοτε Προέδρου της Δημοκρατίας για το Κυπριακό. Οι δηλώσεις μπορούν να γίνουν στο περιθώριο κάθε συνάντησης και εκδήλωσης, κάθε σημαντική κατ' ιδίαν με ξένο αξιωματούχο ή με τον εκάστοτε Τ/κ ηγέτη, μέχρι και μπαίνοντας ή βγαίνοντας από κάποιο στρατόπεδο όπου ο Πρόεδρος πήγε να τσουγκρίσει αυγά και να πει μια ζιβανία με τους κληρωτούς για τις γιορτές και για ένα καλό, ανθρώπινο, πλάνο.

Ο Πρόεδρος κάνει τις δηλώσεις του, αναφέρεται στις πρωτοβουλίες που ελπίζει να ληφθούν από τη διεθνή κοινότητα, ή που προτίθεται να θέσει ο ίδιος στην διεθνή κοι-

νότητα, παραπέμπει στη συνεχιζόμενη αδιαλλαξία και άνεγκτη στάση της άλλης πλευράς, και τα ΜΜΕ ψάχνουν πώς μπορούν να αναδομήσουν τις δηλώσεις, τι να προτάξουν ως τίτλο, ώστε να δικαιολογηθεί ο χώρος και ο χρόνος που θα τους δοθεί. Οι δηλώσεις αυτές δεν χρειάζεται να λένε κάτι νέο ή έστω ενδιαφέρον για το Κυπριακό, φτάνει να δίνει την εντύπωση πως το εθνικό ζήτημα παραμένει στο ραντάρ της πολιτικής τάξης, έτσι ώστε οι πολίτες να αφήσουμε το βάρους και τις ευθύνες πάνω της και να συνεχίσουμε με τη ζωή μας.

Το αντιμετωπίζουμε λίγο πολύ ως πρόβλημα όπως την έλλειψη αεροπορικής συνδεσιμότητας: μας εκνευρίζει όταν χρειαζόμαστε να ταξιδέψουμε, αλλά δεν επηρεάζει την καθημερινή ζωή. Ελπίζουμε πως κάποια μέρα θα βρεθούν κάποιες λύσεις, αλλά μέχρι τότε η ζωή

Οι δηλώσεις αυτές δεν χρειάζεται να λένε κάτι νέο ή έστω ενδιαφέρον για το Κυπριακό, φτάνει να δίνει την εντύπωση πως το εθνικό ζήτημα παραμένει στο ραντάρ της πολιτικής τάξης.

συνεχίζεται.

Καθώς πλησιάζει το Πάσχα, στα τραπέζια επαναλαμβάνεται η ευχή «καλό Πάσχα να φτάσουμε». Και μαζί της, η κάποτε ειλικρινής ευχή «τζαι του χρόνου στα σπίθκια μας», μια ευχή που εκφέρεται πλέον από τους εκτοπισμένους και τους απογόνους τους με μια σημαντική δόση σαρκασμού. Όχι προς την ίδια την

ευχή, αλλά προς τους ίδιους τους εαυτούς τους που πίστεψαν κάποτε αφελώς πως το πρόβλημα τους ήταν προτεραιότητα για τον κόσμο, για τις μητέρες πατρίδες, για την ίδια την κυβέρνηση τους.

Οι δηλώσεις του Προέδρου Αναστασιάδων από το Τσέρι τις προάλλες περιέχει όλα τα γνωστά στοιχεία ενός καλού πακέτου δηλώσεων για το Κυπριακό, που προσφέρονται ως τίτλοι για όποια/όποιο δουλεύει στη ροή μιας ιστοσελίδας.

Ελπίζω για πρωτοβουλία όχι μόνο της ΕΕ, αλλά και των ΗΠΑ, και βεβαίως και του ΟΗΕ, ρε κουμπάρε, μιας και πιάσαμε τα ευχολόγια. Σκοπός του Προέδρου, αναφέρει, ήταν να ζητήσει από την ΕΕ να αναλάβει πρωτοβουλία πριν την εισβολή στην Ουκρανία, όμως τώρα που ΗΕ και ΗΠΑ θέλουν να αξιοποιήσουν την Τουρκία, είναι ευκαιρία και για αυτές να βοηθήσουν. Αναφορά σε κάποιες

πολιτικές δηλώσεις από πλευράς της Τουρκίας οι οποίες γίνονται για άλλους σκοπούς και δεν θα μας επηρεάσουν, για να εκφράσει ο Πρόεδρος την ευχή ο Τούρκος ομολογός του να εννοεί αυτά που λέει. Υπενθύμιση πως χρειάζεται ένα βιώσιμο και λειτουργικό κράτος μετά τη λύση, και πως η Τουρκία μπορεί να επωφεληθεί στις σχέσεις της με την ΕΕ αν υπάρξει πρόοδος στο Κυπριακό. Και τέλος, προσγείωση στην πραγματικότητα, με την υπενθύμιση πως η Τουρκία δεν θα αναλάβει κάποια πρωτοβουλία πριν τις εκλογές της (ας και επρόκειτο να αναλάβει η Κυπριακή Δημοκρατία πριν ή μετά τις εκλογές).

Πέρα από τις καθιερωμένες δηλώσεις, τις οποίες όσοι παρακολουθούν ακόμα το Κυπριακό μπορούν να αναλύουν σε πολλαπλές στήλες (σαν αυτήν) και για ώρες επιπρόσθετο τηλεοπτικού χρόνου,

καλό είναι να δούμε την πραγματικότητα επί του εδάφους.

Η διαίρεση, η κατοχή 37% του εδάφους και η ζωή πολιτών της Κύπρου σε ένα ανελεύθερο καθεστώς συνεχίζεται, φέρνοντας μαζί τους τον κίνδυνο της τοπικής και περιφερειακής αστάθειας, την ανισότητα και τη στασιμότητα σε πολλά άλλα προβλήματα. Οι πολίτες της γενιάς της εισβολής φεύγουν, τα παιδιά τους που επίσης εκτοπιστήκαν έχουν εγγόνια, τα εγγόνια τους που μεγάλωσαν στο τέλος της περιόδου όταν το Κυπριακό ήταν ακόμα στην παλιά του φάση, σύντομα θα έχουν δικά τους εγγόνια. Και αυτά τα εγγόνια που έρχονται χρειάζονται μια πολιτική ηγεσία που να μπορεί να πει και να προτείνει κάτι παραπάνω από την πολιτικαντική εκδοχή του «τζαι του χρόνου στα σπίθκια μας».

ykakouris@gmail.com

Χριστός Ανέστη και η χαρά βασιλεύει

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Χριστός Ανέστη και ο χειμάρρος του θείκου φωτός πλημμυρίζει τον ουρανό, τη γη και τα καταθόδια. Η παραδείσια χαρά βασιλεύει και συνέχει όλους τους ανθρώπους, φτωχούς και πλούσιους, αρρώστους και υγιείς, καταφρονιμένους και δοξασμένους. Ο ανθρώπινος πόνος και ο φόβος, κοινότοποιούνται μπροστά στο μυστήριο της νίκης επί του θανάτου. Ο φόβος του πολέμου στην Ουκρανία, ο τρόμος των νεκρών και των προσφύγων, μεταποιούνται σε ελπίδα ζωής. Το άγχος της οικονομικής στενότητας και τα τελευταία διαβολικά τεχνάσματα του κορωνοϊού, διαλύονται μπροστά στην παντοδυναμίας του Λυτρωτή. Η χαμερπής ταπεινότητα της καθημερινής κουτοπονηριάς μεταβάλλεται σε πλησμονή σοφίας και σε προσφορά αγάπης. Η σκληροκαρδία των ανθρώπων, μετατρέπεται σε γλυκό χαμόγελο. Τα εχθρικά καρφώματα, μεταβάλλονται σε αδελφικά φιλά. Το καταραμένο μίσος, μετατρέπεται σε ευλογημένη αγάπη. Το σκότος της κόλασης εξαφανίζεται, μπροστά στο φως του παραδείσου. Τα επίγεια ενώνονται με τα επουράνια. Η ασυγκράτητος χαρά της Αναστάσεως βασιλεύει σε όλη την πλάση και σε όλα τα ανθρώπινα όντα. Ο άνθρωπος οδηγείται από το κατ' εικόνα στο καθ' ομοίωσιν και γίνεται κατά χάριν Θεός.

Χριστός Ανέστη και στους σύγχρονους αναζητητές του Πάσχα, οι οποίοι ψάχνουν εναγωνίως τη χαμένη αθωότητα των παιδικών τους αναμνήσεων. Σε όλους αυτούς που νομίζουν ότι με την επίδειξη, τα μακρινά ταξίδια, τις συνεχείς εναλλαγές τόπων, με το εγωιστικό κλείσιμο στον εαυτό τους, με τη μίσηρη αντίδραση στη χάρη του Θεού, θα καταφέρουν να εκδικηθούν την μεγαλύτερη αδυναμία τους, δηλαδή να πολύ απλά, να μπορέσουν να αγαπήσουν και να αγαπηθούν. Μόνο με την έξοδο από το εγώ και τη συνάντηση του εσύ, μόνο με το θάψιμο του εγωισμού και την ανάδειξη της ταπεινωσης, μπορεί ο άνθρωπος να βιώσει το μυστήριο της Ανάστασης του Χριστού. Μόνο με το άπλωμα του χεριού στον άλλο, μόνο με το άγγιγμα των ψυχών, μόνο με αγάπη που δεν αναζητά ανταπόδοση, μόνο τότε έρχεται η ανάπαυση του σώματος, η ειρήνη στην ψυχή και η αληθινή ευτυχία.

Χριστός Ανέστη και οι θεατρινοί και οι υποκριτές, όλων αυτών οι οποίοι τάχα παλεύουν για το καλό μας, αλλά κατά κανόνα χωρίς εμάς, αποκαλύπτονται και τίθενται στο περιθώριο. Με την Ανά-

σταση του Χριστού το πλάσμα του Θεού, από άτομο μεταπλάθεται σε πρόσωπο. Από μοναξιασμένη μονάδα, μεταποιείται σε αγαπνητική κοινωνία. Η κολασμένη ύπαρξη μεταμορφώνεται σε παραδείσια και φωτοφόρα μορφή. Η έξοδος από το «καβούκι» του εγωισμού, οδηγεί στον αληθινό παράδεισο. Ο Χριστός γίνεται η πορεία, η μέριμνα, η ανάγκη, το νόημα, η ελπίδα, η βεβαίτητα, η παρηγοριά, η γνώση, το θεμέλιο, ο στόχος, ο πόνος, ο έρωτας, η αγάπη και τελικά η υπέρλογη χαρά του ανθρώπου.

«Χριστός Ανέστη χαρά μου», έλεγε ο άγιος παππούλης της Ρωσίας και όλου του κόσμου, ο Άγιος Σεραφείμ του Σάρωφ. Η Ανάσταση του Χριστού και η νίκη επί του θανάτου, γεννά την αληθινή χαρά. «Χαρά μου», το ζητούμενο για κάθε άνθρωπο, στο μυστήριο της ζωής και του θανάτου. Ζωή χωρίς χαρά, είναι ζωή κολασμένη. Ζωή χωρίς άνθρωπο, είναι ζωή που οδηγεί στον θάνατο. Η συνάντηση με τον άλλο, τον διπλανό, τον αδελφό, ακόμη και με τον εχθρό, φέρνουν τελικά την αληθινή χαρά. Αυτή είναι και η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στους αγίους από τους αμαρτωλούς ανθρώπους. Οι αγιοί ζώντας εν Χριστό, βλέπουν παντού τη χάρη και τα θαύματα του Θεού. Ευφραίνονται βιωματικά και όχι χαζοχαρούμενα. Ο παράδεισος αρχίζει από αυτή τη ζωή και συνεχίζεται στην άλλη, στην ατελείωτη, την πλημμυρισμένη από χαρά και φως.

Χριστός Ανέστη στην πανήγυρι των πανηγύρεων, όπου «θανάτου εορτάζομεν νέκρωσιν, Άδου την καθάρεισιν, άλλης βιωτής της αιωνίου απαρχής, και σκιρτώντες υμνούμεν τον αίτιον». Νικητές του θανάτου και νικητές στη ζωή, πορευόμαστε όλοι οι πιστοί στην καινή κτίση, στην άνω Ιερουσαλήμ, στην παραδείσια βιωτή, υμνώντας και δοξολογώντας, το νικητή του Θανάτου, τον δωροδότη Αναστάντα Χριστό.

Μακριά από άγχη και μικρότητες, από πάθη και αμαρτίες, πλήρως ανακαινισμένοι οι άνθρωποι, ολόλαμπροι εν ειρήνη, ανακράζουν το Χριστός Ανέστη. Διαχρονικά και καθεχρονικά, αιώνια και παντοτινά, στην αέναη παραδείσια μυστηριακή κίνηση, αναβώμεν: «Αναστάσεως ημέρα και λαμπρυνθώμεν τη πανηγύρι και αλλήλους περιπτύξωμεθα. Είπωμεν, αδελφοί, και τοις μισούσιν ημάς συγχωρήσωμεν πάντα τη Αναστάσει, και ούτω βοηθώμεν Χριστός ανέστη εκ νεκρών, θανάτω θάνατον πατήσας, και τοις εν τοις μνήμασι ζώην χαρισάμενος».

kaparispan@yahoo.gr

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΙΣΙ / ΤΗΣ ΕΛΕΑΝΝΑΣ ΒΛΑΣΤΟΥ

Η νοσταλγία, τα σύμβολα και ο εθισμός

Το Παρίσι έχει διακοπές από τους μόνιμους κατοίκους του. Μόνον οι τουρίστες περιφέρονται ανέμελοι απολαμβάνοντας το θρόισμα των πλατανιών, τα χρώματα και τα αργόσυρτα πγάιν'έλα στο ποτάμι. Εδώ είναι Τετάρτη του Πάσχα – Μεγάλη Τετάρτη στην Ελλάδα. Όσοι Παριζιάνοι βρίσκονται στην πόλη γνωρίζουν το αποψινό πρόγραμμα. Θα παρακολουθήσουν το ντιμπέι που θα κρίνει το αποτέλεσμα της Κυριακής. Ο Ντε Γκωλ ήταν εκείνος που έδωσε στη θέση εργασίας του προέδρου την –τεράστια– ισχύ που έχει μέχρι σήμερα. Ο ίδιος βέβαια, ως φιλόπατρις, στο Ελιζέ επέμεινε να πληρώνει όλους τους λογαριασμούς που με συνέπεια κρατούσε η γυναίκα του και αρνήθηκε μια κηδεία δημοσία δαπάνη. Η ημέρα των προεδρικών εκλογών είναι το ραντεβού ενός άντρα με τον λαό του, όπως είπε. Πριν από πέντε χρόνια, ο νεότερος ηγέτης από την εποχή του Ναπολέοντα μπήκε στο μέγαρο που είχε χτιστεί για έναν ευγενή τον 18ο αι. Σήμερα, ενδέχεται να υποδεχτεί την πρώτη γυναίκα με τις θηλυκές γάτες της, που αν κερδίσει θα πάψει να συγκατοικεί με την παιδίόθεν φίλη της.

Ακολουθώ σε μια σχεδόν ευθεία πορεία μια διαδρομή, τουριστική μιν, συμβολική δε. Από την Αψίδα του Θριάμβου με το μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη όπου πρώτα εκεί –ως είθισται– ο πρόεδρος θα

αποτίσει φόρο τιμής, κατηφορίζω τα Ηλύσια Πεδία. Στο τέλος στρίβω αριστερά για το Ελιζέ. Θέλω να καταλήξω στο Μουσείο του Λούβρου, αλλά κοντοστέκομαι. Καμιά τριανταριά τουρίστες φωτογραφίζουν την κλειστή σιδερένια πόρτα που φρουρείται. Ένας από τους έξι οπλισμένους ενστόλους πλησιάζει τα κγκλιδώματα και αρχίζει να περπατάει με ύψος βασιλικό κουνώντας τη δεξιά παλάμη σαν τη βασίλισσα της Αγγλίας. Τι περίεργη κίνηση. Ίσως πιστεύει ότι φρουρεί τη συσπειρωτική φρουρά του μονάρχη. Μήπως βιάστηκαν οι Γάλλοι να απαλλαγούν από τους βασιλιάδες τους; Αγγουούν ότι μπορεί να έχεις βασιλεία και να παραμένεις δημοκράτης; «Κατά βάθος οι Γάλλοι δεν ήθελαν να τον σκοτώσουν», ήταν η απάντηση του Μακρόν σε μια συνέντευξη αναφερόμενος στον τελευταίο, τον Λουδοβίκο τον ΙΣΤ'. Αυτή μπορεί να ήταν η σκέψη που έκανε το 2016, είχε μόλις ανακοινώσει την υποψηφιότητά του για την πρώτη θητεία και η πρώτη επίσκεψη ήταν στη βασιλική του Σεν Ντενί, όπου είναι θαμμένη σύσσωμη η βασιλική οικογένεια. Τη νίκη τη γιόρτασε με ομιλία στη βασιλική κατοικία, το Λούβρο, και στη συνέχεια άνοιγε τακτικά το παλάτι των Βερσαλλιών για συναντήσεις. Η Λεπέν, από την άλλη, δήλωσε την επιθυμία της «να διοικήσει τη Γαλλία» όπως «μια μητέρα της οικογένειας». Μια

φράση που παραπέμπει στον αστικό κώδικα, θεσπισμένο το 1804 από τον Ναπολέοντα Βοναπάρτη. Εκεί βρίσκεται αρκετές φορές η φράση «ο σωστός πατέρας της οικογένειας». Για την Ιστορία, χρειάστηκαν δύο αιώνες για να σβηστεί η έκφραση και να αντικατασταθεί με τον νόμο «για την πραγματική ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών». Ενδεχομένως η Λεπέν να κλείνει το μάτι στον φεμινισμό, αλλά, κυρίως, ασχολείται με την πατριωτική παρελθοντολογία.

Παρακολουθώ τους υποψηφίους ντυμένους με την προεδρική περιβολή τους. Μπλε κοστούμι εκείνος, μαύρο σακάκι που αφήνει να φανεί η ανοιχτόχρωμη μπλούζα εκείνη. Χωρίς μανικετόκουμπα και το γαλλικό του ρολόι, σύμβολα πλούτου που θα χάσει πόντους αν τα επιδείξει, με πιο φωτεινό μακιγιάζ και χαμόγελο εκείνη, μια εικόνα που θα κερδίσει πόντους αν προβάλει. Τον προσφωνεί συχνά με το ονοματεπώνυμό του, ενώ εκείνος αποκλειστικά με το επίθετο υπογραμμίζοντας την ακροδεξιά καταβολή της. Οι συμβολισμοί ήταν πολλοί, όπως και συχνή η χρήση των λέξεων «λαός» και «πατριωτισμός». Ήταν ένα αναμενόμενο ντιμπέι, όπου η αγοραστική δύναμη, οι συντάξεις, οι μαντίλες και η Ευρώπη σκιαγραφούν δύο κόσμους που έχουν αντικαταστήσει τον άξονα Αριστερά - Δεξιά. Το σύμπαν των ενδυναμωμένων

και των αποκαρδιωμένων, του άγκυρος και της αυτοπεποίθησης. Είχε ψεύτικα χαμόγελα, ειρωνεία, τρικλοποδιές. Κυρίως είχε το παγκοσμιοποιημένο χαρακτηριστικό της αγωνίας ζωγραφισμένο στα πρόσωπα των εθισμένων στην εξουσία. Αγωνία επιβολής, αγωνία προβολής, αγωνία να σταθούν στο ύψος των περιστάσεων, αγωνία να μη χάσουν. Λιγοστοί είναι οι Γάλλοι επισκέπτες στη γοτθική εκκλησία των βασιλικών τάφων και η έκθεση για τα διακόσια χρόνια από τον θάνατο του Ναπολέοντα είχε λιγότερη από την αναμενόμενη απήχηση. Η νοσταλγία και τα σύμβολα είναι ευπρόσδεκτα όταν κάνουν τα δουλειά. Οι προεδρικές εκλογές είναι η προσωπική ανάγκη ενός άντρα ή μιας γυναίκας για ραντεβού κυρίως με την ευφορία της δύναμης, έπειτα με τον λαό. Πώς φτάνεις εκεί; Ο φιλόσοφος Paul Ricoeur, που επηρέασε τον Μακρόν, συνήθιζε να λέει: «Δεν ξέρεις πότε είναι τύχη και πότε πετρωμένο». Όσο για τους Παριζιάνους, όταν επιστρέψουν στη πόλη, σύμφωνα με τον Μπαλζάκ, θα παραπονιούνται για τα πάντα, θα ανέχονται τα πάντα, θα επιθυμούν τα πάντα, θα γεύονται τα πάντα, θα αισθάνονται τα πάντα με πάθος και θα εγκαταλείπουν τα πάντα με εκπληκτική ευκολία.

Η κ. Ελεάννα Βλαστού είναι συγγραφέας.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΗΣΤΙΑ

Η ώρα του ευρωπαϊκού συντάγματος (II): Ευρωπαϊσμός και «λεπενοποίηση»

Την αγωνία για το εκλογικό αποτέλεσμα μετά την αναμέτρηση ανάμεσα στον καρισματικό ευρωπαϊστή απερχόμενο Πρόεδρο της Γαλλίας Emmanuel Macron και στην αντιπαλό του, την ακροδεξιά υποψήφια Marine Le Pen, τη μοιράζονται οι πολίτες της Ευρώπης. Αντίπαλον δέος των υπέρμαχων της Ευρωπαϊκής ιδέας, η εθνικιστική και αντιδραστική ιδεολογία της Le Pen δεν απέχει ιδιαίτερα από του πατέρα της, Jean-Marie Le Pen. Ακόμη και η εκ του πονηρού συγκάλυψη του δόγματός της πίσω από έναν αριστερο-δεξιό λαϊκισμό έχει τις ρίζες του στους τακτικισμούς του πατέρα της, ο οποίος, όπως και όλοι οι φασίστες μίμητές του Μουσολίνι, δεν διστάζε να αλλάζει ιδεολογία κάθε δεκαετία για να ενστερνίζεται κάθε φορά ό, τι είναι εκλογικά χρήσιμο. Όταν το 1972 ίδρυσε από κοινού με τον Léon Gaultier, πρώην Untersturmführer των Waffen-SS, το Εθνικό Μέτωπο (Front National), ο Jean-Marie Le Pen πρέσβευε εθνικιστικές, αντισημιτικές, εξτρεμιστικές και ξενοφοβικές ιδέες. Υπο-

στήριζε μια πολιτική καταπολέμησης της μετανάστευσης, ήταν οπαδός της εθνικής προτίμησης και θιασώτης της αναζωογόνησης της δημογραφίας μέσω της γεννητικότητας. Η κάλυψη των λόγων του και η έμφαση στην ιδεολογία του από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης σχετικά με τα ζητήματα της μετανάστευσης και της ανασφάλειας ευνόησε την ανάδειξη αυτών των θεμάτων στη δημόσια συζήτηση από τις αρχές της δεκαετίας του 1980. Σε αυτό το γεγονός παρέπεμπε και ο νεολογισμός «λεπενοποίηση των πνευμάτων» (l'épénisation des esprits), στη σταδιακή δηλαδή αποδοχή από το γαλλικό εκλογικό ακροατήριο όλων ή μέρους των θεμάτων που ανέπτυξε ο Jean-Marie Le Pen. Αυτός που εισήγαγε στην πολιτική συζήτηση τον όρο αυτό δεν ήταν άλλος από τον γερουσιαστή και νομικό Robert Badinter, υπουργό Δικαιοσύνης της πρώτης κυβέρνησης Mitterrand και εισηγητής στο γαλλικό κοινοβούλιο του νόμου για την κατάργηση της θανατικής ποινής. Ο Badinter χρησιμοποίησε τον όρο στις 4 Φεβρουαρίου 1997, κατά τη διάρκεια των κοινοβουλευτικών συζητήσεων για τον νόμο

Debré για τη μετανάστευση.

Στην αρχή της καριέρας του, η πολιτική του Le Pen ήταν εχθρική προς τις υποχρεωτικές εισφορές του κράτους, τασσόταν υπέρ των ιδιωτικοποιήσεων και της μείωσης του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων, επέκρινε τη δράση των «μαρξιστικών συνδικάτων» προτείνοντας ένα αυστηρό πλαίσιο για το δικαίωμα στην απεργία. Οι προτεραιότητές του παρέμειναν οι ίδιες και κατά την προεκλογική εκστρατεία του 1988, όταν κατήγγειλε ένα «γραφειοκρατικό, δημοσιονομικό και σοσιαλιστικό κράτος». Από τη δεκαετία του 1990 και μετά όμως, απομακρύνθηκε από το νεοφιλελεύθερο μοντέλο που υπερασπιζόταν μέχρι τότε. Εξέφρασε έντονες επιφυλάξεις για το ελεύθερο εμπόριο και την παγκοσμιοποίηση, κατηγγέλλοντας την κυριαρχία του «μονταλισμού» (mondialisme). Το θέμα αυτό κυριαρχούσε εφεξής στις ομιλίες του, ενώ απουσίαζε όλο και περισσότερο ο πύρινος λόγος κατά της μετανάστευσης και των «ξένων». Αν και παραδοσιακά ακροδεξιός, κατά τη διάρκεια των προεδρικών εκλογών του 1995, ο

Le Pen πρότευσε στις δημοσκοπήσεις στις εργατικές τάξεις, κερδίζοντας την υποστήριξη σημαντικού αριθμού πρώην αριστερών ψηφοφόρων. Την εποχή εκείνη, το δόγμα του και οι τακτικές του κόμματός του καταγγέλλθηκαν από πολλούς αναλυτές ως «αριστερισμός-λεπενισμός» (gauchisme-lépenisme).

Επομένως, όσο κι αν η Le Pen επιχειρεί να συγκάλυψει την ιδεολογία της, το όνομα και η νομενκλατούρα του κόμματός της, στον πυρήνα του λόγου της θα παραμένουν οι μουςολινικοί τακτικισμοί του πατέρα της. Το σημερινό διακύβευμα όμως είναι πολύ πιο σημαντικό. Ο λεπενισμός απειλεί το ευρωπαϊκό οικοδόμημα, τις ευρωπαϊκές πολιτικές αξίες, την ασφάλεια και την ευημερία των Ευρωπαίων πολιτών. Όταν αντιστοιχά οι πατέρες του αμερικανικού Συντάγματος περασπιζόνταν τη συστηματική μετατροπή των ΗΠΑ σε μια ενιαία ομοσπονδιακή κοινότητα, τόνιζαν τη χρησιμότητα της Ένωσης για την πολιτική ευημερία και την ανεπάρκεια της υψιστάμενης συνομοσπονδίας στη διατήρηση της Ένωσης. Προέβλεπαν την αναγκαιότητα μιας δραστήριας κεν-

τρικής κυβέρνησης για την επίτευξη του στόχου αυτού. Σημείωναν την απόλυτη συμμόρφωση του προτεινόμενου ομοσπονδιακού Συντάγματος στις αληθινές αρχές του δημοκρατικού πολιτεύματος και την ομοιότητα του νέου Συντάγματος με τα ιδιαίτερα Συντάγματα των ανεξάρτητων πολιτειών. Τέλος, έδιναν έμφαση στην επιπρόσθετη ασφάλεια για το πολίτευμα, την ελευθερία και την ιδιοκτησία που προσέφερε το νέο Σύνταγμα (Ο Φεντεράλιστής, 1). Ταυτόχρονα, προειδοποιούσαν για την αδυναμία των πολιτειών να αντιμετωπίσουν μόνες τους τις ξένες απειλές και επιρροές. Όταν στην επίσημη προεκλογική συζήτηση των υποψηφίων στις 20/04/2022 η Le Pen υπερασπίζεται τα δάνεια του κόμματός της από ρωσική τράπεζα προσκείμενη στον Πούτιν, λέγοντας ότι δεν είχε άλλη επιλογή, τότε αντιλαμβάνεται εύκολα ο Ευρωπαίος πολίτης το μέγεθος του προβλήματος.

Γράφει ο John Jay: «Μέχρι πρότινος αποτελούσε αποδεκτή και αδιαμφισβήτητη άποψη ότι η ευημερία του λαού της Αμερικής εξαρτιόταν από τη συνέχιση της στα-

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Στα σκαριά το νέο πακέτο στήριξης των νοικοκυριών

Οι σχεδιασμοί μετά το επίδομα στους πλέον ευάλωτους και τον κατώτατο μισθό

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΟΧΟΥ**

Με προσανατολισμό να δημιουργήσει το ευρύτερο δυνατό δίκτυο προστασίας έναντι των συνεπειών του πολέμου στην Ουκρανία και των έντονων πληθωριστικών πιέσεων που αυτός έχει πυροδοτήσει θα κινηθεί η κυβέρνηση μετά την πασχαλινή ανάπαυλα, στον απόηχο της χορήγησης του βοηθήματος των 200 ευρώ στους πλέον ευάλωτους και στις αυξησες του κατώτατου μισθού.

Σύμφωνα με πληροφορίες, στο τραπέζι θα βρεθούν –υπό την αίρεση ότι δεν θα υπερβαίνουν τις αντοχές της οικονομίας– τα εξής: – Η νέα, ουσιαστικότερη, παρέμβαση στις τιμές της ενέργειας, εάν επιβεβαιωθούν τα αρνητικά σενάρια, σύμφωνα με τα οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση θα περιοριστεί τελικώς σε ήσσονος σημασίας κινήσεις. Κατά τις ίδιες πηγές, το πιθανότερο είναι η παρέμβαση να πραγματοποιηθεί στις τιμές χονδρικής και όχι με μοχλό τις επιδοτήσεις της κατανάλωσης.

– Η μείωση του ΦΠΑ σε λίγα αλλά «εμβληματικά» προϊόντα, όπως το ψωμί και το γάλα. Κρίσιμο στο συγκεκριμένο πεδίο είναι τα οφέλη από το μέτρο, εάν τελικώς υιοθετηθεί, να διασφαλίζεται ότι θα φθάσουν στον καταναλωτή.

– Η αύξηση ορισμένων προνοιακών επιδομάτων, ώστε να ακολουθήσουν τις πρόσφατες ανακοινώσεις του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη για τον κατώτατο μισθό. Ενδεικτικά αναφέρονται το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και το επίδομα αναπηρίας.

Τον ανωτέρω προσανατολισμό της κυβέρνησης επιβάλλει η «ανίκνευση» του διεθνούς αλλά και του εσωτερικού τοπίου, στη σκιά των συνεχιζόμενων εκθροπραξιών στην Ουκρανία. Το Μέγαρο Μαξίμου αντιλαμβάνεται ότι οι ιδιαίτερα υψηλές τιμές ρεύματος και φυσικού αερίου

Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης είναι σαφές πως θα οδηγήσει τη χώρα στις επόμενες εκλογές προτάσσοντας το κοινωνικό πρόσωπο της Ν.Δ., όπως αναδείχθηκε αρχικά κατά την πανδημία και τώρα με την ενεργειακή κρίση.

Τον Μάιο οι αποφάσεις για την ενέργεια – Στο τραπέζι και πάλι ο ΦΠΑ στα τρόφιμα και η αύξηση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, εάν το επιτρέπουν οι αντοχές της οικονομίας.

δεν πρόκειται να υποχωρήσουν άμεσα. Ακόμη και εάν ο πόλεμος τελειώσει σε σύντομο χρόνο – παρότι τούτο δεν διαφαίνεται επί του παρόντος–, οι συνέπει-

ες θα παραμείνουν τουλάχιστον για όλο το 2022, άρα η παρέμβαση στηρίξης των καταναλωτών υποχρεωτικά θα πρέπει να είναι ουσιαστική και να έχει διάρκεια. Επίσης, η κυβέρνηση κρατάει «μικρό καλάθι» για το εύρος των κινήσεων τις οποίες μπορεί να προαναγγείλει η Ευρωπαϊκή Ένωση και αντιλαμβάνεται πως το πιθανότερο είναι να υποχρεωθεί να κινηθεί μονομερώς, όπως έχει προαναγγείλει κατ' επανάληψη ο ίδιος ο πρωθυπουργός.

Όπως λέγεται, η Γερμανία δεν φαίνεται διατεθειμένη να συναντήσει σε ένα ευρωπαϊκό πακέτο στηρίξης έναντι των ανατιμήσεων στην ενέργεια, όπως έπραξε κατά την περίοδο της πανδημίας,

ειδικά καθώς εκτιμάται πως οι ευρωπαϊκές οικονομίες –περιλαμβανομένης της ελληνικής– θα συνεχίσουν να κινούνται με θετικό πρόσημο αναφορικά με τους ρυθμούς ανάπτυξης. Παράλληλα, η Γαλλία εμφανίζεται να κινείται με τη σχετική ασφάλεια που της παρέχει η αξιοποίηση της πυρηνικής ενέργειας. Υπό αυτή την έννοια, η λήψη, εντός του επόμενου μήνα, αποφάσεων σε εθνικό επίπεδο, που θα τεθούν σε ισχύ από τον Ιούνιο, το πιθανότερο είναι να καταστεί για τον κ. Μητσοτάκη μονόδρομος. Εξάλλου το έλλειμμα του 2021 είναι τελικά μικρότερο του αναμενόμενου, δημιουργώντας πρόσθετο δημοσιονομικό χώρο, ενώ θετική ήταν η εικόνα στο μέτωπο των εσόδων κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022.

Σε κάθε περίπτωση, ο κ. Μητσοτάκης είναι σαφές πως θα οδηγήσει τη χώρα στις επόμενες εκλογές προτάσσοντας το κοινωνικό πρόσωπο της Ν.Δ., όπως αναδείχθηκε αρχικά κατά την πανδημία και τώρα με την ενεργειακή κρίση. Στο Μέγαρο Μαξίμου εκτιμούν πως η ανάδειξη των πολιτικών της τετραετίας, σε αντιδιαστολή με την «περιπέτεια» της διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, μπορεί να οδηγήσει τη Ν.Δ. στον στόχο της αυτοδυναμίας στις δεύτερες εκλογές, που θα διεξαχθούν με σύστημα ενισχυμένων αναλογικών. Πόσο μάλλον που το ΚΙΝΑΛ, όπως τονίζεται χαρακτηριστικά, επιμένει να λέει «τι δεν θέλει και όχι τι θέλει», προειδεάζοντας για ένα σκληρό, έντονο πολιτικό σκηνικό εάν καταστεί ρυθμιστής των εξελίξεων. Μάλιστα, ορισμένοι στο κυβερνητικό στρατόπεδο αναφέρουν πως το νέο κοινωνικό πακέτο που επεξεργάζεται η κυβέρνηση, σε συνδυασμό με την αναμενόμενη ιδιαίτερα θετική τουριστική περίοδο, διαμορφώνουν «παράθυρο ευκαιρίας» για εκλογές το φθινόπωρο και όχι στο τέλος της τετραετίας.

Ασκήσεις ισορροπίας εντός και εκτός ΚΙΝΑΛ

Τα «αντισώματα» στις εκατέρωθεν πιέσεις και η στρατηγική του Νίκου Ανδρουλάκη

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΔΑΝΗΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Είτε μιλάει κανείς για ενίσχυση του στίγματος αυτονομίας είτε για ελιγμούς, το ΚΙΝΑΛ παίζει τα δικά του χαρτιά στην προεκλογική σκακιέρα. Το τελευταίο, αυτό του «τρίτου πρωθυπουργού» που έριξε στο τραπέζι ο Νίκος Ανδρουλάκης πριν από μία εβδομάδα, ήρθε να ολοκληρωθεί έναν κύκλο κινήσεων των τριών πρώτων κομμάτων και το βέβαιο είναι ότι έπεται –ενδεχομένως παρατεταμένη– συνέχεια, σε μια ιδιαίτερα σύνθετη προεκλογική περίοδο. Όπως εκτιμούσε στην «Κ» έμπειρο στέλεχος, άλλωστε, δεν πρόκειται για... πυροτέχνημα, αλλά για μια στρατηγική κατεύθυνση την οποία η Χαρ. Τρικούπη φαίνεται ότι «θα ακολουθήσει επιθετικά». Αυτή είναι η μία όψη του νομίσματος και αφορά ευρύτερα το πολιτικό σκηνικό.

Τα «αντισώματα» απέναντι στις συμπίεστικές πιέσεις Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ, όμως, δεν αποτελούν το μοναδικό στοίχημα για τον πρόεδρο του ΚΙΝΑΛ. Μία εξίσωση σύνθετη πρόκληση συνιστά και η διαχείριση της συζήτησης περί συνεργασιών με το βλέμμα στο εσωκομματικό πεδίο. Ασφαλώς δεν πρόκειται για κάτι καινούργιο, μιας και ανάλογες εξισώσεις είχε κληθεί να λύσει στις εκλογές του 2019 και η Φώφη Γεννημάτα. Οποιος θυμάται άλλωστε τις εξελίξεις εκείνης της περιόδου, μπορεί να πει με βεβαιότητα ότι

Στο εσωτερικό του κόμματος, ο Νίκος Ανδρουλάκης καλείται να διαχειριστεί τις διαφορές της «αντιδεξιάς» και της «αντι-ΣΥΡΙΖΑ» πτέρυγας.

η Χαρ. Τρικούπη δεν θύμιζε απάνεμο λιμάνι.

Τρία χρόνια μετά, ο Νίκος Ανδρουλάκης έχει ισάριθμα βασικά όπλα στη φαρέτρα του, που δεν διέθετε η προκατοχός του. Πρώτον, μια νωπή και καθαρή εντολή από τις εκλογές του Δεκεμβρίου, που αναμένεται να μεταφραστεί και σε κυριαρχία στο προσεχές συνέδριο. Δεύτερον, δύο αντιπάλους (Μητσοτάκης, Τσίπρας) που έχουν ήδη εισπράξει πρωθυπουργική φθορά και, τρίτον,

μία διευρυμένη και διαφορετική ποιοτικά βάση. «Το ΚΙΝΑΛ έχει απορροφήσει ένα νέο ρεύμα εκατέρωθεν δυσανεμιζόμενων», το οποίο καλείται να «καβαλήσει», ντύνοντάς το όμως με σαφείς πολιτικές προτάσεις», εξηγούσε το ίδιο στέλεχος, περιγράφοντας επί της ουσίας ένα πιο πρόσφορο «έδαφος αυτονομίας», όχι μόνο απέναντι σε Μαξίμου και Κουμουνδούρου, αλλά με το βλέμμα και στη νέα κομματική βάση που διαμορφώνεται, πάνω στην οποία η Χαρ. Τρικούπη επιχειρεί να οικοδομήσει το αφήγημα του τρίτου πόλου.

Από την άλλη πλευρά, μπορεί οι εκλογικές δεξαμενές να μεταβάλλονται και ο ηγετικός πυρήνας να αλλάξει, ωστόσο το εσωτερικό του ΚΙΝΑΛ παραμένει ίδιο, με τις ίδιες ιδιομορφίες και αντίρροπες τάσεις. Από τις διαφωνίες περί συνεργασιών στο Φόρουμ των Δελφών (που αποκάλυψε το «Θεωρείο» της «Κ») έως τις τρεις διαφορετικές θέσεις στη Βουλή για την άρση ασυλίας του Παύλου Πολάκη, τα ίχνη ανομοιογένειας επανέρχονται στην επιφάνεια. Πολλώ δε μάλλον όταν στο τραπέζι τίθεται το μείζον θέμα πιθανών συμμαχιών και με δεδομένο ότι όσο αργά παραμένει η «αντιδεξιά» πτέρυγα, εξίσου σταθερή είναι και η «αντι-ΣΥΡΙΖΑ». Είναι βέβαιο άλλωστε ότι τόσο η κυβέρνηση όσο και η αξιωματική αντιπολίτευση επενδύουν και στον

εσωκομματικό παράγοντα όσο κλιμακώνουν την πίεση προς τη Χαρ. Τρικούπη.

Τα παραπάνω συνθέτουν συνεπώς μια διπλή εξίσωση και για τη νέα ηγεσία, καθώς εκτός από τις κινήσεις ευρύτερα στο προεκλογικό «ναρκοπέδιο», θα πρέπει να εξασφαλίζονται, σε ένα βαθμό, και οι εσωτερικές ισορροπίες. Προς το παρόν, ισχυρές αναταράξεις δεν έχουν καταγραφεί και σε αυτό σημαντικό ρόλο έχει παίξει η δημοσκοπική άνοδος. Ωστόσο, το συνέδριο της 20ής Μαΐου δεν αποκλείεται να αποτελέσει πεδίο ενός πρώτου μπράντε φερ, καθώς η κάθε πλευρά είναι βέβαιο ότι θα στείλει τα δικά της μηνύματα.

Τα ψηφοδέλτια

Υπό αυτό πρίσμα, πιο μακροπρόθεσμα, ένα θέμα που θα μπορούσε να απασχολήσει είναι η σύνθεση της επόμενης Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΚΙΝΑΛ. Αν δηλαδή, μετά τις πρώτες εκλογές, τεθεί προς τη Χαρ. Τρικούπη ζήτημα για συμμετοχή σε κυβέρνηση συνεργασίας, το ερώτημα ποιοι βουλευτές θα απαρτίζουν τη νέα Κ.Ο. της παράταξης ενδεχομένως να αποκτήσει πολύ ισχυρό ειδικό βάρος, σχετικά με το πώς ο Νίκος Ανδρουλάκης θα κληθεί να διαχειριστεί αυτή την πρόταση. Ένας παράγοντας που δεν αποκλείεται να ληφθεί υπόψη και στην εν εξελίξει διαμόρφωση των ψηφοδελτίων.

Η δύσκολη μάχη για τη νέα Κεντρική Επιτροπή

Στοίχημα η προσέλευση στις κάλπες

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Μετά τη μάχη του συνεδρίου και πριν από τον γρίφο της συγκρότησης των ψηφοδελτίων, ο ΣΥΡΙΖΑ έχει μπροστά του μία ακόμα κρίσιμη Κυριακή. Η 15η Μαΐου θα είναι ο οδηγός για τη μετέπειτα πορεία της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Η δεδομένη επανεκλογή του Αλέξη Τσίπρα και η ανάδειξη της νέας Κεντρικής Επιτροπής είναι μια εσωκομματική διαδικασία που κρύβει πολλές παγίδες, ζυμώσεις, νέες συγκρούσεις μεταξύ των τάσεων και απαιτεί κινητοποίηση του μηχανισμού της Κουμουνδούρου.

Η προσέλευση στην κάλπη του προέδρου έχει πάρει χαρακτήρα δημοσκοπήσης μετά την καταληκτική ομιλία του Αλέξη Τσίπρα στο συνέδριο. Ανέβασε ψηλά τον πήχυ, και στην Κουμουνδούρου μιλούν για μια γιορτή της δημοκρατίας. Ηδη σχεδιάζονται και σχετικές καμπάνιες που θα φέρουν τον κόσμο στα 500 παραβάν που θα σπρθούν σε όλη την Ελλάδα. Προτιμούν, ωστόσο, από την αξιωματική αντιπολίτευση να μη μιλούν με αριθμούς. Τα μέλη είναι 60.600, εκ των οποίων 40.500 προσήλθαν να ψηφίσουν για τους συνέδρους. Ο διπλασιασμός τους θα αποτελέσει σίγουρα επιτυχία, καθώς γνωρίζουν καλά πως από το ΚΙΝΑΛ και τη Ν.Δ. θα επικριθεί να γίνει σύγκριση με τις δικές τους διαδικασίες. Χαμόγελα θα επικρατήσουν και αν το νούμερο των μελών αυξηθεί κατά αρκετές χιλιάδες, καθώς θα ερμηνευθεί ως ψήφος εμπιστοσύνης στη «νέα αρχή» και στην «πολιτική αλλαγή» που υποσχέθηκε ο Αλέξης Τσίπρας. Δεν υπάρχει θέμα για στηρίξεις του Αλέξη Τσίπρα από τη συντριπτική πλειοψηφία της μειοψηφίας, αλλά αυτό θα πρέπει να αποδειχθεί στην πράξη.

Για την Κεντρική Επιτροπή τα πράγματα είναι πιο πολύπλοκα. Η «Ομπρέλα» από την πρώτη στιγμή έκανε σαφές πως δεν σκοπεύει να παραδοθεί στο 76% των «προεδρικών». Τα στελέχη της εξηγόσαν στην «Κ» πως η τροπολογία για την αυτοπρόσωπη παρουσία, που προκάλεσε τη φασαρία με τους «προεδρικούς», δεν ήρθε από τον ουρανό. Ήταν γνωστή, είχε μπει στις οργανώσεις, είχε συζητηθεί και είχε τεθεί σε ψηφοφορίες. Η πλειοψηφία επιμένει πως επικριρήθηκε να αλλοιωθεί η βούληση του Σώματος από την αποχώρηση πολλών συνεδρικών της περιφέρειας. Το χάσμα ανάμεσα στα δύο ρεύματα έχει μεγαλώσει, η πόλωση το ίδιο και ο προβληματισμός είναι διάχυτος.

Οι «προεδρικοί» επιθυμούν στη νέα Κεντρική Επιτροπή των 300 μελών (775 υποψήφιοι) να διατηρήσουν την ισορροπία του 76%-24%. Από τη μειοψηφία θέλουν να κάνουν την ανατροπή και να βγάλουν από πάνω τους την κατηγορία της «φοβικότητας» στο άνοιγμα του ΣΥΡΙΖΑ. Και οι δύο τάσεις φέρεται να έχουν φτιάξει ένα προσχέδιο για τα πρόσωπα που θα υποστηρίξουν ανά περιφέρεια, με την εξίσωση βέβαια να μην είναι τόσο απλή. Η ποσοστιαία ανδρική - γυναικεία στο 50%, τα μέλη της διεύθυνσης που θα πρέπει να συμμετέχουν κατά 20% (60 στους 300), αλλά και ο περιορισμός των βου-

Όσον αφορά τον γραμματέα της Κεντρικής Επιτροπής, την απόφαση θα λάβει το νέο όργανο έπειτα από πρόταση του Αλέξη Τσίπρα. Για την ώρα, κανείς δεν έχει θέσει θέμα αλλαγής του Δημήτρη Τζανακόπουλου.

Είναι σίγουρο ότι, εξαιτίας των κριτηρίων, γνωστά στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ θα μείνουν εκτός (50% ποσοστιαία ανδρών - γυναικών, 20% των μελών να προέρχονται από τη διεύθυνση κ.λπ.).

λευτών (15% για την Αττική, 20% για την περιφέρεια) κάνουν ακόμα πιο δύσκολη την εξίσωση και είναι σίγουρο ότι κάποια πολύ γνωστά στελέχη θα μείνουν εκτός.

Για παράδειγμα, στην Αττική συνολικά 25 μέλη της Βουλής - Ευρωβουλής έχουν βάσει υποψηφιότητας για την Κ.Ε., όμως το πολύ 22 θα πάρουν το εισιτήριο. Οι πρωτίες θα παίξουν πολύ σημαντικό ρόλο για την κατάρτιση των ψηφοδελτίων αλλά και για τα ισχυρά πρόσωπα που θα είναι στη νέα ηγετική ομάδα ανεξαρτήτως τάσεων. Και βέβαια από εκεί θα προκύψει το νέο Πολιτικό Συμβούλιο. Το ευέλικτο όργανο που συνεδριάζει συνεχώς και καθορίζει την πολιτική γραμμή του ΣΥΡΙΖΑ.

Όσον αφορά τον γραμματέα της Κεντρικής Επιτροπής, κανείς δεν έχει θέσει θέμα αλλαγής του Δημήτρη Τζανακόπουλου. Η θητεία του και από την πορεία των εγγραφών θεωρείται επιτυχημένη, ενώ η διοργάνωση του συνεδρίου άφησε πολύ καλές εντυπώσεις. Σε κάθε περίπτωση, είναι μια απόφαση που αφορά το νέο όργανο έπειτα από πρόταση που θα κάνει ο Αλέξης Τσίπρας, ο οποίος δεν έχει λειτουργήσει με «τασικά» κριτήρια έως τώρα. Χωρίς να υπάρχει κάποια σχετική πληροφορία, σε περίπτωση που ο προσανατολισμός του είναι να προχωρήσει σε κάποια αλλαγή, δεν θα ήταν έκπληξη αν το νέο Νο 2 του κόμματος προερχόταν από τους «συμμάχους» που προσέγγισαν τον ΣΥΡΙΖΑ το 2019. Μια τέτοια πρώτη κίνηση έχει γίνει άλλωστε με την τοποθέτηση του Θανάση Θεοχαρόπουλου στη θέση του διευθυντή της Κοινοβουλευτικής Ομάδας.

Κίνδυνος νέου προσφυγικού από τη στροφή Ερντογάν

«Επιστρέφει» Σύρους στην πατρίδα τους

Του ανταποκριτή μας στην Κωνσταντινούπολη
ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

Η καθίζηση των ποσοστών της κυβερνητικής συμμαχίας ΑΚΡ-ΜΗΡ αναγκάζει τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν να προετοιμάσει το έδαφος για την επιστροφή στην πατρίδα τους πολλών Σύρων προσφύγων που τα τελευταία χρόνια έχουν εγκατασταθεί στην Τουρκία.

Στην ομιλία του την περασμένη Τρίτη ο κ. Ερντογάν δήλωσε ότι «προετοιμάζουμε την εθελοντική και περήφανη επιστροφή των Σύρων αδελφών μας στη χώρα τους». Ενώ ο κυβερνητικός εταίρος του Ντεβλέτ Μπαχτσελί ζήτησε να απαγορευθεί η είσοδος στην Τουρκία όσων προσφύγων επισκεφθούν τη Συρία κατά τη διάρκεια της θρησκευτικής γιορτής των μουσουλμάνων (σ.σ. Μπαϊράμι) στις αρχές Μαΐου. «Πρέπει να σκεφτούμε τη δημογραφική θέση μας και το μέλλον της χώρας μας», δήλωσε χαρακτηριστικά!

Γεγονός που έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις θέσεις που εξέφραζε ο Τούρκος πρόεδρος μέχρι και πριν από λίγες εβδομάδες. Ο κ. Ερντογάν τον περασμένο Μάρτιο δήλωσε πως η Αγκυρά «δεν θα διώξει από τη χώρα κανέναν πρόσφυγα» και είχε απαντήσει στις πιέσεις των κομμάτων της αντιπολίτευσης που κατηγορούσαν τον πρόεδρο της Τουρκίας για το άνοιγμα των συνόρων και την υποδοχή των προσφύγων.

Ο πρόεδρος της Τουρκίας χαρακτήριζε «αδέρφια» τους Σύρους πρόσφυγες και στις 15 Μαρτίου είχε δηλώσει ότι «θα συνεχίσουμε να τους φιλοξενούμε, δεν θα τους απομακρύνουμε από τη χώρα».

Ηδη εκατοντάδες χιλιάδες Σύροι έχουν πάρει την τουρκική

ιθαγένεια. Όμως τις τελευταίες ημέρες υπάρχουν αναφορές «παγώματος» αυτής της διαδικασίας, ενώ απορρίπτονται και πολλές αιτήσεις ανανέωσης αδειών παραμονής!

Πολιτικοί αναλυτές εκτιμούν πως αυτή η «στροφή» της τουρκικής κυβέρνησης μπορεί να προκαλέσει ένα νέο προσφυγικό κύμα προς την Ελλάδα, καθώς πολλοί Σύροι οι οποίοι δεν θα θέλουν να επιστρέψουν στη χώρα τους και δεν θα έχουν τη δυνατότητα να παραμείνουν στην Τουρκία, ίσως επιχειρήσουν να περάσουν στην Ευρώπη.

Κάποιοι από αυτούς έχουν αντιταχθεί στο καθεστώς του Μπασάρ Αλ Ασαντ, ενώ κάποιοι άλλοι δεν επιθυμούν να πάνε στη Συρία, της οποίας μεγάλο μέρος των υποδομών έχει ισοπεδωθεί.

Η εφημερίδα Cumhuriyet υποστηρίζει ότι ο κ. Ερντογάν υποχρεώθηκε να ταυτιστεί με τις απόψεις του προέδρου του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος Κεμάλ Κιλτισντάρογλου, ο οποίος είχε κατηγορήσει την κυβέρνηση ότι «γέμισε τη χώρα με Σύρους πρόσφυγες». Εκτιμήσεις εμπειρών πολιτικών αναλυτών αναφέρουν πως με την παρουσία 5 εκατομμυρίων Σύρων προσφύγων, ο πληθυσμός των οποίων αυξάνεται καθώς γεννούν περισσότερα παιδιά από τους Τούρκους, η ήττα της κυβέρνησης στις εκλογές θεωρούνταν σίγουρη.

Τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Τουρκία, η αυξημένη ανεργία και η αύξηση της εγκληματικότητας δημιούργησαν μεγάλες αντιδράσεις στους ψηφοφόρους της Κωνσταντινούπολης, όπως και στους κατοίκους των πόλεων που βρίσκονται κοντά στα σύνορα με τη Συρία.

«Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν

«Προετοιμάζουμε την εθελοντική και περήφανη επιστροφή των Σύρων αδελφών μας στη χώρα τους», είπε σε ομιλία του ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν. Πολιτικοί αναλυτές εκτιμούν πως πολλοί Σύροι οι οποίοι δεν θα θέλουν να επιστρέψουν στη χώρα τους ίσως επιχειρήσουν να περάσουν στην Ευρώπη.

Το φιλοκουρδικό HDP σε όλες τις δημοσκοπήσεις έχει ποσοστό 12% και η υποστήριξη η οποία θα δώσει ενδέχεται να καθορίσει τον μελλοντικό πρόεδρο.

ξεκάθαρα πως οι Τούρκοι πολίτες αντιδρούν περισσότερο στα ζητήματα της οικονομίας, της δικαιοσύνης και του προσφυγικού. Η κυβέρνηση διαπίστωσε πως αυτό οδηγεί σε κύμα αντιδράσεων και γι' αυτό αλλάζει πολιτική», αναφέρει ο πρόεδρος εταιρείας δημοσκοπήσεων Μεχμέτ Αλί Κουλάτ.

Ο πολιτικός αναλυτής της εφημερίδας Birgun Ιμπραήμ Βαρλί σε άρθρο του ισχυρίζεται πως «η κυβέρνηση του ΑΚΡ χρησιμοποιεί τους πρόσφυγες ως εργαλείο της νεο-οθωμανικής πολιτικής και είχε ελπίδες για την ανατροπή του καθεστώτος της Συρίας. Τους χρησιμοποιεί και ως εργαλείο παζαρέματος με την Ευρώπη. Η Αγκυρά έλαβε 6 δισεκατομμύρια και προσπάθησε να πάρει την απαλλαγή της βίζας για Τούρκους πολίτες. Παράλλη-

λα, τους εκμεταλλεύθηκε και ως φθινό εργατικό δυναμικό».

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Διεύθυνσης Μετανάστευσης της Τουρκίας, στη χώρα ζουν 3,7 εκατομμύρια Σύροι πρόσφυγες. Ωστόσο τουρκικά μέσα ενημέρωσης τονίζουν πως υπάρχουν εκατοντάδες χιλιάδες άλλοι που ζουν δίχως άδεια παραμονής και γι' αυτό υπολογίζουν πως ο πληθυσμός των Σύρων φτάνει τα 4 εκατομμύρια.

Τα επίσημα στοιχεία αναφέρουν ότι 540.000 Σύροι ζουν στην Κωνσταντινούπολη, ενώ 462.000 στην πόλη Γκαζιαντεπ. Ένα εκατομμύριο είναι τα παιδιά Σύρων προσφύγων, τα οποία είναι κάτω των 10 ετών και δεν έχουν δει ποτέ τη χώρα τους!

Ο κ. Κιλτισντάρογλου σε ομιλία του στο Κοινοβούλιο ανέφερε ότι «η κυβέρνηση κάποτε έλεγε πως θα φτάσουν στο τέμενος Εμεβί (στη Δαμασκό) και θα προσευχηθούν εκεί με τους νικητές. Εμφανικά συνέβη το αντίθετο και είδαν πως στην Τουρκία ήρθαν 3,8 εκατομμύρια Σύροι. Στις 15 Μαρτίου, ο πρόεδρος δήλωσε πως δεν θα τους διώξει ποτέ! Όμως είδε τις δημοσκοπήσεις, διαπίστωσε πως πολλοί θέλουν την απομάκρυνση των προσφύγων και εντός ολίγων ημερών άλλαξε πολιτική. Μα πώς “τα γυρίζει έτσι;”».

Ένας επιπλέον παράγοντας που θα παίξει σημαντικό ρόλο στις προεδρικές εκλογές του 2023 είναι η στάση των Κούρδων της Τουρκίας και το μέλλον του φιλοκουρδικού κόμματος HDP. «Στις εκλογές ρόλο-κλειδί έχουν οι Κούρδοι», αναφέρει σε άρθρο του στην εφημερίδα Oksihen ο έμπειρος δημοσκόπος και πολιτικός αναλυτής Μπεκίρ Αγιρντίρ και τονίζει πως «θα παίξουν τον καθοριστικό ρόλο».

Στις προεδρικές εκλογές θα ψηφίσουν 62 εκατομμύρια Τούρκοι πολίτες και τα 12 εκατομμύρια, δηλαδή το 20%, είναι κουρδικής καταγωγής. Σύμφωνα με τον κ. Αγιρντίρ, το φιλοκουρδικό κόμμα HDP σε όλες τις δημοσκοπήσεις έχει ένα πάγιο ποσοστό 12% και η υποστήριξη η οποία θα δώσει ενδέχεται να καθορίσει τον μελλοντικό πρόεδρο της χώρας. Ο ίδιος υπενθυμίζει πως ο πρόεδρος του HDP Σελαχατίν Ντεμιρτάς παραμένει φυλακισμένος, όπως έχουν καθαιρεθεί από τα καθήκοντά τους εκατοντάδες εκλεγμένοι δήμαρχοι του HDP και έχουν φυλακιστεί, γεγονός που απομακρύνει τους Κούρδους ψηφοφόρους από την κυβερνητική συμμαχία ΑΚΡ-ΜΗΡ. «Το ΑΚΡ έχει χάσει την εμπιστοσύνη των Κούρδων που κάποτε το ψήφιζαν και σήμερα αν κάνει κάποιο

άνοιγμα σε αυτούς, δύσκολα θα το πιστέψουν», αναφέρει.

«Διαπιστώνουμε πως η κυβέρνηση δεν βλέπει τις αλλαγές στην κοινωνία των Κούρδων και δύσκολα θα υποχωρήσει από τις πολιτικές της ασφάλειας της χώρας. Ίσως κλείσουν και το HDP. Όμως οι Κούρδοι θα ψηφίσουν σύμφωνα με τις ανάγκες τους, όπως την αναγνώριση και τον σεβασμό στην εθνική ταυτότητά τους. Αν απαγορευθεί το HDP, ίσως μποϊκοτάρουν και τις εκλογές. Το σίγουρο είναι πως η ένστασή τους στην παρούσα κατάσταση θα είναι καθοριστικός παράγοντας στις εκλογές».

Εμπειροί δημοσιογράφοι της Τουρκίας υποστηρίζουν πως στις δημοτικές εκλογές του 2019 στην Κωνσταντινούπολη η νίκη έκπληξη του Εκρέμ Ιμάμογλου ήρθε και με την υποστήριξη των Κούρδων που ζουν στην Κωνσταντινούπολη.

Σήμερα, οι περισσότερες δημοσκοπήσεις δείχνουν πως το ποσοστό της κυβερνητικής συμμαχίας ΑΚΡ-ΜΗΡ βρίσκεται στα επίπεδα του 38%-40% και της συμμαχίας των έξι κομμάτων της αντιπολίτευσης, που επίσημα δεν συμμετέχει το φιλοκουρδικό HDP, βρίσκεται στο 45%-47%. Για την εκλογή του προέδρου το αναγκαίο ποσοστό είναι το 50,1%.

ΑΠΟΨΗ

Η διάρθρωση και η αλληλεπίδραση στα συστήματα των κομμάτων

Του **ΠΑΝΟΥ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ***

Με αφορμή τον δεύτερο γύρο της προεδρικής εκλογής στη Γαλλία, αλλά και τα συνέδρια των τριών βασικών ελληνικών κομμάτων που διεξάγονται αυτή την εποχή, το ένα μετά το άλλο, έχει σημασία να επισημάνει κανείς τον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο που παίζει η διάρθρωση των κομματικών συστημάτων, όπως και ο χαρακτήρας αλληλεπίδρασης που υπάρχει μεταξύ των κομμάτων.

Πρώτα απ' όλα, το σίγουρο είναι ότι τα κόμματα δεν πέφτουν από τα δέντρα. Την ύπαρξή τους καθορίζουν οι σημαντικές διαιρέσεις που υπάρχουν σε μια κοινωνία, ενώ η σταθερή παρουσία τους εξαρτάται φυσικά από την απήχυσή τους και πάλι στην κοινωνία. Στην πολιτική επιστήμη πάντως είναι κοινός τόπος ότι κόμματα, με την κυριολεξία του όρου, δημιουργούν μόνο οι κοινωνικές συνθήκες με βάση τις υπάρχουσες ιστορικές σε μια χώρα σημαντικές διαιρετικές τομές. Οτιδήποτε άλλο δεν είναι παρά «εκλογικοί σχηματισμοί» που μετέχουν σε κάποιες εκλογές, μέχρι να εξαφανιστούν.

Το τελευταίο όμως ακούγεται κάπως αφοριστικό και πρέπει να εξηγηθεί. Όπως τονίστηκε προ-

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει καμία απολύτως ουσιαστική παράδοση συνεργασιών, ενώ και το κομματικό μας σύστημα κάθε άλλο παρά πολυάριθμο μπορεί να θεωρηθεί.

γουμένως, η σταθερή παρουσία των κομμάτων είναι πάντοτε υπό τη δοκιμασία της απήχυσής τους σε όρια που βελβαιώνουν οι εκλογές και σίγουρα τα κομματικά συστήματα δεν είναι «παγωμένα». Κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει δηλαδή έκτακτες συνθήκες ή και ιδιαίτερες συγκυρίες, μην ξεχνάμε επίσης ότι η ηγεσία παίζει πάντα μεγάλο ρόλο, με τις οποίες προϋπάρχοντα κόμματα μπορεί να υποκατασταθούν. Αυτό είναι πάντοτε πιθανό, αλλά δεν είναι όμως καθόλου πιθανό να υπάρξει στον ίδιο πολιτικό χώρο που ορίζουν οι διαιρετικές τομές παράγνω από ένα κόμμα. Το παράδειγμα του ΠΑΣΟΚ σε σχέση με την πάλαι ποτέ «Ένωση Κέντρου» στις εκλογές της περιόδου 1977-1981 είναι χαρακτηριστικό, όπως

Γ. Μαύρος και Ιω. Ζίγνης, οι τελευταίοι αρχηγοί της ΕΔΗΚ. Το ΠΑΣΟΚ εξαφάνισε την πάλαι ποτέ Ένωση Κέντρου στις εκλογές της περιόδου 1977-1981.

χαρακτηριστικά είναι επίσης και τα πολλά παραδείγματα διαφόρων σχηματισμών που περιδιαβαίνουν προσωρινά μόνο εκλέγοντας βουλευτές (για να μην πάμε πιο πίσω στον χρόνο, ας θυμηθούμε τις πέντε πιο πρόσφατες περιπτώσεις των ΑΝΕΛ, Χ.Α., ΔΗΜΑΡ, Ποτάμι, Ένωση Κεντρώων).

Με δεδομένο λοιπόν ότι τα κομματικά συστήματα θεμελιώνονται στην κοινωνική δομή, με κατά βάση εκπρόσωπο στους χώρους που ορίζουν οι διαιρετικές τομές ή όποια άλλα νεότερα θέματα που δικαιολογούν την παρουσία κομμάτων, η ιστορική εμπειρία και

η διαμορφωμένη πολιτική κουλτούρα αποτελούν επίσης βασικές μεταβλητές που διαφέρουν μεν από χώρα σε χώρα, αλλά καθορίζουν παντού τον τύπο του πολιτικού πλουραλισμού μιας κοινωνίας.

Με αυτή την έννοια, η Γαλλία, που απασχολεί δικαιολογημένα την τρέχουσα επικαιρότητα, διαθέτει από πολλά χρόνια ένα πολυκομματικό-διασπασμένο σύστημα, στο οποίο όμως τα διάφορα μέρη συζητούν και συνεργάζονται. Όχι μόνο από παράδοση, αλλά και λόγω του εκλογικού συστήματος των δύο γύρων που καθιερώθηκε μετά το 1958 στη λεγόμενη Πέμπτη

Γαλλική Δημοκρατία με σκοπό να αντιμετωπιστεί ριζικά η απίστευτη αστάθεια που υπήρχε με εφαρμογή αναλογικής στις προηγούμενες περιόδους.

Ο τρόπος εκλογής του Προέδρου δηλαδή ισχύει ουσιαστικά για κάθε βουλευτή, που θα εκλεγεί με απόλυτη πλειοψηφία σε μονοεδρικές περιφέρειες. Υπάρχει επομένως πολιτική κουλτούρα συνεργασιών, παρότι το εκλογικό σύστημα είναι εντέλει πλειοψηφικό. Ένα σύστημα, δηλαδή, που αναγκάζει να γίνουν συμμαχίες, αλλά αποδίδει στο τέλος καθαρές πλειοψηφίες. Αρκεί να αναφερθεί ότι στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές του 2017 οι υποψήφιοι του νέου κόμματος που ίδρυσε ο Εμανουέλ Μακρόν μαζί με τους υποψηφίους του συνεργαζόμενου Φρανσουά Μπαϊρού συγκεντρώσαν συνολικά στον πρώτο γύρο 32,3% των ψήφων, έφτασαν στο 49,1% στον δεύτερο γύρο και τελικά αντιπροσώπευσαν το 60,6% των εδρών.

Στην Ελλάδα, αντίθετα, δεν υπάρχει καμία απολύτως ουσιαστική παράδοση και κουλτούρα συνεργασιών, ενώ και το κομματικό μας σύστημα κάθε άλλο παρά πολυάριθμο μπορεί να θεωρηθεί. Είναι στην ουσία ένα σταθερά στον χρόνο σύστημα τριών κομμάτων,

το οποίο έχει εύστοχα χαρακτηριστεί στην ελληνική πολιτική επιστήμη «πολωμένος αλλά και περιορισμένος πολυκομματισμός», είτε «πολωμένος και ασύμμετρος τρικομματισμός».

Εννοείται όμως ότι στην ορολογία αυτή (που οφείλουμε στον Γιώργο Μαυρογορδάτο και τον Ηλία Νικολακόπουλο, διατυπωμένη εδώ και πάνω από 30 χρόνια) το φως πέφτει στην έννοια της πόλωσης. Στη μεγάλη δηλαδή «πολιτική απόσταση» που υπήρχε και εξακολουθεί να υπάρχει ανάμεσα στα κόμματα, χωρίς καθόλου γέφυρες και με έντονη αντιπαλότητα.

Ομολογουμένως, όταν σκέφτεται κανείς ότι ένα τέτοιο κομματικό σύστημα θα εκπροσωπηθεί στις επόμενες εκλογές σε συνθήκες απόλυτης αναλογικής, αντιλαμβάνεται, αν μη τι άλλο, πόσο αναγκαία είναι για το πολιτικό μας σύστημα τα λιγότερα στερεότυπα και στη συμπεριφορά και στον σχεδιασμό. Ίδια τα επιοχές κρίσιμες και μεταβατικές όπως είναι η σημερινή.

* Ο κ. Πάνος Σταθόπουλος είναι δρ Πολιτικών Επιστημών, διευθυντής Επιστημονικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής.

«Εξυπνα» όπλα που αλλάζουν τον πόλεμο

Τακτικές μάχης που θεωρούνταν δεδομένες «κάνκαν» στην Ουκρανία

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Πριν από λίγες ημέρες ο Τζέιμς Σταυρίδης σε εκτενή συνέντευξη του στην «Κ» περιέγραψε με συνοπτικό, αλλά κυρίως εύληπτο και κατανοητό τρόπο αυτό που η ανθρωπότητα αντιμετωπίζει τους τελευταίους δύο μήνες στην Ουκρανία: έναν διαφορετικό πόλεμο από εκείνον που φαντάζονταν οι περισσότεροι. Πρόκειται για μια σύγκρουση όπου όπλα ακόμα και λίγων εκατοντάδων δολαρίων καταστρέφουν ακριβά συστήματα εκατομμυρίων, όπου η χρήση μη επανδρωμένων αεροσκαφών (UAV) αποτελεί προϋπόθεση και όχι προαίρεση για την επιτυχή ολοκλήρωση μιας αποστολής, όπου οι τακτικές του πολέμου σε ξηρά, αέρα και θάλασσα, όπως ήταν αντιληπτές στο παρελθόν, γίνονται παρανάλωμα του πυρός. Τα «έξυπνα» όπλα αποδεικνύονται πολύ πιο αποτελεσματικά από μονάδες που άλλοτε θεωρούνταν η αναγκαία αιχμή του δόρατος κάθε επιθετικής δύναμης.

Η πλέον ουσιαστική απόδειξη του ισχυρισμού αυτού αφορά το πολύ ακριβό τίμημα που έχουν πληρώσει οι ρωσικές ένοπλες δυνάμεις και κυρίως ο τομέας των τεθωρακισμένων και των αερομεταφερόμενων μονάδων από τις δυνάμεις εδαφικής άμυνας της Ουκρανίας.

Χρησιμοποιώντας μια ευρεία γκάμα μικρών αντιαερματικών όπλων και διασκορπισμένοι σε μικρές ομάδες οκτώ έως δώδεκα ατόμων, κατάφεραν να καθυστερήσουν και τις περισσότερες φορές να ανακόψουν την προέλαση των ρωσικών αρμάτων μάχης. Οι ουκρανικές δυνάμεις διέθεταν εγχώριες κατασκευής «Stugna-P», σοβιετικής εποχής «RPG-18» (όπως αυτά που έστειλε στις αρχές του πολέμου και η Ελλάδα) και αμερικανικούς «Stinger». Κατά τη διάρκεια του

πολέμου οι ουκρανικές δυνάμεις παρέλαβαν (και εξακολουθούν να παραλαμβάνουν) ποσότητες αμερικανικών «Javelin», βρετανικών «N-LAW» και εσχάτως αντιαερματικών drones τύπου «Switchblade». Οι πύραυλοι που εκτοξεύονται από αυτές τις πλατφόρμες είναι σχεδιασμένοι με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγουν και τα πιθανά αντίμετρα που μπορεί να διαθέτουν τα τεθωρακισμένα.

Στην περίπτωση των ρωσικών αρμάτων μάχης, το καταστροφικό έργο των αντιαερματικών πυραύλων υποβόηθησε ένα θεωρητικό πλεονέκτημα των T-90, το σύστημα αυτόματης αναγνώσεως βλημάτων που στην πραγ-

Οι αμυνόμενοι με τη χρήση αντιαερματικών και διασκορπισμένοι σε μικρές ομάδες προκάλεσαν συντριπτικά πλήγματα τόσο στα τεθωρακισμένα όσο και στις αερομεταφερόμενες δυνάμεις των Ρώσων.

ματικότητα λειτούργησε ως παγίδα θανάτου.

Στην περίπτωση των Javelin και N-LAW, τα πλεονεκτήματα έναντι του κινούμενου στόχου είναι ακόμα μεγαλύτερα. Κατ' αρχάς διότι είναι προγραμματισμένοι να χτυπούν το άρμα μάχης από πάνω, όπου η θωράκιση είναι συνήθως λιγότερο ισχυρή. Ο Javelin ζυγίζει 22,5 κιλά και ο N-LAW 12,5 (με τους πυραύλους), και έχουν μέγιστη εμβέλεια τέσσερα και ένα χιλιόμετρο αντιστοίχως.

Ο ουκρανικής κατασκευής Stugna-P/Skif κατευθύνεται με λέιζερ και έχει μέγιστη εμβέλεια πέντε χιλιόμετρα. Πρόκειται, ωστόσο, για ένα πολύ πιο βαρύ σύστημα, καθώς ζυγίζει 100 κιλά και προϋποθέτει παρα-

Οι αμερικανικοί αντιαερματικοί πύραυλοι Javelin είναι σχεδιασμένοι να χτυπούν το άρμα μάχης από πάνω, όπου συνήθως η θωράκιση είναι λιγότερο ισχυρή. Κοστίζουν περίπου 230.000 δολάρια ο εκτοξευτής και 78.000 δολάρια κάθε πύραυλος.

Από αριστερά: τουρκικής κατασκευής «Bayraktar TB-2» με κόστος αγοράς μεταξύ 2 και 4 εκατ. δολαρίων, drones τύπου Switchblade οπλισμένα με αντιαερματική κεφαλή (6.000 δολάρια) και ουκρανικής κατασκευής αντιαερματικό Stugna-P/Skif. Κάθε βολή του δεν κοστίζει πάνω από 20.000 δολάρια.

κολούθηση του στόχου μέχρι τη στιγμή του τελικού πλήγματος, ως εκ τούτου είναι πολύ πιο αποτελεσματικός όταν μεταφέρεται από όχημα.

Αντιθέτως, όσον αφορά τους Javelin και N-LAW από τη στιγμή που ο χειριστής τους εντοπίζει τον στόχο και τους εκτοξεύσει, μπορεί εν συνεχεία να αποχωρήσει από τη θέση του, καθώς οι πύραυλοι κινούνται εν συνεχεία δίχως την ανάγκη κατεύθυνσης (πρόκειται για το περίφημο χαρρακτριστικό «fire and forget»). Λιγότερο εξελιγμένοι αλλά πολύ πιο ελαφροί (2,6 κιλά μαζί με τη ρουκέτα) είναι οι εκτοξευτήρες ρουκετών RPG-18, με εμβέλεια λίγων εκατοντάδων μέτρων, αλλά δυνατότητα να καταφέρουν συντριπτικό πλήγμα ακόμα και σε άρματα μάχης με ενισχυμένη

θωράκιση, όπως τα ρωσικά T-90.

Εμπειροί αναλυτές υποστηρίζουν ότι αυτή η επιχειρησιακή αποκάλυψη, ότι δηλαδή ένα καλά οπλισμένο πεζικό σε ευέλικτη διάταξη άμυνας μπορεί να καταφέρει συντριπτικά πλήγματα στον επιτιθέμενο, ίσως να μην ήταν δυνατή αν οι ουκρανικές δυνάμεις μπορούσαν να ενισχυθούν με μεγαλύτερα όπλα από αντιαερματικά, η χρήση των οποίων δεν απαιτεί ιδιαίτερη εκπαίδευση. Εν ολίγοις, αν οι ουκρανικές δυνάμεις διέθεταν δυτικού τύπου κύρια συστήματα μάχης (όπως αεροσκάφη, άρματα μάχης, αντιαεροπορικά συστήματα), ίσως η σύγκρουση να αποκτούσε διαφορετικά χαρακτηριστικά. Ωστόσο, η πρώτη φάση του πολέμου στην Ουκρανία ουσιαστικά οδήγησε στην

καθήλωση του επιτιθέμενου με τη χρήση όπλων πολύ οικονομικότερων και εντέλει αποτελεσματικότερων από τα βαριά ρωσικά συστήματα.

Το 2022 δεν είναι 1956

Στρατιωτικοί με εμπειρία αναφέρουν στην «Κ» ότι στην έως τώρα σύγκρουση έχει, επίσης, παρατηρηθεί ότι οι ρωσικές δυνάμεις έχουν προβεί σε ολιγωρίες τακτικής, οι οποίες πηγάζουν από συνδυασμό υποτίμησης του αντιπάλου και λανθασμένης γνώσης των συνθηκών. Όπως σημειώνουν, οι Ρώσοι στο πρώτο σκέλος του πολέμου επιχείρησαν να κάνουν προέλαση αρμάτων μάχης ανάλογη με εκείνες που πραγματοποιήσαν οι Σοβιετικοί για να καταπνίξουν τις εξεγέρσεις της Βουδαπέστης (1956) και

της Πράγας (1968). Βασικό χαρακτηριστικό εκείνων των προελάσεων ήταν, βεβαίως, ότι κατευθύνονταν κατά δυνάμεων που δεν είχαν τη στρατιωτική συγκρότηση των ουκρανικών χερσαίων δυνάμεων, αλλά και ότι δεν συνοδεύονταν από πεζικό. Στην εισβολή της Ουκρανίας μετά τις 24 Φεβρουαρίου, τα ρωσικά T-72 και T-90, δίχως την επαρκή προστασία από μονάδες του πεζικού, μετατράπηκαν σε κινούμενους στόχους για τις ευέλικτες ομάδες των Ουκρανών. Η έλλειψη επαρκούς κάλυψης από το πεζικό οφειλόταν σε σημαντικό βαθμό και στην πολιτική απόφαση του Βλαντιμίρ Πούτιν να μην κηρύξει γενική επιστράτευση, αλλά να αρκεστεί στις υφιστάμενες δυνάμεις στην ουκρανική μεθόριο των περίπου 186.000 ανδρών.

Με 5 εκατ. δολάρια βύθισαν τη ναυαρχίδα «Μόσχα» του ενός δισ.!

Οι μελετητές της στρατηγικής είναι διαρκώς εγκλωβισμένοι στη διανοητική άσκηση της μόνιμης προσπάθειας της επίθεσης να βρει τρόπους να καταβάλει μια καλά οργανωμένη άμυνα. Οι περισσότεροι εκτιμούν ότι κάθε φορά ο επιτιθέμενος, παρά τις επανειλημμένες αποτυχίες, κατορθώνει να επιτύχει τον στόχο του. Έτσι έγινε τον 15ο και 16ο αιώνα όταν οι επιτιθέμενοι επιχειρούσαν να ρίξουν τα τελευταία (έως τότε) οχυρωματικά έργα που είχαν γίνει ποτέ. Έτσι έγινε και μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν τα πολυβόλα κατέστρεψαν την προέλαση του ιππικού πρακτικά άχρηστη.

Το κόστος που καλείται να καταβάλει ο επιτιθέμενος τόσο σε ζωές όσο και σε χρήμα είναι τεράστιο, και ίσως το πλέον ενδεικτικό παράδειγμα να είναι η βύθιση της ναυαρχίδας «Μόσχα» του ρωσικού στόλου στη Μαύρη Θάλασσα. Σε αυτή την περίπτωση δύο τουρκικών κατασκευής UAV των ουκρανικών δυνάμεων τύπου «Bayraktar TB-2» βρέθηκαν να πετούν στην περιοχή γύρω από το πλοίο εκτέλεσαν επιχείρηση κατάδειξης στόχου. Η αεράμυνα του παλιού καταδρομικού καθόρθωσε να καταρρίψει το ένα από τα δύο TB-2 των Ουκρανών, ενώ τέσσερις αντιπλοϊκοί πύραυλοι τύπου «Neptune», ουκρανι-

κής τεχνολογίας, κατευθύνονταν προς το «Μόσχα». Δύο από τους τέσσερις πυραύλους βρήκαν τον στόχο τους με τα γνωστά καταστροφικά αποτελέσματα για το πλοίο που βυθίστηκε αλλά και το ρωσικό γόητρο. Κάθε πύραυλος

Δύο drones πετούσαν γύρω από το καταδρομικό «απασχολώντας» την αεράμυνά του τη στιγμή που τέσσερις ουκρανικοί πύραυλοι εκτοξεύονταν εναντίον του.

«Neptune» υπολογίζεται ότι κοστίζει περίπου 250.000 δολάρια, ενώ κάθε «Bayraktar TB-2», ανάλογα με το φορτίο του, κινείται μεταξύ 2 και 4 εκατ. δολαρίων. Αν υπολογιστεί ότι το καταδρομικό «Μόσχα» κόστιζε σε τιμές 2022 περίπου 1 δισ. δολάρια, τότε η σχέση κόστους-οφέλους για τους Ουκρανούς καθίσταται συντριπτική. Εν ολίγοις οι Ουκρανοί έστειλαν στον βυθό της Μαύρης Θάλασσας 1 δισ. δολάρια και αδιευκρίνιστο αριθμό Ρώσων ναυτικών με μηδενικό κόστος σε ζωές

Αντιπλοϊκοί πύραυλοι τύπου «Neptune», ουκρανικής τεχνολογίας, σαν αυτούς που βύθισαν το «Μόσχα». Κάθε πύραυλος «Neptune» υπολογίζεται ότι κοστίζει περίπου 250.000 δολάρια.

και οπλικά συστήματα συνολικής αξίας περίπου 5 εκατ. δολαρίων. Αξίζει να σημειωθεί ότι η συνολική ανάπτυξη του συστήματος «Neptune» (βασισμένη σε ένα παλιότερο σοβιετικό σύστημα) δεν ξεπέρασε τα 40 εκατ. δολάρια, κόστος το οποίο θεωρείται εξαιρετικά χαμηλό για τα δυτικά στάνταρντ. Περιττό να υπογραμμιστεί ότι η επιτυχία των «Bayraktar TB-2» στην Ουκρανία αναλύεται με τεράστιο ενδιαφέρον από τους Έλληνες επιτελείς.

Παρά το γεγονός ότι ο υπο-

λογισμός της τιμής ορισμένων ρωσικών συστημάτων σε ευρώ ή δολάρια είναι επισφαλής κυρίως λόγω της αστάθειας του ρουβλίου, είναι απολύτως σαφές ότι και στο χερσαίο και αεροπορικό επίπεδο οι δυνάμεις εισβολής στην Ουκρανία πλήρωσαν ακριβό τίμημα. Από τα παλαιότερα άρματα μάχης κάθε T-72 υπολογίζεται ότι κοστίζει ανάμεσα σε μισό και ένα εκατ. δολάρια και κάθε T-90 περίπου 5 εκατ. δολάρια. Στο ουκρανικό πεδίο μάχης καταστράφηκαν ή εγκαταλείφθηκαν και τα τρο-

μακτικά συστήματα εκτόξευσης θερμοβαρικών πυρομαχικών τύπου TOS-1 καθένα από τα οποία υπολογίζεται ότι κοστίζει 7 εκατ. δολάρια. Τα ρωσικά ελικόπτερα που χρησιμοποιήθηκαν για επιθετικές επιχειρήσεις κοστίζουν τα μεν Mi-24/25 περίπου 12 εκατ. δολάρια ανά μονάδα και τα Ka-52 περίπου 15 εκατ. δολάρια.

Όλα αυτά αχρηστεύθηκαν στις περισσότερες περιπτώσεις από δεκάδες και ορισμένες φορές εκατοντάδες φορές φθηνότερα φορητά συστήματα. Οι Javelin

κοστίζουν περίπου 230.000 ο εκτοξευτής και κάθε πύραυλος 78.000 δολάρια. Ακόμα χαμηλότερο είναι το κόστος του N-LAW το οποίο κοστίζει 35.000 δολάρια, με κάθε πύραυλο να υπολογίζεται περίπου στις 25.000. Το κόστος των Stinger είναι περίπου ανάλογο, αν όχι λίγο μεγαλύτερο από εκείνο του N-LAW. Κάθε βολή του πολύ φθηνότερου ουκρανικού Stugna P/Skif δεν ξεπερνάει τις 20.000 δολάρια. Ενώ τα παλιά ανατολικογερμανικά RPG που είναι βεβαίως πολύ λιγότερο εξελιγμένα από τα κατευθυνόμενα βλήματα που εκτοξεύονται μέσω Javelin, N-LAW, Stugna, δεν κοστίζουν πάνω από 1.500-2.000 δολάρια ανά μονάδα μαζί με τη ρουκέτα. Ιδιαίτερα χαμηλό (περίπου 6.000 δολάρια) είναι και το κόστος των drones τύπου Switchblade που είναι οπλισμένα με αντιαερματική κεφαλή και εστάλησαν πρόσφατα από τις ΗΠΑ προς την Ουκρανία.

Πάντως, πέρα από τα «έξυπνα» και φθηνά όπλα με τα οποία οι Ουκρανοί κατόρθωσαν να σταματήσουν τους Ρώσους, πλέον, με δεδομένη τη διαφορετική φύση της σύγκρουσης στα ανατολικά, το Κίεβο έχει ανάγκη και από οπλισμούς μεταφορές προσωπικού και προέλασης. Εχει, δηλαδή, την ανάγκη να περάσει και στον ρόλο του επιτιθέμενου.

Το Σχέδιο Β του Πούτιν ξεκίνησε

Η καθοριστική μάχη για το Ντονμπάς δεν θα θυμίζει ό,τι είδαμε έως τώρα

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Μπορεί το Πάσχα να έφτασε και για τους ορθόδοξους της Ουκρανίας, που αντιπροσωπεύουν τη μεγάλη πλειονότητα του πληθυσμού, αλλά η Ανάσταση είναι ακόμη μακριά. Καθώς αύριο συμπληρώνονται δύο μήνες από την έναρξη της ρωσικής εισβολής, όχι μόνο δεν διαφαίνεται κάποια ελπίδα για γρήγορη κατάληψη του Ντονμπάς. Μαζί με αυτήν άρχισε η δεύτερη φάση ενός ολέθριου –πρωτίστως για την Ουκρανία, έπειτα για τη Ρωσία, αλλά και για ολόκληρη την Ευρώπη– πολέμου, την έκβαση και τη διάρκεια του οποίου ουδείς μπορεί να προσεγγίσει.

Η πρώτη φάση της σύγκρουσης άφησε βαριά τραύματα στους εισβολείς. Στις 24 Φεβρουαρίου ο ρωσικός στρατός εισέβαλε ταυτόχρονα από Βορρά, μέσω Λευκορωσίας, και από Νότο, μέσω Κριμαίας, για να κατακτήσει μέσα σε λίγα εικοσιτετράωρα σημαντική λωρίδα της νότιας Ουκρανίας και να φτάσει μέχρι τα προάστια του Κιέβου και του Χάρκοβο. Το Σχέδιο Α του Βλαντιμίρ Πούτιν ήταν, πιθανότατα, όχι η κατάκτηση της ουκρανικής πρωτεύουσας, αλλά η άσκηση ασφυκτικής πίεσης με την ελπίδα ενός πραξικοπήματος για την ανατροπή του Βολοντίμιρ Ζελένσκι και την άνευ όρων συνθηκολόγηση των αμυνόμενων. Αλλάστε, ο ίδιος ο Ρώσος πρόεδρος έκανε σαφείς τις προσδοκίες του όταν καλούσε, από τις πρώτες ώρες της εισ-

βολής, τον ουκρανικό στρατό να ανατρέψει την κυβέρνηση του Κιέβου.

Εκείνη τη στιγμή, οι προσδοκίες του Πούτιν ενδεχομένως δεν ήταν τόσο παράλογες όσο φαίνεται εκ των υστέρων. Οι Ουκρανοί σύρθηκαν σε ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις στη Λευκορωσία, χώρα που διευκόλυνε τη ρωσική εισβολή, χωρίς ο εκθρόνος να έχει αναστείλει τις φονικές επιθέσεις του. Ένα από τα τρία μέλη της αρχικής διαπραγματευτικής ομάδας τους δολοφονήθηκε ως άνθρωπος των Ρώσων. Ο ίδιος ο Ζελένσκι αισθάνθηκε την ανάγκη να εξαπολύσει δημόσια θεούς και δαίμονες εναντίον «προδοτών» που δρούσαν στις γραμμές του στρατού και των μυστικών υπηρεσιών. Ωστόσο το αρχικό σοκ γρήγορα απορροφήθηκε. Εγκλωβισμένα σε μεγάλες πόλεις με εκθροισμένους πληθυσμούς, τα ρωσικά στρατεύματα και τεθωρακισμένα αποδιαιρρώνονταν από τις μικρότερες, αλλά πιο ευέλικτες ουκρανικές δυνάμεις. Η αναγκαστική απόσυρση των επιδρομών από τις βόρειες πόλεις και η βύθιση του καταδρομικού «Μασκβά», ναυαχίδας του ρωσικού στόλου της Μαύρης Θάλασσας –ένα τεράστιο επιχειρησιακό, συμβολικό και ηθικό πλήγμα για τους Ρώσους– επιβεβαίωσαν τη συνολική αποτυχία του Σχεδίου Α, παρά τα επιμέρους εδαφικά κέρδη.

Η δεύτερη φάση του πολέμου, στην ανατολική Ουκρανία, διαγράφεται πολύ διαφορετική από την πρώτη. Μεγάλο μέρος της θα διεξαχθεί όχι σε πυκνοκατοικημένες, μεγάλες πόλεις, αλλά στα ανοικτά πεδία της στέπας, που έγιναν κατ' επανάληψη στην Ιστορία θέατρα φονικότατων συγκρούσεων ανάμεσα σε ίλες ιππικού, αρχικά, και τεθωρακισμένων, στη συνέχεια –από την εποχή του Τζένγκις Χαν μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Εδώ οι Ρώσοι, με δεδομένη

Εκτοξευτής ρουκετών του ουκρανικού στρατού, «κρυμμένος» πίσω από συστάδα δέντρων, βάλλει κατά ρωσικών θέσεων στο Χάρκοβο. Η δεύτερη φάση του πολέμου, στην ανατολική Ουκρανία, διαγράφεται πολύ διαφορετική από την πρώτη. Μεγάλο μέρος της θα διεξαχθεί όχι σε πυκνοκατοικημένες, μεγάλες πόλεις, αλλά στα ανοικτά πεδία της στέπας.

Καθώς αναμένονται μεγάλες μάχες με βαρέα όπλα σε ανοικτούς χώρους, αυξάνεται η πιθανότητα για ανεξέλεγκτη επέκταση των επιχειρήσεων και απευθείας σύγκρουση Ρωσίας - ΝΑΤΟ.

την υπεροχή τους στον αέρα και στα τεθωρακισμένα, έχουν σημαντικό πλεονέκτημα. Επιπλέον, αυτή τη φορά θα είναι οι Ρώσοι εκείνοι που θα έχουν βραχύτερες γραμμές ανεφοδιασμού, καθώς θα βρίσκονται κοντά στα δυτικά σύνορα της χώρας τους, ενώ οι αμυνόμενοι θα πρέπει να στέλνουν όπλα και εφόδια από το δυτικό τμήμα της Ουκρανίας, εκατοντάδες χιλιόμετρα μακριά. Τέλος, στις κατά κύριο λόγο ρωσόφωνες περιοχές του Ντονμπάς, οι εισβολείς μπορούν να υπολογίζουν στην υποστήριξη ή ουδετερότητα με-

γάλου μέρους του ντόπιου πληθυσμού, κάτι που θα δυσκολέψει την ανάπτυξη αντάρτικου των πόλεων εναντίον των Ρώσων.

Ήδη, η κατάληψη της Μαριούπολης, της πρώτης μεγάλης πόλης που έπεσε (αλλά με τι τρομερό τίμημα) στα χέρια των Ρώσων, ήταν μια επιτυχία στρατηγικής σημασίας. Όχι μόνο γιατί ολοκλήρωνε τη δημιουργία εκτεταμένης εδαφικής ζώνης που συνδέει την Κριμαία με τη Ρωσική Ομοσπονδία, αλλά και γιατί επιτρέπει την απελευθέρωση σημαντικών ρωσικών δυνάμεων προς ενίσχυση των άλλων κρίσιμων μετώπων. Τις επόμενες ημέρες, οι Ρώσοι θα κινηθούν ταυτόχρονα από Βορρά και Νότο, προσπαθώντας να σφίξουν την τανάλια πάνω στον μεγαλύτερο όγκο και στις πιο επίλεκτες δυνάμεις του ουκρανικού στρατού, που έχουν οχυρωθεί στο ανατολικό τμήμα της χώρας. Αν τα καταφέρουν, είναι πολύ πιθανό να μη σταματήσουν εκεί, αλλά να επιχειρήσουν να αλώσουν την Οδησό, το Χάρκοβο, δεύτερη σε μέγεθος πόλη της χώρας, ή ακόμη και το Νβντίπρο, βασικό κέντρο (όπως

και το Ντονέτσκ) της ουκρανικής βιομηχανίας.

Πολύ θα ήθελε ο Βλαντιμίρ Πούτιν να έχει ολοκληρωθεί μεγάλο μέρος αυτού του Σχεδίου Β μέχρι τις 9 Μαΐου, ώστε να μπορέσει να γιορτάσει την επέτειο της αντιφασιστικής νίκης στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, πανηγυρίζοντας για την υποτιθέμενη «αποναζιστικοποίηση» της Ουκρανίας. Με δεδομένη τη σθεναρή ουκρανική αντίσταση, όμως, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι οι προσδοκίες του θα εκπληρωθούν. Σε έναν ξέφρενο αγώνα δρόμου, οι Αμερικανοί σπεύδουν να εφοδιάσουν τους Ουκρανούς με τα οπτικά συστήματα που χρειάζονται για την καθοριστική μάχη του Ντονμπάς (πυροβόλα howitzer, drones-καμικάζι, άρματα μάχης T-72, συστήματα αεράμυνας, ακόμη και αεροπλάνα). Ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Άντονι Μπλίνκεν πρόσφατα δήλωσε ότι βλέπει τον πόλεμο να παρατείνεται μέχρι τα τέλη του 2022 και είναι βέβαιο ότι η κυβέρνησή του θα κάνει ό,τι μπορεί ώστε αυτή η πρόβλεψη να δικαιωθεί.

Ο Ζελένσκι αποκατέστησε την ιδέα του ελεύθερου κόσμου

Του **ΜΠΡΕΤ ΣΤΙΒΕΝΣ**
THE NEW YORK TIMES

Γιατί θαυμάζουμε τον Βολοντίμιρ Ζελένσκι; Η απάντηση στο ερώτημα είναι σχεδόν αυτονόητη. Θαυμάζουμε τον πρόεδρο της Ουκρανίας γιατί επιέβαινε παρά τις αντιξοότητες. Γιατί απέδειξε ότι ένας άνδρας με κουράγιο αρκεί για να σχηματισθεί μία πλειοψηφία. Γιατί μας έδειξε τι μπορεί να συμβεί αν αγνοούμε την τιμή και τον πατριωτισμό. Γιατί αντιλαμβάνεται πόσο δυνατό είναι το προσωπικό παράδειγμα και η φυσική παρουσία. Γιατί ξέρει ότι τα λόγια μπορούν να εμπνεύσουν έργο και τα έργα να δικαιώσουν τα λόγια.

Θαυμάζουμε τον Ζελένσκι γιατί μας θυμίζει πόσο σπάνια έχουν γίνει αυτά τα χαρακτηριστικά στους δικούς μας πολιτικούς. Ο Ζελένσκι ήταν ένας νηοποίος που χρησιμοποίησε τη φήμη του για να γίνει αρχηγός κράτους. Η πολιτική σκηνή της Δύσης είναι γεμάτη ανθρώπους που υποκρίνονται ότι είναι ηγέτες ώστε να αποκτήσουν φήμη. Ο Ζελένσκι λέει στους Ουκρανούς τη σκληρή αλήθεια ότι ο πόλεμος θα χειροτερέψει και σε όσους τον παρηγορούν απαντά ότι τα λόγια τους είναι κενά και η υποστήριξή τους λειψή. Οι δικοί μας ηγέτες κυρίως λένε στον κόσμο αυτά που θέλει να ακούσει.

Θαυμάζουμε τον Ζελένσκι γιατί ξέρουμε ποιον έχει απέναντί του. Ο Βλαντιμίρ Πούτιν δεν εκπροσωπεί ένα έθνος, μόνο ένα απολυταρχικό ήθος. Για τον Ρώσο δικτάτορα, η αλήθεια είναι στην υπηρεσία της ισχύος, όχι το αντίστροφο και η πολιτική είναι η προπαγάνδα για τους εύπιστους και η τρομοκρατία των υπολοίπων. Σκοπός δεν είναι απλά η κατάκτηση εδαφών αλλά και η αναμόρφωση συνειδήσεων.

Θαυμάζουμε τον Ζελένσκι για-

Ο κόσμος δεν είναι πάντα πολιτισμένος. Υπάρχουν πράγματα για τα οποία πολιτισμένοι άνθρωποι και χώρες πρέπει να είναι έτοιμοι να πολεμήσουν αν δεν θέλουν να καθούν.

τί αποκατέστησε την ιδέα του ελεύθερου κόσμου. Ο ελεύθερος κόσμος δεν είναι μια έκφραση πολιτισμού, όπως «η Δύση», ή μια έννοια ασφαλείας, όπως το ΝΑΤΟ, ή μια περιγραφή αναπτυσσόμενου κόσμου. Οποιαδήποτε χώρα πιστεύει ότι η κρατική ισχύς υπάρχει πρώτα και κύρια

Ο πρόεδρος της Ουκρανίας σε νοσοκομείο του Κιέβου όπου παρασημοφόρησε τραυματισμένο στρατιώτη. Οι διαστάσεις του Ζελένσκι είναι ανθρώπινες, όπως ταιριάζει σε δημοκρατικά εκλεγμένους ηγέτες, σε αντίθεση με αυτές του Πούτιν και τα σταλινικά του καμώματα.

για να προστατεύει τα ατομικά δικαιώματα ανήκει στον ελεύθερο κόσμο. Και η ευθύνη του ελεύθερου κόσμου είναι να βοηθάει όποιο μέλος του απειλείται από εισβολές και τυραννικά καθεστώτα. Η μοίρα της Ουκρανίας θα είναι τελικά η μοίρα όλων μας.

Θαυμάζουμε τον Ζελένσκι γιατί ενσαρκώνει δύο σπουδαία

εβραϊκά αρχέτυπα: τον Δαβίδ που αντιμετωπίζει τον Γολιάθ και τον Μωυσή που αντιμετωπίζει τον Φαραώ. Είναι ο αδύναμος που με την εξυπνάδα και τις ικανότητές του ισοφαρίζει όσα του λείπουν σε δύναμη. Είναι ο προφήτης που επαναστατεί απέναντι στην υποδούλωση του λαού του και έχει αποφασίσει να τον οδηγήσει με-

σα από σκληρές δοκιμασίες προς μία πολιτική κουλτούρα που βασίζεται στην αυτοδιάθεση, στην ελευθερία και στο ήθος.

Θαυμάζουμε τον Ζελένσκι γιατί πολεμάει. Στις πολιτισμένες χώρες, ο πόλεμος δεν είναι αρετή και η έμφαση είναι στον διάλογο, στη διπλωματία και στον συμβιβασμό. Αλλά ο κόσμος δεν είναι πάντα πολιτισμένος. Υπάρχουν πράγματα για τα οποία πολιτισμένοι άνθρωποι και χώρες πρέπει να είναι έτοιμοι να πολεμήσουν αν δεν θέλουν να καθούν.

Αφύπνιση

Θαυμάζουμε τον Ζελένσκι γιατί ξυπνάει τις αγγελικές πτυχές μας. Η ηγεσία του έχει κάνει τον Τζο Μπάιντεν καλύτερο πρόεδρο, τη Γερμανία καλύτερη χώρα, το ΝΑΤΟ καλύτερη συμμαχία. Έχει βγάλει σε μεγάλο βαθμό τις ΗΠΑ από τον λήθαργο του απομονωτισμού στον οποίο σταδιακά έπεφταν. Έχει υποχρεώσει Ευρωπαίους πολιτικούς και επιχειρήσεις να μην αποστρέφουν το βλέμμα από τη στροφή της Ρωσίας στον φασισμό. Υπενθυμίζει στις ελεύθερες κοινωνίες ότι η πολιτική παραμένει ζωτική, τουλάχιστον για τα σημαντικά.

Θαυμάζουμε τον Ζελένσκι γιατί οι διαστάσεις του είναι ανθρώπινες, όπως ταιριάζει σε δημοκρατικά εκλεγμένους ηγέτες. Σημειώστε την αντίθεση ανά-

μεσα στις δημόσιες επαφές του με δημοσιογράφους, υπουργούς, ξένους ηγέτες και απλούς πολίτες από τη μία πλευρά και τα σταλινικά καμώματα του Πούτιν από την άλλη. Στην επιδεικτική άσκηση της ρωσικής εξουσίας βλέπουμε τη μικρότητα του ανδρός που την κατέχει. Την παράνοια και την ανασφάλεια ενός δεσποτή που ξέρει ότι ίσως κάποια μέρα χρειαστεί να πουλήσει το βασίλειό του για ένα αλγό.

Θαυμάζουμε τον Ζελένσκι γιατί είναι όπως θα πρέπει να είναι οι άνθρωποι: εντυπωσιακός χωρίς να επιβάλλεται. Σίγουρος για τον εαυτό του αλλά όχι ξιπασμένος. Εξυπνος χωρίς να πιστεύει ότι έχει το αλάθητο. Ειλικρινής αντί για κυνικός. Θαρραλέος όχι γιατί δεν φοβάται αλλά γιατί προχωράει με καθαρή συνείδηση. Ειδικά τα αγόρια στην Αμερική, που μεγαλώνουν με εξωφρενικές ιδέες περί ανδρισμού, πρέπει να διδαχθούν από το παράδειγμά του.

Θαυμάζουμε τον Ζελένσκι γιατί στο πρόσωπό του βλέπουμε την ελπίδα ότι και οι δικές μας προβληματικές δημοκρατίες μπορεί να εκλέξουν ηγέτες που θα μας εμπνεύσουν, θα μας κάνουν καλύτερους ίσως ακόμη και να μας σώσουν. Ίσως μάλιστα μπορούμε να το κάνουμε αυτό πριν να είναι τόσο αργά, όσο είναι τώρα για την Ουκρανία και τον ακούραστο ηγέτη της.

Οι κίνδυνοι

Καθώς ο πόλεμος εισέρχεται στην αποφασιστική φάση του, οι κίνδυνοι ανεξέλεγκτης κλιμάκωσης μεγεθύνονται. Ήδη η Ρωσία προειδοποίησε τις ΗΠΑ για τις «απρόβλεπτες επιπτώσεις» που εγκυμονεί η παράδοση βαρέων όπλων στην Ουκρανία. Αυτό θα μπορούσε να μεταφραστεί σε εντατικούς βομβαρδισμούς εναντίον των αεροπλάνων που μεταφέρουν τα εν λόγω όπλα και των αποθηκών όπου φυλάσσονται, πολύ κοντά στα σύνορα Ουκρανίας - Πολωνίας. Ο κίνδυνος ατυχήματος, που θα μπορούσε να φέρει σε άμεση σύγκρουση τη Ρωσία με το ΝΑΤΟ, είναι προφανής. Στο μεταξύ, αναμένονται εντός των ημερών οι τελικές αποφάσεις Σουηδίας και Φινλανδίας για το ενδεχόμενο ένταξης στο ΝΑΤΟ. Η Ρωσία προειδοποιεί ότι σε αυτή την περίπτωση θα λάβει αντίμετρα. Ήδη έχει ανοίξει θέμα εγκατάστασης πυρηνικών πυραύλων στον ρωσικό θύλακο του Καλίνινγκραντ, στη Βαλτική – σε απόσταση μόλις 500 χλμ. από το Βερολίνο. Οι μακροπρόθεσμες ανατροπές που φέρνει αυτός ο πόλεμος στην ευρωπαϊκή ασφάλεια και στον παγκόσμιο γεωπολιτικό χάρτη μόλις έχουν αρχίσει να διαγράφονται. Το μόνο βέβαιο είναι ότι, ακόμη κι αν στεφθεί με επιτυχία η ρωσική εκστρατεία στη νότια και ανατολική Ουκρανία (ένα τεράστιο «αν»), δεν θα υπάρξει βιώσιμη ειρήνευση. Πρέπει να αναμένεται ότι οι Ουκρανοί δεν θα αναγνωρίσουν τα τελεεσμένα και θα χρησιμοποιήσουν ενδεχόμενη κατάπαυση του πυρός ως ανάπαυλα για να επουλώσουν πληγές, να συγκεντρώσουν δυνάμεις και, με τη στήριξη της Δύσης, να επανέλθουν στις αλυτρωτικές διεκδικήσεις τους. Η κατάσταση στη Χερσόνησο, που αλώθηκε από τις πρώτες ημέρες της ρωσικής εισβολής, είναι ενδεικτική. Η πολιτική ανυπακοή στον στρατό κατοχής έχει πάρει ευρύτατες διαστάσεις, με τους καθηγητές να διδάσκουν μαθήματα πατριωτισμού στις τάξεις και τους εισαγγελείς να ανοίγουν φακέλους για όσους συνεργάζονται με τους Ρώσους.

Η Τουρκία θα διαλέξει πλευρά, αυτή του νικητή

Ο Τζέφρεϊ Μάνκοφ μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Η **Τουρκία** θα εξαντλήσει τα περιθώρια τηρώντας αποστάσεις ασφαλείας τόσο από το ΝΑΤΟ όσο και από τη Ρωσία για να διατηρήσει τη φιλοδοξία της ως ανεξάρτητης περιφερειακής δύναμης, τονίζει στην «Κ» ο διακεκριμένος ερευνητής στο Πανεπιστήμιο Εθνικής Αμυνας των ΗΠΑ, Τζέφρεϊ Μάνκοφ, ο οποίος θεωρεί ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία θα διαρκέσει ακόμη μήνες, ίσως και χρόνο. Ο ίδιος εκτιμά ότι η Αγκυρα περιμένει να δει ποιος θα είναι ο νικητής στην ουκρανική υπόθεση και θεωρεί ότι ο Ερντογάν θαυμάζει τον Πούτιν, παρά τις διαφορές τους. Εξηγεί επίσης γιατί στο τέλος της ημέρας η Τουρκία δεν θα διακινδυνεύσει τη σχέση με το ΝΑΤΟ και εμφανίζεται βέβαιος ότι η ουκρανική κρίση δεν θα «μαλακώσει» τις ΗΠΑ στο ζήτημα των S-400. Επιπλέον, βλέπει κίνητρο για την Αγκυρα να εξομαλύνει το κλίμα στη Μεσόγειο.

– Είναι προφανές ότι η Αγκυρα προσπαθεί να έχει τα πόδια της σε δύο βάρκες, δηλαδή να στηρίζει την Ουκρανία μέσω της δυτικής συμμαχίας χωρίς να υπονομεύει τις σχέσεις της με τη Ρωσία. Το καταφέρνει; Για πόσο;

– Είναι ακριβώς έτσι και η Τουρκία προσπαθεί με αυτόν τον τρόπο να μεγιστοποιήσει τα συμφέροντά της. Μέχρι τότε; Πολλά θα εξαρτηθούν από το πεδίο της μάχης. Αν η μία πλευρά εμφανιστεί να κερδίζει αποφασιστικά αυτόν τον πόλεμο, τότε η Τουρκία πιθανότατα θα διαλέξει

πλευρά, την πλευρά του νικητή.

– Το ερώτημα όμως είναι πότε θα πρέπει να περιμένουμε κάποια καθοριστική εξέλιξη σε αυτόν τον πόλεμο.

– Όχι σύντομα. Η αντίσταση της Ουκρανίας είναι μεγαλύτερη απ' ό,τι υπολόγιζε η Ρωσία και αυτό είναι κάτι το οποίο δεν αναμένεται να αλλάξει. Η Δύση έχει δεσμευτεί να προσφέρει στην Ουκρανία οικονομική και στρατιωτική υποστήριξη. Από την άλλη πλευρά, οι κυρώσεις ασκούν μεγάλη πίεση στη Ρωσία, ωστόσο δεν πρόκειται να μεταφραστούν αυτομάτως σε πολιτική αλλαγή ή στην αφαίρεση της δυνατότητας διεξαγωγής του πολέμου. Έχουμε ακόμη κάποιους μήνες, ίσως και χρόνο, μπροστά. Κάποια στιγμή θα «δουλέψουν» η εξάντληση και η μείωση των πόρων, στη μία ή στην άλλη πλευρά. Αλλά δεν είμαστε ακόμα εκεί.

– Για ποιους λόγους η Τουρκία ενδιαφέρεται σε αυτόν τον βαθμό να έχει καλές σχέσεις με τη Ρωσία; Η οποία εκτός από σύμμαχος είναι και αντίπαλος της Αγκυρας, όπως είδαμε για παράδειγμα στη Συρία.

– Είναι μια σειρά από παράγοντες. Κατ' αρχάς, η Ρωσία είναι οικονομικός εταίρος της Τουρκίας σε σημαντικές βιομηχανίες, όπως οι κατασκευές, η γεωργία και ο τουρισμός. Επίσης, οι εισαγωγές ενέργειας από τη Ρωσία είναι κρίσιμες για την Τουρκία. Υπάρχει όμως και μία στρατηγική παράμετρος στην εξίσωση, δεδομένου ότι η Τουρκία οραματίζεται να διαδραματίζει έναν ρόλο ανεξάρτητης περιφερειακής δύναμης, που σημαίνει ότι δεν ακολουθεί απαραίτητα τους δυτικούς συμμάχους της. Αντιθέτως, διευρύνει τον χώρο για ελιγμούς, τηρώντας απόσταση

Ο διακεκριμένος ερευνητής στο Πανεπιστήμιο Εθνικής Αμυνας των ΗΠΑ, Τζέφρεϊ Μάνκοφ, πιστεύει ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία θα διαρκέσει πολύ ακόμη.

τόσο από το ΝΑΤΟ όσο και από τη Ρωσία. Βεβαίως, τα τουρκικά συμφέροντα αποκλίνουν από τα ρωσικά, στη Συρία και σε άλλες περιοχές. Όμως μέχρι στιγμής οι δύο χώρες καταφέρνουν και ολοποιούν τις σχέσεις τους, παρά τις συγκρούσεις που μεσολαβούν. Και νομίζω ότι όσο οι σχέσεις της θα είναι σύνθετες με τη Δύση, κάτι που ήδη αναφέραμε ότι είναι προϊόν περιφερειακής στρατηγικής, τότε η Τουρκία βλέπει προσιθέμενη αξία στη συνεργασία της με τη Ρωσία.

– Τελικά όμως, θα λέγατε ότι η Τουρκία με βάση τις επιδιώξεις της έχει περισσότερα κίνητρα να βρίσκεται κοντά στο ΝΑΤΟ ή κοντά στη Ρωσία; Τι θα επέλεγε ο Ερντογάν αν ερχόταν η στιγμή που θα έπρεπε πραγματικά να επιλέξει;

– Νομίζω ότι η Τουρκία αποφεύγει να βρεθεί στο σημείο να επιλέξει. Όμως στο τέλος της ημέρας είναι μέλος του ΝΑΤΟ, που είναι θεμελιώδες για την ασφάλειά της, ακόμη και απέναντι στη Ρωσία. Και παρά το γεγονός ότι τα αντιδυτικά αισθήματα στην

Τουρκία είναι σήμερα εντονότερα απ' ό,τι έχουν βρεθεί στο παρελθόν, υπάρχει η αναγνώριση ότι οι φιλοδοξίες της χώρας εξαρτώνται σε έναν σημαντικό βαθμό από την ευθυγράμμιση με το ΝΑΤΟ. Και αυτό είναι κάτι που η Τουρκία δεν επιθυμεί να το χάσει.

– Η απόφαση της Αγκυρας να αγοράσει το ρωσικό αμυντικό σύστημα S-400 παραμένει «αγκάθι» για την Ουάσιγκτον. Πώς βλέπετε να εξελίσσεται αυτή η υπόθεση και πόσο σημαντική είναι για τις σχέσεις ΗΠΑ - Τουρκίας;

– Είναι αρκετά σημαντικό, ιδίως για το αμερικανικό Κογκρέσο. Παρά τις εντάσεις που είδαμε το προηγούμενο διάστημα, και οι δύο πλευρές έχουν συμφέρον να λυθεί αυτό το ζήτημα. Δεν είμαι βέβαιος ακόμη αν υπάρχει στην Αγκυρα η θέληση να κάνει τα απαραίτητα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση, απενεργοποιώντας το ρωσικό σύστημα. Η Αγκυρα ελπίζει ότι μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία η Δύση χρειάζεται περισσότερο την

“

Ο Ερντογάν θαυμάζει τον Πούτιν. Παρά τις διαφορές τους βλέπουμε σύγκλιση συμφερόντων ως προς την αμφισβήτηση της ηγεμονίας της Δύσης.

“

Η Αγκυρα θεωρεί ότι η Αμερική θα είναι πλέον πιο ευέλικτη για τους S-400, ωστόσο αυτή είναι μια λανθασμένη εκτίμηση.

Τουρκία και γι' αυτό θα είναι πιο ευέλικτη για τους S-400, ωστόσο αυτή είναι μια λανθασμένη εκτίμηση. Η Τουρκία θα πρέπει να κάνει κάποιες παραχωρήσεις σε αυτό το θέμα προκειμένου να το ξεπεράσει.

– Η Αγκυρα επιχειρεί να διαδραματίσει ρόλο διαμεσολαβητή για την εξεύρεση σημείων σύγκλισης μεταξύ Πούτιν και Ζελένσκι. Βλέπετε προοπτική σε αυτή την προσπάθεια;

– Δεν βλέπω σημεία σύγκλισης μεταξύ Πούτιν και Ζελένσκι σε αυτή τη φάση, δεδομένης της φύσης αυτής της σύγκρουσης, που βασίζεται στην άρνηση του Πούτιν να αποδεχτεί την εθνική κυριαρχία της Ουκρανίας. Επομένως, δεν υπάρχει γενικότατα μια τέτοια προοπτική. Βεβαίως όσο ο πόλεμος θα συνεχίζεται και το κόστος θα αυξάνεται και για τις δύο πλευρές, ενδεχομένως να φτάσουμε σε κάποιο σημείο όπου οι δύο πλευρές θα θελήσουν να διαπραγματευτούν. Σε εκείνο το στάδιο, ενδεχομένως η Τουρκία να παίξει κάποιον ρόλο, αλλά αυτό δεν αφορά το κοντινό μέλλον.

Η Ελλάδα

– Μια αναβάθμιση του ρόλου της Τουρκίας θα είχε αντίκτυπο στις σχέσεις με την Ελλάδα; Πώς βλέπετε τις εξελίξεις στο Αιγαίο;

– Η σύνδεση με το ΝΑΤΟ γίνεται σήμερα ακόμη πιο σημαντική για την Τουρκία. Τη βλέπουμε να επιχειρεί να εξομαλύνει τις προβληματικές σχέσεις της με ορισμένους δυτικούς εταίρους, γείτονες και συμμάχους της. Αυτό σχετίζεται και με τον ενεργειακό τομέα και τη θαλάσσια οριοθέτηση στην Ανατολική Μεσόγειο. Το είδαμε λιγότερο με την Ελλάδα και περισσότερο με το Ισραήλ, τη Γαλλία και την Αίγυπτο. Είναι προς το συμφέρον της Τουρκίας να ασφαλίσει τη δυτική της πλευρά, επωφελομένη συγχρόνως από την ανάπτυξη ενεργειακών πόρων στην Ανατολική Μεσόγειο, γεγονός που καθιστά επιτακτικό να μετριάσει τις εντάσεις και με την Αθήνα. Θα είναι ίσως πιο δύσκολο στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, που έχουν χαρακτηριστεί από έντονη αντιπαλότητα, αλλά το ευρύτερο συμφέρον της Τουρκίας να βελτιώσει τις σχέσεις της με τους γείτονες έχει εφαρμογή και στην περίπτωση της Ελλάδας.

– Πώς επιδρούν στις σχέσεις Τουρκίας - Ρωσίας οι σχέσεις Ερντογάν - Πούτιν; Υπάρχει και προσωπική διάσταση;

– Ναι, θεωρώ ότι υπάρχει. Και οι δύο χώρες έχουν αναπτύξει προσωπικεντρικά συστήματα διακυβέρνησης. Ο Ερντογάν θαυμάζει τον Πούτιν και τη δυνατότητά του να είναι κυρίαρχος στο εσωτερικό και να ανάγει τη χώρα του σε διεθνή παίκτη. Οι παράλληλες πορείες και φιλοδοξίες ενισχύουν την αλληλεπίδραση των δύο ηγετών και παρά τις διαφορές τους βλέπουμε σύγκλιση συμφερόντων ως προς την αμφισβήτηση της ηγεμονίας της Δύσης.

Η Δύση δεν διάβασε σωστά τον Πούτιν, ούτε κι εκείνος τη Δύση

Συνέντευξη στην **ΗΛΙΑΝΑ ΜΑΓΡΑ**

Το πρώτο ψήφισμα ενός μη δεσμευτικού κειμένου, μέσω του οποίου ζητείτο από τη Ρωσία να απομακρύνει τα στρατεύματά της από την Ουκρανία, πέρασε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών με αδιαμφισβήτητη πλειοψηφία. Στις 2 Μαρτίου, 141 χώρες το υπερψήφισαν. Καταψήφισαν οι Ρωσία, Λευκορωσία, Συρία, Ερυθραία και Βόρεια Κορέα, ενώ Κίνα, Ινδία, Πακιστάν, Νότια Αφρική και 30 ακόμη χώρες απείχαν. «Στη Δύση, θεωρήσαμε πως όλος ο κόσμος ενώθηκε καταδικάζοντας τη Ρωσία – 141 χώρες ψήφισαν υπέρ», λέει στην «Κ» ο Βρετανός δημοσιογράφος και συγγραφέας Γκίντεον Ράχμαν. «Αλλά», συνεχίζει, «οι χώρες που απείχαν εκπροσωπούν περισσότερο από το 50% του παγκόσμιου πληθυσμού».

Η Αχιλλείος πτέρνα

Πριν από λίγες ημέρες, δημοσιεύθηκε το τελευταίο βιβλίο του κ. Ράχμαν, βασικού σχολιαστή των Financial Times για διεθνή θέματα, «Η εποχή του ισχυρού άντρα: Πώς το καλτ του γκέτν απειλεί τη Δημοκρατία παγκοσμίως» – το πρώτο κεφάλαιο αφορά τον Βλαντιμίρ Πούτιν. Παρόλο που το ολοκλήρωσε πριν αρχίσει ο πόλεμος, είναι ευχαριστιμένος με το τέλος του

βιβλίου. «Λέω πως το μοντέλο εξουσίας του –ισχυρού άντρα» είναι εγγενώς προβληματικό και στο τέλος αποτυγχάνει», δηλώνει στην «Κ», εξηγώντας πως ανταρτικοί ηγέτες, όπως αυτοί που αναλύει στο βιβλίο –Πούτιν, Τραμπ, Ερντογάν, Σι Τζινπίνγκ, Μόντι, Ορμπαν και Ντουτέρτε, μεταξύ άλλων– αποτυγχάνουν για πολλούς λόγους, αλλά κυρίως

Ο Βρετανός δημοσιογράφος και συγγραφέας Γκίντεον Ράχμαν μιλάει στην «Κ» για τα λάθη του «τοάρου» και το φαν κλαμπ του από ηγέτες.

έναν: «Την υπερ-συγκέντρωση της εξουσίας σε ένα και μόνο άτομο» στο τέλος της ημέρας είναι άνθρωπος και, όπως όλοι μας, θα κάνει λάθη, είναι βασικά πιο πιθανό να κάνει λάθη».

Αν κάποιος βρίσκεται στην εξουσία 20 χρόνια, κάνει επαφή με την πραγματικότητα, λέει ο κ. Ράχμαν. «Ένας από τους λόγους που πολλοί δεν ήταν προετοιμασμένοι να πιστέψουν ότι ο Πούτιν θα έκανε αυτό που έκανε ήταν γιατί θεωρούσαν ότι έπεται από 20 χρόνια τον ήξεραν, πιθανώς δεν έλαβαν υπόψη τη ριζοσπαστικοποίηση που ενέχει το

«Λέω πως το μοντέλο εξουσίας του “ισχυρού άντρα» είναι εγγενώς προβληματικό και στο τέλος αποτυγχάνει».

να γίνεσαι τσάρος –όπως ουσιαστικά είναι τώρα ο Πούτιν–, την αίσθηση πως δεν μπορεί κανείς να σε αγγίξει», υπογραμμίζει.

Παρότι η Δύση δεν διάβασε σωστά τον Πούτιν –«όταν ο Κλίντον τον γνώρισε το 2000, είπε “αυτός ο άνθρωπος θα φέρει τη δημοκρατία στη Ρωσία”»– τονίζει πως ούτε ο Πούτιν διάβασε σωστά τη Δύση. «Εν μέρει, είχε κάθε λόγο να πιστεύει πως “θα επιστρέφουν πίσω σε μένα ό,τι και να κάνω”, επομένως δεν περίμενε αυτό που θα συνέβαινε», σημειώνει, ότι δηλαδή η Δύση θα ενωνόταν σε τέτοιο βαθμό.

Ούτε υπολόγισε ότι ο πόλεμος θα διαρκούσε τόσο – «θεωρούσε πως σε τρεις ημέρες θα είχε τελειώσει», λέει.

Το αρχέτυπο του δυνατού

Στο βιβλίο του, ο κ. Ράχμαν αναφέρεται στον Πούτιν ως το «αρχέτυπο» του ισχυρού, δυνατού άνδρα ηγέτη, λέγοντας στην «Κ» πως έχει ένα φαν κλαμπ παγκόσμιων ηγετών. «Μια ομάδα που τον θαυμάζει, εμπνέεται από εκείνον», λέει, συμπληρώνοντας πως ενώ ο Μπαράκ Ομπάμα ή η Αγκέλα Μέρκελ τον περιφρονούσαν, άλλοι τον θαύμαζαν γιατί εκπροσωπούσε όσα οι άλλοι δύο δεν ήταν – «μάτσο, σκληρός, πρόθυμος να προβεί σε στρατιωτική δράση» οι εθνικιστές, σχεδόν ακροδεξιοί ηγέτες, τον προτιμούν διότι είναι μια κλασική αντιφιλελεύθερη φιγούρα». Ο Ντουτέρτε από τις Φιλιππίνες λέει «ο αγαπημένος μου ήρωας είναι ο Πούτιν»» αναφέρει ο κ. Ράχμαν, συμπληρώνοντας πως στους φαν του συγκαταλέγονται και αρχηγοί κομμάτων όπως η Μαρίν Λεπέν, ενώ και «ο ηγέτης της Σαουδικής Αραβίας Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν είναι μεγάλος θαυμαστής του, όπως και ο Τραμπ», ο οποίος είναι πολύ πιθανό να επανεκλεγεί το 2024, λέει ο κ. Ράχμαν, σημειώνοντας ότι «είναι μάλλον ο πιο σημαντικός».

Αναφέρει πως ο Πούτιν έχει προσωπική σχέση με διάφορους

αντιστοίχους ηγέτες, όπως ο Ερντογάν, παρόλο που τα συμφέροντά τους συχνά συγκρούονται. Ο Πούτιν και ο Σι «είναι ο τσάρος και ο αυτοκράτορας, αυτό βλέπουν ο ένας στον άλλον», υπογραμμίζει – και αυτό είναι το είδος της ηγεσίας που θαυμάζει και ο Τραμπ.

Μετά δύο μήνες ενός πολέμου με τεράστιο κόστος, όμως, ο Πούτιν δεν μοιάζει τόσο ισχυρός, η εικόνα του είχε διαμορφωθεί στο πλαίσιο χολιγουντιανού ήρωα δράσης, εκτιμά ο κ. Ράχμαν – αλλά σχετικά αδύναμος. Οι ηγέτες που έχουν υπάρξει «φαν» του είναι λιγότερο πιθανό να τον υποστηρίξουν; «Υπάρχει η προσωπική και η διακρατική σχέση και νομίζω η απάντηση είναι ναι και για τα δύο επίπεδα, αλλά θα δούμε», αναφέρει. Ο ίδιος θεωρεί πως ο Πούτιν έχει «ξεφτίσει» ως ηγέτης – «δεν τον βλέπω να επιστρέφει από αυτό», τονίζει, αλλά συμπληρώνει ότι αυτή τη στιγμή η Ρωσία έχει ακόμα υποστήριξη –και όχι μόνο της Λευκορωσίας– «χάρη σε ένα συνδυασμό ρεαλιστικών και συναισθημάτων».

Κίνα και Ινδία

Περιγράφει την Κίνα ως «προσεκτικό σύμμαχο». Τα ΜΜΕ της σπντρίζουν τη Ρωσία, αλλά η κινεζική υποστήριξη προς τη Ρωσία διεθνώς έχει όρια, καθώς δεν θέλουν να ρισκάρουν αμερικα-

νικές κυρώσεις. Για την Ινδία, πέραν του ότι αγοράζουν πολλά όπλα από τη Ρωσία, η εγγύτητα των δύο χωρών στον Ψυχρό Πόλεμο συμβάλλει στο να την υποστηρίξει μεγάλο κομμάτι της χώρας. «Υπάρχουν πολλοί διπλωμάτες που λένε ότι η Ρωσία έχει ανέκαθεν υπάρξει αξιόπιστος σύμμαχος», αναφέρει ο κ. Ράχμαν.

Στην Αφρική

Αρκετές είναι οι χώρες της Αφρικής, και άλλες όπως η Ουγκάντα, των οποίων η στάση δεν είναι τόσο εκθρική όσο της Ε.Ε. Η οκτωβριανή σύνοδος κορυφής του G20 στο Μπαλί θα είναι ενδιαφέρουσα, εκτιμά ο ίδιος. Ο Πούτιν θέλει να πάει, και οι Ινδονήσιοι θέλουν να τον προσκαλέσουν, αλλά φοβούνται δυτικό μπιόκοταζ. «Νομίζω όμως ότι οι περισσότεροι ηγέτες του υπόλοιπου κόσμου –Κίνας, Σαουδικής Αραβίας, Βραζιλίας (αν είναι ο Μπολσονάρο) Αργεντινής, Νότιας Αφρικής, Ινδίας– θα πάνε», σημειώνει. «Μετράνε όλοι τους», τονίζει ο κ. Ράχμαν, αλλά είναι ένα στρατόπεδο «ουδέτερο», δεν υφίσταται «στρατόπεδο της Ρωσίας» με τον τρόπο που έχει συσπειρωθεί η Δύση. «Αυτή η κρίση έδειξε ότι η Δύση δεν είναι εντελώς ξεγραμμένη», επισημαίνει ο κ. Ράχμαν, «όταν δρα από κοινού, αποτελεί ακόμη τρομερή δύναμη».

Ο πόλεμος «περνάει» στο Διάστημα

Ο πρόεδρος του Ελληνικού Κέντρου Διαστήματος, Ιωάννης Δαγκλής, μιλάει στην «Κ» για τις συνέπειες του Ουκρανικού

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ**

Τα δραματικά παρελκόμενα της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία δεν σταματούν στη ζωή στη Γη, αλλά εκτείνονται βαθιά πέρα από το μπλε του γήινου ουρανού. Ο πόλεμος και οι κυρώσεις που έχουν επιβληθεί στον εισβολέα έχουν απορρυθμίσει τόσο τις αθέατες σε εμάς ανθρώπινες δραστηριότητες στα ερέβη του Διαστήματος, όσο και τις πρωτοποριακές προετοιμασίες τους στη Γη. «Συνεργασίες διακόπηκαν και υψηλού κόστους προγράμματα έχουν “παγώσει” με κίνδυνο οριστικής ακύρωσης», εξηγεί στην «Κ» ο πρόεδρος του Ελληνικού Κέντρου Διαστήματος, καθηγητής Διαστημικής Φυσικής στο ΕΚΠΑ και επιστημονικός σύμβουλος για πολλές διαστημικές αποστολές, κ. Ιωάννης Δαγκλής.

«Οι ανησυχίες για επιπτώσεις της κρίσης στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό, που ήρθαν στην επικαιρότητα με αφορμή την πιθανή ομπρία στο Διάστημα του Αμερικανού αστροναύτη Μαρκ Βάντε Χέι, έχουν προς το παρόν καταλαγιάσει, αφού εκείνος επέστρεψε τελικά μαζί με δύο Ρώσους κοσμοναύτες. Ωστόσο οι προβληματισμοί παραμένουν, καθώς στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό, ένα τεχνολογικό θαύμα 100 δισ. δολαρίων, ΗΠΑ και Ρωσία έχουν κατ’ αποκλειστικότητα καίριες και αλληλοεξαρτώμενες ευθύνες», αναφέρει ο κ. Δαγκλής.

«Η Ρωσία έχει την ευθύνη να τον διατηρεί στη σωστή τροχιά και να κάνει ελιγμούς αποφυγής συγκρούσεων. Προκειμένου να διορθώσει το ύψος του ή να αποφύγει κάποιο διαστημικό συντρίμι, ο σταθμός χρησιμοποιεί δύο ρωσικούς δορυφόρους με προωθητήρες, οι οποίοι είναι σταθερά προσαρμοσμένοι επάνω του. Αυτό δεν μπορεί να αλλάξει παρά μόνο με ανασχεδιασμό του σταθμού. Εκείνο που είχε αναφέρει ο Ντμίτρι Ρογκόζιν, επικεφαλής της ρωσικής διαστημικής υπηρεσίας Roscosmos, ότι θα αφήσουν τον σταθμό να πέσει στη Γη, δεν ανησυχεί προς το παρόν, αφού δεν είναι κάτι που γίνεται σε μία εβδομάδα ή έναν μήνα. Η απώλεια ύψους είναι μια αρκετά αργή διαδικασία, οπότε αυτό το ζήτημα δεν είναι κρίσιμο. Πιο σημαντικό θέμα είναι οι ελιγμοί για την αποφυγή διαστημικών συντρίμιων. Να αναφέρω ότι το 2007 η Κίνα,

“

Οι ανησυχίες για επιπτώσεις της κρίσης στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό έχουν καταλαγιάσει. Ωστόσο, οι προβληματισμοί παραμένουν...

“

Αρκετές προγραμματισμένες εκτοξεύσεις ευρωπαϊκών δορυφόρων βρίσκονται αυτή τη στιγμή στον αέρα, διότι φέρουν ρωσικούς πυραύλους.

“

Μια διεθνής επιτροπή για τον καιρό στο Διάστημα, στην οποία συμμετέχω, εξέλεξε Ρώσο πρόεδρο, έναν ομολογουμένως εξαιρετικό επιστήμονα. Μετά την εισβολή, οι εργασίες της έχουν «παγώσει».

το 2008 οι ΗΠΑ, το 2019 η Ινδία και το 2021 η Ρωσία κατέστρεψαν ανενεργούς δορυφόρους τους στο Διάστημα. Τέτοιες ενέργειες επιβαρύνουν περαιτέρω το γεωδιάστημα με συντρίμια και κάνουν τη δυνατότητα ελιγμών του σταθμού απαραίτητη.

«Ανακρίβης ήταν και ο υπαινιγμός του Ρογκόζιν ότι μόνο η Ρωσία μπορεί να μεταφέρει αστροναύτες από και προς τον σταθμό. Προ ημερών είδαμε τη μεταφορά ιδιωτών στον σταθμό. Μάλιστα ένας Ισραηλινός επιχειρηματίας απαγγείλε πριν από την εκτόξευση στίχους από την “Ιθάκη” του

«**Για την ήπια** προσεδάφιση του πρώτου ευρωπαϊκού rover (ρομπωτικού οχήματος) στον Αρν είχε σχεδιαστεί να χρησιμοποιηθεί μια ρωσική τεχνολογική διάταξη. Το πρόγραμμα βρίσκεται στον αέρα και δεν είναι ορατό πότε θα υπάρξει λύση στο αδιέξοδο», λέει ο κ. Δαγκλής (φωτ. από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Αστροναυτών στην Κολωνία).

Κυρίαρχες οι υποδομές ΗΠΑ και Ε.Ε.

Επιπτώσεις στη χρήση των διαστημικών τεχνολογιών στην καθημερινή μας ζωή «θα έλεγα ότι δεν υπάρχουν, διότι η καθημερινότητά μας εξυπηρετείται από ευρωπαϊκές κυρίως και αμερικανικές υποδομές. Δεν έχουμε υπηρεσίες ή προϊόντα από ρωσικά διαστημικά συστήματα. Όλο το μεγάλο πλήθος των εικόνων και των πληροφοριών που λαμβάνουμε για την επιφάνεια της Γης από τις συστοιχίες δορυφόρων, οι οποίοι βρίσκονται σε τροχιά γύρω από τον πλανήτη μας, προέρχεται από υποδομές της Ε.Ε. και των ΗΠΑ. Οι δορυφόροι χρησιμοποιούνται σε μια σειρά από δραστηριότητες, προβλέψεις καιρού, τηλεπικοινωνίες, εντοπισμό θέσης και πλοήγηση, ναυσιπλοΐα, αεροπορία, περιβαλλοντική επιτήρηση, κλιματικές μεταβολές, φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές. Οσον αφορά την πλοήγηση, έχει σχεδόν ολοκληρωθεί το ευρωπαϊκό σύστημα δορυφορικής πλοήγησης Galileo, όμως χρησιμοποιούμε ακόμη κυρίως το αμερικανικό GPS. Ακόμη και οι Ρώσοι πολίτες χρησιμοποιούν περισσότερο το GPS, που είναι ενσωματωμένο στα κινητά τους και σε συσκευές πλοήγησης, παρά το δικό τους Glonass. Αυτό χρησιμοποιείται κυρίως από τον ρωσικό στρατό».

Καβάφη και μας έδωσε μεγάλη χαρά. Πράγματι, οι μεταφορές δεν πραγματοποιούνται από την ίδια τη NASA, αλλά από μια εταιρεία, τη Space X του Ελον Μασκ. Ωστόσο, σίγουρα δεν έχει η Ρωσία το μονοπώλιο της μεταφοράς αστροναυτών, εξοπλισμού και προμηθειών. Αρα ούτε αυτό το ζήτημα είναι κρίσιμο», λέει ο κ. Δαγκλής.

«Οι ΗΠΑ, από την άλλη, έχουν την ευθύνη για την τροφοδοσία του σταθμού με ηλεκτρισμό, δηλαδή για τη λειτουργία του συ-

στήματος φωτοβολταϊκών που παρέχει την ηλεκτρική ενέργεια. Θεωρητικά μιλώντας θα μπορούσε η Ρωσία να πάρει τους κοσμοναύτες από τον σταθμό, να αφαιρέσει τους δύο δορυφόρους της που λειτουργούν ως μηχανές και να τον εγκαταλείψει στο έλεος του Θεού. Ας ευχασθούμε να μην το κάνει. Θα ήταν μια πολύ δραστηκή κίνηση, διότι ο σταθμός είναι ένα μεγάλο διεθνές γκεχέρημα, στο οποίο συμμετέχουν, πέρα από τους δύο βασικούς παίκτες ΗΠΑ

και Ρωσία, με μικρότερους ρόλους, η Ε.Ε., η Ιαπωνία και ο Καναδάς. Παντελώς απίθανο θεωρώ το ενδεχόμενο οι Αμερικανοί να πουν από την πλευρά τους ότι θα διακόψουν την παροχή ενέργειας στο ρωσικό τμήμα. Πάντως, μέχρι στιγμής οι αστροναύτες και οι κοσμοναύτες έχουν πολύ καλή σχέση, αρμονική συνεργασία και δεν υπάρχουν μεταξύ τους τριβές. Δεν έχει διαταραχθεί καθόλου η λειτουργία του σταθμού».

Δεν θα μπορούσαμε να πούμε το ίδιο και για τη συνεργασία Ευρώπης - Ρωσίας. «Την τελευταία 20ετία ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Διαστήματος (ESA) και η Ρωσία έχουν αναπτύξει πολύ στενές συνεργασίες. Η σημαντικότερη, από πρακτικής άποψης: πολλοί ευρωπαϊκοί δορυφόροι εκτοξεύονται με ρωσικούς πυραύλους, γιατί είναι σχετικοί φθηνοί και πολύ αξιόπστοι. Χάριν παραδείγματος, η αξιόπιστία εκτοξεύσεων με πυραύλους της Ινδίας είναι περίπου 91%, ενώ με πυραύλους της Ρωσίας είναι 98%. Κατά συνέπεια, εκτοξεύσεις σημαντικών ή ακριβών δορυφόρων γίνονται κατά προτίμηση με ρωσικούς πυραύλους. Αρκετές προγραμματισμένες εκτοξεύσεις ευρωπαϊκών δορυφόρων βρίσκονται αυτή τη στιγμή στον αέρα, διότι δεν μπορεί να γίνει αυτόματα

η αλλαγή πυραύλου εκτόξευσης· οι δορυφόροι σχεδιάζονται και κατασκευάζονται εξ αρχής, έτσι ώστε να κουμπώνουν σε συγκεκριμένο πύραυλο. Για να γίνει εκτόξευση με άλλον πύραυλο απαιτούνται εκ νέου ορισμένες εργασίες, οι οποίες ανάλογα με την πολυπλοκότητα του δορυφόρου μπορεί να είναι από σχετικά εύκολες και φθηνές έως εξαιρετικά δύσκολες και δαπανηρές», σημειώνει ο κ. Δαγκλής.

Η αποστολή ExoMars

Στην πιο δεινή θέση βρίσκεται αυτή τη στιγμή «η αποστολή ExoMars στον Αρν. Για την ήπια προσεδάφιση του ευρωπαϊκού rover (ρομπωτικού οχήματος) στον Αρν είχε σχεδιαστεί να χρησιμοποιηθεί μια ρωσική τεχνολογική διάταξη, καθώς η ESA δεν διαθέτει ακόμη τεχνολογία προσεδάφισης τέτοια ώστε το όχημα να μην προσκρούσει με μεγάλη ορμή και καταστραφεί. Τη διαθέτουν οι ΗΠΑ, η Ρωσία και τελευταία η Κίνα, που προσεδάφισε με επιτυχία σκάφος στη Σελήνη. Για τον σχεδιασμό της αποστολής και τη δημιουργία του ευρωπαϊκού rover η ESA δαπάνησε υψηλούς ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους –η κατασκευή του κόστισε 1 δισ. ευρώ–, δέσμευσε σε αυτό το πολύ φιλόδοξο πρόγραμμα πολλούς ανθρώπους με υψηλή κατάρτιση, επιστήμονες και μηχανικούς του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διαστήματος και κατασκευαστές της διαστημικής βιομηχανίας. Και το πρόγραμμα αυτό τώρα βρίσκεται στον αέρα. Ένα εξαιρετικά μεγάλο έργο –για πρώτη φορά η Ευρώπη θα έστελνε rover στον Αρν–, το οποίο θα έδινε σημαντικά επιστημονικά αποτελέσματα, κινδυνεύει να ακυρωθεί. Μπορούμε να διατηρήσουμε το rover σε ελεγχόμενες συνθήκες, αλλά για πόσο; Δεν είναι ορατό το πότε θα υπάρξει λύση στο αδιέξοδο».

Όλες οι συνεργασίες με τη Ρωσία έχουν μπει στον “πάγο”, οι αποστολές Luna-25, -26 και -27, που είχαν σχεδιαστεί με ρωσική τεχνολογική συμμετοχή, οι επιστημονικές ομάδες που ασχολούνται με τη διαστημική εξερεύνηση και τις διαστημικές εφαρμογές, η λειτουργία των διεθνών φόρουμ. «Για παράδειγμα, μια διεθνής επιτροπή για τον καιρό στο Διάστημα, στην οποία συμμετέχω, εξέλεξε Ρώσο πρόεδρο, έναν ομολογουμένως εξαιρετικό επιστήμονα. Μετά την εισβολή στην Ουκρανία, οι εργασίες της επιτροπής έχουν “παγώσει”».

Η αριστεία Ελλήνων επιστημόνων υπερβαίνει τον γήινο στενό ορίζοντα

«**Η παρουσία** της Ελλάδας στα διεθνή διαστημικά δρώμενα είναι πολυεπίπεδη και δυσανάλογα μεγαλύτερη του πληθυσμιακού και οικονομικού μεγέθους της χώρας μας. Υπάρχει σημαντική συμμετοχή ελληνικών επιστημονικών ομάδων σε ευρωπαϊκές διαστημικές αποστολές, παρά τη μέχρι πρότινος απουσία συντεταγμένης διαστημικής πολιτικής και συντονισμένης δραστηριότητας», παρατηρεί ο κ. Δαγκλής, ο οποίος ως μέλος της Διεθνούς Αστροναυτικής Ακαδημίας, εμπειρογνώμονας της NASA, της ESA και της Κομισιόν, με θητεία σε πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα της Γερμανίας, της Ιαπωνίας, των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ιταλίας, γνωρίζει ενδελεχώς τις ελληνικές επιδόσεις σε προγράμματα που απαιτούν πολύ υψηλή επιστημονική ειδικευση.

«Αυτό οφείλεται», μας εξηγεί, «στην αριστεία των Ελλήνων επιστημόνων και την αναγνώρισή τους από τη διεθνή κοινότητα. Διότι δεν μπορεί κάποιος να συμμετάσχει σε τόσο μεγάλα γκεχηρήματα αν δεν διαθέτει πολύ υψηλή επιστημονική κατάρτιση. Αναφέρω ενδεικτικά την ελληνική συμμετοχή στις μεγάλες ευ-

Περίπου 50 εταιρείες στην Ελλάδα συμμετέχουν σε διαστημικά γκεχηρήματα. Είναι μια πτυχή της οικονομίας μας η οποία κρατάει κοντά στα τεκταινόμενα της υψηλής τεχνολογίας.

ρωπαϊκές αποστολές Cluster (στο γεωδιάστημα), Rosetta (στον κομήτη 67P/Τσουριούμοφ-Γκερασιμένκο, που είχε ανακαλυφθεί το 1969 από δύο Ουκρανούς αστρονόμους), ΒερίColombo (στον Ερμή, τον εγγύτερο στον Ηλιο πλανήτη), Solar Orbiter (στον Ηλιο) και JUICE (στον Δία)». Ο ίδιος ο κ. Δαγκλής ήταν ο άνθρωπος-κλειδί στις αποστολές Rosetta της ESA, SAC-B, Polar και THEMIS της NASA, ενώ συμμετέχει στην αποστολή ΒερίColombo της ESA και της Ιαπωνικής Διαστημικής Υπηρεσίας (την αποστολή εξυπηρετούν δύο διαστημικά σκάφη) και σε πολλές άλλες ακόμη. «Είναι αξιοσημείωτο ότι στα

«**Μέχρι** στιγμής οι αστροναύτες και οι κοσμοναύτες έχουν αρμονική συνεργασία και δεν υπάρχουν μεταξύ τους τριβές. Δεν έχει διαταραχθεί καθόλου η λειτουργία του Διεθνούς Διαστημικού Σταθμού» (φωτ.).

πέντε ερευνητικά και τεχνολογικά κέντρα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διαστήματος, η χώρα μας υπερ-εκπροσωπείται, δηλαδή ο αριθμός των Ελληνίδων και των Ελλήνων που απασχολούνται σε αυτά είναι μεγαλύτερος από εκείνον που αντιστοιχεί στην οικονομική συμμετοχή της χώρας μας στον συνολικό προ-

υπολογισμό του Οργανισμού».

Και όχι μόνο. «Ομάδες από ελληνικά πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα συμμετέχουν σε διαστημικά ερευνητικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως εταίροι αλλά και ως συντονιστές. Αυτή την εποχή το Πανεπιστήμιο Αθηνών ηγείται μιας κοινοπραξίας οκτώ ευρωπαϊκών φορέων

που υλοποιεί το ένα από τα μόλις τρία τρέχοντα ευρωπαϊκά προγράμματα διαστημικού καιρού».

Και το πιο σημαντικό, πέραν της ελληνικής συνεισφοράς στις κοινές ευρωπαϊκές προσπάθειες: «Η χώρα μας κάνει τα πρώτα μικρά βήματα για ένα εθνικό διαστημικό πρόγραμμα. Η αρχή γίνεται με μια μελέτη σκοπιμότητας και δυνατότητας υλοποίησης ενός σμήνους μικροδορυφόρων που θα καλύψουν στοχευμένα εθνικές ανάγκες παρατήρησης της Γης». Το πρόγραμμα αυτό θα συντονιστεί το Ελληνικό Κέντρο Διαστήματος.

Επίσης στη χώρα μας έχει αναπτυχθεί και συνεχίζει να αναπτύσσεται μια βιομηχανία Διαστήματος. «Υπάρχουν αυτή τη στιγμή περίπου 50 εταιρείες στην Ελλάδα, μικρότερες ή μεγαλύτερες, οι οποίες συμμετέχουν σε διαφόρων ειδών διαστημικά γκεχηρήματα. Προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες σε επιστημονικές αποστολές, με την κατασκευή μέρους δορυφόρων τηλεπικοινωνιών, δορυφόρων τηλεπισκόπησης, μικροδορυφόρων, ρομπωτικών συστημάτων, αισθητήρων, προηγμένων υλικών, λογισμικών ευφών συστη-

μάτων. Μπορεί μια εταιρεία να κατασκευάζει ένα μικρό υποσύστημα ή ένα ηλεκτρονικό κύκλωμα, ή όλη την καλωδίωση ενός δορυφόρου με την οποία μοιράζεται η ενέργεια σε όλα τα σημεία και τα όργανά του. Μπορεί να προσφέρει υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών και χαρτογράφησης, να δημιουργήσει εφαρμογές πλοήγησης και παρατήρησης της Γης», αναφέρει ο κ. Δαγκλής. «Είναι μια πτυχή της οικονομίας μας η οποία δεν είναι από τις μεγαλύτερες σε μέγεθος συγκριτικά με άλλες, ωστόσο αφορά μια δραστηριότητα αιχμής σε έναν τομέα όπως η ραγδαία αναπτυσσόμενη αγορά Διαστήματος, η οποία κρατάει τη χώρα μας κοντά στα τεκταινόμενα της υψηλής τεχνολογίας. Θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι δεν είμαστε αποκομμένοι από τις τεχνολογικές εξελίξεις, ότι έχουμε ελληνικές εταιρείες οι οποίες διαθέτουν τεχνολογσία και πωλούν υψηλά τεχνολογικά προϊόντα στο εξωτερικό. Πέρα από τα οικονομικά μεγέθη και την απασχόληση, κεφαλαιώδους σπουδαιότητας είναι και το αντικείμενο: η ανάπτυξη υψηλής τεχνολογικής καινοτομίας».

Ο γρίφος της επόμενης ημέρας των εκλογών στη Γαλλία

Αέρας νίκης για τον Εμανουέλ Μακρόν, αλλά και ρήγματα δύσκολο να γεφυρωθούν

Το μέλλον της Γαλλίας, αλλά και ολόκληρης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την επιλογή που καλούνται να κάνουν τα 49 εκατομμύρια πολιτών της Δημοκρατίας στον δεύτερο και αποφασιστικό γύρο των προεδρικών εκλογών αυτής της Κυριακής. Η ιδιομορφία της φρενιλής αναμέτρησης είναι ότι μόνον οι μισοί από όσους προσέλθουν στις κάλπες θα επιλέξουν τον (την) πολιτικό και το πρόγραμμα που τους εκφράζει περισσότερο. Οι άλλοι μισοί θα ριξουν, με κρύα καρδιά και κλειστή μύτη, το ψηφοδέλτιο εκείνου (εκείνης) που απεχθάνονται λιγότερο – αυτό ήταν το σαφέστατο μήνυμα του πρώτου γύρου. Ο φόβος των δημοκρατών για την ακροδεξιά, παρά το προεκλογικό της λιβντινγκ, Μαρίν Λεπέν θα αναμετρηθεί με την οργή μεγάλου μέρους των μη προνομιούχων για τον «πρόεδρο των πλουσίων», στη συνειδητή τους, Εμανουέλ Μακρόν. Ο νικητής θα βγάλει πρόεδρο.

Στην τελική ευθεία της σύntonης προεκλογικής εκστρατείας ανάμεσα στους δύο γύρους ο απερχόμενος πρόεδρος είχε αέρα νίκης, καθώς οι τελευταίες δημοσκοπήσεις του έδιναν προβάδισμα περίπου 12 μονάδων (56%-44%), πέρα από τα όρια του στατιστικού λάθους. Η τηλεοπτική μονομαχία της Τετάρτης εθεωρείτο η τελευταία ευκαιρία της Λεπέν να αλλάξει την εικόνα, αλλά η υποψήφια του Εθνικού Συνα-

Οι βουλευτικές εκλογές του Ιουνίου θα είναι ο τρίτος γύρος της προεδρικής αναμέτρησης, με κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση του νέου πολιτικού τοπίου.

γερμού τη σπατάλησε, έστω και αν πηχτήθηκε στα σημεία και όχι με νοκ άουτ όπως στην αντίστοιχη αναμέτρηση του 2017. Εμφανίστηκε λιγότερο πειστική από τον αντίπαλό της ακόμη και στα προνομιακά της πεδία, όπως η αγοραστική δύναμη και η ασφάλεια, ενώ απέτυχε να αμυνθεί στην αναμενόμενη επίθεση του Μακρόν για το δάνειο που είχε πάρει το κόμμα της από ρωσική τράπεζα το 2014 – την κατηγόρησε ότι δεν έχει ανεξαρτησία απέναντι στο Κρεμλίνο, γιατί ότταν θα μιλάει με τη Ρωσία, θα μιλάει με τον τραπεζίτη της».

Αν η Λεπέν αποτύχει στην τρίτη και τελευταία, πιθανότατα, απόπειρά της να αναρριχηθεί στο Ελιζέ, αυτό θα οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι η επίμονη προσπάθειά της για αποδαιμονοποίηση, στην οποία αποδύθηκε αμέσως μετά τις εκλογές του 2017, απέχει ακόμη πολύ

Ο Εμανουέλ Μακρόν με γάντια πυγμαχίας και ανάλογη στάση κατά την προεκλογική περιοδεία του την Παρασκευή. Ισως αρκούν για να αντιμετωπίσει τη Μαρίν Λεπέν, όχι όμως αυτά που θα αντιμετωπίσει σε δεύτερη θητεία του.

Ο παράγοντας Μελανσόν

Μπορεί ο Μελανσόν να απέτυχε για μία μόλις μονάδα να μπει στον δεύτερο γύρο, αλλά δεν εννοεί να περιοριστεί σε ρόλο κομπάρσου. Την περασμένη Τρίτη, άρχισε τη μάχη των βουλευτικών εκλογών, καλώντας τους πολίτες να βγάλουν πρώτη δύναμη την «Ανυπότακτη Γαλλία», κάτι που θα υποχρεώσει τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να του αναθέσει την πρωθυπουργία. Ήδη, ο 70χρονος πολιτικός έχει απευθύνει έκκληση για εκλογική συνεργασία σε άλλες δυνάμεις της Αριστεράς, δηλαδή το Κ.Κ., Πράσινους, ακόμη και Σοσιαλιστές. Η έκκλησή του φαίνεται ότι βρήκε ευχλόκα ώτα. Οι κομμουνιστές προσανατολίζονται να συνεργαστούν, ενώ ανάλογη απόφαση έλαβε το Εθνικό Συμβούλιο του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Το πλειοψηφικό εκλογικό σύστημα των δύο γύρων (περνούν στον δεύτερο γύρο όσοι υποψήφιοι έχουν περάσει το 12,5% και εκεί βγαίνει όποιος έρθει πρώτος σε ψήφους) καθιστά πολύ δύσκολο για τα μικρά κόμματα της Κεντροαριστεράς να επιβιώσουν εάν δεν συμμαχήσουν με την Αριστερά της Αριστεράς, δηλαδή τον Μελανσόν. Βέβαια, την πρωθυπουργία πολύ δύσκολα θα την κερδίσει, δεν αποκλείεται όμως να έχει ρόλο αξιωματικής αντιπολίτευσης.

από την ολοκλήρωσή της. Καλές οι φεμινιστικές διακηρύξεις, καλές οι φιλοζωικές πόζες με γάτες Βεγγάλις, καλές και οι εκκλήσεις για την «κοινή λογική» και την «ενότητα όλων των Γάλλων», αλλά μια πολιτικός που ανακηρύσσει σε εχθρό του έθνος κάθε μουσουλμάνο που φοράει μαντίλα επιβεβαιώνει τον φόβο πολλών ότι κάτω από το κοστούμι της μετριοπάθειας χτυπάει πάντα η καρδιά της Ακροδεξιάς. Και μπορεί το «δημοκρατικό τείχος» απέναντι στην παράταξη των Λεπέν, πατρός και θυγατέρας, να εμφανίζει ολόενα και περισσότερα χάσματα, αλλά μάλλον δεν έχει καταρρεύσει τελείως. Κυριακή κοντή γιορτή.

Ακόμη και μια σχετική άνετη επικράτηση του Μακρόν, όμως, δεν θα απομακρύνει μεμιάς τις δυσοίωνες σκιές που πέφτουν πάνω στη Γαλλική Δημοκρατία. Αν, όπως όλα δείχνουν, τουλάχιστον δύο στους πέντε πολί-

τες ψηφίσουν για πρώτη φορά Ακροδεξιά, θα επιβεβαιωθεί η αίσθηση πως η χώρα κρατιέται με τα δόντια στον ρόλο της φιλελεύθερης δημοκρατίας. Το κοινωνικό σώμα διατρέχεται από σεισμόγενή ρήγματα που το τριχοτομούν σε σχεδόν ισομεγέθη τμήματα και είναι πολύ δύσκολο να γεφυρωθούν. Ο κεντρώος Μακρόν και οι κεντροδεξιοί σύμμαχοί του εκφράζουν τα μεσαία και αστικά στρώματα που νιώθουν άνετα με την παγκοσμιοποίηση και στηρίζουν τις φιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις, η Ακροδεξιά τη «βαθιά Γαλλία» της υπαίθρου και κοινωνικών στρωμάτων που καταστρέφονται, ενώ η ριζοσπαστική Αριστερά του Ζαν-Λικ Μελανσόν κυριαρχεί στα εργατικά προάστια, στις μεγαλύτερες πόλεις και στη νεολαία. Με ένα τέτοιο εκρηκτικό κοκτέιλ, ο εφιάλτης νέων, μεγάλων αναταράξεων

τύπου «Κίτρινα Γιλέκα» θα περιμένει τον Μακρόν στη γωνία, σε κάθε απόπειρα μεταρρυθμίσεων που θίγει κεκτημένα.

Σε αυτό το φόντο, αποκτούν κρίσιμη σημασία οι βουλευτικές εκλογές που προβλέπεται να γίνουν (αν δεν επιπευδοθούν από τον νικητή της Κυριακής) στις 12 και 19 Ιουνίου, και εκ των πραγμάτων αποκτούν χαρακτηρισμό τρίτου γύρου των προεδρικών εκλογών. Ο σχηματισμός κυβερνώσας πλειοψηφίας στη νέα Γαλλική Εθνοσυνέλευση μοιάζει με γρίφο για δυνατούς λύτες. Στην υποθετική περίπτωση της μεγάλης έκπληξης στις προεδρικές, η Λεπέν είναι βέβαιο ότι δεν θα έχει πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο και θα υποχρεωθεί να αναθέσει τον σχηματισμό κυβέρνησης σε μια απολύτως εχθρική απέναντί της πλειοψηφία. Στο πολύ πιθανότερο σενάριο νίκης του Μακρόν, το κόμμα του LREM είναι επίσης σχεδόν βέβαιο ότι δεν θα έχει πλειοψηφία στη Βουλή, ούτε καν με τα κεντροδεξιά κόμματα που τον στηρίζουν σήμερα (Modem, Agir).

Καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση κυβερνητικής πλειοψηφίας μπορεί να παίξει το νεοπαγές, συντηρητικό κόμμα Horizons του δημάρχου Χάβρης και πρώην πρωθυπουργού του Μακρόν, Εντουάρ Φιλίπ, ο οποίος είναι πολύ πιθανό να εξαρχηώσει τη βοήθειά του με το χρίσμα του διαδόχου του σημερινού προέδρου στις εκλογές του 2027. Σε κάθε περίπτωση, ο Εμανουέλ Μακρόν θα έχει πολύ λιγότερους βαθμούς ελευθερίας στη δεύτερη προεδρική θητεία του από ό,τι συνέβαινε στην πρώτη τετραετία, με την ενός ανδρός αρχή σε προεδρία, κυβέρνηση και Βουλή.

Π. Γ. Π.

Ιερουσαλήμ, στο μάτι του κυκλώνα το τέμενος Αλ Ακσά

Νέα ένταση Ισραήλ - Παλαιστινίων

Μέχρι πού θα φθάσουν οι αντιδράσεις των Παλαιστινίων και των αραβικών χωρών; Θα κατορθώσει η κυβέρνηση του Ισραήλ να συγκρατήσει τα πιο ακραία εβραϊκά στοιχεία από το να τινάξουν τις εϋθραυστες ισορροπίες στον αέρα; Η ίδια η κυβέρνηση θα επιβιώσει;

Ο πρόσφατος γύρος εντάσεων στο Ισραήλ και στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη οδήγησε, την Πέμπτη, σε εκτόξευση πυραύλων προς το νότιο Ισραήλ από ομάδες από τη Γάζα και βομβαρδισμούς στρατιωτικών στόχων από την ισραηλινή αεροπορία. Αυτή η ανταλλαγή πυρών ήταν περιορισμένης κλίμακας, αλλά οι φόβοι για διολίσθηση σε ευρύτερη σύγκρουση παραμένουν.

Την τελευταία δεκαετία, όλο και περισσότεροι Εβραίοι επισκέπτονται το τέμενος Αλ Ακσά, τον τρίτο ιερότερο χώρο για τη μουσουλμανική θρησκεία, μια ενέργεια που οι μουσουλμάνοι χαρακτηρίζουν προκλητική, ιερόσυλη και αντίθετη με τις συμφωνίες για το καθεστώς του τείμενους. Την προπερασμένη Παρασκευή, ημέρα προσευχής των μουσουλμάνων, έγιναν σοβαρότατα επεισόδια στο τέμενος, καθώς εκατοντάδες μουσουλμάνοι είχαν διανυκτερεύσει σε αυτό ώστε να αποτρέψουν την πρωινή έλευση ομάδας ακραίων Εβραίων. Η ισραηλινή αστυνομία επενέβη στον χώρο, με αποτέλεσμα εκατοντάδες συλλήψεις και τραυματισμούς, ενώ νέα, μικρότερη ένταση, επεισόδια σημειώθηκαν την Κυριακή.

Η υπόθεση έχει συσπειρώσει τα μουσουλμανικά κράτη της περιοχής, ακόμη και αυτά που έχουν υπογράψει συνθήκη ειρήνης με το Ισραήλ. Ο βασιλιάς της Ιορδανίας έκανε λόγο για «παράνομες προκλητικές ενέργειες» και την ανάγκη «να γίνει σεβαστό από το Ισραήλ το ιστορι-

κό και νομικό status quo». Η κυβέρνηση του Ισραήλ έκανε λόγο για απόπειρες «εξτρεμιστικών και τρομοκρατικών στοιχείων, όπως η Χαμάς, να βάλουν φωτιά στην περιοχή» και υποστήριξε ότι «η εδαφική κυριαρχία του Ισραήλ στην Ιερουσαλήμ, ως πρωτεύουσά του, είναι η εγγύηση για την ελεύθερη λατρεία όλων των θρησκειών στην πόλη».

Όμως, στην εποχή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, κάθε βίντεο Ισραηλινού αστυνομικού που συγκρούεται με

Ο επικεφαλής του μουσουλμανικού κόμματος Ράαμ, Μανσούρ Αμπάς, ανέστειλε τη συμμετοχή του στην κυβέρνηση του Ναφτάλι Μπένετ, μια κίνηση, προς το παρόν, συμβολική.

πιστό μουσουλμάνο κινδυνεύει να προκαλέσει ανάφλεξη, ενώ το κόμμα Ράαμ, το πρώτο μουσουλμανικό κόμμα που μετέχει σε ισραηλινή κυβέρνηση, είναι παγιευμένο. Ο επικεφαλής του, Μανσούρ Αμπάς, ανέστειλε τη συμμετοχή του στην κυβέρνηση του Ναφτάλι Μπένετ, μια κίνηση που σε πρώτη φάση είναι συμβολική, αλλά δεν είναι βέβαιο ότι θα παραμείνει συμβολική εάν το πασχάλινο διάλειμμα των εργασιών της Κνέσετ λήξει πριν εξομαλυνθεί η κατάσταση.

Η κυβέρνηση Μπένετ, πάντως, αποδίδει το κύμα τρομοκρατικών επιθέσεων που εκδηλώθηκε τις τελευταίες εβδομάδες σε μεμονωμένους δράστες και εκτιμά πως δεν αποτελεί σημάδι έναρξης μαζικής εξέγερσης.

HAARETZ, AL-MONITOR

Παλαιστίνιες στη Βηθλέεμ μπροστά από γκράφιτι που απεικονίζει την παλιά πόλη της Ιερουσαλήμ και το τέμενος Αλ Ακσά, ζωγραφισμένο στο τείχος που χωρίζει τη Δυτική Όχθη από το Ισραήλ.

Το δημοσίευμα για τις αμυντικές περικοπές αναμένεται να εντείνει τη διπλωματική διένεξη που έχει ξεσπάσει και θέλει τη γερμανική κυβέρνηση του Ολαφ Σολτς να μην κάνει αρκετά για να συνδράμει τους Ουκρανούς.

Λειψή η λίστα όπλων του Βερολίνου στο Κίεβο

ΒΕΡΟΛΙΝΟ. Το γραφείο του καγκελαρίου της Γερμανίας διέγραψε πολλά βαρέα όπλα από τη λίστα που προσφέρθηκε να αγοράσει το Βερολίνο από την αμυντική του βιομηχανία εκ μέρους της ουκρανικής κυβέρνησης, σύμφωνα με ρεπορτάζ της εφημερίδας Bild. Το δημοσίευμα αμφισβητεί περαιτέρω τον ισχυρισμό του Ολαφ Σολτς ότι η λίστα και η διαδικασία προμήθειας των όπλων είχε συμφωνηθεί με το Κίεβο.

Σε συνέντευξη Τύπου την Τρίτη το βράδυ, ο Γερμανός καγκελάριος είπε πως ζήτησε από προμηθευτές όπλων να συντάξουν έναν κατάλογο οπλικών συστημάτων που θα μπο-

Από 48 σελίδες ο κατάλογος περιορίστηκε σε 24, με τρεις από τους 15 τύπους εξοπλισμού που ζητούσε η Ουκρανία.

ρούσαν να μεταφερθούν γρήγορα και να ενισχύσουν τις αμυντικές ικανότητες της Ουκρανίας, καθώς ο γερμανικός στρατός έχει εξαντλήσει τα αποθέματά του σε όπλα.

«Η Ουκρανία έχει κάνει μια επιλογή από τον κατάλογο κι εμείς θα παράσχουμε τα απαραίτητα χρήμα-

τα για την αγορά». Σύμφωνα με το ρεπορτάζ της Bild, η προσφορά της αμυντικής βιομηχανίας περιείχε πολλά βαρέα όπλα, τα οποία χρειαζόταν το Κίεβο για να αντισταθεί στις ρωσικές επιχειρήσεις στα ανατολικά. Ανάμεσά τους θαωρακισμένα οχήματα Boxer, το σύστημα πυροβολικού Panzerhaubitze (PzH) 2000 και μαχητικά τανκς Leopard 2 που κατασκευάζονται από τη γερμανική Krauss-Maffei Wegmann με έδρα το Μόναχο.

Όταν στα τέλη Μαρτίου η σχετική λίστα παραδόθηκε στην ουκρανική κυβέρνηση είχε μειωθεί από 48 σε 24 σελίδες και περιείχε μόνο τρεις

από τους 15 τύπους όπλων που είχε ζητήσει το Κίεβο.

Αλλά δύο συμπληρωματικά αιτήματα από την ουκρανική κυβέρνηση, στις 9 και 16 Απριλίου, αγνοήθηκαν από τη γερμανική πλευρά. Το δημοσίευμα αναμένεται να εντείνει τη διπλωματική διένεξη που έχει ξεσπάσει και θέλει τη γερμανική κυβέρνηση να μην κάνει αρκετά για να συνδράμει το Κίεβο. Ο Σολτς επιμένει πως κάνει ό,τι περνάει από το χέρι του, αλλά οι Ουκρανοί διπλωμάτες κατηγορούν το Βερολίνο ότι καλωσιεργεί υπό τον φόβο μήπως προκαλέσει τον Βλαντιμίρ Πούτιν και οδηγήσει σε περαιτέρω κλιμάκωση του πολέμου.

Κάνουν πίσω μετά τη μηδενική ανοχή

Αλλάζει σταδιακά στάση το Πεκίνο λόγω της οργής των πολιτών της Σαγκάης για τα δυστοπικά μέτρα αντιμετώπισης της COVID-19

Της **ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ ΒΟΡΙΑΗ**

Τρόμο και αποτροπιασμό προκαλούν στην παγκόσμια κοινότητα οι σκηνές που εξελίσσονται τις τελευταίες εβδομάδες στη Σαγκάη, μετά την επιβολή του καθολικού απαγορευτικού. Η πόλη των 25 εκατομμυρίων κατοίκων, η πιο εύπορη και κοσμοπολιτική της Κίνας, έχει μετατραπεί σε σκηνικό δυστοπικού κινηματογραφικού θρίλερ, που ακόμη και ως προϊόν μυθοπλασίας θα εθεωρείτο ακραίο και υπερβολικό.

Ρομποτικά σκυλιά και τηλεχειριζόμενα αεροπλάνα διέτασαν νυχθημερόν τους κατοίκους «να καλιναγωγήσουν την επιθυμία τους για ελευθερία και να συμμορφωθούν με τα περιοριστικά μέτρα», καθώς ουδείς μπορούσε να κάνει βήμα από το διαμέρισμά του, εκτός και εάν επρόκειτο να υποβληθεί σε τεστ. Συχνά, οι εξώπορτες των κτιρίων σφραγίζονταν με αλυσίδες και λουκέτα. Πολίτες μεταφέρονταν «οπκωτοί» από αστυνομικούς όταν αρνούνταν να εγκαταλείψουν τα διαμερίσματά τους, τα οποία είχαν επιταχθεί για να μετατραπούν σε χώρους καραντίνας.

Στους δρόμους, κάτοικοι συγχρύνονταν με αστυνομικούς, ντυμένους με ρούχα βιολογικής προστασίας, τους «μεγάλους λευκούς» όπως τους λένε. Όταν μάλιστα κατάφερναν να τους εξωθήσουν από τα κτίρια, οργισμένος όχλος τους ξυλοκοπούσε αλύπητα με δοκάρια. Τα κινεζικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης κατακλύστηκαν από μηνύματα οργής και απελπισίας, τόσο πολλά ώστε η λογοκρισία δεν πρόφτανε να τα κατεβάσει. Στη συντριπτική πλειονότητα οι αναρτήσεις εξέφραζαν την αγωνία των κατοίκων ότι θα πεθάνουν από την πείνα, επειδή τα δέματα με είδη πρώτης ανάγκης που προμήθευαν οι Αρχές, ακόμη και όταν έφταναν στα χέρια τους, ήταν αφαιρετικά ελλιπή. Κάποιοι πολίτες δεν διέστασαν να ξεπαλτίσουν κέντρα διανομής τροφίμων.

Στη δοκιμαζόμενη Σαγκάη επέστρεψαν και οι «απόχες» για τη σύλληψη των απειθαρχων –

«**Βροχή**» οι διαμαρτυρίες για τις άθλιες συνθήκες στα κέντρα καραντίνας για τους φορείς. Στέγες που στάζουν ασταμάτητα, ελλιπής οίσηση και μεγάλες καθυστερήσεις στην παροχή ιατρικής βοήθειας. Δεν υπάρχουν λουτρά με ζεστό νερό και οι ελάχιστες τουαλέτες, για εκατοντάδες ανθρώπους κάθε ηλικίας, είναι βρώμικες.

Πολλά ερωτήματα για την ορθότητα των κινεζικών επιδημιολογικών δεδομένων: στις ΗΠΑ πεθαίνουν από κορωνοϊό 298 στους 100.000 κατοίκους, στην Κίνα μόλις ένας!

μια απεχθής ανάμνηση από τις αρχές της πανδημίας στη Γουχάν. Σοκ προκάλεσαν επίσης τα βίντεο που απαθανάτιζαν υγειονομικούς να ξυλοκοπούν μέχρι θανάτου τα αγαπημένα κατοικίδια των πολιτών που βρέθηκαν θετικοί στην COVID-19, με στοιβαγμένες στα πεζοδρόμια σακούλες σκουπιδιών να είναι γεμάτες

με τα πτώματα ζώων που θανατώθηκαν.

Αυτή είναι μια «υποτονική» περιγραφή της καθημερινής φρίκης που βίωσαν το τελευταίο διάστημα οι κάτοικοι της κινεζικής μητροπόλης. Υπεύθυνη δεν είναι η πανδημική έξαρση, αλλά η εφαρμογή της πολιτικής «μηδενικής ανοχής στην COVID-19», που στοχεύει στην ολοκληρωτική εξάλειψη των κρουσμάτων. Όπως διαπίστωσε η Δύση, με την υπερμεταδοτική «Ομικρον» αυτό είναι ανέφικτο.

Το δράμα των φορέων

Οι φορείς του ιού ζουν τον δικό τους εφιάλτη. Ασχέτως του αν εμφανίζουν συμπτώματα, κλείνονται στα κέντρα καραντίνας. Οι γονείς χωρίζονται από τα ανήλικα παιδιά τους, για άγνωστο χρονικό διάστημα. Πολλοί

διαμαρτύρονται για τις άθλιες συνθήκες στα κέντρα, τις στέγες που στάζουν ασταμάτητα, την ελλιπή σίτισή τους και τις μεγάλες καθυστερήσεις στην παροχή ιατρικής βοήθειας. Δεν υπάρχουν λουτρά με ζεστό νερό και οι ελάχιστες τουαλέτες, για εκατοντάδες ανθρώπους κάθε ηλικίας, είναι βρώμικες. Τα φώτα παραμένουν αναμμένα όλο το εικοσιτετράωρο, καθιστώντας αδύνατο τον ύπνο.

Τα υπερβολικά και βίαια μέτρα που επέβαλε το Πεκίνο στη Σαγκάη δημιούργησαν στον κόσμο έντονη ανησυχία για την ύπαρξη κάποιας νέας και άκρως επικίνδυνης μετάλλαξης. Παρότι δεν υπάρχει καμία ένδειξη πως συμβαίνει κάτι τέτοιο, η μεγάλη καχυποψία της Δύσης οφείλεται στα «παράδοξα» επιδημιολογικά στοιχεία που δημοσιοποιούν οι

κινεζικές αρχές. Είναι δυνατόν, αναρωτιούνται οι ειδικοί, μετά την ανίχνευση εκατοντάδων χιλιάδων κρουσμάτων, να έχουν καταγραφεί μόνον ελάχιστοι θάνατοι υπερηλικών; Δημοσίευμα του BBC, άλλωστε, που επικαλείται νοσοκομειακές αρχές της πόλης, αναφέρει ότι σε νοσηλευτήρια της Σαγκάης πέθαναν τις τελευταίες ημέρες δεκάδες ηλικιωμένοι χτυπημένοι από τον κορωνοϊό.

Τα κινεζικά στοιχεία, εξάλλου, συγκρούονται μετωπικά με τις διεθνείς στατιστικές. Ενδεικτικά, μελέτη που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό The Lancet διαπιστώνει ότι η θνητότητα της COVID-19 εμφανίζει διακυμάνσεις ανά χώρα. Στις ΗΠΑ είναι 298/100.000 κάτοικους. Αντιστοίχως, στη Ρωσία είναι 376, στη Γερμανία 188, στη Βρετανία 168,

Παραμύθια, φαντασία, αλλά και πολιτική ορθότητα στην Disney

Η εταιρεία και τα θέματα που διχάζουν

Του **ΜΠΡΟΥΚΑΣ ΜΠΑΡΝΣ**
THE NEW YORK TIMES

Η εταιρεία Disney ξεχώρισε από τα υπόλοιπα στούντιο του Χόλιγουντ με έναν θεμελιώδη τρόπο: οι οικογενειακές ταινίες της, οι τηλεοπτικές εκπομπές της και τα θεματικά πάρκα της απευθύνονταν –θεωρητικά– σε όλους, με κάθε πολιτική και πολιτιστική αντιπαράθεση να αποφευγόταν με ζήλο. Σε περίπτωση που τα κάστρα των παραμυθιών δεν προβάλλουν με την επιθυμητή έμφαση το νόημα, η πινακίδα στην είσοδο της Disneyland γράφει: «Εγκαταλείπετε τον κόσμο του σήμερα και εισέρχεστε στον κόσμο του χθες, του αύριο και της φαντασίας».

Πρόσφατα, όμως, η ασχήμια της καθημερινότητας παρεισέφρησε στο Μαγικό Βασίλειο. Σε κάποιες περιπτώσεις, η ίδια η Disney επέλεξε να ακολουθήσει τις σύγχρονες ιδεολογικές τάσεις. Το περασμένο καλοκαίρι, η εταιρεία αποφάσισε να αφαιρέσει κάθε αναφορά στο φύλο στις ανακοινώσεις της, όπως το «κυρίες και κύριοι, αγόρια και κορίτσια», που αντικαταστάθηκε με το «ονειροπαρμένοι κάθε ηλικίας».

Η Disney βρέθηκε, όμως, άθε-

λά της αναμενιγμένη στην υπόθεση του νέου νόμου στη Φλόριντα, ο οποίος απαγορεύει κάθε αναφορά στην ομοφυλοφιλία στις τρεις πρώτες τάξεις του Δημοτικού. Αρχικά, η εταιρεία επέλεξε να μην πάρει δημόσια θέση, προκαλώντας εξέγερση μεταξύ των προσωπικού. Η Disney άλλαξε στάση και κατήγγειλε επιθετικά τον νόμο, για να βρεθεί στο στόχαστρο των σχολιαστών του συντηρητικού δικτύου Fox News και του κυβερνήτη της πολιτείας, Ρον Ντεσάντς. Ο κυβερνήτης έστειλε μάλιστα μήνυμα στους οπαδούς του, λέγοντας ότι «η αφυπνισμένη Disney έχει χάσει κάθε δικαίωμα να σας λέει τι να κάνετε». Οι βουλευτές του τοπικού Κοινοβουλίου απείλησαν να άρουν νομοσχέδιο της δεκαετίας του 1970, το οποίο επιτρέπει στην Disney να λειτουργεί ως δημοτική αρχή. Στην προσπάθειά της να μη θίξει κανέναν, η εταιρεία του Ουόλτ Ντίσνεϊ πέτυχε να ενοχλήσει τους πάντες.

«Η αποστολή της μάρκας Disney υπήρξε πάντα ξεκάθαρη: Μην κάνετε κάτι που θα ταραξεί ή θα προκαλέσει τη σύγχυση του οικογενειακού κοινού. Ψυχαγωγία για όλους, τίποτε αμφιλεγόμενο, ας αφήσουμε το μαγικό ραβδί να μας μεταμορφώσει.

«**Η Χιονάτη και οι επτά νάνοι**» (1937) είναι η πρώτη ταινία κινουμένων σχεδίων μεγάλου μήκους της Disney και βασίζεται στο γνωστό παραμύθι. Με τους αγαπημένους ήρωες της εταιρείας έχουν μεγαλώσει εκατομμύρια παιδιά.

Το περασμένο καλοκαίρι αποφάσισε να αφαιρέσει κάθε αναφορά στο φύλο στις ανακοινώσεις της, όπως το «κυρίες και κύριοι, αγόρια και κορίτσια».

Η πόλωση, όμως, είναι τέτοια στην κοινωνία, που ακόμη και η Disney αδυνατεί να μας ενώσει», λέει ο καθηγητής ΜΜΕ του Πανεπιστημίου της Νότιας Καλιφόρνιας, Μάρτιν Κάπλαν. Η επίμονη αποφυγή θεμάτων που διχάζουν, ωστόσο, αντικατοπτρίζει συγκεκριμένη θεώρηση του κόσμου. Ο ιδρυτής της εταιρείας ήταν άλλωστε γνωστός για τις συντηρητικές και αντισυνδικα-

λιστικές θέσεις του. Ο πατριωτισμός είναι αναπόσπαστο συστατικό των πάρκων της Disney.

Τα τελευταία χρόνια υπό τη διοίκηση του πρώην CEO, Ντέιβιντ Αϊγκερ, η Disney επέλεξε να προωθήσει τη φυλετική ποικιλία στην επιλογή των ηθοποιών και των σεναρίων. Όπως είχε πει ο ίδιος ο Αϊγκερ σε συνέδιο μετόχων το 2017, αναφερόμενος στην κοινωνική αποδοχή και ισότητα: «Πρέπει να αξιοποιήσουμε τις αξίες μας, τις οποίες θεωρούμε σημαντικές για την κοινωνία μας και να αλλάξουμε τη συμπεριφορά των πολιτών, πείθοντάς τους να είναι πιο ανεκτικοί απέναντι σε άλλους πολιτισμούς, φυλές και κάθε άλλη ανθρώπινη ιδιαιτερότητα». Η εταιρεία περίμενε μέχρι το 2009 για να εισαγάγει μαύρη ηριγκίπισσα στις ιστορίες της.

Ο Αϊγκερ είναι αυτός που πίεσε για τη δημιουργία της διεθνούς εισπρακτικής κινηματογραφικής επιτυχίας «Μαύρος Πάνθηρας», με καστ σχεδόν αποκλειστικά μαύρων ηθοποιών και σενάριο αφροαμερικανικής έμπνευσης. Κατά τη διάρκεια της θητείας του Αϊγκερ, η Disney εκσυγχρόνισε τη σειρά «Πόλεμος των Αστρων», φέρνοντας γυναικείου χαρακτήρες στην πρώτη γραμμή του σεναρίου. Πολλές ταινίες κινουμένων σχεδίων («Μοάνα», «Κόκο», «Ραία και ο τελευταίος δράκος», «Ενκάντο») εμφανίζουν ποικιλία φυλών και εθνοτήτων στα σενάρια τους. Παρότι οι επιτυχίες ακολούθησαν η μία την άλλη, μερίδα του κοινού της Disney αντέδρασε, καταδικάζοντας ορισμένες ταινίες με την απουσία τους από τις κινηματογραφικές αίθουσες.

Προειδοποίηση

Η ταινία «Eternals», κόστους 200 εκατ. δολαρίων, δέχθηκε καταγισμό επικρίσεων για το φιλή μεταξύ του ομοφυλόφιλου υπερήρωα πρωταγωνιστή με τον σύζυγό του. Τα γνωστά «τρολ» του Διαδικτύου πλημμύρισαν την ιστοσελίδα IMDb με αρνητικές ομοφοβικές κριτικές. Καθώς η Disney ετοιμαζόταν να εγκαταστήσει υπηρεσία streaming το 2019, προχώρησε σε εξοντωτική μελέτη της ταινιοθήκης της, για να προσθέσει την παρακάτω προειδοποίηση σε πολλές από αυτές: «Το έργο περιέχει αρνητικές απεικονίσεις ή κακομεταχείριση ανθρώπων ή πολιτισμών. Τα στερεότυπα αυτά ήταν εσφαλμένα τότε και παραμένουν εσφαλμένα και σήμερα». Η προειδοποίηση τοποθετήθηκε σε επεισόδια της σειράς Muppet Show της δεκαετίας του 1970 και σε εκδοχή του 1941 της ταινίας «Ντάμπο, το ελεφαντάκι». Η έρευνα διαπίστωσε ότι και άλλοι χαρακτήρες δημοφώνων κινουμένων σχεδίων θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν προβληματικοί. Η Ούρσουλα, «κακιά» του κινουμένου σχεδίου «Η Μικρή Γοργόνα», θεωρείται ότι μιμείται τον τρόπο ομιλίας ομοφυλόφιλων ανδρών, ενώ το σχεδόν μοβ χρώμα του δέρματός της μπορεί να χαρακτηριστεί έμμεση αναφορά στο δέρμα των Αφροαμερικανών.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ 23 - ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΣΧΑ 24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

Stoiximan

Stoiximan

Η πλειοψηφία «βλέπει» Απόλλων

Έντεκα προπονητές απαντούν στο ερώτημα: Ποια ομάδα θα κατακτήσει το πρωτάθλημα;

Τον **ΠΑΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Στον αγωνιστικό χώρο των ποδοσφαιρικών γηπέδων σε κάθε έναρξη των αγώνων τίθενται πάντα έντεκα ποδοσφαιριστές απέναντι σε άλλους έντεκα. Στην Κυριακάτικη «Καθημερινή» κλήθηκαν έντεκα προπονητές για να απαντήσουν στο επίκαιρο ερώτημα για το ποια ομάδα θα πάρει τον τίτλο.

Η ήττα του Απόλλωνα από την Πάφο σε συνδυασμό με τη νίκη του ΑΠΟΕΛ σε βάρος του Άρν, έχει δημιουργήσει νέα δεδομένα στο πρωτάθλημα. Τέσσερις αγωνιστικές πριν από το τέλος των πλέι οφ η ομάδα της Λεμε-

Τέσσερις αγωνιστικές πριν από το τέλος η ομάδα της Λεμεσού προηγείται ένα βαθμό του ΑΠΟΕΛ που, όμως, σε περίπτωση δύο μήνες κάλυψε διαφορά δέκα βαθμών.

σού διατηρεί το βαθμολογικό προβάδισμα, αφού προηγείται ένα βαθμό του ΑΠΟΕΛ που, όμως, έχει καταφέρει να γυρίσει την ψυχολογία υπέρ του. Σε περίπτωση δύο μήνες κάλυψε διαφορά δέκα βαθμών.

Οι πλείστοι προπονητές ακόμη εκτιμούν πως ο Απόλλωνας έχει το πάνω «χέρι» για τον τίτλο, υπάρχουν όμως και αυτοί που πιστεύουν πως ο ΑΠΟΕΛ θα αξιοποιήσει το ψυχολογικό προβάδισμά του.

Το ερώτημα που τέθηκε προς όλους τους προπονητές είναι: Ποια ομάδα θα κατακτήσει το πρωτάθλημα;

Νικόλας Μαρτίδης: «Θα επιμείνω στον Απόλλωνα. Έχει δύο μήνες που το λέω, λόγω και της στατιστικής. Καθ' όλη τη διάρκεια του πρωταθλήματος καμία ομάδα δεν έκανε 3η συνεχόμενη νίκη σε ντέρμπι και πόσο δυσκολότερο είναι αυτό στα πλέι οφ. Η μπάλα είναι στα πόδια του Απόλλωνα, εξαρτάται από τον ίδιο. Χρειάζεται τρεις νίκες, ή μία, όμως, πρέπει να είναι κόντρα στον ΑΠΟΕΛ για να δικαιούται άλλη μία ήττα. Επίσης η διακοπή θα του κάνει καλό, παρ' όλο που έχασε το τελευταίο παιχνίδι».

Κώστας Σακκάς: «Ο Απόλλωνας έχει ελαφρύ προβάδισμα. Ακόμη είναι πρώτος με ένα βαθμό διαφορά και ακολουθεί ο ΑΠΟΕΛ. Άλλη ομάδα δεν βλέπω. Θα είναι απίθανο με βάση τα σημερινά δεδομένα να μπει σφάνα κάποια τρίτη. Με ποσοστά θα έδινα 55% στον Απόλλωνα, διότι έχει τρία παιχνίδια στην έδρα του και 45% στον ΑΠΟΕΛ.

Λιάσος Λούκα: «ΑΠΟΕΛ και Απόλλωνας κρατούν την τύχη στα χέρια τους νοούμενου ότι θα κερδίσουν τα παιχνίδια τους. Ωστόσο, πιστεύω πως ο Απόλλωνας θα πάρει τον τίτλο. Οι υπόλοιπες ομάδες τον κυνηγούν εδώ και καιρό και νομίζω, δεν μπορεί να πάει πιο κάτω. Οι υπόλοιπες ομάδες έχουν το άγχος και την πίεση εδώ και καιρό και ούτε πιστεύω επίσης, πως θα συνεχίσουν μόνο ανοδικά».

Νίκος Παναγιώτου: «Πρώτο φαβορί παραμένει ο Απόλλωνας. Έχει κάνει

Οι πλείστοι προπονητές εκτιμούν πως ο Απόλλωνας έχει ακόμη το πάνω «χέρι» για τον τίτλο, υπάρχουν όμως και αυτοί που πιστεύουν πως ο ΑΠΟΕΛ θα αξιοποιήσει το ψυχολογικό προβάδισμά του.

Το πρόγραμμα των δύο διεκδικητών

ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ	ΑΠΟΛΛΩΝΑΣ	ΑΠΟΕΛ
29η	Ανόρθωση (εκτός)	ΑΕΚ (ΓΣΠ)
30η	ΑΠΟΕΛ (Τσίρειο)	Απόλλων (εκτός)
31η	Άρης (Τσίρειο)	Ανόρθωση (ΓΣΠ)
32η	ΑΕΚ (Τσίρειο)	Πάφος (εκτός)

ποδοσφαιρική «κοιλιά» διάρκειας δύο μηνών, όμως από την στιγμή που είναι πρώτος έχει ακόμη δύο ευκαιρίες. Φαίνεται ο ΑΠΟΕΛ να επιστρέφει με δυναμική αγωνιστική και έξω αγωνιστικά, διότι παίζουν ρόλο οι οργανωμένοι του. Στοιχείο που στα τελευταία δύο παιχνίδια είχαν μεγάλη συμβολή. Όμως ο ΑΠΟΕΛ δεν έχει περιθώρια λάθους. Επίσης και η ΑΕΚ έστω και με λιγότερες πιθανότητες μπορεί για τον τίτλο».

Σάββας Δαμιανού: «Ο Απόλλωνας θα κατακτήσει τον τίτλο. Αν και δεν βρίσκεται σε καλό φεγγάρι, θεωρώ ότι θα πάρει τους βαθμούς στην έδρα του και απέναντι στο ΑΠΟΕΛ έχει τον πρώτο λόγο. Τα ματς στην έδρα του, τού δίνουν τεράστια δυναμική. Μπορεί να παίζει στο «Αντώνης Παπαδόπουλος» με την Ανόρθωση, αλλά δε θα ξαναφύγει από το Τσίρειο. Επίσης και το ΑΠΟΕΛ έχει δύσκολο πρόγραμμα. Δεν πιστεύω ότι θα πετύχει το απόλυτο συγκομιδής βαθμών».

Μιχάλης Σεργίου: «Πιστεύω ο Απόλλωνας θα πάρει τον τίτλο. Το προηγούμενο διάστημα είχε παρατεταμένη «κοιλιά», ως που θα πάει έτσι; Του ΑΠΟΕΛ του βγήκαν μερικά τα αποτελέσματα. Ο Απόλλωνας έχει καλό ρόστερ και καλό προπονητή και θέλει μια νίκη να απελευθερωθούν

τα πόδια του. Φέτος, ήταν η πιο σταθερή ομάδα και αυτό δεν μπορώ να του το αφαιρέσω. Είναι φαβορί επειδή είναι η πιο πλήρης ομάδα και πιστεύω τώρα θα φανεί και το βάθος που έχει. Ο ΑΠΟΕΛ δεν πλήρωσε τα λάθη του ενώ ο Απόλλωνας πλήρωσε τα δικά του. Αυτό δεν μπορεί να διαιωνίζεται».

Νίκος Ανδρονίκου: «Για μένα είχε σημαντικό προβάδισμα ο Απόλλωνας αλλά το έχασε. Το είχα πει πολλές φορές στο παρελθόν πως είχε τον πρώτο λόγο, όμως αυτή τη στιγμή οι πιθανότητες είναι μοιρασμένες. Μία εκ των δύο των δύο (Απόλλων-ΑΠΟΕΛ) θα πάρει τον τίτλο. Το μεταξύ τους παιχνίδι θα κρίνει αρκετά. Έως όπως διαμορφώνονται τα δεδομένα να πάμε μέχρι και την τελευταία αγωνιστική για να ξεκαθαρίσει ο πρωταθλητής».

Χρύσης Μιχαήλ: «Σήμερα είναι ο ΑΠΟΕΛ λόγω ψυχολογίας, κάλυψε μια μεγάλη βαθμολογική διαφορά και έχει το «momentum» υπέρ του. Πρόκειται για ένα πρωτάθλημα με συνεχόμενες αλλαγές και μπορεί να δούμε κάτι διαφορετικό φέτος. Είναι το πιο απρόβλεπτο. Βλέπουμε φαβορί με 9-10 βαθμούς μπροστά να μειώνεται η διαφορά τους στον ένα. Μπορεί πάλι, στη διάρκεια των επόμενων τεσσάρων αγωνιστικών, να διαφοροποιηθούν οι σημερινές προβλέψεις».

Τάσος Κυριάκου: «Θεωρώ όποιος κάνει πρόβλεψη θα πέσει έξω. Ακόμη και η ΑΕΚ έχει πιθανότητες. Έχουμε σταυρόλεξο για δυνατούς λύτες. Όπως είναι σήμερα τα πράγματα είναι δύσκολο να προβλέψει κάποιος τον πρωταθλητή. Μπορεί να έχει δυναμική ο ΑΠΟΕΛ αλλά τα πράγματα αλλάζουν από εβδομάδα σε εβδομάδα. Αυτό φανέρωσε το φετινό πρωτάθλημα. Ο Απόλλωνας ήταν σίγουρος πρωταθλητής αλλά τώρα άλλαξαν τα δεδομένα».

Σοφούλης Στυλιανού: «Ο ΑΠΟΕΛ έχει καλύτερη δυναμική αυτή την περίοδο, όμως, το βαθμολογικό προβάδισμα είναι στον Απόλλωνα. Είναι ένα βαθμό μπροστά, από την άλλη είναι οκτώ ματς χωρίς νίκη. Η ΑΕΚ μετά τη νίκη της επί της Ανόρθωσης θα είναι δύσκολος αντιπάλος διότι είναι στη διεκδίκηση του ευρωπαϊκού εισιτηρίου και θα αντιμετωπίσει και τους δύο. Η Ανόρθωση είχε καλές αποδόσεις για να δικαιολογήσει την πορεία της αλλά επειδή έχασε πόντους στα τελευταία λεπτά λόγω κακής διαχείρισης αυτό δεν είναι χαρακτηριστικό πρωταθλητίας. Στα πλέι οφ αποδεικνύεται ότι έχουμε ανταγωνιστικό πρωτάθλημα που διατηρεί αμείωτο το ενδιαφέρον μέχρι το τέλος».

Σταύρος Παπαδόπουλος: «Όπως διαμορφώθηκαν τα πράγματα δίνω τον πρώτο λόγο στον ΑΠΟΕΛ. Έχει δυναμική που του προσθέτει και ψυχολογία. Από τη στιγμή που ήταν πίσω στα βαθμολογία και έφτασε τη διαφορά στον ένα βαθμό, δύσκολα θα αφήσει την ευκαιρία. Είναι μεγάλη ομάδα και πιστεύει ότι μπορεί να πάρει τον τίτλο. Μας έχει συνθίσει να ξεπερνά δύσκολες καταστάσεις».

βάθος της σκέψης του μέσου Κύπριου – και όχι μόνο - φιλαθλου.

Δεν βαρέθηκε ο Τιμούρ; Μα καλά ο Κετσπάγια δεν βαρέθηκε να λέει κάθε φορά που η ομάδα του δεν παίρνει θετικό αποτέλεσμα, τα ίδια και τα ίδια; Και το χειρότερο είναι ότι μειώνει συνεχώς τους παίκτες, που ο ίδιος διάλεξε. Το χειρότερο είναι ότι έχει φτάσει σε ένα σημείο που ελάχιστοι τον λαμβάνουν υπόψη.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ανάσταση... με ξένους διαιτητές

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Ανάσταση, ευτυχία... όπως θες πες το, η έλευση των ξένων διαιτητών στο πρωτάθλημα μας μοιάζει με νίκη του παγνιδιού και της χαράς έναντι στη μιζέρια. Εδώ και εβδομάδες ευγνωμονούμε τη χάρη τους, παρακολουθώντας τους ξένους διαιτητές να κουμαντάρουν τα παιχνίδια, στο πιο καθοριστικό σημείο της φετινής κούρσας. Δεν είναι τυχαίο ότι η στήλη έχει τελευταίως ασχοληθεί εκτεταμένα με την παρουσία των ξένων, η ποιότητα και η κατάρτιση των οποίων μακράν απέχουν απ' ότι των δικών μας. Επί τούτου, είχαμε κάνει αναφορά για την τεχνική αρτιότητα που διαθέτουν, την εντελώς διαφορετική νοοτροπία και γενικώς την προσέγγισή τους, δείχνοντας τον απόλυτο σεβασμό προς το άθλημα. Χαρακτηριστικά τα οποία διακρίναμε ευθύς εξ αρχής, από τα πρώτα κιόλας ματς που διατέτυσαν. Με την πάροδο όμως των παιχνιδιών αυτό που τελικώς διαπιστώνεται και είναι μακράν το πιο σημαντικό, είναι ότι εν τη παρουσία των ξένων, διαφυλάσσεται η πεμπτουσία, ή αν θες ο πυρήνας του αθλήματος που δεν είναι άλλο από το «απρόβλεπτο». Ακριβώς δηλαδή το στοιχείο που κατέστησε το ποδόσφαιρο ως το πιο δημοφιλές άθλημα στην ιστορία των ανθρωπότητας. Τόσο απλό και συνάμα το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό που ελκύει δισεκατομμύρια κόσμο να το παρακολουθεί.

Η «δημοκρατικότητα» λοιπόν που παρέχει το άθλημα, όπου ο καθένας μπορεί μέσω ενός παιχνιδιού να επικρατήσει έναντι του αντιπάλου, ανεξαρτήτως των μειονεκτημάτων που διαθέτει, διαφυλάσσεται ως «κόρη οφθαλμού» από τους ξένους διαιτητές, παρέχοντας στιγμές ευτυχίας σ' όλους μας εδώ στο νησί. Είναι τέτοιες οι κοσμογονικές αλλαγές που βιώνουμε όσοι αγαπάμε το άθλημα εδώ στο νησί, που λειτουργίες που παγάζουν μέσα από την τοξικότητα του αθλήματος έχουν αφαιρεθεί πλήρως με την έλευση της νέας πραγματικότητας. Εκπρόσωποι τύπου, ανακοινώσης, προπαγάνδα διαιτητολαγνεία, καυγάδες, ανάλυση αμφισβητούμενων φάσεων, «καθηγντές διαιτησίας» και όλα τα συναφή εξασφινίστηκαν ως δια μαγείας, για χάρη της υγείας μας.

Να μην τα πολυλέμε, τέτοιες που είναι οι μέρες οι ξένοι διαιτητές για τους εγκώριους πιστούς του ποδοσφαίρου μοιάζουν να είναι το άγιο φως, αφού επιτέλους παρακολουθούμε λυτρωτικά το παιχνίδι που αγαπάμε. Καλή Ανάσταση!

Πρωτάθλημα... γρίφος

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ**

ομάδων που διεκδικούν τις διακρίσεις της φετινής περιόδου.

Καμία λοιπόν από τις ομάδες του πρώτου ομίλου δεν έχει πείσει, στη συνολική εικόνα του φετινού πρωταθλήματος, πως είτε υπερτερει ξεκάθαρα σε αγωνιστική ποιότητα, είτε απλά έχει τον τρόπο να εξασφαλίζει το ζητούμενο αποτέλεσμα, σε συχνότητα ικανή να της εξασφαλίσει σημαντικό πλεονέκτημα.

Σημαντικό προβάδισμα είχε αλλά το απώλεσε ο Απόλλωνας, δεν έχει χάσει, ωστόσο, τον τίτλο. Κανείς δεν μπορεί να υποστηρίξει πως η παρατεταμένη περίοδος χωρίς νίκη θα συνεκισθεί για την ομάδα του κυρίου Τσόρνικερ, απλά και μόνο επειδή οι εφτά βαθμοί του προβαδίσματος έγιναν ένας. Σημαντικό μειονέκτημα είχε η ομάδα του ΑΠΟΕΛ, το εξάλειψε όμως, σχεδόν στο απόλυτο, πληνσιάζοντας στον ένα βαθμό. Δεν έχει κερδίσει όμως τον τίτλο, διατηρεί πολύ καλές πιθανότητες να επιστρέψει στην κορυφή του κυπριακού ποδοσφαίρου, αλλά δεδομένο δεν μπορεί να θεωρείται κάτι τέτοιο, απλά και μόνο γιατί έχει δημιουργήσει μια μεγάλη δυναμική από τις εμφανίσεις και το συνδυασμό των τελευταίων αποτελεσμάτων. Και έχει πολλές φορές αποδειχθεί, κατά τη διάρκεια του φετινού πρωταθλήματος, πως ο χαρακτηρισμός ή ο τίτλος του φαβορί, εύκολα εναλλάσσονται, σε διάστημα μιας μόνο αγωνιστικής! Πολύ περισσότερο τώρα, που τέσσερις μόλις στροφές πριν το τέλος, οι... αποστάσεις είναι πολύ μικρές ανάμεσα σε φαβορί, αουτσάιντερ, χαμένους, κερδισμένους και πρωταθλητή με μαθηματικές πράξεις...

Στα μαθηματικά, δεν αποκλείονται από τη διεκδίκηση του τίτλου και άλλες τρεις ομάδες. Άλλο μαθηματικά όμως και άλλο πιθανότητες να προκύψουν απώλειες βαθμών και των δύο ομάδων που προπορεύονται, σε βαθμό που να προλαβαίνει μία εκ των τριών που ακολουθούν και με περιθώριο τέσσερις μόνο αγωνιστικές.

Δύσκολο μεν, όχι όμως ακατόρθωτο. Γι' αυτό ως κρατήσουμε μια... πισινή ως προς τις εκτιμήσεις και προβλέψεις, γιατί πολλά μπορούν να γίνουν, να αλλάξουν και να ξανά αλλάξουν, μέχρι τις 22 Μαΐου...

Τιμωρίες - αντιδραση

Αντιδράσεις και διαμαρτυρίες ακούσαμε πολλές φορές από ομάδες σε σχέση με τιμωρίες ποδοσφαιριστών. Αυτό που λείπει αλλά επιβάλλεται, είναι η παραδειγματική τιμωρία παικτών από τις ίδιες τις διοικήσεις των ομάδων. Όταν ξένοι κυρίως ποδοσφαιριστές, επαγγελματίες κατά τ' άλλα με τη συμπεριφορά τους, εκθέτουν την ομάδα τους. Στις πλείστες τέτοιες περιπτώσεις, οι διοικήσεις των ομάδων αντί να... τραβήξουν το αυτί, καλύπτουν ή και ανα-

δεικνύουν σε «ήρωες» τους ποδοσφαιριστές αυτούς!

Τσόρνικερ

Το αν φταίει κυρίως ο Αλεξάντερ Τσόρνικερ για το ότι ο Απόλλωνας έχει πάρει στραβή πορεία δεν είμαι σίγουρος. Το ότι έχει και αυτός ευθύνη είναι κάτι αντικειμενικό, πόσπου ένεκα. Όμως εκείνο που κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει είναι το ότι ο άνθρωπος από την πρώτη μέρα που

ήλθε τέθηκε υπό έντονη πίεση λόγω της περιρρέουσας ατμόσφαιρας που δημιουργήθηκε και προέρχεται από το γεγονός ότι η ομάδα δεν πήρε πρωτάθλημα τα τελευταία χρόνια. Λίγο καιρό μετά που ήλθε έγινε άσχετος αφού η ομάδα αποκλείστηκε στην Ευρώπη. Σταδιακά και με την άνοδο του Απόλλωνα έγινε πολύ καλός προπονητής. Τώρα που η ομάδα είναι κινδυνεύει να χάσει το πρωτάθλημα είναι πάλι άσχετος. Τι θα είναι στο τέλος της χρονιάς; Αυτό εξαρτάται από το τελικό αποτέλεσμα. Αυτό είναι το...

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	 ΓΕΡΜΑΝΙΑ Δρόμος χωρίς επιστροφή η κατάργηση των πυρηνικών Σελ. 10	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. 0,72%								
		2,07%	0,14%	1,36%	1,19%	0,14%	-0,75%	0,23%	

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ

Η επιστροφή στο γραφείο σκοντάφτει στην ακρίβεια

Η **τηλεργασία** άρχισε ως μέτρο ασφάλειας και τώρα εξελίσσεται σε μέτρο μείωσης του κόστους. Ορισμένες επιχειρήσεις άρχισαν να προσφέρουν στο προσωπικό τους προπληρωμένες κάρτες βενζίνης, κουπόνια για τα μέσα μεταφοράς ή δυνατότητα κοινής μετακίνησης με το ίδιο μέσο. **Σελ. 11**

ΕΛΛΑΔΑ

Μεγαλύτερα περιθώρια για παραιτέρω στήριξη

Το **καμπιλότερο** έλλειμμα για το 2021 κατά 3 δισ. ευρώ σε συνδυασμό με τα υψηλότερα έσοδα έναντι του στόχου το α΄ τρίμηνο του έτους διευρύνουν τα περιθώρια της ελληνικής κυβέρνησης για περαιτέρω στήριξη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων έναντι της ακρίβης ενέργειας. **Σελ. 8**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Περισσότερα λεφτά για λιγότερα τετραγωνικά

Κατοικίες από 40 τ.μ. στο Κολωνάκι και μέχρι 187 τ.μ. στον Αγ. Ιωάννη Ρέντη μπορεί να αποκτήσει κάποιος με 150.000 ευρώ στη σημερινή αγορά κατοικίας στο λεκανοπέδιο Αττικής. Τα ακίνητα που θα μπορεί να αποκτήσει κάποιος με τα χρήματα αυτά θα γίνονται όλο και πιο μικρά. **Σελ.12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,23%	0,10%
Γερμανία	0,85%	0,17%
Γαλλία	1,39%	0,14%
Ιταλία	2,51%	0,18%
Ισπανία	1,80%	0,14%
Ιρλανδία	1,51%	0,16%
Ελλάδα	2,86%	0,07%
Ην. Βασίλειο	1,91%	0,19%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Θα καθούν πλοία αν επεκταθεί το εμπάργκο

Β. Δημητριάδης: Διαχειρίσιμη η κατάσταση στο παρόν στάδιο -Το «κτηματολόγιο» θαλάσσης και τα ναύλα

Εάν οι κυρώσεις διευρυνθούν και καλύψουν όλα τα πλοία ρωσικών συμφερόντων, πέραν της ρωσικής σημαίας, τότε αναμένεται να έχουμε απώλειες από το κυπριακό νηολόγιο, που να ανέρχονται μέχρι 10% του εμπορικού στόλου, δη-

λώνει ο υφυπ. Ναυτιλίας Βασίλης Δημητριάδης. Αυτό μεταφράζεται σε 120-150 πλοία. Τονίζει, ωστόσο, ότι στο παρόν στάδιο δεν έχουμε τέτοιο ζήτημα και αν περιοριστούμε στις σημερινές κυρώσεις κατά της Ρωσίας, τότε η κατάστα-

ση θα είναι διαχειρίσιμη. Επισημαίνει ότι αν ένεκα των κυρώσεων χάσουμε πλοία, τότε δύσκολα θα τα ανακτήσουμε. Την ίδια ώρα οι θαλάσσιες μεταφορές επηρεάζονται από τις αυξήσεις στο κόστος των καυσίμων, αλλά και τα ναύλα

μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, με τις ανοδικές τάσεις να συνεχίζονται. Αυτή η παράμετρος, όπως εξηγεί, έχει ληφθεί υπόψη κατά την ετοιμασία του δεύτερου διαγωνιστικού εγγράφου για την θαλάσσια επιβατική σύνδεση Κύ-

πρου - Ελλάδας. Ο Υφυπουργός αναφέρεται και στο καινούργιο πρότζεκτ του Υφυπουργείου που αφορά τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, με στόχο να βάλει σε μια τάξη την θαλάσσια επικράτεια της Κύπρου. **Σελ. 4**

Απρόθυμοι να επενδύσουν στην πράσινη ενέργεια

Η Ε.Ε. έχει θέσει φιλόδοξους στόχους για τη μείωση των εκπομπών καυσαερίων και υπάρχει ισχυρή πολιτική στήριξη υπέρ των μέτρων για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Αποδεικνύεται, όμως, ιδιαίτερος δύσκολο να προσελκύσει επενδυτές σε σχέδια πέραν των έτοιμων τεχνολογιών της ηλιακής και της αιολικής ενέργειας. Από τα 106 δισ. δολάρια που επενδύθηκαν πέρυσι σε ευρωπαϊκές νεοφυείς, μόλις το 4% τοποθετήθηκε σε ενεργειακά σχέδια. **Σελ. 9**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Γεωπολιτικές εξελίξεις και πράσινη μετάβαση

Όπως επισημάναμε σε προηγούμενα άρθρα, η «Πράσινη Συμφωνία» (Green Deal) και η μετάβαση προς μια φιλική προς το περιβάλλον οικονομία αποτελούν ύψιστη προτεραιότητα στην ΕΕ και σε διεθνές επίπεδο. Η δυναμική αυτή δημιουργεί νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες, ιδιαίτερα σε χώρες με συνεχή ηλιοφάνεια, όπως η Κύπρος. Οι τεχνολογικές εξελίξεις είναι ευνοϊκές. Οδηγούν σε ενίσχυση της παραγωγικής προοπτικής και, παράλληλα, στην κατακόρυφη μείωση τιμών ενέργειας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ). Όσον αφορά τις τιμές, η παραγωγή ΑΠΕ αποτελεί κερδοφόρα δραστηριότητα και συγκρίνεται ευνοϊκά με την παραγωγή συμβατικών μορφών ενέργειας.

Παρόλα αυτά, το ποσοστό διείσδυσης των ΑΠΕ παραμένει σε χαμηλό επίπεδο, γύρω στο 15%. Οι βασικοί ανασταλτικοί παράγοντες είναι ο χρόνος που απαιτείται για μαζική παραγωγή αλλά και το θέμα αποθήκευσής τους. Ο στόχος, που τέθηκε σε παγκόσμιο επίπεδο, για επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050, φαίνεται φιλόδοξος, ενώ πολλοί αναλυτές το θεωρούν ανέφικτο. Πρόσφατες επιστημονικές μελέτες επιβεβαιώνουν ότι οι εκπομπές ρύπων εξακολουθούν να αυξάνονται. Χωρίς ριζοσπαστική αλλαγή πολιτικών, οι κλιματικοί στόχοι δε φαίνεται να επιτυγχάνονται, με δυσμενείς επιπτώσεις ακόμη και για την επιβίωση της ανθρωπότητας. Τα προβλήματα παραγωγής και μεταφοράς λόγω της πανδημίας, τροφοδότησαν την αύξηση των τιμών ενέργειας, καταδει-

κνύοντας ότι η μετάβαση προς την πράσινη οικονομία επιπεριέχει προκλήσεις. Η σύρραξη στην Ουκρανία καθιστά το εγχείρημα ακόμη πιο δύσκολο, λόγω και της απόφασής της ΕΕ να απεξαρτηθεί, σε σύντομο χρονικό διάστημα, από εισαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου από τη Ρωσία.

Μελέτες δείχνουν ότι αυτό είναι εφικτό μόνο με ουσιαστική πρόοδο στην εξοικονόμηση ενέργειας που, αναπόφευκτα, συνεχίζεται περαιτέρω αυξήσεις στις τιμές ενεργειακών προϊόντων, καθώς και αύξηση των εισαγωγών συμβατικών μορφών ενέργειας από τρίτες χώρες. Οι αυξημένες τιμές και οι περιορισμοί στην παραγωγή αναμένεται να οδηγήσουν σε συγκράτηση της οικονομικής δραστηριότητας, ιδιαίτερα στην ΕΕ,

σε μια ιδιαίτερα δύσκολη συγκυρία, με δυσμενή επακόλουθα για την κοινωνική συνοχή. Τα διλήμματα είναι δύσκολα. Βραχυχρόνια, η μερική στροφή προς συμβατικές μορφές ενέργειας φαίνεται αναπόφευκτη. Επιπλέον, προκρίνεται η υιοθέτηση στοχευμένων αντισταθμιστικών μέτρων για άμβλυνση των κοινωνικών επιπτώσεων.

Για την Κύπρο, τα πιο πάνω συνεπάγονται ριζική αλλαγή πλεύσης. Τα φιλόδοξα έργα για αναβάθμιση του ηλεκτρικού δικτύου με στόχο να καταστεί εφικτή η περαιτέρω διείσδυση των ΑΠΕ πρέπει να μετουσιωθούν σε πράξη. Τα σχέδια προώθησης των ΑΠΕ πρέπει να καταστούν λιγότερο γραφειοκρατικά και να καλύψουν επιπλέον στρώματα και επιχειρήσεις. Το δημόσιο πρέπει να θέσει ως στόχο μηδενικές εκπομπές σε

ταχύ χρονικό πλαίσιο. Για νέα κτήρια, πρέπει να υιοθετηθούν υποχρεωτικά αυστηρά οικολογικά πρότυπα ενώ η ανέγερση μεμονωμένων κατοικιών ενδείκνυται να περιοριστεί. Αντί νέων κατασκευών, συνιστάται να ενθαρρυνθεί η αξιοποίηση του μεγάλου αριθμού άδειων κτηρίων. Αντί της αδιέξοδης συνεχούς επέκτασης του οδικού δικτύου, μπορούν να αναβαθμιστούν οι δημόσιες συγκοινωνίες. Τέλος, θα πρέπει να επανεξεταστεί η πολιτική προτεραιότητα προς όφελος του φυσικού αερίου.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυνών σύμβουλος της PricewaterhouseCoopers Investment Services.

prwc

Junior Achievement®

Στηρίζουμε το πρόγραμμα “Μαθητική Επιχείρηση”

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των **ΠΟΛ ΛΙΝΕΡΤ** και **ΝΙΚ ΚΑΡΕΪ** / REUTERS

Μεγάλη αύξηση στις πωλήσεις ηλεκτρικών αυτοκινήτων

Οι **επίδοξοι** οδηγοί ηλεκτρικών οχημάτων συνωστίζονται για να αγοράσουν ένα από αυτά ακόμη και αν φέτος οι τιμές τους αυξάνονται, διαφεύδοντας το σενάριο των τελευταίων 15 χρόνων πως θα παρατηρηθεί μεγαλύτερη ζήτηση μόνον αφότου το κόστος της μπαταρίας υποχωρήσει κάτω από ένα όριο, το οποίο πάντα ήταν πολύ υψηλό – το σενάριο διέδιδαν οι αυτοκινητοβιομηχανίες. Φέτος, όμως, η ζήτηση για ηλεκτροκίνητα αμάξια παραμένει δυναμική, παρά το γεγονός ότι η μέση τιμή μιας στήλης ιόντων λιθίου εκτινάχθηκε στα σχεδόν 160 δολάρια η κιλοβατώρα το πρώτο τρίμηνο του 2022 από τα 105 δολάρια πέρυσι. Η ανοδική πορεία οφείλεται κυρίως στα προβλήματα του παγκόσμιου συστήματος προμηθευτικής αλυσίδας, στις κυρώσεις στα ρωσικά μεταλλεύματα και στην κερδοσκοπία των επενδυτών. Αναφορικά με ένα μικρότερο όχημα, όπως το Hongguang Mini, το πιο ευπώλητο ηλεκτρικό στην Κίνα, οι πιο ακριβές μπαταρίες αύξησαν την τιμή του σχεδόν 1.500 δολάρια, όσο το 30% της αρχικής. Επίσης, η τιμή της βενζίνης και του ντιζέλ για τα οχήματα με κινητήρες εσωτερικής καύσεως έχει διογκωθεί, αφ' ης στιγμής η Ρωσία εισέβαλε στην Ουκρανία. Οι ειδικοί παρατήρησαν ότι οι ανησυχίες για το περιβάλλον στρέφουν ακόμη περισσότερους ανθρώπους στην επιλογή της ηλεκτροκίνησης παρά τη γενικευμένη αβέβαια οικονομική κατάσταση. Οι κατασκευαστές από την Tesla έως τη SAIC-GM-Wuling, η οποία κατασκευάζει το Hongguang Mini, έχουν μετακυλίσει το υψηλότερο κόστος στις πλάτες των καταναλωτών με διψήφιες αυξήσεις στις τιμές των ηλεκτρικών αμαζιών.

Κι έπονται και άλλες. Κατά τον Αντι Παλμερ, πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου της σλοβακικής εταιρείας μπαταριών InoBat, τα περιθώρια κέρδους στον κλάδο ήδη έχουν περισταλεί, οπότε «τα υψηλότερα κόστη πρέπει να μετακυλιστούν στις αυτοκινητοβιομηχανίες». Όμιλοι όπως η Mercedes-Benz είναι πιθανόν να μετατοπίσουν τις αυξήσεις στο καταναλω-

τικό κοινό, ιδίως εάν εξακολουθήσουν την ανοδική πορεία τους οι τιμές των πρώτων υλών. «Είναι αναγκαίο να διατηρήσουμε τα περιθώρια κέρδους», παρατηρεί ο γενικός διευθυντής τεχνολογίας της γερμανικής εταιρείας, μιλώντας στο Ρόιτερς. Αλλά όσοι αγοράζουν ηλεκτρικά αυτοκίνητα δεν δείχνουν να πτοούνται.

Οι παγκόσμιες πωλήσεις ηλεκτρικών αμαζιών κατά το πρώτο τρίμηνο τρέχοντος έχουν αυξηθεί σχεδόν 120%, βάσει των υπολογισμών της EV –volumes.com. Τα κινεζικά μοντέλα Nio, Xpeng και Li Auto αποδείχθηκαν δημοφιλέστατα και τον Μάρτιο οι πωλήσεις τους σημείωσαν ρεκόρ, ενώ ρεκόρ παρατηρήθηκε και στις πωλήσεις των αμαζιών της Tesla κατά το πρώτο τρίμηνο, οι οποίες έφθασαν τις 310.000 μονάδες. «Φαίνεται πως έχουμε φθάσει σε ένα σημείο καμπής είτε συναισθηματικής είτε ψυχολογικής φύσεως για τους καταναλωτές», παρατηρεί ο Βενκάτ Σρινίβασαν, διευθυντής του Επιστημονικού Κέντρου Συνεργατικής Αποθήκευσης Ενέργειας στο Εθνικό Εργαστήριο Αργκονι στο Σικάγο. Τονίζει ότι, ανεξαρτήτως του κόστους μπαταρίας και οχήματος, ολόένα και περισσότερο άνθρωποι θα αγοράσουν ηλεκτρικό αμάξι. Αυτή η άνοδος στα κόστη της μπαταρίας είναι σταγόνα στον ωκεανό με την προοπτική των μακροπρόθεσμων τάσεων, στο πλαίσιο των οποίων οι τεχνολογικές βελτιώσεις και η αύξηση της παραγωγής ωθούν καθοδικά το κόστος για τρεις συνεχόμενες δεκαετίες. Τα δεδομένα του κλάδου της αυτοκινητοβιομηχανίας δείχνουν καθαρά ότι τα 105 δολάρια ανά κιλοβατώρα, ήτοι το κατά μέσον όρο κόστος το 2021, ήταν ελαττωμένα σχεδόν 99% από τις 7.500 δολάρια και πλέον το 1991. Τέλος, οι γνωρίζοντες τα των μπαταριών τονίζουν ότι οι τιμές μπαταριών θα διατηρηθούν σε υψηλά επίπεδα ένα χρόνο περίπου, αλλά στη συνέχεια προβλέπουν ακόμη μία μεγάλη πτώση τους, διότι οι αυτοκινητοβιομηχανίες και οι όμιλοι της εξόρυξης, της διύλισης και της κατασκευής σιπλάνων ετοιμάζουν μεγάλες επενδύσεις.

Η πανδημία της μοναξιάς στη Νέα Υόρκη

Για **δύο συναπτά** χρόνια δεν βλέπαμε τους φίλους μας όσο παλιά. Μας έλειψαν οι συνάδελφοι από τη δουλειά, ακόμη και ο καφετζής στον δρόμο προς το γραφείο. Νιώθαμε μοναξιά. Όλοι μας. Οι νευροεπιστήμονες πιστεύουν ότι αυτό που συνέβαινε στο μυαλό μας ήταν το εξής:

Ο ανθρώπινος εγκέφαλος, που έχει εξελιχθεί έτσι ώστε να αναζητάει ασφάλεια στους αριθμούς, καταγράφει τη μοναξιά ως απειλή. Τα κέντρα που ελέγχουν τον κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένης της αμυγδαλής, επιβαρύνονται και απελευθερώνουν ορμόνες άγχους. Οι παλμοί της καρδιάς επιταχύνονται, η πίεση ανεβαίνει, όπως και τα επίπεδα ζαχάρου, για να παράσχουν την απαραίτητη ενέργεια σε περίπτωση που αυτή καταστεί αναγκαία. Το σώμα παράγει τα απαραίτητα κύτταρα για να διορθώσει τη ζημιά στους ιστούς και να προλάβει τη μόλυνση, ενώ ταυτόχρονα μειώνει τον αριθμό των αντισωμάτων για την καταπολέμηση των ιών. Υποσυνειδητα οι άλλοι άνθρωποι αρχίζουν να φαντάζουν σαν δυνατόν απειλές, πηγές απόρριψης ή απάθειας – και λιγότερο σαν φίλοι ή θεραπεία για τη μοναξιά. Σε μια βίαιη μεταστροφή, ακριβώς τα μέτρα πρόληψης για την απομόνωση από τον κορωνοϊό είναι πιθανό να καθιστούν τον οργανισμό λιγότερο ανθεκτικό σε αυτόν ή λιγότερο θετικό στο εμβόλιο, επειδή είναι λιγότερα τα αντισώματα για την καταπολέμησή του.

ΤΖΟΝ ΑΛΙΑΝΤ

Υποσυνειδητα οι άλλοι άνθρωποι αρχίζουν να φαντάζουν σαν δύναμι απειλές και λιγότερο σαν φίλοι ή θεραπεία για τη μοναξιά.

Η πόλη της Νέας Υόρκης, όπου ένα εκατ. άνθρωποι ζουν μόνοι, ήταν τα τελευταία δύο χρόνια ένα πείραμα στη μοναξιά. Εννέα εκατ. κάτοικοι, παγιδευμένοι μόνο με τα κινητά τους τηλέφωνα και τη δυνατότητα κατ' οίκον διανομής, παρέμειναν αποκομμένοι από τους τόπους στους οποίους είχαν συννηθίσει να συναθροίζονται. Τώρα που οι περιορισμοί αίρονται, η Νέα Υόρκη επανέρχεται σε κάτι που μοιάζει με κανονικότητα. Ωστόσο, ο μεγάλος άγνωστος είναι οι μακροχρόνιες επιπτώσεις της παρατεταμένης απομόνωσης και της μοναξιάς που τη συνόδευσε.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Νηφαιλιότητα

Η **μεγάλη** πτώση στα επίπεδα ΜΕΧ των κυπριακών τραπεζών, εκτός από ανακούφιση στους επόπτες, έφερε και προβληματισμούς στις διοικήσεις των τραπεζών, οι οποίες βλέπουν τα έσοδά τους να μειώνονται σε σημείο που να μην μπορούν να δικαιολογήσουν το υφιστάμενο κόστος λειτουργίας. Σε αυτό το πλαίσιο, λαμβάνουν χώρα σχεδόν σε καθημερινή βάση ασκήσεις επί χάρτου για τρόπους συγκράτησης των εξόδων. Εύκολες λύσεις δεν υπάρχουν και σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, η διατάραξη των εργασιακών σχέσεων στον τραπεζικό τομέα είναι κάτι που αναμένεται με την προσδοκία πάντα, όταν έρθει εκείνη η ώρα, να επικρατήσουν νηφαιλίες αντιλήψεως.

• • • •

Τέλος εποχής

Οι **πολύ** σημαντικές τα τελευταία χρόνια αγορές ομολόγων μονοπώλησαν το ενδιαφέρον των κεντρικών τραπεζών αναγκάζοντας τις να παρεμβαίνουν συστηματικά, διατηρώντας τις τιμές σε υψηλά επίπεδα. Όμως, η ένταση και διάρκεια του πληθωρισμού δεν αφήνει πολλά περιθώρια για τους κεντρικούς τραπεζίτες, οι οποίοι αναδιπλώνονται και θέτουν σε δράση ένα σχέδιο απειμολογίας τους. Μετά την ανακοίνωση για διακοπή των προγραμμάτων αγοράς ομολόγων αναμένεται μια περίοδος αύξησης των επιτοκίων που θα σημάνει το τέλος της εποχής του φθηνού χρήματος. Αυτή θα είναι ακόμη η εξέλιξη που πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

• • • •

Μηδενικές αποδόσεις

Η **επέλαση** του πληθωρισμού προκαλεί ανησυχία στα ταμεία συντάξεων, τα οποία καλούνται να προστατεύσουν την αγοραστική δύναμη των συνταξιοδοτικών ωφελημάτων. Η αύξηση του πληθωρισμού σε επίπεδα 6% και 7% προφανώς δεν είναι εφικτό να αντισταθμιστούν μέσα από επενδυτικές αποδόσεις. Ακόμη και εκεί που προκύπτει πληθωριστική αναπροσαρμογή, είναι σημαντικά χαμηλότερη από τις τιμές που καταγράφει ο δείκτης τιμών καταναλωτή. Οι επιλογές προφανώς δεν είναι ούτε πολλές ούτε εύκολες, όμως αυτό που σίγουρα δεν αποτελεί επιλογή αυτήν την περίοδο είναι η διακράτηση των ωφελημάτων σε καταθετικούς λογαριασμούς όπου οι αποδόσεις είναι μηδενικές.

• • • •

Προτεραιότητες

Στην **ετήσια** έκθεσή της για το 2021, η ενιαία εποπτεία των χρηματοοικονομικών οργανισμών της Ευρώπης αναφέρει στους βασικούς πυλώνες επικέντρωσης του έτους την αξιολόγηση των κινδύνων, τη θωράκιση των δικαιωμάτων των καταναλωτών και την ενίσχυση του εποπτικού πλαισίου για ανάδειξη της βιωσιμότητας.

Η **ακρίβεια** επιβάλλει ένα νέο καταναλωτικό πρότυπο που αν δεν υιοθετηθεί άμεσα, οι επιπτώσεις του πληθωρισμού ίσως μας εκπλήξουν δυσάρεστα.

Η **ακρίβεια** επιβάλλει ένα νέο καταναλωτικό πρότυπο που αν δεν υιοθετηθεί άμεσα, οι επιπτώσεις του πληθωρισμού ίσως μας εκπλήξουν δυσάρεστα.

• • • •

Ηλεκτρονική επιτήρηση

Στην **υπηρεσία** τήρησης των κυρώσεων κατά της Ρωσίας τίθενται πλέον και εταιρείες FinTech, οι οποίες λόγω τεχνολογικής υπεροχής μπορούν να είναι αποτελεσματικές. Η εταιρεία

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Υπερπληθωρισμός

CYPRUS INSTITUTE OF MARKETING / THE CYPRUS BUSINESS SCHOOL

Υπερπληθωρισμός καλείται η υπερβολικά μεγάλη και συνεχής αύξηση (ενδεχομένως και εκτός ελέγχου) του γενικού επιπέδου τιμών σε μια οικονομία, η οποία συνεπάγεται την υπερβολικά αισθητή και συστηματική μείωση της αγοραστικής αξίας / αγοραστικής δύναμης του χρήματος.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

«Επιχείρηση θερμοστάτης»

Στους 25 βαθμούς Κελσίου τα κλιματιστικά στα δημόσια κτίρια της Ιταλίας

ΡΩΜΗ. Αντιμέτωπη με ένα μακρύ ζεστό καλοκαίρι βρίσκεται η Ιταλία, καθώς τα κλιματιστικά θα χαμηλώσουν ή θα κλείσουν στα δημόσια κτίρια όσο η κυβέρνηση προπαγανδίζει να απεξαρτηθεί από τις προμήθειες ρωσικού φυσικού αερίου. Τα συστήματα κλιματισμού θα ρυθμιστούν ώστε η θερμοκρασία να μην πέφτει κάτω από 25-27 βαθμούς Κελσίου κατά τους θερμότερους μήνες του χρόνου, σύμφωνα με κυβερνητική πρόταση για την εξοικονόμηση ενέργειας. Παράλληλα, τον χειμώνα τα δωμάτια δεν θα θερμαίνονται άνω των 19-21 βαθμών Κελσίου υπό τον νόμο που θα τεθεί σε εφαρμογή από τις αρχές Μαΐου έως τα τέλη του επόμενου Μαρτίου.

Νομοσχέδιο στη Βουλή

Το νομοσχέδιο συζητείται αυτή τη στιγμή στο Ιταλικό Κοινοβούλιο. Αν και οι τοπικές αρχές προσδιορίζουν σε ποιους μήνες χρησιμοποιούνται τα συστήματα κλιματισμού και θέρμανσης, δεν ορίζουν τα ακριβή όρια στη θερμοκρασία των δημοσίων κτιρίων. Η Ιταλία όμως εισάγει το 40% των αναγκών της σε φυσικό αέριο από τη Ρωσία και φιλοδοξεί τώρα να διαφοροποιήσει τις προμήθειές της εξαρτίας της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας οι αρμόδιοι υπουργοί επρόκειτο χθες να υπογράψουν συμφωνίες για την εξα-

«**Ειρήνη** ή κλιματισμός;», είχε αναρωτηθεί πριν από λίγες ημέρες ο πρωθυπουργός Μάριο Ντράγκι υπονοώντας ότι το καλοκαίρι αναμένεται θερμό. Τον Αύγουστο του 2020, κύμα καύσινα σάρωσε αρκετές πόλεις, κάνοντας κατοίκους και τουρίστες να αναζητούν σταγόνες δροσιάς.

σφάλιση φυσικού αερίου από τη Δημοκρατία του Κονγκό και την Ανγκόλα.

Τα μέτρα με την κωδική ονομασία «επιχείρηση θερμοστάτης» αφορούν τόσο σχολεία όσο και άλλα δημόσια κτίρια. Η συζήτηση στην Ιταλία άρχισε από τον ίδιο τον πρωθυπουργό Μάριο Ντράγκι, ο οποίος έθεσε ειρωνικά το επιγραμματικό δίλημμα «ειρήνη ή κλιματισμός;». «Θέλουμε ειρήνη ή θέλουμε να έχουμε αναμμένο το air condition;» αναρωτήθηκε στις αρχές του μήνα, αφότου δεσμεύτηκε ότι η Ιταλία θα συμμορφωθεί αν η Ε.Ε. αποφασίσει

να επιβάλει εμπάργκο στο ρωσικό αέριο. Δεν είναι σαφές πώς θα επιβληθεί η τήρηση των μέτρων, αλλά δεν αποκλείεται να αναλάβουν την αποστολή επιθεωρητές του υπουργείου Εργασίας, επιβάλλοντας πρόστιμα από 500 έως 3.000 ευρώ στους παραβάτες, σύμφωνα με ρεπορτάζ της εφημερίδας Il Messaggero.

Εξάιρεση τα νοσοκομεία

Το μέτρο δεν αφορά νοσοκομεία αλλά σταδιακά θα μπορούσε να επεκταθεί στα σπίτια ιδιωτών. Το μέτρο θα μπορούσε να εξοικονομήσει 2-4 δισ. κυβικά μέτρα

αερίου τον χρόνο, όπως εξήγησε ο Ρενάτο Μπρουνέτα, υπουργός Δημόσιας Διοίκησης. Το 57% του ενεργειακού κόστους ενός δημοσίου κτιρίου προέρχεται από τον έλεγχο της θερμοκρασίας. Η Αντζελα Μάσι, πολιτικός του Κινήματος των Πέντε Αστέρων, ανέφερε πως η δημόσια διοίκηση ορθώς δίνει το καλό παράδειγμα, περικυλλίζοντας τα σπατάλη ενέργειας και υπογραμμίζοντας την ανάγκη επαγρύπνησης των πολιτών για τον εξορθολογισμό της κατανάλωσης. «Είναι ένας απλός τρόπος για την περιστολή της εξάρτησης από το αέριο», είπε.

Στα 950 – 960 κλείδωσε ο κατώτατος στην Κύπρο

Αναμένονται οι επίσημες ανακοινώσεις στο αμέσως επόμενο διάστημα

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ο κύβος ερρίφθη. Ο εθνικός κατώτατος μισθός στην Κύπρο έχει κλειδώσει στα 950 – 960 ευρώ μικτά το μήνα. Πλέον, όλα τα επαγγέλματα θα έχουν αυτό το ποσό ως τον κατώτατο μισθό που θα δικαιούται να λάβει ένας εργαζόμενος. Εκτός αυτού του κατώτατου μένουν οι εργάτες γεωργίας, οι οικιακές βοηθοί και οι ναυτικοί. Ακόμα και το ποσό

Υπάρχει σαφής διαφορά μεταξύ του ονομαστικού κατώτατου μισθού και των μονάδων αγοραστικής δύναμης που μπορεί να κλείνει την μισθολογική «ψαλίδα» μεταξύ των κρατών.

των 950 – 960 ευρώ αναμένεται να αυξηθεί ελαφρώς ενδεχομένως σε ένα χρόνο από τη θέσπιση του κατώτατου. Γίνεται αντιληπτό πως το ποσό των 950 – 960 ευρώ προκύπτει ως ποσοστό του εθνικού διάμεσου μισθού που ισχύει για την Κύπρο και σε ένα χρόνο ή όποτε το επιτρέψουν οι συνθήκες θα αυ-

ξηθεί. Ο εργοδότης που δίνουν ήδη κοντά σε αυτά τα χρήματα δεν θα πρέπει να ανησυχούν ή να αντιδράσουν. Αντιδράσεις και πηγάδια υπάρχουν από εργοδότες που είτε υποδηλώνουν το προσωπικό τους, είτε υποδηλώνουν τις εργατοώρες που δουλεύει το προσωπικό τους. Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ILO), ο οργανισμός ο οποίος μαζί με το Υπουργείο Εργασίας και Υπουργείο Οικονομικών «έτρεξε» το όλο εγχείρημα, ο κατώτατος μισθός δεν λειτουργεί ανταγωνιστικά στις συμβάσεις, αντιθέτως, βοηθά στην αύξηση των χαμηλών μισθών, ενώ είναι σημαντικό κατά τους ίδιους να υπάρξει διασύνδεση με το μηχανισμό αναπροσαρμογής του ύψους του κατώτατου σε τακτά χρονικά διαστήματα. Ενισχύεται ο κοινωνικός διάλογος, δεν υπάρχουν παραδείγματα από άλλα κράτη που εφαρμόστηκε κατώτατος μισθός και λειτουργήσει αρνητικά. Πρόσθετα, σύμφωνα με το ILO, ο κατώτατος συνδράμει στην αύξηση της παραγωγικότητας, ενισχύει την βιώσιμη ανάπτυξη των επιχειρήσεων και βοηθά να αναπτυχθεί περαιτέρω η οικονομία μίας χώρας.

Μόλις προχώρησε στην εισβολή της Ουκρανίας η Ρωσία αρκετοί πίστευαν πως το ζήτημα του καθορισμού του εθνικού κατώτατου μι-

Μόλις προχώρησε στην εισβολή της Ουκρανίας η Ρωσία αρκετοί πίστευαν πως το ζήτημα του καθορισμού του εθνικού κατώτατου μισθού στην Κύπρο θα πήγαινε πίσω για ακόμα μια φορά.

σθού στην Κύπρο θα πήγαινε πίσω για ακόμα μια φορά. Αντιθέτως, απλώς καθυστέρησε, καθώς ο προγραμματισμός ήταν να θεσμοθετηθεί εντός Φεβρουαρίου. Στην Κύπρο, από το 2018 έχει αρχίσει διαβούλευση της κυβέρνησης με τους κοινωνικούς εταίρους για θέσπισή του. Εντός του τρίτου τριμήνου του 2018 ακολούθησε και η κατάρτιση πλάνου υλοποίησης για το οποίο ζητήθηκε τεχνική βοήθεια από τον Διεθνή Οργανισμό Εργασίας. Τα κράτη έχουν διαφορετικούς εθνικούς κατώτατους μισθούς. Ωστόσο, οι μεγάλες αποκλίσεις στο ύψος του κατώτατου μισθού περιορίζονται εάν ληφθεί υπόψη το κόστος ζωής σε κάθε κράτος. Υπάρχει σαφής διαφορά μεταξύ του ονομαστικού κατώτατου μισθού και των μονάδων αγοραστικής δύναμης που μπορεί να κλείνει την μισθολογική «ψαλίδα» μεταξύ των κρατών.

Εως τώρα, ο κατώτατος μισθός είχε καθοριστεί για εννέα μόνο επαγγέλματα, όπως πωλητή, γραφέα, νοσηλευτικού βοηθού, βοηθού παιδοκόμου, βοηθού βρεφοκόμου, σχολικού βοηθού, σχολικού φροντιστή, φρουρού ασφαλείας και καθαριστή. Το ποσό ήταν στα 870 ευρώ και με τη μονιμοποίησή τους τα 924 ευρώ (αν εργάζονται για πάνω από 6 μήνες συνεχόμενα).

Οι μισθοί στην Ευρώπη

Πόσοι είναι οι εθνικοί κατώτατοι μισθοί στην Ευρώπη τον Ιανουάριο του 2022; Ανατρέχοντας σε στοιχεία της Eurostat, φαίνεται πως τον μεγαλύτερο εθνικό κατώτατο μισθό τον έχει το Λουξεμβούργο, στα 2.250 ευρώ. Ακολουθεί λίγο πάνω από 1.750 ευρώ η Ιρλανδία, ενώ Ολλανδία και Βέλγιο έχουν 1.725 και 1.650 αντίστοιχα. Γερμανία και Γαλλία έχουν εθνικό κατώτατο που ανέρχεται στα 1.625 και στα 1.600 αντίστοιχα. Στην Ισπανία ανέρχεται σε 1.125 ευρώ και στην Σλοβενία στα 1.085 ευρώ. Η Πορτογαλία φαίνεται να είναι στα 820 ευρώ και η Μάλτα στα 800. Η Ελλάδα θεσπίσε τον κατώτατο μισθό εντός της προηγούμενης εβδομάδας στα 713 ευρώ, παρόλο που στο εν λόγω γρά-

φημα της Eurostat τον παρουσιάζει στα 750 - 780 ευρώ.

Αξιοπρεπείς συνθήκες

Όπως διατείνεται το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Οικονομίας της Κύπρου ο βασικός στόχος της υιοθέτησης Εθνικού Κατώτατου Μισθού θα πρέπει να είναι η διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης στους εργαζόμενους (μέσω της προστασίας τους από χαμηλούς μισθούς), χωρίς όμως να διακυβεύεται η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και να δημιουργούνται άλλες στρεβλώσεις των οποίων οι αρνητικές επιπτώσεις είναι μεγαλύτερες από τα οφέλη της υιοθέτησης αυτού του μισθού. Στον αντίποδα, έχει σημειώσει πως η βασικότερη παράμετρος στο θεσμό του είναι ο καθορισμός του επιπέδου του. «Ενδεχόμενος καθορισμός ή αναθεώρηση του σε αδικαιολόγητα ψηλό επίπεδο, πιθανόν να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομία αλλά και να επφέρει τα αντίθετα αποτελέσματα από τους βασικούς του στόχους», είχε σημειώσει σε συγκεκριμένη έρευνα.

Το Συμβούλιο τονίζει πως, πέραν όμως της οικονομικής πτυχής του θέματος, η υιοθέτηση Κατώτατου έχει θεσμοθετηθεί σε αρκετές Ευρωπαϊκές χώρες τις τελευταίες δεκαετίες και πλέον θεωρείται ως ένα σημαντικό κοινωνικό μέτρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την προστασία των χαμηλά αμειβόμενων εργαζομένων. Σε κάποιες χώρες ο Κατώτατος θεσμοθετήθηκε πριν από αρκετά χρόνια, όπως στην Ολλανδία το 1969 ενώ σε άλλες αυτό έγινε πολύ πρόσφατα όπως στην Γερμανία το 2015. Επί του παρόντος, 21 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν θεσμοθετημένο κατώτατο μισθό ενώ στα υπόλοιπα 6 (συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου) υπάρχουν παρόμοιες ρυθμίσεις μέσω συλλογικών συμβάσεων και άλλων ρυθμίσεων. Επομένως με τον ένα ή άλλο τρόπο ο θεσμός του κατώτατου μισθού χρησιμοποιείται ως κοινωνικό μέτρο προστασίας των χαμηλόμισθων εργαζομένων. Φυσικά, το επίπεδο κατώτατου μισθού καθώς και οι συναφείς πρόνοιες του συστήματος διαφέρουν από χώρα σε χώρα.

Φτιάχνει τα του οίκου της η Ελληνική

Εχει βάλει πλώρη για το μετασχηματισμό της, σχέδιο που όμως δεν θα εφαρμοστεί ανώδυνα

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Μετά την αγορά εξυπηρετούμενων δανείων από την RCB Bank και την πώληση μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Pimco, η Ελληνική Τράπεζα έχει βάλει πλώρη για μετασχηματισμό της. Το Σχέδιο της, ωστόσο, δεν φαίνεται πως θα εφαρμοστεί ανώδυνα, καθώς, τουλάχιστον για το μέρος της μείωσης των εξόδων της, αναμένονται συγκρούσεις με τις συντεχνίες. Η μείωση του κόστους της είναι μόνο ένας από τους τέσσερις πυλώνες του γενικότερου Σχεδίου μετασχηματισμού της. Στα οικονομικά αποτελέσματα του 2021 η Ελληνική Τράπεζα προχώρησε στην ανάλυση των τεσσάρων πυλώνων του Σχεδίου της. Η Ελληνική υλοποιεί ένα Σχέδιο Μετασχηματισμού με στόχο την ενίσχυση της εμπειρίας των πελατών, την αύξηση των εσόδων και ταυτόχρονα την αύξηση της αποτελεσματικότητας. Η στρατηγική μετασχηματισμού της Τράπεζας επικεντρώνεται στην τεχνολογία και στην ανάλυση, και στοχεύει σε ψηφιακές βελτιώσεις και απλούστευση των διεργασιών, με έμφαση στη βελτίωση της εξυπηρέτησης των πελατών, καθώς και στη διερεύνηση νέων ευκαιριών σε θέματα περιβάλλοντος, κοινωνίας και διακυβέρνησης (Environmental, Social and Governance - ESG). Η Τράπεζα κατά το 2021 δημιούργησε ένα ειδικό τμήμα ESG, στο πλαίσιο του τμήματος Στρατηγικής και Μετασχηματισμού. Με αυτή τη νέα δομή, η Τράπεζα στοχεύει να επενδύσει περαιτέρω στη βιώσιμη ανάπτυξη και να σχεδιάσει τις ενέργειές της με γνώμονα τον αντίκτυπο στην

περιβαλλοντική βιωσιμότητα, την κοινωνική ευθύνη και την εταιρική διακυβέρνηση. Στόχος της είναι η δημιουργία αξίας μέσω βιώσιμων προϊόντων και δραστηριοτήτων και η προώθηση στόχων βιωσιμότητας, σύμφωνα με τις πρωτοβουλίες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την Κύπρο.

Όπως γνωστοποιήθηκε, έχει καταρτιστεί σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση των θεμάτων ESG σε όλη την Τράπεζα, εναρμονίζοντας σαφείς στόχους που έχουν τεθεί στη στρατηγική, την οργανωτική δομή και τη διαχείριση κινδύνου και συμβάλ-

Εχει καταρτιστεί σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση των θεμάτων ESG σε όλη την Τράπεζα.

λοντας παράλληλα στην ενσωμάτωση των θεμάτων αυτών στην κουλτούρα της Τράπεζας. Η γενική ευθύνη για την ανάπτυξη και την εφαρμογή της στρατηγικής σε θέματα περιβάλλοντος, κοινωνίας και εταιρικής διακυβέρνησης υπάγεται στην Επιτροπή Διορισμών/Εσωτερικής Διακυβέρνησης. Καθώς η πρωτοβουλία ESG αποτελεί μέρος του Σχεδίου Μετασχηματισμού της Τράπεζας, η πρόοδος παρακολουθείται στενά μέσω της διακυβέρνησης του Σχεδίου Μετασχηματισμού.

Συγχρόνως, στο πλαίσιο της ανάπτυξης της Τράπεζας, ήταν η αγορά των εξυπηρετούμενων δανείων από την RCB Bank. Η Ελληνική Τράπεζα ανακοίνωσε στις 22 Μαρτίου 2022

Η Τράπεζα, όπως αναφέρει, επικεντρώνεται στο νέο δανεισμό σε εταιρείες που αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα της χώρας.

ότι έχει συνάψει συμφωνία για απόκτηση καρτοφυλακίου εξυπηρετούμενων δανείων από την RCB. Η Συμβαλλογή περιλαμβάνει καρτοφυλάκιο εξυπηρετούμενων δανείων με μικτή λογιστική αξία ύψους περίπου 556 εκατ., συνδεδεμένες εξασφαλίσεις σε μετρητά και αλλά πιστωτικά υπόλοιπα ύψους περίπου 89 εκατ. και εγγυητικές επιστολές ύψους περίπου 23 εκατ. Το δανειακό καρτοφυλάκιο από εξυπηρετούμενα επιχειρηματικά δάνεια σε 103 δανειολήπτες.

Μείωση κόστους

Μέσα στο πλαίσιο του μετασχηματισμού της, η Τράπεζα θέλει να μειώσει το προσωπικό της κατά 300 – 350 άτομα εντός του 2022, περι-

λαμβάνοντας και πλεονασμούς. Μέσα στο επόμενο διάστημα θα εφαρμοστεί το πλάνο για μείωση του κόστους και της αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, που είναι μερικά από τα κύρια στοιχεία του τριετούς Σχεδίου Μετασχηματισμού της, ενώ ένα Σχέδιο Εθελούσιας Αποχώρησης (VRS) στην παρούσα φάση δεν θα εφαρμοστεί. Στόχος της είναι η συνολική μείωση του κόστους μισθοδοσίας με τις απαιτούμενες μειώσεις στον αριθμό του προσωπικού, αλλά και με πιο ορθολογικές αυξήσεις μισθών στο μέλλον και όχι της τάξης του 5% σε ετήσια βάση. Σύμφωνα με τα οικονομικά αποτελέσματα του 2021, τα έξοδα προσωπικού ανήλθαν σε €133,7 εκατ. και αντιπροσώπευαν το 51% των συνολικών

εξόδων του Ομίλου (2020: 50%). Σε σύγκριση με €131,1 εκατ. το 2020, τα έξοδα προσωπικού για το 2021 σημείωσαν αύξηση ύψους 2%. Ο κύριος λόγος ήταν οι μισθολογικές προσαυξήσεις που δόθηκαν από τον Όμιλο αναδρομικά σε κάθε εργαζόμενο σύμφωνα με τη Συλλογική Σύμβαση κατά τον Ιούνιο του 2021.

Μείωση ΜΕΑ

«Η Τράπεζα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις ΜΕΑ με γρηγορότερο ρυθμό και με υψηλότερες ανακτήσεις μέσω της πλατφόρμας διαχείρισης χρεών», σημειώνει χαρακτηριστικά. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα επικεντρώνεται στη διαχείριση των ΜΕΑ με γρήγορους ρυθμούς μέσω της εκποίησης καρτοφυλακίων. Η Τράπεζα ανακοίνωσε στις 11 Απριλίου 2022, ότι έχει συνάψει συμφωνία για την πώληση καρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και για την πώληση της APS Debt Servicing Cyprus Ltd. Η συμφωνία πακέτο περιλάμβανε την τιλοποίηση ΜΕΑ ύψους περίπου 1,32 δισ. ευρώ και την πώληση της πλατφόρμας της Τράπεζας, APS Debt Servicer, στην Oxalis Holding S.A.R.L., την οποία οντότητα διαχειρίζεται και συμβουλεύει η Pacific Investment Management Company LLC.

Δανεισμός, MREL, επιτόκια

Η Τράπεζα διατηρεί επαρκή ρευστότητα, επιτρέποντας της να εκμεταλλευτεί ευκαιρίες που παρουσιάζονται σε διάφορους τομείς στην εγχώρια αγορά, με μακροπρόθεσμη στρατηγική να επεκταθεί επιλεκτικά και εκτός Κύπρου. Η Τράπεζα όπως αναφέρει, επι-

κεντρώνεται στο νέο δανεισμό σε εταιρείες που αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα της χώρας, όπως στους τομείς λιανικού εμπορίου, μεταποίησης, υγείας, παιδείας, ενέργειας και ανανεώσιμων πηγών, μεταφορών και αποθήκευσης, επν-μέρωσης, επικοινωνίας και φιλοξενίας. Παράλληλα, οι χορηγήσεις στον τομέα ιδιωτών επικεντρώνονται στα στεγαστικά δάνεια.

Έχοντας λάβει ενδιάμεσους και τελικούς στόχους MREL μέχρι την 1 Ιανουαρίου 2022 και μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2025, αντίστοιχα, η Ελληνική Τράπεζα εφάρμοσε τη σύσταση των Ευρωπαϊκών Προγράμματος Έκδοσης Μεσοπρόθεσμων Ομολόγων (EMTN) με σκοπό να εκδώσει MREL. Οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με το είδος των MREL που θα εκδοθούν καθώς και το ποσό της έκδοσης θα βασίζεται στις συνθήκες της αγοράς και στη διάθεση των επενδυτών κατά την αντίστοιχη χρονική στιγμή.

Στο πλαίσιο του μετασχηματισμού της, η Ελληνική ανακοίνωσε ότι θα ξεκινήσει να χρεώνει καταθέσεις ιδιωτών πέραν των 100 χιλιάδων ευρώ από τον Ιούνιο του 2022. Οι πελάτες αυτοί αντιστοιχούν σε 5% - 10% της καταθετικής της βάσης της Τράπεζας και θα τους προσφέρει εναλλακτική να μετατρέψουν τις καταθέσεις τους σε τακτικές προθεσμίας ενός έτους ή να επιλέξουν τα επενδυτικά προϊόντα που προσφέρει η Τράπεζα σε συνεργασία με τη επενδυτική ταμεία, όπως η Allianz. Η Ελληνική έχει εφαρμόσει ήδη αρνητικά επιτόκια σε καταθέσεις εταιρειών πέραν των 50 χιλιάδων ευρώ.

Διαχειρίσιμη η κατάσταση στη ναυτιλία

Βασίλης Δημητριάδης: Η εξάρτηση του κλάδου από τη Ρωσία, οι επιπτώσεις των κυρώσεων και τα επόμενα βήματα

Συνέντευξη στη **MARIA ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Εάν οι κυρώσεις διευρυνθούν και καλύψουν όλα τα πλοία ρωσικών συμφερόντων, πέραν της ρωσικής σημαίας, τότε αναμένεται να έχουμε απώλειες από το κυπριακό νηολόγιο, που να ανέρχονται μέχρι 10% του εμπορικού μας στόλου, δηλώνει ο Υφυπουργός Ναυτιλίας Βασίλης Δημητριάδης, τονίζοντας παράλληλα ότι η κατάσταση στην κυπριακή ναυτιλία αυτή την στιγμή με τις υφιστάμενες κυρώσεις είναι διαχειρίσιμη. Την ίδια ώρα οι θαλάσσιες μεταφορές επηρεάζονται από τις αυξήσεις στο κόστος των καυσίμων, αλλά και τα ναύλα μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, με τις ανοδικές τάσεις να συνεχίζονται. Αυτή η παράμετρος, όπως εξηγεί, έχει ληφθεί υπόψη κατά την ετοιμασία του δεύτερου διαγωνιστικού εγγράφου για την θαλάσσια επιβατική σύνδεση Κύπρου- Ελλάδας. Στη συνέντευξη του ο Υφυπουργός μιλά και για το καινούργιο πρότζεκτ του Υφυπουργείου που αφορά τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, με στόχο να βάλει σε μια τάξη την θαλάσσια επικράτεια της Κύπρου.

- Τις τελευταίες εβδομάδες καταγράφεται συνεχής αύξηση στις τιμές των αγαθών. Σε μεγάλο βαθμό καθορίζονται και από το κόστος καυσίμων και των ναύλων. Ποια είναι η εικόνα αυτή την στιγμή, υπάρχει ανοδική τάση;

- Όσον αφορά τις θαλάσσιες μεταφορές και τα πλοία, οι αυξήσεις στα καύσιμα ήταν αναμενόμενες πολύ πριν ξεσπάσει η πανδημία. Ο λόγος ήταν γιατί από την 1η Ιανουαρίου 2020 είχε τεθεί σε εφαρμογή σε διεθνές επίπεδο, η υποχρέωση χρήσης καυσίμων χαμηλής περιεκτικότητας σε θείο μέχρι 0,5%. Πρόκειται για καύσιμο το οποίο είναι ακριβότερο. Ως εκ τούτου, το κόστος των θαλάσσιων μεταφορών είχε αυξητική τάση πολύ πριν την πανδημία. Στη συνέχεια η πανδημία και τα συνεχόμενα lockdown με το ανισοζύγιο ζήτησης-προσφοράς, έφεραν μια εκτόξευση στις τιμές των εμπορευματοκιβωτίων. Οπότε εκεί δημιουργήθηκε ξανά μία σημαντική μεταβολή στις τιμές, κάτι που φυσικά επηρέασε την εφοδιαστική αλυσίδα και μοιραία τον καταναλωτή. Στη συνέχεια, ενώ αναμέναμε μια σταθεροποίηση με αυξητική τάση του κόστους των εμπορευματοκιβωτίων και των ναύλων, ξέσπασε η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, κάτι που οδήγησε σε νέα αύξηση των ναύλων στα δεξαμενόπλοια πέραν του 25%. Οπότε αυτό επηρέασε σημαντικά την τιμή του καυσίμου. Την ίδια ώρα, από την στιγμή που οι εμπορικές ροές πετρελαίου μεταβλήθηκαν, με την Ευρώπη να αναζητεί μελλοντικούς προμηθευτές που βρίσκονται σε μεγαλύτερη απόσταση απ' ό,τι η Ρωσία, αυτό σημαίνει μεγαλύτερο κόστος για το ναύλο των δεξαμενόπλοιων και της τιμής του καυσίμου. Έτσι προς το παρόν συνεχίζει να καταγράφεται ανοδική τάση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την Κύπρο που ως νησί εξαρτάται από τις θαλάσσιες μεταφορές. Ευελπιστούμε σε σταθεροποίηση της κατάστασης αν και αυτό ενδέχεται να πάρει κάποιο χρόνο.

- Μπορούμε να δώσουμε μία εκτίμηση για το κατά πόσο μπορούμε να επιστρέψουμε τελικά σε επίπεδα του 2019;

- Αν δεν υπήρχε ο πόλεμος στην Ουκρανία τότε θα αναμέναμε σταθεροποίηση των τιμών με μια αυξητική τάση σε διάστημα ενός έτους. Με τον πόλεμο στην Ουκρανία σε εξέλιξη, δεν μπορούμε να κάνουμε ασφαλείς εκτιμήσεις. Κάποια στιγμή οι τιμές θα σταθεροποιηθούν, αλλά εκτιμούμε ότι θα είναι σε πιο ψηλά επίπεδα σε σχέση με το 2019.

- Γενικότερα, πώς επηρεάζεται η Κύπρος από τον πόλεμο και τις κυρώσεις προς την Ρωσία; Συζητείται το ενδεχόμενο λήψης πιο αυστηρών κυρώσεων;

Με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό μπαίνει μια τάξη στην θαλάσσια επικράτεια της Κύπρου και καθορίζονται ζώνες αξιοποίησης και χώροι για συγκεκριμένες χρήσεις, αναφέρει ο Υφυπουργός Ναυτιλίας.

Κάποια στιγμή οι τιμές θα σταθεροποιηθούν, αλλά εκτιμούμε ότι θα είναι σε πιο ψηλά επίπεδα σε σχέση με το 2019.

- Οι κυρώσεις που προτείνει και υιοθετεί η ΕΕ, είναι σε συνεχή αξιολόγηση, επικαιροποίηση και ανάλογα με την εξέλιξη του πολέμου, αυστηροποιούνται ή σταθεροποιούνται. Στην περίπτωση των θαλάσσιων μεταφορών τέθηκε προ δεκαπενθήμερου η πρόθεση και η πρόταση της ΕΕ για να απαγορεύσει σε πλοία ρωσικών συμφερόντων να προσεγγίζουν τα ευρωπαϊκά λιμάνια. Τελικά η Ευρώπη κατέληξε να περιορίσει το εύρος των κυρώσεων σε πλοία υπό ρωσική σημαία και όχι ευρύτερων ρωσικών συμφερόντων, κάτι που θα καθιστούσε την εφαρμογή πολύπλοκη και εν αμφιβολία. Ως Κύπρος εκφράσαμε την άποψη ότι οι κυρώσεις για την ναυτιλία πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των θαλάσσιων μεταφορών και του τρόπου λειτουργίας της ναυτιλίας. Η απαγόρευση σε ρωσικής σημαίας πλοία να προσεγγίσουν ευρωπαϊκά λιμάνια, είναι ένα μέτρο ομοιόμορφο και αποτελεσματικό εφαρμόσιμο από τις λιμενικές αρχές. Για να απαντήσω πιο συγκεκριμένα στο ερώτημά σας, η Κύπρος έχει στο νηολόγιό της ρωσικών συμφερόντων πλοία και εάν το εύρος των κυρώσεων επεκταθεί σε πλοία πέραν της ρωσικής

Η επιβατική κίνηση και η αύξηση των εσόδων της πλοιοδιαχείρισης

- Πώς επηρεάζουν οι διακυμάνσεις και η αύξηση στην τιμή των καυσίμων την θαλάσσια επιβατική σύνδεση;
- Στο τελευταίο διαγωνιστικό έγγραφο, είχαμε αυξήσει το ύψος της επιδότησης συνυπολογίζοντας αυτή την παράμετρο. Αρχικά η επιδότηση ήταν στα 5 εκατ. ευρώ και στη συνέχεια έγινε 5,5 εκατ. ευρώ γιατί συνυπολογίσαμε τυχόν αυξήσεις στα καύσιμα, χωρίς να έχουμε βάλει ρήτρα αξιολόγησης της τιμής του καυσίμου. Επιπρόσθετα, επαναδιαπραγματευτήκαμε τους όρους με την Ευρωπαϊκή Ένωση και πετύχαμε βελτιώσεις όπως ο εποχικός χαρακτήρας της υπηρεσίας για να λειτουργεί μόνο τους μήνες που θα υπάρχει ουσιαστική ζήτηση από τους συμπολίτες μας. Με τον τρόπο αυτό έχει καταστεί πιο συμφέρουσα η λειτουργία της

γραμμής εξ ου και υπήρχε ενδιαφέρον από εταιρείες.
- **Ικανοποιούν το Υφυπουργείο τα τελευταία αποτελέσματα των εσόδων από την πλοιοδιαχείριση στην Κύπρο;**
- Καταγράφουμε με ικανοποίηση ότι τα έσοδα τόσο της πλοιοδιαχείρισης όσο και τα έσοδα που απορρέουν από την πλοιοκτοσία και το κυπριακό νηολόγιο έχουν αυξηθεί. Συγκεκριμένα, το Κυπριακό Νηολόγιο έχει ξεπεράσει τα 24,2 εκ. ολική χωρητικότητα και ο αριθμός των ναυτιλιακών εταιρειών που είναι εγγεγραμμένες στο Σύστημα Φόρου Χωρητικότητας καταγράφει τα τελευταία τέσσερα χρόνια αύξηση που ξεπερνά το 60%. Την ίδια περίοδο (2018-2022) το Υφυπουργείο Ναυτιλίας καταγράφει 37% αύξηση στα εισπραχθέντα έσοδα.

σημαίας, αναμένεται να έχουμε αρνητικές επιπτώσεις. Έχουμε κάνει την αξιολόγησή μας και έχουμε δει ότι εάν οι κυρώσεις διευρυνθούν και καλύψουν όλα τα πλοία ρωσικών συμφερόντων, πέραν της ρωσικής σημαίας, τότε αναμένεται να έχουμε απώλειες από το κυπριακό νηολόγιο, που θα ανέρχονται μέχρι 10% του εμπορικού μας στόλου. Σε πραγματικούς αριθμούς είναι 120-150 πλοία. Προς το παρόν όμως δεν έχουμε τέτοιο ζήτημα. Αν περιορίσουμε στις σημερινές κυρώσεις κατά τις Ρωσίας στη ναυτιλία,

τότε η κατάσταση θα είναι διαχειρίσιμη. Η ναυτιλία είναι ένας τομέας ο οποίος δεν ανακάμπτει άμεσα, η ανάκαμψη του τομέα γίνεται με μεγαλύτερη επιβράδυνση σε σχέση με τον τουρισμό. Αυτό σημαίνει ότι αν ένεκα των κυρώσεων χάσουμε πλοία, τότε δύσκολα θα τα ανακτήσουμε.
- **Ποιος ο ρόλος της Κύπρου στη διαμόρφωση των κυρώσεων;**
- Εμείς έχουμε αναδείξει την ιδιαιτερότητα των θαλάσσιων μεταφορών όχι μόνο για την σημασία στην οικονομία της Κύπρου. Συγκεκριμένα, σε περίπτωση που

Ρωσικές εταιρείες κάνουν δεύτερες σκέψεις για την παρουσία τους στο νησί, αλλά συνεχίζεται η εγγραφή πλοίων στο νηολόγιό μας.

υιοθετηθούν κυρώσεις ευρείας κλίμακας για την ναυτιλία, ο στόχος εμπορικής ή οικονομικής απομόνωσης της Ρωσίας, δεν επιτυγχάνεται. Στην ουσία η Ευρώπη θα χάσει στόλο, άρα και τον έλεγχο σημαντικού αριθμού πλοίων τα οποία θα εγγραφούν σε νηολόγια τρίτων κρατών και θα συνεχίσουν να εμπορεύονται στη Ρωσία, χωρίς να επιτυγχάνεται η εμπορική και οικονομική απομόνωση της Ρωσίας. Είναι σημαντικό να συνυπολογίζουμε στις κυρώσεις την αρχή ότι οι δυσμενείς επιπτώσεις που επιφέρει στην χώρα που στοχεύει να πλήξει, πρέπει να είναι μεγαλύτερες από τις επιπτώσεις στη δική σου οικονομία. Από την στιγμή που απαγορεύω σε πλοία ρωσικών συμφερόντων να προσεγγίζουν ευρωπαϊκά λιμάνια, τα πλοία θα διαγραφούν από ευρωπαϊκά νηολόγια και θα υψώσουν σημαίες τρίτων χωρών και θα συνεχίσουν να εμπορεύονται με τη Ρωσία. Με τον τρόπο αυτό ο οικονομικός αποκλεισμός των Ρώσων δεν θα επιτευχθεί, θα συνεχίζουν ανεξέλεγκτα να κυκλοφορούν, δεν θα διέπονται από τα υψηλά επίπεδα ασφαλείας, δεν θα μπορούν να συμμορφώνονται με τις ευρωπαϊκές πολιτικές όπως για παράδειγμα

τα υπό διαμόρφωση μέτρα για αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής που επιδιώκει η Ευρώπη, ενώ η δυναμική και η επιρροή των κρατών μελών της ΕΕ στα διεθνή ναυτιλιακά δρώμενα και στη διαμόρφωση παγκόσμιων ρυθμίσεων, θα μειωθεί. Αυτό εμείς προσπαθούμε να το αναδείξουμε. Δεν αποκλείεται βέβαια ανάλογα των εξελίξεων του πολέμου να επανέλθουν προτάσεις για πιο ευρείας κλίμακας κυρώσεις. Η πλευρά μας εκφράζει ετοιμότητα να προβάλει επιχειρήματα οποιαδήποτε στιγμή ανακύψει το θέμα.

- Υπάρχει ομοφωνία στην Ευρώπη υπέρ της διατήρησης των υφιστάμενων κυρώσεων;

- Στα θέματα θαλάσσιων μεταφορών η κάθε χώρα έχει τη δική της οπτική και συμφέροντα καθότι επηρεάζεται σε διαφορετικό βαθμό από τις κυρώσεις, όμως τις πλείστες των περιπτώσεων παρατηρείται ένα συναινετικό πνεύμα. Οι προθέσεις για διατήρηση των υφιστάμενων κυρώσεων ή η ενδεχόμενη επέκταση του εύρους των κυρώσεων μεταβάλλονται ανάλογα των πολιτικών εξελίξεων και της κλιμάκωσης του πολέμου.

- Τι έχει χάσει η Κύπρος ένεκα των κυρώσεων; Παραμένει ανταγωνιστική στον τομέα της ναυτιλίας;

- Η Κύπρος, με την υιοθέτηση της εθνικής της στρατηγικής για την ναυτιλία "SEA Change 2030" από τον Οκτώβριο του 2021, στοχεύει στο να είναι ανθεκτική και ανταγωνιστική σε περιόδους κρίσης. Συνεπώς, πριν το ξέσπασμα του πολέμου ήμασταν και εξακολουθούμε να είμαστε σε μια διαδικασία σχεδιασμού και εφαρμογής των 35 δράσεων της στρατηγικής, ώστε να διατηρήσουμε την ανταγωνιστικότητά μας. Αυτή την στιγμή καταγράφονται απώλειες διαχειρίσιμες αν και πρέπει να πούμε ότι η εξάρτηση της κυπριακής ναυτιλίας από την Ρωσία δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλη και σίγουρα όχι στα μεγέθη που κατέγραφε ο τουρισμός. Ως Υφυπουργείο έχουμε ξεκάθαρο πλάνο για να στοχεύσουμε αγορές της Άπω Ανατολής, ήδη δρομολογούμε να ανοίξουμε ναυτιλιακό γραφείο στην Ιαπωνία, να επικοινωνήσουμε το ναυτιλιακό μας προϊόν σε άλλες αγορές για να μπορούμε η κυπριακή ναυτιλία να μην εξαρτάται μόνο από 2-3 αγορές αλλά να είναι πολυσυλλεκτική.

- Μετά τον πόλεμο, έχουν έρθει ναυτιλιακές εταιρείες στην Κύπρο, ή έχουμε χάσει εταιρείες ένεκα των κυρώσεων;

- Υπάρχουν εταιρείες ρωσικές οι οποίες κάνουν δεύτερες σκέψεις για να μειώσουν ή να εγκαταλείψουν την Κύπρο. Από την άλλη η ροή εγγραφής πλοίων στο κυπριακό νηολόγιο δεν έχει σταματήσει, γιατί πολλά από τα πλοία μας δεν εμπορεύονται ούτε στην Ευρώπη, ούτε την Ρωσία, άρα θεωρούμε ότι ο πόλεμος μπορεί να μας δημιουργήσει κάποια προβλήματα, διαχειρίσιμα, το νηολόγιό μας όμως θεωρούμε ότι παραμένει και ελκυστικό και ανταγωνιστικό. Το ίδιο συμβαίνει και με τις προοπτικές προσέλκυσης νέων ναυτιλιακών εταιρειών στη Κύπρο, οι οποίες παραμένουν υψηλές.

«Κτηματολόγιο» θαλάσσης για αρμονική ανάπτυξη

- Πού αποσκοπεί και γιατί είναι σημαντικό να γίνει θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός;

- Θεωρώ ότι είναι μία από τις πιο σημαντικές δράσεις που αποτελεί και υποχρέωσή μας που απορρέει από το κοινοτικό κληροπύλο. Διαμορφώνουμε λοιπόν ένα θαλάσσιο χωροταξικό σχέδιο για την Κυπριακή Δημοκρατία, που θα καλύπτει από εκεί που ξεκινά το υγρό στοιχείο μέχρι την ΑΟΖ μας, στα 200 ναυτικά μίλια. Η όλη πρωτοβουλία εμπίπτει στα πλαίσια της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής και της Γαλάζιας Οικονομίας. Το Θαλάσσιο

Χωροταξικό Σχέδιο θα αποτελέσει σημαντικό εργαλείο στις στοχεύσεις μας για ολιστική προσέγγιση και στη μεγιστοποίηση της ανταπτυξιακής δυναμικής των θαλασσών μας.

Έχουμε παρουσιάσει για πρώτη φορά, χάρτες για τις δραστηριότητες που περιλαμβάνει η θαλάσσια επικράτεια της Κύπρου, από αγωγούς, λιμένες, μαρίνες, ιχθυοκαλλιέργειες, προστατευόμενες ζώνες αρχαιοτήτων ή παύλα, περιοχές ανάπτυξης θαλάσσιου τουρισμού, σημεία ανάπτυξης ΑΠΕ. Όλο αυτό το πλαίσιο είναι διαθέσιμο στον ιστότοπο

του Υφυπουργείου και έχει τεθεί σε δημόσια διαβούλευση. Για να έρθουμε στο διά ταύτα - με το "κτηματολόγιο" θαλάσσης γίνεται μια "ζωνοποίηση" των θαλασσών μας με περιοχές που θα είναι δεσμευμένες για συγκεκριμένες χρήσεις- ενεργειακά, λιμενικές δραστηριότητες κ.ο.κ. Ο στόχος είναι οι διάφορες δραστηριότητες να αναπτύσσονται αρμονικά με γνώμονα την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, χωρίς η μία δραστηριότητα να επηρεάζει την ανάπτυξη της άλλης και πλὺον, οποιαδήποτε ανάπτυξη στην θαλάσσια επικράτεια της Κύπρου

να αξιολογείται και να αδειοδοτείται στις ζώνες που θα καθοριστούν μέσα στο Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχέδιο. Θα υπάρχει πλέον μια τάξη, μια ολιστική προσέγγιση. Οι αιτήσεις όλων όσων ενδιαφέρονται να αναπτύξουν θαλάσσιες δραστηριότητες θα συνοδεύονται με τις ανάλογες περιβαλλοντικές και άλλες μελέτες, θα αξιολογούνται από την Επιτροπή Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού, την οποία απαρτίζουν 15 κρατικές υπηρεσίες και η υποχρέωσή μας βάσει του νόμου είναι μέσα σε 6 μήνες να λαμβάνεται η τελική απόφαση. Ο σχε-

διασμός του θαλάσσιου χώρου μοιραία έχει αλληλεπίδραση με την ακτογραμμή. Αν για παράδειγμα ένας Δήμος θέλει να αξιοποιήσει την παραλία του με κάποιο τρόπο, θα πρέπει να γνωρίζει και να λαμβάνει υπόψη τον τρόπο αξιοποίησης της θάλασσας με την οποία γειτνιάζει.

Η Ολοκλήρωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδίου προγραμματίζεται για τον Οκτώβριο, με την έγκρισή του από το Υπουργικό Συμβούλιο και την κατάθεση του στην ΕΕ, όπως προνοεί η σχετική Ευρωπαϊκή Οδηγία και η Εθνική Νομοθεσία.

Το δεύτερο υψηλότερο έλλειμμα στην Ευρωζώνη έχει η Ελλάδα

Στο 5,9% του ΑΕΠ το 2021, όταν ο μέσος όρος των 19 κρατών είναι 4,2% - Οι ανεπτυγμένες χώρες είχαν έλλειμμα 6,2%

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Στις πρώτες θέσεις μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης στα πρωτογενή έλλειμματα τοποθετούν την Ελλάδα τα δύο προηγούμενα χρόνια, της κρίσης του κορωνοϊού, οι εκτιμήσεις του ΔΝΤ, όπως αποτυπώνονται στην έκθεση Fiscal Monitor. Κι αυτό την ώρα που το ελληνικό δημόσιο χρέος είναι το υψηλότερο με διαφορά στην Ευρωζώνη. Από φέτος, ωστόσο, το Ταμείο προβλέπει σημαντική μείωση ελλείμματος και επιστροφή σε πρωτογενή πλεονάσματα το 2023.

Συγκεκριμένα, το 2021 το ΔΝΤ εκτιμά ότι το πρωτογενές έλλειμμα ήταν 5,9% του ΑΕΠ και παρότι είναι μειωμένο έναντι της πρόβλεψης του προϋπολογισμού και έναντι του προηγούμενου έτους, τοποθετεί την Ελλάδα στη δεύτερη θέση, μετά τη Μάλτα (8% του ΑΕΠ). Ο μέσος όρος της Ευρωζώνης

ήταν 4,2% του ΑΕΠ. Κατά μέσον όρο οι ανεπτυγμένες χώρες, πάντως, είχαν υψηλότερο έλλειμμα, 6,2%.

Το 2020, το πρωτογενές έλλειμμα στην Ελλάδα ήταν 7,9% του ΑΕΠ της. Αυτό την τοποθέτησε στην τρίτη θέση, μαζί με

Σύμφωνα με το Fiscal Monitor του ΔΝΤ, υψηλότερο πρωτογενές έλλειμμα από την Ελλάδα εμφανίζει μόνο η Μάλτα (8% του ΑΕΠ).

τη Γαλλία, ενώ υψηλότερα έλλειμματα σημείωσαν η Ισπανία (8,9% του ΑΕΠ) και η Μάλτα (8,6% του ΑΕΠ). Ο μέσος όρος της Ευρωζώνης ήταν 5,9% του ΑΕΠ και των ανεπτυγμένων χω-

ρών 9,2%.

Το καλό είναι ότι το ΔΝΤ προβλέπει πως η χώρα θα περιορίσει σημαντικά το πρωτογενές έλλειμμά της φέτος, στο 1,9% του ΑΕΠ, ακριβώς στο ύψος που το τοποθετεί πλέον και η κυβέρνηση, με βάση το υπό κατάρτιση Πρόγραμμα Σταθερότητας. Στη συνέχεια, το ΔΝΤ «βλέπει» επιστροφή σε πλεονάσματα και συγκεκριμένα σε πρωτογενές πλεόνασμα 1,1% του ΑΕΠ το 2023, που θα αυξάνεται σταδιακά στο 1,5% του ΑΕΠ το 2024, 1,8% του ΑΕΠ το 2025, 1,9% του ΑΕΠ το 2026 και 2% του ΑΕΠ το 2027.

Η αιτία της εκτίναξης των ελλειμμάτων τα δύο προηγούμενα χρόνια είναι προφανώς οι δαπάνες στήριξης έναντι του κορωνοϊού κι αυτό προκύπτει και από τα στοιχεία του ΔΝΤ για την εκτίναξη των δαπανών του προϋπολογισμού, αλλά και από την προβλεπόμενη γρήγορη επιστροφή σε δημοσιονομική

Το θετικό είναι ότι το ΔΝΤ προβλέπει πως η χώρα θα περιορίσει σημαντικά το πρωτογενές έλλειμμά της φέτος, στο 1,9% του ΑΕΠ, ακριβώς στο ύψος που το τοποθετεί πλέον και η κυβέρνηση.

ισορροπία. Συγκεκριμένα, οι δαπάνες της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκαν από 47,8% του ΑΕΠ το 2019 σε 59,8% του ΑΕΠ το 2020 και διατηρήθηκαν στο 57,9% του ΑΕΠ το 2021. Φέτος προβλέπεται να υποχωρήσουν, λόγω απόσυρσης των μέτρων, στο 53,1% του ΑΕΠ και το 2023 στο 49,4% του ΑΕΠ. Σημειώνεται ότι οι αντίστοιχες δαπάνες στην Ευρωζώνη το 2020 ήταν 53,5% του ΑΕΠ και το 2021

52,6%. Αντιθέτως, στα έσοδα ο κορωνοϊός δεν άφησε αποτύπωμα, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΝΤ, αφού αυτά ήταν 48,9% του ΑΕΠ το 2020 και 49,1% του ΑΕΠ το 2021, ελαφρώς υψηλότερα από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης.

Φέτος προβλέπεται να υποχωρήσουν στο 48,3% του ΑΕΠ και στη συνέχεια να συνεχίσουν καθοδική πορεία, φτάνοντας το 44,8% το 2027.

Αυτές οι δαπάνες οδήγησαν το χρέος στην κορύφωσή του, στο 211,9% του ΑΕΠ το 2020, για να υποχωρήσει όμως αμέσως στο 198,9% του ΑΕΠ το 2021, σύμφωνα με την εκτίμηση του ΔΝΤ, που προβλέπει για φέτος μια ακόμη σημαντική υποχώρηση στο 185,4% του ΑΕΠ και στη συνέχεια σταδιακή περαιτέρω υποχώρηση, για να φτάσει στο 160,7% του ΑΕΠ το 2027.

Πενταετία δυναμικής ανάπτυξης της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας

Διπλασιασμός πωλήσεων το 2026, εφόσον υλοποιηθούν επενδύσεις 2 δισ. ευρώ

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Επενδύσεις ύψους 2 δισ. ευρώ θα χρειαστεί να υλοποιήσει η ελληνική φαρμακοβιομηχανία προκειμένου να αυξήσει την παραγωγική της δυναμική και να διπλασιάσει τις πωλήσεις της την επόμενη πενταετία.

Σύμφωνα με μελέτη που εκπόνησε η διεύθυνση οικονομικής ανάπτυξης της Εθνικής Τράπεζας, η ελληνική φαρμακοβιομηχανία έχει τη δυνατότητα να διπλασιάσει τις πωλήσεις της σε ορίζοντα 5ετίας, από 3,4 δισ. ευρώ το 2021 σε 7,2 δισ. ευρώ το 2026, κάτι που θα μπορούσε να επιτευχθεί με την αύξηση των εξαγωγών (από 45% του συνόλου των πωλήσεων σε 60%), καθώς και με την περαιτέρω διείσδυση των γενεσιμίων στην ελληνική αγορά (από 34% του συνολικού όγκου καταναλώσεως στο 62%).

Όπως καταδεικνύει η μελέτη, αυτά όλα απαιτούν επενδύσεις περίπου 2 δισ. ευρώ, με τις μισές από αυτές να έχουν ήδη καλυφθεί από επενδύσεις που έχουν προγραμματίσει οι ελληνικές εταιρείες. Υπενθυμίζεται πως η ελληνική φαρμακοβιομηχανία, όπως έχει ανακοινωθεί και διά στόματος του προέδρου της Πανελληνίας Ένωσης Φαρμακοβιομηχανίας Θεόδωρου Τρύφωνος, έχει δρομολογήσει για την επόμενη τριετία επενδύσεις περίπου 1 δισ. ευρώ, οι οποίες είναι σχεδόν διπλάσιες σε σύγκριση με αυτές που πραγματοποιήθηκαν την προηγούμενη τριετία.

Όπως αναφέρει και η μελέτη, τα επενδυτικά πλάνα της φαρμακοβιομηχανίας περιλαμβάνουν 17 νέα τμήματα έρευνας και ανάπτυξης έως το 2024, αλλά και επενδύσεις σε επίπεδο παραγωγής. Αυτές περιλαμβάνουν 12 νέα εργοστάσια, 29 νέες παραγωγικές μονάδες και 52 νέες γραμμές παραγωγής που θα εστιάζουν στην παραγωγή πρώτων υλών κ.ά. Παράλληλα, αξιοποιώντας και το εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό του κλάδου, η Ελλάδα θα μπορούσε να αυξήσει τις δαπάνες της σε έρευνα

Σύμφωνα με την ΕΤΕ, η ελληνική φαρμακοβιομηχανία έχει τη δυνατότητα να διπλασιάσει τις πωλήσεις της από 3,4 δισ. ευρώ το 2021 σε 7,2 δισ. ευρώ το 2026. Σημειώνεται ότι από το 2017 μέχρι το 2021 αύξησε τις πωλήσεις της κατά 80%.

Κόμβος παραγωγής και καινοτομίας φαρμάκων μπορεί να γίνει η χώρα, λέει έρευνα της Εθνικής Τράπεζας.

και ανάπτυξη και να μετατραπεί σε κόμβο παραγωγής και καινοτομίας φαρμάκων.

Η ευκαιρία

Η μελέτη της ΕΤΕ εστιάζει στις ευκαιρίες που προκύπτουν για την ελληνική φαρμακοβιομηχανία μέσα από τη νέα κοινή ευρωπαϊκή φαρμακευτική πολιτική προκειμένου να μειώσει η Ε.Ε την εξάρτησή της από τρίτες χώρες, όπως η Κίνα και η Ινδία, αλλά και να αντιμετωπίσει αναταραχές στις αλυσίδες εφοδιασμού, πρόβλημα που έγινε ιδιαίτερα εμφανές κατά την

πανδημική κρίση. Παράλληλα, οι χρηματοδοτικές ευκαιρίες μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης, καθώς και το μέτρο του αναπτυξιακού clawback, μέσω του οποίου οι εταιρείες συμπληρώνουν ένα ποσό του clawback με δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης ή παραγωγικές επενδύσεις, θα δώσουν ώθηση στις ελληνικές εταιρείες να προωθήσουν στην αγορά εγχώρια γενόσημα φάρμακα υψηλής αξίας.

Όπως αναφέρει η μελέτη, οι αναγκαστικές επιστροφές του κλάδου (clawback, rebate) είναι οι μεγαλύτερες στην Ε.Ε και αντιπροσώπευαν το 40% του συνόλου της φαρμακευτικής δαπάνης την περίοδο 2019-2021 έναντι περίπου 10% που είναι οι αντίστοιχες επιβαρύνσεις στην υπόλοιπη Ε.Ε. Παράλληλα, προειδοποιεί πως το αυξανόμενο κόστος ενέργειας και μεταφορών ασκεί πιέσεις στον κλάδο και ιδίως σε επίπεδο

δο ανταγωνιστικότητας, αφού τα φάρμακα υπόκεινται σε ένα ρυθμιζόμενο σύστημα τιμολόγησης, πρόκειται δηλαδή για διατιμημένο προϊόν.

Από άλμα σε άλμα

Ως προς τη δυναμική του κλάδου, η μελέτη επισημαίνει πως η ελληνική φαρμακοβιομηχανία έχει αυξήσει τις πωλήσεις της κατά 80% την τελευταία πενταετία, με αυτές να αγγίζουν τα 3 δισ. ευρώ το 2021 από 1,7 δισ. ευρώ το 2017. Η άνοδος τροφοδοτήθηκε κυρίως από τις εξαγωγές, οι οποίες αυξήθηκαν την ίδια περίοδο κατά 180%, ενώ οι εγχώριες πωλήσεις σημείωσαν άνοδο 35%. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η εξωστρέφεια του κλάδου κατά 45% το 2021 και να αυξηθεί στο 0,7% από 0,3% το μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών στο σύνολο των ευρωπαϊκών.

Εκτακτη μη επιστρεπτέα 18.000 ευρώ σε διπλά πληττόμενες επιχειρήσεις

Εκτακτη, μη επιστρεπτέα επιχορήγηση έως 18.000 ευρώ σε πληττόμενες από την COVID-19 επιχειρήσεις, οι οποίες όμως επλήγησαν και από φυσικές καταστροφές το 2021, προβλέπει απόφαση που υπέγραψε ο υφυπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων Γιάννης Τσακίρης. Το συνολικό ύψος της επιχορήγησης είναι 26 εκατ. ευρώ και θα δοθεί σε επιχειρήσεις κάθε νομικής μορφής οι οποίες δραστηριοποιούνται στους νομούς Ευβοίας, Λαρίσης και Ηρακλείου.

Η επιχορήγηση προς κάθε επιχείρηση ανέρχεται σε σταθερό ποσοστό 50% επί των λειτουργικών δαπανών της, όπως αυτές εξαγονται από τα πρόσφατα φορολογικά της στοιχεία. Ειδικότερη μέριμνα λαμβάνεται για τις επιχειρήσεις που συστάθηκαν εν μέσω πανδημίας ή εντός του έτους 2021. Σε όλες τις περιπτώσεις, η επιχορήγηση θα αποδίδεται ως κατ' αποκοπήν ποσό με την υποχρέωση ανάλωσης εντός 6 μηνών από την έγκριση/ένταξη χωρίς έλεγχο παραστατικών δαπανών.

Οι κυριότερες προϋποθέσεις υπαγωγής στο εν λόγω πρόγραμμα είναι οι ακόλουθες:

- Οι επιχειρήσεις να λειτουργούν νόμιμα.
- Να έχουν κάνει έναρξη εργασιών μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2021.
- Να έχουν εγκατάσταση (έδρα, υποκατάστημα κ.λπ.) στις ανωτέρω περιοχές.
- Να έχουν σημειώσει πτώση τζίρου τουλάχιστον 10% μεταξύ των ετών 2019 και 2021. Το κριτήριο αυτό δεν εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις με έναρξη εργασιών εντός

του 2020 ή εντός του 2021). Οι αιτήσεις θα υποβάλλονται στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) του υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων στη διεύθυνση www.ependyseis.gr μόνον ηλεκτρονικά, χωρίς την απαίτηση προσκόμισης φυσικού φακέλου δικαιολογητικών από 13/5/2022 και ώρα 12.00 μέχρι και 17/6/2022 και ώρα 15.00.

Η αξιολόγηση των υποβληθεισών αιτήσεων χρηματοδότησης θα γίνεται με τη μέθοδο της άμεσης διαδικασίας με τήρηση χρο-

Αφορά όσες επλήγησαν από την πανδημία και από φυσικές καταστροφές σε Εύβοια, Λάρισα και Ηράκλειο.

νικής σειράς προτεραιότητας. Η εκταμίευση της επιχορήγησης γίνεται εντός δέκα ημερών αμέσως μετά την έγκριση της υποβληθείσας αίτησης χρηματοδότησης, χωρίς υποχρέωση υποβολής δεύτερου κατά σειράν σχετικού αιτήματος. Τα υποβληθέντα στοιχεία των επιχειρήσεων θα διασταυρωθούν με τα ήδη τηρούμενα γι' αυτές στις εθνικές βάσεις δεδομένων (π.χ. Taxisnet) πριν από την ανακοίνωση αποτελεσμάτων. Σε περίπτωση απόρριψης υποβληθείσας αίτησης, η επιχείρηση διατηρεί το δικαίωμα εκ νέου υποβολής. Η επιχορήγηση εκτός από μη επιστρεπτέα είναι και ακατάσχετη.

Εκτακτη, μη επιστρεπτέα επιχορήγηση σε πληττόμενες από την COVID-19 επιχειρήσεις, οι οποίες όμως επλήγησαν και από φυσικές καταστροφές το 2021, προβλέπει απόφαση που υπέγραψε ο υφυπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων Γιάννης Τσακίρης.

Αυξάνεται ο κατώτατος μισθός κατά 50 ευρώ από την 1η Μαΐου

Διαμορφώνεται στα 713 ευρώ μεικτά, από 663 ευρώ που είναι σήμερα

Κατά 50 ευρώ τον μήνα αυξάνεται από την 1η Μαΐου ο κατώτατος μισθός, φθάνοντας τα 713 ευρώ μεικτά (613 καθαρά) έναντι 663 ευρώ μεικτά (569 ευρώ καθαρά) που είναι σήμερα. Αντιστοίχα, το κατώτατο ημερομίσθιο αυξάνεται στα 31,85 ευρώ, από 29,62 ευρώ που είναι από την 1η Ιανουαρίου 2022 έως και το τέλος Απριλίου. Πρόκειται για αύξηση της τάξης του 7,5%, που σε συνδυασμό με την πρώτη αύξηση, 2%, που εφαρμόστηκε στις αρχές του έτους, οδηγεί σε ετήσιο καθαρό κέρδος για κάθε μισθωτό με πλήρη απασχόληση, που αμείβεται με τον κατώτατο μισθό, της τάξης των 882 ευρώ.

Εάν δε, σε αυτό, προστεθεί και το όφελος από τις μειωμένες ασφαλιστικές εισφορές κατά 1,63 ποσοστιαίες μονάδες, τότε το κέρδος είναι 906 ευρώ. Εφόσον ο μισθωτός είχε προϋπηρεσία (θεμελιωμένες τριετίες) έως τον Φεβρουάριο του 2012, ο μηνιαίος μεικτός κατώτατος μισθός μπορεί να αυξηθεί έως και κατά 213 ευρώ και να φθάσει τα 926 ευρώ τον μήνα (μεικτά). Συνολικά, εκτιμάται ότι η απόφαση της κυβέρνησης (που βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας θα πρέπει να εγκριθεί από το υπουργικό συμβούλιο) οδηγεί στην αύξηση του εισοδήματος πάνω από 800.000 μισθωτών, ανέργων αλλά και δικαιούχων μιας σειράς επιδομάτων, που το ύψος τους καθορίζεται σύμφωνα με τον κατώτατο μισθό.

Αναλυτικά, την αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 50 ευρώ τον μήνα, αρχής γενομένης από την 1η Μαΐου, ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, κάνοντας λόγο για «μία κίνηση που την αξίζουν οι εργαζόμενοι και την αντέχουν οι επιχειρήσεις». Είχε προηγηθεί συνάντηση του πρωθυπουργού με τον υπουργό Εργασίας Κωστή Χατζηδάκη, όπου κλείδωσε το ύψος της αύξησης, μετά και την παρουσίαση του σχετικού πορίσματος από τους ειδικούς. «Τώρα είναι η ώρα των εργαζομένων», τόνισε ο κ. Μητσοτάκης, σημειώνοντας ότι σωρευτικά από την αρχή του έτους ο κατώτατος μισθός αυξάνεται κατά 9,5%, με αποτέλεσμα «650.000 εργαζόμενοι να έχουν κέρδος παραπάνω από ένα καθαρό μισθό ετησίως». «Η κυβέρνηση ισορ-

Πώς διαμορφώνονται ο κατώτατος μισθός και το ημερομίσθιο με τις τριετίες*

	ΕΤΗ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ	ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ	ΥΨΟΣ ΑΠΟΔΟΧΩΝ	ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ
Υπάλληλοι	0-3	0%	€713	-
	3-6	10%	784,3	€71,3
	6-9	20%	855,6	142,6
	>9	30%	926,9	213,9
Εργατοεχνίτες	0-3	0%	31,85	-
	3-6	5%	33,45	1,59
	6-9	10%	35,04	3,19
	9-12	15%	36,63	4,78
	12-15	20%	38,22	6,37
	15-18	25%	39,82	7,96
	18 και άνω	30%	41,41	9,56

Συνολικά με την αύξηση του Μαΐου (7,5%) και του Ιανουαρίου (2%) το ετήσιο καθαρό κέρδος φτάνει τα 882 ευρώ.

ροπεί ανάμεσα στις παροδικές ανάγκες του παρόντος και στις εθνικές υποχρεώσεις του μέλλοντος» υπογράμμισε ο πρωθυπουργός, επισημαίνοντας ότι με αυτή την απόφαση αυξάνεται και το επίδομα ανεργίας κατά 31 ευρώ, με αποτέλεσμα να φθάσει τα 438 ευρώ.

Μάλιστα, ο κ. Μητσοτάκης επισήμανε ότι η απόφαση της κυβέρνησης για αύξηση του κατώτατου μισθού αποτελεί παράλληλα και ένα κάλεσμα προς τους εργοδότες να κινηθούν ανάλογα και προς τις άλλες κατηγορίες μισθωτών. Για να καταλήξει, πως τον Ιούνιο θα υπάρξει και νέα μείωση των εισφορών κατά μισή μονάδα.

Σύμφωνα με το υπουργείο Εργασίας, η αύξηση του κατώτατου μισθού επιχειρεί μια χρυσή τομή ανάμεσα σε διαφορετικές ανάγκες: τον μετρια-

σμό των απωλειών στην αγοραστική δύναμη των μισθών και την ικανοποίηση της εύλογης προσδοκίας των εργαζομένων να έχουν και εκείνοι μέρισμα από την ανάπτυξη που επιτεύχθη το 2021 και τη διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και την αποφυγή αρνητικών επιπτώσεων στην απασχόληση και την ανεργία.

Ετσι, ο νέος κατώτατος μισθός αυξάνεται από 1η Μαΐου κατά 7,5%, ή 50 ευρώ τον μήνα και διαμορφώνεται σε 713 ευρώ από 663 ευρώ προηγούμενως. Δεδομένου ότι καταβάλλονται 14 μισθοί τον χρόνο, το ετήσιο όφελος για τους εργαζομένους από την αύξηση ισούται με έναν επιπλέον μισθό (50 ευρώ η μηνιαία αύξηση επί 14 μισθούς ισούται με 700 ευρώ).

Οι μηνιαίες αποδοχές σε 12μηνια βάση –όπως δηλαδή υπολογίζονται στην υπόλοιπη Ε.Ε.–, αν συνυπολογισθεί η καταβολή δώρων και επιδομάτων διαμορφώνονται σε 831,8 ευρώ από 773,5 ευρώ σήμερα. Εκτιμάται δηλαδή πως ένας 15ος μισθός προστίθεται στο εξής στο εισόδημα όσων σήμερα λαμβάνουν 663 ευρώ μεικτά.

Αν συνυπολογισθεί και η προηγούμενη αύξηση του κα-

τώτατου μισθού που έγινε την 1η Ιανουαρίου 2022, προκύπτει αύξηση κατά 9,7%, ή 63 ευρώ τον μήνα (από 650 ευρώ στα 713 ευρώ). Σε αυτή την περίπτωση το όφελος σωρευτικά οδηγεί σε επιπλέον 882 ευρώ τον χρόνο.

Τέλος, αν συνυπολογιστούν και οι μειωμένες ασφαλιστικές εισφορές (ισχύουν από το 2021) τότε εκτιμάται ότι η σωρευτική αύξηση του καθαρού μισθού είναι από την αρχή του χρόνου της τάξης του 11,81%, με αποτέλεσμα το σωρευτικό ετήσιο όφελος να φθάνει τα 906 ευρώ.

Όσο για τις πολυσυζητημένες τριετίες, που από τον Φεβρουάριο του 2012 παραμένουν «παγωμένες», το υπουργείο Εργασίας ξεκαθαρίζει ότι συνεχίζεται το σημερινό καθεστώς, δηλαδή οι «τριετίες» συνεχίζουν να καταβάλλονται, προσauξάνοντας τον κατώτατο μισθό έως και κατά 30%, σε όσους τις δικαιούνταν έως τις 14.2.2012.

Συνεπώς ο μηνιαίος μεικτός κατώτατος μισθός για τους εργαζομένους με τρεις τριετίες μπορεί να είναι έως και 213 ευρώ υψηλότερος (713 ευρώ + 30%) με το ετήσιο όφελος να διαμορφώνεται στα 926 ευρώ.

24 επιδόματα αναπροσαρμόζονται προς τα πάνω

Η αύξηση του κατώτατου μισθού συμπαρασύρει προς τα πάνω το επίδομα ανεργίας. Σήμερα το ημερήσιο επίδομα είναι 16,29 ευρώ και το μηνιαίο 407,25 ευρώ. Από 1ης Μαΐου διαμορφώνονται αντιστοίχα στα 17,51 ευρώ το ημερήσιο και στα 438 ευρώ το μηνιαίο.

Επίσης αναπροσαρμόζεται σειρά βοηθημάτων και επιδομάτων που έχουν ως βάση υπολογισμού τον κατώτατο μισθό ή ημερομίσθιο. Σε αυτά περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων το βοήθημα ανεργίας για τους αυτοτελώς απασχολούμενους, τα προγράμματα νέων θέσεων εργασίας, το ειδικό βοήθημα λήξης ανεργίας, το βοήθημα λόγω επίσκεψης εργασίας, αλλά και η αποζημίωση για τα προγράμματα εργασιακής εμπειρίας κ.ά.

Αναλυτικά, η αύξηση του κατώτατου μισθού αυξάνει συνολικά 24 μισθολογικά επιδόματα:

- Ανεργίας.
- Επίσκεψης εργασίας.
- Μακροχρόνια ανέργων.
- Ειδικό εποχικό.
- Ειδικό βοήθημα μετά τη λήξη επιδότησης λόγω ανεργίας.
- Ειδικό βοήθημα μετά από τρίμνο παραμονής στα μπρώα του ΟΑΕΔ.
- Ειδικό βοήθημα σε όσους εξέτισαν ποινή στερητική της ελευθερίας.
- Αφερεγγυότητας του εργοδότη.
- Διαθεσιμότητας.
- Παροχής προστασίας της μητρότητας.
- Μαθητείας.
- Ασκουμένων σπουδαστών ΤΕΙ.
- Πρακτικές άσκησης φοιτητών σχολών τουριστικής εκπαίδευσης.
- Ειδική επιδότηση εκδοροσφαγών.
- Ειδική συμπληρωματική παροχή ανεργίας φορτοεκφορτωτών.
- Επιδότηση λόγω ανεργίας των ξεναγών.
- Επιδότηση λόγω ανεργίας αδελφών νοσοκόμων.
- Επιδότηση λόγω ανεργίας δασεργατών.
- Επιδότηση λόγω ανεργίας ρητινοσυλλεκτών.

Θετικό αντίκτυπο στην αγορά «βλέπουν» επιχειρηματικοί φορείς

Θετικό αντίκτυπο στους εκπροσώπους του επιχειρηματικού κόσμου είχε η ανακοίνωση του πρωθυπουργού για την αύξηση στον κατώτατο μισθό από την 1η Μαΐου, καθώς εκτιμούν ότι έτσι θα τονωθεί η αγορά και θα αντισταθμιστούν οι απώλειες από την επιβάρυνση του κόστους. Τονίζουν, ωστόσο, ότι αναμένουν και άλλα μέτρα για τη στήριξη των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών, όπως η μείωση του ΦΠΑ στα τρόφιμα, αλλά και η μείωση των εργοδοτικών εισφορών.

«Συμψωνούμε με την αύξηση του κατώτατου μισθού, η οποία θα ενισχύσει την πραγματική οικονομία και το διαθέσιμο εισόδημα των εργαζομένων», δήλωσε ο κ. Γιάννης Μασούτης, πρόεδρος της Κεντρικής Ενωσης Επιμελητριών Ελλάδος (ΚΕΕΕ) και του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης (ΕΒΕΘ). «Αν και οι επιχειρήσεις επωμίζονται επιπλέον κόστος, η επόμενη μέρα θα τις βρει περισσότερο ανταγωνιστικές, καθώς η ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος των καταναλωτών θα έχει ως αποτέλεσμα την τόνωση της αγοράς», προσθέτει η ΚΕΕΕ. Επισημαίνει, ωστόσο, ότι «η επιχειρηματική κοινότητα αναμένει τα μέτρα στήριξης για μείωση του ενεργειακού κόστους και μείωση του ΦΠΑ στα τρόφιμα. Επίσης, οι επιχειρηματίες αναμένουν –αν υπάρξει δημοσιονομικός χώρος– να μειω-

- Βοήθημα ανεργίας ασφαλισμένων τ. ΕΤΑΠ-ΜΜΕ.
- Βοήθημα ανεργίας ασφαλισμένων τ. ΟΑΕΕ.
- Βοήθημα ανεργίας ασφαλισμένων τ. ΕΤΑΑ.
- Αδεία συμμετοχής σε εξετάσεις για σπουδαστές, φοιτητές, μαθητές που είναι εργαζόμενοι.
- Προγράμματα απασχόλησης. Βέβαια, η αύξηση του κατώτατου μισθού επιπράζει, επίσης, την προσαύξηση κυριακάτικης εργασίας (και εργασίας στις αργίες), την προσαύξηση νυχτερινής εργασίας, καθώς και την προσαύξηση για την εκτός έδρας απασχόληση.

Όπως επισημαίνει ο δικηγό-

Το επίδομα ανεργίας αυξάνεται στα 438 ευρώ από 407,25 ευρώ που είναι σήμερα.

ρος-εργατολόγος Γιάννης Καρούζος, οι προσαυξήσεις αυτές στο ελληνικό δικαίο υπολογίζονται επί του νόμιμου και όχι επί του καταβαλλόμενου μισθού – σε αντίθεση, π.χ., με την υπερωρία. Ο νόμιμος μισθός ταυτίζεται με τον κατώτατο μισθό σε περίπτωση που η σχέση εργασίας δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής κάποιας συλλογικής σύμβασης, ενώ εάν εμπίπτει, νόμιμο ημερομίσθιο είναι αυτό της συλλογικής σύμβασης, εφόσον όμως αυτό υπερβαίνει τον νομοθετημένο ελάχιστο μισθό.

Ετσι, για παράδειγμα, ο εργαζόμενος την Κυριακή ή σε κάποια αργία δικαιούται επιπλέον προσαύξηση 75% επί του νομίμου ημερομισθίου, ανεξάρτητα εάν πρόκειται για νόμιμη ή παράνομη εργασία. Συνεπώς, με τον κατώτατο μισθό να διαμορφώνεται στα 713 ευρώ και το ημερομίσθιο στα 31,85 ευρώ, η αμοιβή για εργασία κατά πλήρες ωράριο την Κυριακή ή σε αργία θα ανέλθει στα 55,73 ευρώ (προσαύξηση 23,88%).

Νέος γύρος συγκέντρωσης στα σουπερ μάρκετ

Αλλαγές, όχι μόνο στην τσέπη των καταναλωτών, αλλά και στον «χάρτι» του κλάδου των σουπερ μάρκετ πυροδοτούν οι έντονες πληθωριστικές πιέσεις. Η κάμψη των πωλήσεων σε συνδυασμό με την αύξηση του κόστους λειτουργίας των επιχειρήσεων σουπερ μάρκετ αναμένεται να ασκήσει πιέσεις, ειδικά στις μικρές και μεσαίες αλυσίδες, επιφέροντας έναν νέο γύρο συγκέντρωσης στον κλάδο, ο οποίος είχε στην ουσία ανακοπεί λόγω της πανδημίας. Ηδη η «Σκλαβενίτης» και η «Μασούτης» προχώρησαν στις πρώτες κινήσεις, εξαγοράζοντας τις αλυσίδες SEP Markets και ΣΥΝ.ΚΑ. αντιστοίχως, με την αγορά να αναμένει συνέχεια των επόμενων μήνες.

«Η αγορά περιμένει τη συγκέντρωση. Η πανδημία αύξησε τον τζίρο των αλυσίδων και τώρα υπάρχουν προβλήματα. Η συγκέντρωση είναι φυσική εξέλιξη», τόνισε χαρακτηριστικά χθες ο Θεόδωρος Γεροστρωγιούδης, γενικός διευθυντής της «Μασούτης», μιλώντας στο συνέδριο Food Retail C&O Forum που διοργάνωσε το περιοδικό «Σελφ Σέρβις». Ο ίδιος αναφέρθηκε και στην έντονη φημολογία

περί εξαγοράς της αλυσίδας από το fund CVC, αποδίδοντάς τη, όπως χαρακτηριστικά είπε, σε «όσους ενοχλούνται από την καλή πορεία της εταιρείας, αλλά και από όσα πρεσβεύει σε ό,τι αφορά την αύξηση του κόστους λειτουργίας των επιχειρήσεων σουπερ μάρκετ αναμένεται να ασκήσει πιέσεις, ειδικά στις μικρές και μεσαίες αλυσίδες, επιφέροντας έναν νέο γύρο συγκέντρωσης στον κλάδο, ο οποίος είχε στην ουσία ανακοπεί λόγω της πανδημίας. Ηδη η «Σκλαβενίτης» και η «Μασούτης» προχώρησαν στις πρώτες κινήσεις, εξαγοράζοντας τις αλυσίδες SEP Markets και ΣΥΝ.ΚΑ. αντιστοίχως, με την αγορά να αναμένει συνέχεια των επόμενων μήνες.

Αμφότεροι έκαναν λόγο για υποχώρηση των πωλήσεων το τελευταίο διάστημα και για αλλαγές στην καταναλωτική συμπεριφορά, απόρροια των ανατιμήσεων και της μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος. Η ένταση και η διάρκεια των ανατιμή-

Η μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος λόγω των ανατιμήσεων οδηγεί σε αλλαγή της καταναλωτικής συμπεριφοράς, κάτι που θα επηρεάσει τον τζίρο των σουπερ μάρκετ.

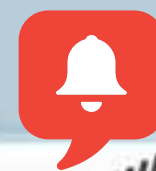
σεων και ο βαθμός επιδράσεώς τους στη ζήτηση θα καθορίσει φυσικά την πορεία του τζίρου των σουπερ μάρκετ στο σύνολο του 2022. Σύμφωνα με την τρέχουσα πρόβλεψη της εταιρείας ερευνών αγοράς IRI, η οποία παρουσιάστηκε χθες από την εμπορική διευθύντρια της εταιρείας

SHUTTERSTOCK

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η No1 ενημερωτική εφαρμογή στην Κύπρο

Μείνετε ενημερωμένοι!

Κατεβάστε την εφαρμογή της
Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

Περιθώρια περαιτέρω στήριξης έναντι της ενεργειακής ακρίβειας

Μικρότερο το έλλειμμα του 2021, υψηλότερα τα έσοδα το πρώτο τρίμηνο της φετινής χρονιάς

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Η καλύτερη από την προβλεπόμενη εκτέλεση του προϋπολογισμού του 2021, με το πρωτογενές έλλειμμα να εκτιμάται χαμηλότερο κατά 1,5 ποσοστιαία μονάδα, δηλαδή περίπου κατά 3 δισ. ευρώ, αλλά και η καλή πορεία των εσόδων το πρώτο τρίμηνο της φετινής χρονιάς είναι οι βασικοί πυλώνες των κυβερνητικών σχεδίων για στήριξη των νοικοκυριών έναντι της ενεργειακής ακρίβειας, όπως προκύπτει από δηλώσεις υψηλόβαθμης πηγής του οικονομικού επιτελείου.

Οι όποιες αποφάσεις δεν αναμένεται να τεθούν σε εφαρμογή πριν από τον Ιούνιο, σύμφωνα με την ίδια πηγή, ενώ τον Μάιο αναμένεται να συνεχιστεί η στήριξη με το υφιστάμενο σχήμα της επιδότησης των λογαριασμών ρεύματος.

Η βελτίωση του αποτελέσματος του 2021, σε σύγκριση με την πρόβλεψη του προϋπολογισμού, πιθανώς να φτάσει ή και να ξεπεράσει τη 1,5 μονάδα

του ΑΕΠ, δήλωσε ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών, Θόδωρος Σκυλακάκης, με αφορμή την ανακοίνωση των στοιχείων εκτέλεσης του προϋπολογισμού του πρώτου τριμήνου και ενόψει της ανακοίνωσης των στοιχείων της Eurostat για έλλειμμα και χρέος τις επόμενες ημέρες.

Το πρωτογενές έλλειμμα του ΑΕΠ διαμορφώνεται στο 5,5% του ΑΕΠ έναντι αρχικής πρόβλεψης για 7%.

«Η εξέλιξη αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική, καθώς επιβεβαιώνει προς τους θεσμούς και τις αγορές τη συνετή διαχείριση των δημοσίων οικονομικών και επιτρέπει τη χωρίς αυξημένους δημοσιονομικούς κινδύνους λογισμένη πρόσθετη ενίσχυση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, έναντι των πα-

ράλογα υψηλών τιμών ενέργειας που έχει προκαλέσει η απεχθής ρωσική εισβολή», δήλωσε ο υπουργός.

Στην πραγματικότητα, η καλύτερη πορεία του 2021 δεν εξασφαλίζει περισσότερο δημοσιονομικό χώρο για φέτος, αλλά μειώνει την απόσταση που πρέπει να καλυφθεί για την επίτευξη του στόχου του φετινού ελλείμματος. Δεδομένου ότι το πρωτογενές έλλειμμα του 2021 θα είναι τελικά 5,5% του ΑΕΠ περίπου, έναντι πρόβλεψης για 7% του ΑΕΠ περίπου, και ο φετινός στόχος θα αυξηθεί από 1,4% του ΑΕΠ στο 2% του ΑΕΠ περίπου (στο πλαίσιο του Προγράμματος Σταθερότητας που θα κατατεθεί στην Ε.Ε. τις επόμενες ημέρες), η απόσταση που πρέπει να καλυφθεί είναι 3,5% του ΑΕΠ έναντι πρόβλεψης για 5,6% του ΑΕΠ.

Την ίδια ώρα, τα χθεσινά στοιχεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού δείχνουν ότι τα έσοδα από φόρους ανήλθαν σε 12,14 δισ. ευρώ, αυξημένα κα-

Τα χθεσινά στοιχεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού δείχνουν ότι τα έσοδα από φόρους ανήλθαν σε 12,14 δισ. ευρώ, αυξημένα κατά 1,33 δισ. ευρώ ή κατά 12,4% έναντι του στόχου, κατά το πρώτο τρίμηνο.

έναντι του στόχου, κατά το πρώτο τρίμηνο. Εκτός από την παράταση προθεσμίας πληρωμών των τελών κυκλοφορίας και την καλύτερη απόδοση των φόρων του προηγούμενου έτους, η περαπόδοση αυτή οφείλεται και στην καλύτερη απόδοση στην είσπραξη των φόρων του τρέχοντος έτους.

Η καλή πορεία των ηλεκτρονικών συναλλαγών, που αυξηθηκαν τον Μάρτιο κατά 39% σε σύγκριση με τον ίδιο μήνα του

προηγούμενου έτους, σύμφωνα με την ίδια πηγή, στηρίζει επίσης τις προσδοκίες της κυβέρνησης για μια καλή εκτέλεση του φετινού προϋπολογισμού.

Η κυβέρνηση περιμένει, βεβαίως, και τις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες, αλλά η πηγή εξηγούσε χθες ότι επικρατεί αβεβαιότητα σε αυτό το μέτωπο. Η καλύτερη εκδοχή θα ήταν να διατεθούν τα αδιάθετα 230 δισ. ευρώ των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης σε ένα σχέδιο

κοινής προμήθειας φυσικού αερίου, οδηγώντας τις τιμές προς τα κάτω. Η δεύτερη καλύτερη — και ίσως πιθανότερη — θα ήταν να διατεθούν υπό μορφή δανείων με χαμηλό κόστος, που όμως θα επιβάρυνε το χρέος της Ελλάδας.

Εν τω μεταξύ, οι τιμές ηλεκτρικού τον Απρίλιο θα είναι υψηλότερες, καθώς τα συμβόλαια βασίζονται στις τιμές του προηγούμενου μήνα, προειδοποίησε η ίδια πηγή.

Η μεταμόρφωση της Ερμού

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ**

Το σχέδιο ανάπλασης του κατώτερου τμήματος της οδού Ερμού, από την Καπνικαρέα έως τον σταθμό του Θησείου, ενέκρινε το Κεντρικό Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής (ΚΕΣΑ). Περιλαμβάνει τη διαπλάτυνση των πεζοδρομίων, την κατάργηση της παρόδιας στάθμευσης και την προσθήκη δενδροστοιχίας δίπλα στο πεζοδρόμιο. Το σχέδιο θα πρέπει να εγκριθεί και από τα αρμόδια συμβούλια του υπουργείου Πολιτισμού, ώστε να δρομολογηθεί η δημοπράτησή του από τον Δήμο Αθηναίων.

Η πρόταση που εγκρίθηκε από το ΚΕΣΑ αποτελεί συνέχεια της βραβευμένης με το «βραβείο πρότασης στον αρχιτεκτονικό διαγωνισμό ιδεών που είχε διοργανώσει το 2019 η «Ανάπλαση Αθήνας» και εκπονήθηκε από το αρχιτεκτονικό γραφείο Tense Architecture Network. Η πρόταση ουσιαστικά «δοκιμάστηκε» εδώ και ένα έτος από τον Δήμο Αθηναίων, με την προσθήκη μιας επιπλέον προστατευόμενης ζώνης για τους πεζούς σε ένα δρόμο όπου τα πεζοδρόμια είναι εξαιρετικά περιορισμένα και καταλαμβάνονται σε μεγάλο βαθμό από τα παρακείμενα παλαιοπωλεία και καταστήματα.

Δενδροστοιχία

Η πρόταση αφορά τόσο τα πεζοδρόμια όσο και το οδόστρωμα της οδού Ερμού, περιλαμβάνοντας μικροεισχωρήσεις σε παρακείμενες οδούς (όπως και στο σημείο ένωσης με την ήδη υφιστάμενη πλακόστρωση της Ερμού), προκειμένου να επιτευχθεί η «αγκύρωση» της στον αστικό ιστό. Κεντρικός άξονας είναι η αύξηση του χώρου που αποδίδεται στους πεζούς κατά 1,5-2 μέτρα, φτάνοντας έτσι τα 3,5-4 μέτρα. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της κατάργησης της παράπλευρης στάθμευσης σε όλο το μήκος της Ερμού (με πρόβλεψη δέκα θέσεων ανεφοδιασμού καταστημάτων και δύο θέσεων για λεωφορεία) και της εκτενέστερης διαπλάτυνσης των πεζοδρομίων. Στη βορινή πλευρά της οδού Ερμού προβλέπεται η προσθήκη δενδροστοιχίας, η οποία θα προσφέρει σκίαση σε όλο το μήκος της. Η κίνηση των οχημάτων και

Μακέτα του έργου. Εγκρίθηκε από το Κεντρικό Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής, ωστόσο θα πρέπει να εγκριθεί και από τα αρμόδια συμβούλια του υπουργείου Πολιτισμού, ώστε να δρομολογηθεί η δημοπράτησή του από τον Δήμο Αθηναίων.

Κεντρικός άξονας της πρότασης είναι η αύξηση του χώρου που αποδίδεται στους πεζούς κατά 1,5-2 μέτρα, φτάνοντας έτσι τα 3,5-4 μέτρα.

προς τις δύο κατευθύνσεις διατηρείται (να σημειωθεί ότι η κυκλοφοριακή μελέτη έχει ήδη εγκριθεί από το υπουργείο Υποδομών). Η παρέμβαση θα είναι όχι μόνο λειτουργική αλλά και αισθητική. Όπως εξηγεί ο Τηλέμαχος Ανδριανόπουλος, αναπληρωτής καθηγητής του ΕΜΠ και επικεφαλής της μελετητικής ομάδας, «επιδιώκεται ταυτόχρονα ο τονισμός σημείων ενδιαφέροντος κατά μήκος του άξονα, με χαρακτηριστικότερη την εγκάρσια κίνηση από και προς την πλατεία Αθηνών, που σηματοδοτείται από την πυκνωση των φωτιστικών στύλων, την κλιμακωτή καμπύλωσή τους και τη συμμετρική διάταξή τους, λειτουργώντας ως σημείο αναφοράς του συνόλου. Στην πλατεία του ναού Αγίων Ασωμάτων στο Θησείο, η νέα, κυκλική, διαμόρφωση περιλαμβάνει και την περιοχή γύρω από τον περίβολο του ομώνυ-

μου ναού, επιτρέποντας πλέον την ανεμπόδιστη διαμήκη κίνηση των πεζών από και προς τον Κεραμεικό».

Η μελέτη προβλέπει δύο διαφορετικές τελικές επιφάνειες δαπέδων, από επεξεργασμένο σκυρόδεμα και από γρανίτη. «Η περιοχή κυκλοφορίας οχημάτων διαμορφώνεται από δύσκαμπτο οδόστρωμα, ενώ η περιοχή κυκλοφορίας πεζών διαστρώνεται με πλάκες γρανίτη, μεταβλητού πλάτους, μήκους και χρωματικής απόχρωσης. Οι πιο ανοικτοί τόνοι της δαπεδόστρωσης της ζώνης κίνησης των πεζών γίνονται προοδευτικά πιο σκούροι προς τον άξονα της οδού, εντείνοντας την προοπτική του», καταλήγει ο κ. Ανδριανόπουλος.

Κόστος και χρονοδιάγραμμα

Το έργο έχει εκτιμώμενο προϋπολογισμό 4,2 εκατ. ευρώ. Μετά την έγκρισή της από το ΚΕΣΑ, η μελέτη θα κατατεθεί προς έγκριση στο ΚΑΣ και στο ΚΣΝΜ. Στόχος του Δήμου Αθηναίων είναι το έργο να ολοκληρωθεί φέτος την αδειοδοτική διαδικασία και να δημοπρατηθεί στις αρχές του 2023. Ο εκτιμώμενος χρόνος κατασκευής του είναι περίπου ενάμισι έτος, επομένως (συνυπολογίζόμενης της διαγωνιστικής διαδικασίας) η παράδοσή του δεν θα πρέπει να αναμένεται πριν από το 2025.

Συνεχίζεται η απόβαση εταιρειών τεχνολογίας στα Ιωάννινα

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Μια μικρή Σίλικον Βάλει δημιουργείται εδώ και κάποια χρόνια στα Ιωάννινα, αφού όλο και περισσότερες εταιρείες τεχνολογίας δημιουργούν κέντρα στην ηπειρωτική πόλη. «Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μία ώσμωση» —όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν στην «Κ» παράγοντες που εμπλέκονται σε αυτά τα project— μεταξύ μικρών τοπικών επιχειρήσεων - startups, πολυεθνικών εταιρειών αλλά και ερευνητικών κέντρων, γεγονός που αναμένεται να ενταθεί τα επόμενα χρόνια, μετά και την κατασκευή του πολυαναμενόμενου πάρκου υψηλής τεχνολογίας και έρευνας της Περιφέρειας Ηπείρου στα Ιωάννινα.

Τελευταία, η γερμανική εταιρεία ηλεκτρονικού εμπορίου BestSecret, με έσοδα κοντά στο 1 δισ. ευρώ, αναπτύσσει στην περιοχή των Ιωαννίνων τεχνολογικό hub με στόχο την υποστήριξη και διεθνή ανάπτυξη της πλατφόρμας διαδικτυακών αγορών. Η BestSecret Hellas συστάθηκε πριν από λίγες ημέρες, ενώ οι διαδικασίες πρόσληψης αλλά και διαμόρφωσης του χώρου όπου θα στεγαστεί το hub έχουν ήδη ξεκινήσει. Ως εκπρόσωπος και συμβούλος της, ο Ιωάννης Τσιλιμπάρης, πρώην managing director της έτερης γερμανικής εταιρείας τεχνολογίας P&I, έχει ήδη ξεκινήσει τις διαδικασίες εγκατάστασης από τον Σεπτέμβριο του 2021. Η BestSecret διαθέτει τρία φυσικά καταστήματα (Μόναχο, Ντόρναχ και Βιέννη) και έχει αναπτύξει μια διαδικτυακή πλατφόρμα, μέσω της οποίας όσοι είναι μέλη έχουν πρόσβαση σε προϊόντα μεγάλων οίκων μόδας αποκτώντας τα σε πάρα πολύ προσιτές τιμές. Στην πλατφόρμα της διατίθενται πάνω από 5 εκατ. προϊόντα από 3.000 brands, μεταξύ των οποίων Balmain, Missoni, Chloé κ.ά. Η εταιρεία ελέγχεται από το fund Permira —που έχει επενδύσει στις έτερες εταιρείες τεχνολογίας P&I και TeamViewer με παρουσία στα Ιωάννινα— ενώ ο κύκλος εργασιών της σημείωσε πέρυσι άνοδο 53% και ανήλθε στα 943 εκατ. ευρώ, απασχο-

Η BestSecret διαθέτει τρία φυσικά καταστήματα (Μόναχο, Ντόρναχ και Βιέννη) και έχει αναπτύξει μια διαδικτυακή πλατφόρμα, μέσω της οποίας όσοι είναι μέλη έχουν πρόσβαση σε προϊόντα μεγάλων οίκων μόδας αποκτώντας τα σε πάρα πολύ προσιτές τιμές. Στην πλατφόρμα της διατίθενται πάνω από 5 εκατ. προϊόντα από 3.000 brands, μεταξύ των οποίων Balmain, Missoni, Chloé κ.ά.

Οι ξένες εταιρείες αναμένουν να προχωρήσει η κατασκευή του πάρκου υψηλής τεχνολογίας της πόλης προκειμένου να μετεγκατασταθούν εκεί.

λώντας 1.700 άτομα από 80 χώρες. Σύμφωνα με πληροφορίες, τα εγκαίνια του χώρου 520 τ.μ. (διασταύρωση Δωδώνης - Κενάν Μεσαρέ) που έχει μισθωθεί στα Ιωάννινα αναμένεται να πραγματοποιηθούν τον Ιούνιο, ενώ ο στόχος είναι σε βάθος τριετίας να προσληφθούν 50-70 άτομα, κυρίως προγραμματιστές - μηχανικοί ηλεκτρονικών υπολογιστών διαφόρων επιπέδων, μια επένδυση που ανέρχεται κοντά στα 5 εκατ. Η BestSecret επιθυμεί να εξελίξει τη διαδικτυακή της πλατφόρμα, ευνοημένη και από τη στρόφη του κόσμου στα ψηφιακά κανάλια αγορών κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ενσωματώνοντας τεχνολογίες όπως η επαυξημένη πραγματικότητα και η τεχνητή νοη-

μοσύνη, που θα αναβαθμίσουν την εμπειρία των καταναλωτών. Επειδή η υποστήριξη της πλατφόρμας και τα σχέδια ανάπτυξης της δεν αρκούν με το προσωπικό που ήδη διαθέτει στη Γερμανία, αλλά και στη Γρανάδα της Ισπανίας, αποφασίστηκε να δημιουργηθεί και ένα κέντρο έρευνας και ανάπτυξης στα Ιωάννινα για τη διεθνή υποστήριξη της πλατφόρμας. Εκτός από την BestSecret, απόβαση στα Ιωάννινα έχουν κάνει εδώ και κάποια χρόνια η εταιρεία παραγωγής λογισμικού P&I, η οποία μετράει κοντά στα 160 άτομα, αλλά και η TeamViewer. Σημειώνεται πως οι ξένες εταιρείες αναμένουν να προχωρήσει η κατασκευή του πάρκου υψηλής τεχνολογίας προκειμένου να μετεγκατασταθούν εκεί. Το έργο ύψους 25 εκατ. ευρώ και 15.000 τ.μ. θα αναπτυχθεί σε έκταση 40 στρεμμάτων που παραχωρήθηκε από το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης στην Περιφέρεια Ηπείρου και έχει συμπεριληφθεί στα έργα του Ταμείου Ανάκαμψης. Όπως αναφέρουν πληροφορίες, τώρα πραγματοποιείται η στατική μελέτη με σκοπό να βγει άδεια δόμησης και να προχωρήσει η κατασκευή.

Η στροφή στην πράσινη ενέργεια δεν προσελκύει τους επενδυτές

Περισσότερα κεφάλαια διοχετεύθηκαν σε κρυπτονομίσματα από ό,τι σε ΑΠΕ

Των **ΕΣΙ ΝΕΛΣΟΝ** και **ΑΝΤΑΜ ΣΑΤΑΡΙΑΝΟ**
THE NEW YORK TIMES

Η.Ε.Ε. έχει θέσει φιλόδοξους στόχους για τη μείωση των εκπομπών καυσαερίων και υπάρχει ισχυρή πολιτική στήριξη υπέρ των μέτρων για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Ο πόλεμος στην Ουκρανία κατέστησε ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη της Ευρώπης για αλλαγή στο είδος ενέργειας που χρησιμοποιεί. Μεταξύ άλλων, η Ε.Ε. σχεδιάζει να μειώσει φέτος κατά τα 2/3 το

Από τα 106 δισ. δολάρια που επενδύθηκαν πέρυσι σε ευρωπαϊκές νεοφυείς, μόλις το 4% τοποθετήθηκε σε ενεργειακά σχέδια.

φυσικό αέριο που εισάγει από τη Ρωσία και να διακόψει πλήρως τις εισαγωγές ρωσικού αερίου μέχρι τα τέλη της δεκαετίας. Κι ενώ μέρος του ρωσικού αερίου θα αντικαταστήσουν εισαγωγές από άλλες χώρες, από τις ΗΠΑ και το Κατάρ, για να υλοποιηθεί το σχέδιο είναι αναγκαίο να επεκταθεί και η παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Αποδεικνύεται, όμως, ιδιαίτερος δύσκολο

να προσελκύσει επενδυτές σε σχέδια πέραν των έτοιμων τεχνολογιών της πλιακής και της αιολικής ενέργειας. Οι επενδυτές δεν είναι όμως πρόθυμοι.

Οι επενδυτικές που τοποθετούνται σε μη εισηγμένες υπήρξαν μεν φανατικές υπέρ της πράσινης ενέργειας, αλλά τώρα έχουν ενθουσιαστεί με τα κρυπτονομίσματα και τις νεοφυείς που παράδιδουν τρόφιμα και μπίρα μέσα σε λίγα λεπτά. Στο μεταξύ οι κυβερνήσεις έχουν επιδεινώσει την κατάσταση υιοθετώντας ασυνάρτητες πολιτικές που υπονομεύουν τις δεσμεύσεις τους για μείωση των εκπομπών καυσαερίων.

Ο Τόνι Φαντέλ, που αφιέρωσε το μεγαλύτερο μέρος της σταδιοδρομίας του προσπαθώντας να καθιερώσει τις νέες τεχνολογίες και να τις μετατρέψει σε κυρίαρχες ως στέλεχος της Apple και ιδρυτής της Nest, υπογραμμίζει πως ακόμη και τώρα που ο κόσμος αντιμετωπίζει τους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής, το χρήμα διοχετεύεται σε λιγότερο αναγκαίες τεχνολογικές εξελίξεις, όπως τα κρυπτονομίσματα, το λεγόμενο «μετασύμπαν» και τα ψηφιακά έργα τέχνης. Σύμφωνα με την εταιρεία PitchBook, στη διάρκεια του περασμένου έτους διοχετεύθηκαν παγκοσμίως κεφάλαια ύψους 11,9 δισ. δολαρίων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και 30,1 δισ. δολ. στα κρυπτο-

νομίσματα και την τεχνολογία blockchain. Από τα 106 δισ. δολάρια που επενδύθηκαν πέρυσι σε ευρωπαϊκές νεοφυείς, μόλις το 4% τοποθετήθηκε σε ενεργειακά σχέδια, σύμφωνα πάντα με την PitchBook. «Πρέπει να γίνουμε ρεαλιστές», τονίζει ο κ. Φαντέλ, που τώρα ζει στο Παρίσι και έχει προτείνει στη γαλλική κυβέρνηση ιδέες για την ενεργειακή πολιτική. Όπως υπογραμμίζει, «πάρα πολλοί άνθρωποι επενδύουν σε πράγματα που δεν πρόκειται να αντιμετωπίσουν τα υπαρξιακά μας προβλήματα».

Και σίγουρα δεν βοηθάει το γεγονός ότι κάποιες επενδυτικές έχασαν πολλά από την εκρηκτική ανάπτυξη που γνώρισαν οι πράσινες τεχνολογίες. Πριν από 15 χρόνια οι νεοφυείς εταιρείες με περιβαλλοντικό πρόσχημο αντιμετώπιστηκαν ως ο ανερχόμενος κλάδος στη Silicon Valley. Ένα μεγάλο όνομα των επενδυτικών που τοποθετούν κεφάλαια σε μη εισηγμένες, η Kleiner Perkins Caufield & Byers, προσέλαβε συνεργάτη της τον πρώην αντιπρόεδρο των ΗΠΑ, Άλ Γκορ και δεσμεύτηκε πως η καθαρή ενέργεια θα αποτελεί εφεξής το 1/3 του συνόλου των επενδύσεών της. Στη συνέχεια, όμως, αποτέλεσε παράδειγμα προς αποφυγήν, καθώς έχασε την υποστήριξη των μέσων κοινωνικής δικτύωσης όπως το Facebook και το Twitter. Τώρα

Η.Ε.Ε. έχει θέσει φιλόδοξους στόχους για τη μείωση των εκπομπών καυσαερίων. Σχεδιάζει να μειώσει φέτος κατά τα 2/3 το φυσικό αέριο που εισάγει από τη Ρωσία και να διακόψει πλήρως τις εισαγωγές ρωσικού αερίου μέχρι τα τέλη της δεκαετίας. Για να υλοποιηθεί το σχέδιο είναι αναγκαίο να επεκταθεί και η παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Αποδεικνύεται, όμως, ιδιαίτερος δύσκολο να προσελκύσει επενδυτές.

υποχωρούν, βέβαια, όλοι αυτοί οι παλιοί φόβοι.

Πριν από δύο χρόνια η επενδυτική 360 Capital, που έχει έδρα στο Παρίσι και το Μιλάνο και χειρίζεται επενδύσεις σε αθλητικό στάδιο, δημιούργησε ειδικό ταμείο που θα επενδύει σε καθαρή ενέργεια και εταιρείες περιβαλλοντικά βιώσιμες. Τώρα σχεδιάζει να ανοίξει αυτό το ταμείο σε περισσότερους επεν-

δυτές αυξάνοντας τα κεφάλαιά του σε 150 εκατ. ευρώ από τα αρχικά 30 εκατ. ευρώ. Επίσης η Breakthrough Energy Catalyst, την οποία στηρίζει ο Μπιλ Γκέιτς, προσπαθεί να αναπληρώσει το κενό. Ιδρύθηκε στα τέλη του περασμένου έτους για να προωθήσει την εμπορική χρήση των νέων τεχνολογιών. Υποστηρίζει πως πρέπει να προωθηθούν τάχιστα στην Ευρώπη τέσσερα είδη

νέων τεχνολογιών: μακροπρόθεσμη αποθήκευση ενέργειας, καθαρό υδρογόνο, βιώσιμα καύσιμα για την αεροπορία και εγκλωβισμός του διοξειδίου του άνθρακα από την ατμόσφαιρα. Υποστηρίζει την προώθηση αυτών των τεχνολογιών με πρωτοβουλία της ύψους ενός δισ. δολαρίων από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς.
- Ενημέρωση με εγκυρότητα, σοβαρότητα, αντικειμενικότητα.
- Από κάθε σημείο στην Κύπρο και τον κόσμο, με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών.

Παρουσίαση
Αντρέας Κημήτρης

8.00 μ.μ.
PIK 1 (Με ταυτόχρονη νοηματική στο PIK 2)

Ψηφιακός Ηρόδοτος

Σας ευχαριστούμε που γράφετε μαζί μας την Ιστορία

- 10.000 ιστορικά ντοκουμέντα στη διάθεση της κοινωνίας
- 170.000 χρήστες στην ιστοσελίδα μας <https://www.digital-herodotus.eu/>
- Αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων
- Πολιτισμική προσφορά, διεθνής αναγνώριση

(Φωτογραφία: Λευκωσία, περίοδος Αγγλοκρατίας ΓΤΠ)

Χωρίς επιστροφή η κατάργηση των πυρηνικών στη Γερμανία

Πολιτικοί αλλά και τεχνικοί λόγιο κάνουν αδύνατη την παράταση της χρήσης τους

Καθώς ανάμεσα στις κυρώσεις που επιβλήθηκαν στη Ρωσία συγκαταλέγεται και εκείνη στον ρωσικό άνθρακα, ενώ είναι σε εξέλιξη και η συζήτηση για ευρωπαϊκό εμπάργκο στους ρωσικούς υδρογονάνθρακες, στη Γερμανία τίθεται εκ νέου θέμα επιστροφής στην πυρηνική ενέργεια. Και το θέτουν μέλη αντιπολιτευόμενων κομμάτων στον Γερμανό καγκελάριο Ολαφ Σολτς, που πρέπει να εξηγήσει γιατί το θέμα δεν είναι τόσο απλό.

Η Γερμανία αποφάσισε να καταργήσει τη χρήση της πυρηνικής ενέργειας το 2011 με το ατύχημα στη Φουκουσίμα, γι' αυτό και οι τελευταίοι αντιδραστήρες που παραμένουν ενεργοί στη χώρα πρόκειται να διακόψουν τη λειτουργία τους μέχρι το τέλος του έτους. Εως τώρα η κυβέρνηση επικαλείται λόγους τεχνικής φύσεως, αλλά το πραγματικό επίκεντρο μάλλον είναι αμιγώς πολιτικό, ιδιαίτερώ για τους Πράσινους που έχουν αναλάβει το υπουργείο Οικονομικών. Μιλώντας για το θέμα στους Financial Times, ο Τόμας Ο' Ντόνελ, πυρηνικός φυσικός και αναλυτής θεμάτων ενέργειας, τονίζει πως «θα αποτελούσε πολιτική αυτοκτονία για τους Πράσινους να πα-

ραδεχθούν ότι έκαναν λάθος για την πυρηνική ενέργεια, γι' αυτό και αναγκάζονται να πορευτούν με το παλιό σχέδιό τους που είναι εναντίον». Και όπως επισημαίνει η βρετανική εφημερίδα, όσο ελκυστική κι αν φαίνεται μια τέτοια διέξοδος σε όσους την υποστηρίζουν, υπουργοί και αναλυτές υπογραμμίζουν πως στην πραγματικότητα το ερώτημα αν θα έπρεπε να επιστρέψει η Γερμανία στην πυρηνική ενέργεια είναι πολύ πιο περίπλοκο.

Σε εκτενή ανάλυση για τα προβλήματα που συνεπάγεται η επιστροφή της Γερμανίας στην πυρηνική ενέργεια, οι Financial Times επισημαίνουν πως το ρωσικό φυσικό αέριο είναι απολύτως αναγκαίο στη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία για τη θέρμανση και τη λειτουργία των βιομηχανιών της. Ομως, η πυρηνική ενέργεια δεν παίζει κανένα ρόλο στην κάλυψη τέτοιων αναγκών. Οι τρεις μονάδες πυρηνικής ενέργειας που λειτουργούν ακόμη, δεν συνεισφέρουν σημαντικά στο ενεργειακό μείγμα που χρησιμοποιεί η Γερμανία: έχουν παραγωγική δυνατότητα μόλις 4,3 γιγαβατώρας και προσφέρουν κατά μέσον όρο περίπου 30 τεραβατώρας ετησίως, μόλις το 5%

Η Γερμανία αποφάσισε να καταργήσει τη χρήση της πυρηνικής ενέργειας το 2011 μετά το ατύχημα στη Φουκουσίμα, γι' αυτό και οι τελευταίοι αντιδραστήρες που παραμένουν ενεργοί στη χώρα πρόκειται να διακόψουν τη λειτουργία τους μέχρι το τέλος του έτους.

Οι τρεις πυρηνικές μονάδες που λειτουργούν ακόμη συνεισφέρουν μόλις το 5% της συνολικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

της συνολικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στη Γερμανία. Επιπλέον, μια πολιτική απόφαση για την παράταση της ζωής των πυρηνικών αντιδραστήρων θα απαιτούσε μια μελέτη για την επικινδυνότητα του εγχειρήματος και, σύμφωνα με την κυβέρνηση, οι κίνδυνοι που απορρέουν από την πυρηνική ενέργεια έχουν αυξηθεί. Ας μην ξεχνάμε και τον κίνδυνο κυβερνοεπιθέσεων σε κρίσιμες υποδομές. Ο πόλεμος στην Ουκρανία, στο πλαίσιο του οποίου οι ρωσικές

δυνάμεις εξαπέλυσαν επίθεση κατά του πυρηνικού σταθμού της Ζαπορίζια και διεκόπη η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στον αδρανή αντιδραστήρα του Τσερνόμπιλ, σκιαγραφεί ορισμένους από τους εξωτερικούς κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένη η πυρηνική ενέργεια.

Επιπροσθέτως, οι τρεις πυρηνικές μονάδες που λειτουργούν ακόμη δεν έχουν τροφοδοτηθεί με νέες ράβδους ουρανίου που θα τους έδιναν τη δυνατότητα να παρατείνουν τη λειτουργία τους μετά το πέρας του έτους. Η τροφοδοσία θα απαιτούσε 12 με 15 μήνες για να επιτευχθεί και έτσι οι πυρηνικές μονάδες θα ήσαν έτοιμες το νωρίτερο το καλοκαίρι του 2023. Σύμφωνα, άλλωστε, με τη Eurostat, η Ρωσία είναι η δεύτερη μεγαλύτερη προμηθεύτρια ουρανίου στις πυρηνικές μονάδες της Ε.Ε. και ο Ολαφ Σολτς το τόνισε αυτό στη σχετική αντιπαράθεσή του με

στέλεχος της Εναλλακτικής για τη Γερμανία που ζητούσε επίμονα την επιστροφή στην πυρηνική ενέργεια. Αυτό σημαίνει πως αν θέλει το Βερολίνο να παρατείνει τη λειτουργία των πυρηνικών αντιδραστήρων, τότε θα χρειαστεί νέες προμήθειες πρώτων υλών που, όπως τόνισε ο Γερμανός καγκελάριος, «δεν προσφέρονται ελεύθερα». Επιπλέον, θα χρειαστεί νέα άδεια για την παράταση της λειτουργίας των πυρηνικών αντιδραστήρων καθώς η τελευταία φορά που έγινε έλεγχος ασφαλείας ήταν το 2009. Επομένως θα χρειαστούν νέοι έλεγχοι που μπορεί να οδηγήσουν σε αιτήματα για «εκτεταμένες επενδύσεις» σε τεχνολογία ασφαλείας. Αυτό ισοδυναμεί όμως και με νέα έκδοση άδειας λειτουργίας γι' αυτές τις μονάδες, δηλαδή μια σύνθετη γραφειοκρατική διαδικασία.

Και σαν να μη φτάνουν όλα αυτά, οι εταιρείες που λειτουργούν και διαχειρίζονται τους

αντιδραστήρες δηλώνουν απερίφραστα ότι δεν έχουν καμία πρόθεση να παρατείνουν τη λειτουργία τους. Μιλώντας στη βρετανική εφημερίδα τονίζουν πως η παράταση της λειτουργίας τους για περισσότερο από λίγες εβδομάδες, «δεν είναι δυνατή με την τεχνική υποδομή που έχουν τώρα». Προσθέτουν επιπλέον ότι αν υπάρξει έλλειψη ενέργειας και η κυβέρνηση τους ζητήσει να συνεχίσουν τη λειτουργία των πυρηνικών μονάδων ως επείγουσα ανάγκη, θα απαιτήσουν να αναλάβει το Βερολίνο όλους τους κινδύνους αλλά και όλο το κόστος. Μεταξύ άλλων θα ζητήσουν επίσης πολιτικές εγγυήσεις ότι η πυρηνική ενέργεια θα εξακολουθήσει να είναι νόμιμη στη Γερμανία και ότι δεν θα υπάρξει νέα ανατροπή επί του θέματος στο μέλλον, μια δέσμευση που είναι δύσκολο να αναλάβει οποιαδήποτε κυβέρνηση.

Αλμα των τιμών ενέργειας στη Γαλλία, λόγω προβλημάτων στους αντιδραστήρες

Νέα προβλήματα στους πυρηνικούς αντιδραστήρες της Γαλλίας οδηγούν τις τιμές της ενέργειας στα υψηλότερα επίπεδα τους από την αρχή του έτους, επιδεινώνοντας περαιτέρω την ενεργειακή κρίση στην Ευρώπη. Την είδηση ανέφερε χθες ο γαλλικός κολοσσός της ηλεκτρικής ενέργειας, Electricite de France (EdF), ανακοινώνοντας ότι κατέγραψε νέες ενδείξεις διάβρωσης στον πυρηνικό στόλο της χώρας. Η εξέλιξη καταγράφεται ενώ η παραγωγή πυρηνικής ενέργειας στη Γαλλία βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα της τελευταίας δεκαετίας καθώς έχει ανασταλεί η λειτουργία 56 αντιδραστήρων προκειμένου να γίνουν έλεγχοι ασφαλείας και έργα αποκατάστασης, να συντηρηθούν και να ανατροφοδοτηθούν με τα αναγκαία καύσιμα.

Ετσι η τιμή των προθεσμιακών συμβολαίων ηλεκτρικής ενέργειας για παράδοση το 2023 σημειώνει άνοδο 1,5% φθάνοντας στα 236 ευρώ η μεγαβατώρα στο Ευρωπαϊκό Χρηματιστήριο Ενέρ-

Η παραγωγή πυρηνικής ενέργειας βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα της τελευταίας δεκαετίας.

γειας, ενώ τα αντίστοιχα συμβόλαια στη Γερμανία σημείωσαν άνοδο 3%. Οι διαπραγματευτές συμβολαίων ηλεκτρικής ενέργειας εκτιμούν πως τα προβλήματα στους πυρηνικούς αντιδραστήρες της Γαλλίας και η συνεπαικόλουθη μείωση της παραγωγής τους θα παραταθούν πέραν του τρέχοντος έτους. Σύμφωνα μάλιστα με τον Εμερίκ ντε Βιγκάν, διευθύνοντα σύμβουλο στην COR-e, γαλλική εταιρεία αναλύσεων επί θεμάτων ενέργειας, είναι πιθανόν να παραταθούν και στη διάρκεια του επόμενου έτους. Δεδομένου, όμως, ότι η Γαλλία εξαγει σημαντικό όγκο ενέργειας, ο αντίκτυπος αυτών των προβλημάτων αναμένεται να

Σε ανακοίνωση του γαλλικού κολοσσού ενέργειας, EdF, τονίζεται ότι εντοπίστηκαν ενδείξεις διάβρωσης σε τρεις αντιδραστήρες από τους έξι που έχει αποφασίσει να ελέγξει από τον Φεβρουάριο. Παράλληλα υπήρξαν αντίστοιχες ενδείξεις σε ακόμη έναν από τους αντιδραστήρες στους οποίους είναι σε εξέλιξη τα έργα συντήρησης.

γίνει αισθητός σε όλες τις ευρωπαϊκές αγορές. Σημειωτέον ότι η EdF έχει προειδοποιήσει εδώ και καιρό ότι η παραγωγή της πυρηνικής ενέργειας θα περιοριστεί

φέτος στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων τριών δεκαετιών. Σχολιάζοντας επί του θέματος σε σημειώμά της προς τους επενδυτές, η JPMorgan Chase

& Co τόνισε πως ένα από τα βασικότερα ερωτήματα είναι πόσους άλλους αντιδραστήρες θα ζητήσει να απενεργοποιηθούν η αρχή ασφαλείας του κλάδου, η ASN, αναγκάζοντας έτσι την EdF να διακόψει τη λειτουργία τους μέσα στο επόμενο έτος και πόσους μέσα στο επόμενο. Όπως τονίζει η επενδυτική τράπεζα, το ερώτημα αυτό είναι καίριο δεδομένης της εξαιρετικά υψηλής ζήτησης και της μειωμένης προσφοράς, καθώς «και του γεωπολιτικού τοπίου μέσα στο οποίο εξελίσσονται όλα αυτά». Σε ανακοίνωσή της που αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της, η EdF τόνισε συγκεκριμένα ότι εντοπίστηκαν ενδείξεις διάβρωσης σε τρεις αντιδραστήρες από τους έξι που έχει αποφασίσει να ελέγξει από τον Φεβρουάριο. Παράλληλα υπήρξαν αντίστοιχες ενδείξεις σε ακόμη έναν από τους αντιδραστήρες στους οποίους είναι σε εξέλιξη τα έργα συντήρησης. Ως εκ τούτου θα ακολουθήσουν αυστηρότεροι έλεγχοι.

Στο μεταξύ, όμως, η μείωση

της παραγωγής πυρηνικής ενέργειας συνδυάζεται με τα μέτρα που λαμβάνει η γαλλική κυβέρνηση θέτοντας ανώτατα όρια στα τιμολόγια της ηλεκτρικής ενέργειας για να προστατεύσει καταναλωτές και επιχειρήσεις εν μέσω της ενεργειακής κρίσης και της εκτόξευσης των τιμών της ενέργειας. Το αποτέλεσμα είναι, όμως, να στερεί από την EdF έσοδα ύψους 26,2 δισ. ευρώ που θα είχε στη διάρκεια του έτους, καθώς ο ενεργειακός κολοσσός της Γαλλίας πρέπει να αγοράσει ηλεκτρική ενέργεια στην αγορά χονδρικής. Το θέμα προέκυψε για πρώτη φορά τον Δεκέμβριο και τον Ιανουάριο όταν η EdF ανακοίνωσε ότι πρέπει να ανασταλεί η λειτουργία τριών αντιδραστήρων της προκειμένου να διεξαχθούν έλεγχοι ασφαλείας και να γίνουν έργα αποκατάστασης και συντήρησης. Η εταιρεία βρίσκεται διαρκώς σε διαβουλεύσεις με την αρχή ασφαλείας, την ASN, προκειμένου να αντιμετωπίσουν από κοινού το πρόβλημα.

BLOOMBERG

Ο υψηλός πληθωρισμός μείωσε χρέος και έλλειμμα

Παρά τα όσα δεινά συνεπάγεται, το σοκ του πληθωρισμού λειτουργεί ευεργετικά ως προς το ύψος του δημόσιου χρέους ως ποσοστό επί του ΑΕΠ τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες. Όπως τονίζει το ΔΝΤ στη σχετική έκθεσή του που δόθηκε στη δημοσιότητα για τα δημόσια οικονομικά των χωρών, ο πληθωρισμός οδήγησε το περασμένο έτος σε μείωση του χρέους κατά 1,8 και 4,1 εκατοστιαίες μονάδες αντιστοίχως σε ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Αυτό συνέβη επειδή το ύψος του εκάστοτε χρέους παρέμενε σταθερό, ενώ οι υψηλότερες τιμές οδήγησαν σε αύξηση του ΑΕΠ. Επιπλέον, ο δανεισμός μειώθηκε καθώς ο πληθωρισμός διόγκωσε τα φορολογικά έσοδα

Το Ταμείο προειδοποιεί ότι η δημοσιονομική βελτίωση που καταγράφεται λόγω πληθωρισμού δεν είναι βιώσιμη.

περισσότερο από όσο διόγκωσε τις δημόσιες δαπάνες. Το Ταμείο εκτιμά τώρα ότι μέχρι το 2024 το δημόσιο χρέος των ανεπτυγμένων οικονομιών αναμένεται να μειωθεί στο 113% του ΑΕΠ κατά μέσον όρο. Στις χώρες χαμηλού εισοδήματος αναμένεται να περιορισθεί στο 48% του ΑΕΠ τους. Μεγαλύτερη θα είναι η μείωση του χρέους όσων χωρών εξαγουν εμπορεύματα λόγω της

εκτόξευσης των τιμών. Θα εξακολουθήσει να αυξάνεται στις αναδυόμενες, κυρίως στην Κίνα, όπου αναμένεται να φτάσει στο 72% του ΑΕΠ της το 2024.

Ομοίως και τα δημοσιονομικά ελλείμματα μειώνονται σε παγκόσμια κλίμακα, αλλά αναμένεται να παραμείνουν σε επίπεδα υψηλότερα από τα προ πανδημίας.

Το ΔΝΤ προειδοποιεί, πάντως, τις κυβερνήσεις όλων των χωρών να μη βασιστούν στη βραχυπρόθεσμη βελτίωση της δημοσιονομικής τους κατάστασης στον βαθμό που αυτή οφείλεται στον υψηλό πληθωρισμό. Τονίζει πως δεν πρόκειται για βιώσιμη βελτίωση, ιδιαίτερώ επειδή μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία η εκτόξευση των τιμών των τροφίμων και της ενέργειας θα δη-

μιουργήσει όλο και μεγαλύτερη πίεση στα δημόσια οικονομικά τους. Το Ταμείο προβλέπει τώρα πως ο πληθωρισμός θα φθάσει φέτος στο 7,4% παγκοσμίως καταγράφοντας πολύ υψηλότερα επίπεδα από εκείνα που προέβλεπε στα τέλη του 2020, όταν μιλούσε για πληθωρισμό 3,2% το 2022. Προειδοποιεί, άλλωστε, πως οι υψηλές τιμές των τροφίμων και της ενέργειας εγκυμονούν τον κίνδυνο κοινωνικών εκρήξεων. Σε ό,τι αφορά τις οικονομίες που επλήγησαν περισσότερο εξαιτίας του πολέμου, το ΔΝΤ τονίζει πως πρέπει να εφαρμόσουν δημοσιονομική πολιτική που θα στοχεύει κατά κύριο λόγο στην αντιμετώπιση της ανθρωπίνης τραγωδίας αλλά και των καταστροφών που υπέστη η οικονομία.

Ο πληθωρισμός προβλέπεται ότι θα φθάσει φέτος στο 7,4% παγκοσμίως.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Μια ενιαία αγορά νέου τύπου

Του ΦΙΛΙΠ ΠΟΣΞ*

Ο πόλεμος στην Ουκρανία, η πρόκληση της κλιματικής αλλαγής και η έννοια της στρατηγικής αυτονομίας ανοίγουν τον δρόμο για έναν νέο τύπο ενιαίας αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ενιαία αγορά βρίσκεται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης από την απαρχή της. Η αναβίωσή της στα μέσα της δεκαετίας του 1980, με τη Λευκή Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στόχο την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς το 1985, καθώς και την έγκριση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης το επόμενο έτος, αντιπροσώπευε ένα σημαντικό ορόσημο. Αυτό το έργο υποστηρίχθηκε εκείνη την εποχή από περίπου 40 μεγάλους βιομηχανικούς ηγετικούς ομίλους, που συγκρότησαν τη Στρογγυλή Τράπεζα των Βιομηχάνων. Ήταν επίσης το έργο που είχε αναλάβει να προωθή-

Ο πόλεμος στην Ουκρανία ολοκληρώνει την τελευταία φάση του μετασχηματισμού που ξεκίνησε από την πανδημία.

σει ο τότε πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ζακ Ντελόρ. Αυτή η περίοδος χαρακτηρίστηκε από συμβιβασμό μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων της Αριστεράς και της Δεξιάς στην εσωτερική αγορά και έμφαση σε μια ορισμένη κοινωνική διάσταση. Καθώς η παγκοσμιοποίηση των αγορών προχωρούσε, ωστόσο, το εγχείρημα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης εξελίχθηκε σταδιακά για να γίνει ένα γρανάζι σε αυτή τη μεγαλύτερη διαδικασία, στην οποία η ευρωπαϊκή αυτόνομη λειτουργία θα υπαγόταν τελικά στην παγκοσμιοποίηση. Στα μέσα της δεκαετίας του 1990, στη Στρογγυλή Τράπεζα των Βιομηχάνων κυριάρχησαν οι αγγλοσαξονικές πολυεθνικές. Τότε ήταν που η Κίνα έγινε το εργοστάσιο του κόσμου. Σε αυτό το πλαίσιο, ο συμβιβασμός αντικαταστάθηκε από την αποδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας σε εθνικό επίπεδο.

Στα μέσα της δεκαετίας του 2010, η κατάσταση άρχισε και πάλι να αλλάζει. Η Κίνα γινόταν μια τεχνολογική και πολιτική δύναμη και η ιδέα ότι η παγκο-

σμιοποίηση θα ωφελούσε τους πάντες άρχισε να εξασθενεί. Την ίδια στιγμή, τα λαϊκιστικά κινήματα, που ασκούσαν κριτική στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και στην εσωτερική αγορά, ήταν σε άνοδο. Η πιο σημαντική περίπτωση ήταν η ριζική αλλαγή στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου οι συντηρητικές ελίτ υποστήριζαν ένα «σκληρό» Brexit. Η κρίση του κορωνοϊού άνοιξε μια νέα συζήτηση.

Λόγω πανδημίας και πολλών περιβαλλοντικών κρίσεων, πολλοί αμφισβήτησαν υπερβολικά τις μεγάλες αλυσίδες εφοδιασμού και ζήτησαν περισσότερη τοπική παραγωγή και καλύτερα ενοποιημένα. Ο πόλεμος στην Ουκρανία, η απρόβλεπτη κλίμακα του και οι τεράστιες συνέπειές του, ιδιαίτερα οικονομικές, ολοκληρώνουν την τελευταία φάση του μετασχηματισμού που ξεκίνησε από την πανδημία. Πράγματι, επισημαίνοντας την εξάρτηση της Ε.Ε. από τη Μόσχα και τις δυσκολίες προμήθειας ορισμένων αγαθών, αυτή η σύγκρουση αναγκάζει την Επιτροπή και τα κράτη-μέλη να λάβουν φιλόδοξες αποφάσεις για την ενιαία αγορά – εξ ου και το RePowerEU, η κοινή ευρωπαϊκή δράση για πιο προσιτή, ασφαλή και βιώσιμη ενέργεια. Καθώς γίνονται σημαντικές επενδύσεις σε αυτή τη μετάβαση, οι κρατικές ενισχύσεις, οι κανόνες ανταγωνισμού και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης αλλάζουν. Το μοντέλο «Alibaba», παρέχοντας στον καταναλωτή όλο και φθηνότερα προϊόντα από όλο και πιο μακριά, έχει καταστεί ξεπερασμένο. Βρισκόμαστε στην αρχή μιας νέας περιόδου, κατά την οποία οι κανόνες της εσωτερικής αγοράς αλλάζουν ως απάντηση στην ανάγκη για περιβαλλοντική βιωσιμότητα και στρατηγική αυτονομία. Ποια θέση θα καταλάβει η κοινωνική διάσταση σε αυτή τη νέα αρχιτεκτονική; Δύο στοιχεία αναδύονται ήδη: η δίκαιη μετάβαση στη νέα εποχή και η διασύνδεση προτύπων ποιότητας των προϊόντων με την ποιοτική απασχόληση – καλές θέσεις εργασίας για βιώσιμα προϊόντα.

* Ο κ. Φίλιπ Ποσέ είναι γενικός διευθυντής του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Εργατικών Συνδικάτων. Το άρθρο δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της Κοινωνικής Ευρώπης / Social Europe (<https://socialeurope.eu/>).

Η επιστροφή στο γραφείο «σκοντάφτει» στον πληθωρισμό

Μεγάλες εταιρείες παρατείνουν το μέτρο της τηλεργασίας λόγω της ακρίβειας

Της ΕΜΑ ΓΚΟΛΑΝΤΜΠΕΡΓΚ
THE NEW YORK TIMES

Όταν η εταιρεία ασφάλειας λογισμικού KnowBe4 άρχισε να σκέπτεται να ζητήσει από το προσωπικό της να επιστρέψει στο γραφείο, τα στελέχη της ήξεραν ποια θα ήταν τα προβλήματα που θα απασχολούσαν τους υπαλλήλους: η μείωση της ευελιξίας και ο χρόνος που θα έχαναν στη μετακίνηση. Στη συνέχεια όμως, τους τελευταίους μήνες έχει προστεθεί ένα άλλο πρόβλημα που απασχολεί τους υπαλλήλους: η αύξηση του κόστους της βενζίνης και του φαγητού ιδιαίτερος κοντά στα κεντρικά γραφεία της εταιρείας που βρίσκεται σε περιοχή με υψηλό πληθωρισμό.

Οι υπάλληλοι άρχισαν να ανταλλάσσουν μηνύματα και να συμβουλευθούν ο ένας τον άλλον πού μπορούν να βρουν φθηνότερη βενζίνη. Η εταιρεία προσπάθησε να τους διευκολύνει προσφέροντας δωρεάν μικρογεύματα. Ορισμένοι υπάλληλοι, όμως, πείστηκαν από τα πρόσθετα έξοδα, μεταξύ άλλων και εκείνα για μπίριππι σίτερ, και είπαν στους προϊστάμενους τους ότι προτιμούν να συνεχίσουν την εργασία τους από το σπίτι. Τον Ιανουάριο, η KnowBe4 ανακοίνωσε στους περίπου 1.500 υπαλλήλους της ότι οι περισσότεροι μπορούν να συνεχίσουν την τηλεργασία επ' άπειρον. Το ίδιο έκανε και η εταιρεία τεχνολογίας εκπαίδευσης Cambium Learning Group, που ανακοίνωσε στους περίπου 2.300 υπαλλήλους της από τον Δεκέμβριο ότι μπορούν να επιλέξουν να συνεχίσουν την τηλεργασία. Ανοίξε, ωστόσο, τα γραφεία της για όσους επιθυμούν να προσέλθουν.

Η Ερικα Λανς, επικεφαλής του τμήματος ανθρώπων πόρων στην KnowBe4, επισημαίνει πως αν οι εργοδότες πουν «κοιτάξτε, πρέπει να έρθετε στο γραφείο να να ξεδεύετε τον μισθό σας σε βενζίνη και φαγητό στο γραφείο», οι υπάλληλοι θα πουν «δεν συμφέρει, είναι πολύ ακριβό όλο αυτό». Τα σχέδια των επιχειρηματιών να συγκεντρώσουν και πάλι το προσωπικό τους στο γραφείο, που ήδη προσέκρουαν στους φόβους για τη μετάδοση του κορωνοϊού καθώς και στις απαιτήσεις που έχουν αποκτήσει οι υπάλληλοι, έρχονται τώρα σε σύγκρουση και με την πραγμα-

Τον Ιανουάριο, η KnowBe4 ανακοίνωσε στους περίπου 1.500 υπαλλήλους της ότι οι περισσότεροι μπορούν να συνεχίσουν την τηλεργασία επ' άπειρον. Το ίδιο έκανε και η εταιρεία Cambium Learning Group, που ανακοίνωσε στους περίπου 2.300 υπαλλήλους της από τον Δεκέμβριο ότι μπορούν να επιλέξουν να συνεχίσουν την τηλεργασία.

Το κόστος μιας συνήθους ημέρας στο γραφείο, μετακίνηση, καφές και ένα γεύμα, είναι πολύ υψηλότερο τώρα απ' όσο ήταν πριν από δύο χρόνια.

τικότητα του πληθωρισμού. Το κόστος μιας συνήθους ημέρας στο γραφείο, μετακίνηση, καφές και ένα γεύμα, είναι πολύ υψηλότερο τώρα απ' όσο ήταν όταν έκλεισαν τα γραφεία πριν από δύο χρόνια. Οι τιμές καταναλωτή έχουν αυξηθεί ραγδαία και εξακολουθούν να αυξάνονται. «Είναι η τέλεια καταιγίδα», τονίζει η Μπέκι Φρανκβίτζ, Αμερικανίδα πρόεδρος του διεθνούς ομίλου ανεύρεσης προσωπικού ManpowerGroup, και διερωτάται «ακόμη κι αν είμαστε έτοιμοι να επιστρέψουμε στα γραφεία μας, μπορούμε πραγματικά να αντέξουμε το κόστος για κάτι τέτοιο;». Και την ίδια στιγμή

οι εργοδότες αντιμετωπίζουν τα αιτήματα των υπαλλήλων τους που ζητούν είτε να συνεχίσουν την τηλεργασία είτε να πάρουν αύξηση.

Οι ελλείψεις υπαλλήλων έχουν υπαγορεύσει κάποιες αυξήσεις στους μισθούς, οι οποίες, ωστόσο, δεν επαρκούν για να αντιμετωπίσουν οι εργαζόμενοι τον πληθωρισμό. Ορισμένες επιχειρήσεις δηλώνουν πως σχεδιάζουν να δώσουν αυξήσεις αναγνωρίζοντας πως οι υπάλληλοι μπορεί να αντιμετωπίσουν έντονο πρόβλημα. Για παράδειγμα, η πλατφόρμα ηλεκτρονικού εμπορίου OrderMyGear τριπλασίασε προσφάτως τον προϋπολογισμό της για τη μισθοδοσία σκοπεύοντας να αυξήσει τους μισθούς. Άλλες επιχειρήσεις δηλώνουν πως δεν έχουν ακόμη επιμέρους αυξήσεις τους πρέπει να εγκαταλείψουν την ευελιξία της τηλεργασίας και να επιστρέψουν, αντιμετωπίζουν εντεινόμενες πιέσεις για να δώσουν αυξήσεις.

Όπως τονίζει η κ. Μπέκι Φρανκβίτζ, «η τηλεργασία άρχισε ως μέτρο ασφάλειας και τώρα εξελίσσεται σε μέτρο μείωσης του κόστους». Η ίδια τονίζει πως ορισμένες επιχειρήσεις άρχισαν να προσφέρουν στο προσωπικό τους προπληρωμένες κάρτες βενζίνης, κουπόνια για τα μέσα μεταφοράς ή δυνατότητα κοινής μετακίνησης με το ίδιο μέσο. Και τονίζει πως πριν από μερικούς μήνες το επείγοντα των υπαλλήλων ήταν «δεν θέλω να μετακινηθώ προς την εργασία μου», αλλά τώρα έχει μετατραπεί σε «δεν μπορώ να αντέξω το κόστος της μετακίνησης προς την εργασία μου». Και δεν είναι μόνο το κόστος της μετακίνησης, αλλά και των γευμάτων στην εργασία. Πρόσφατη ανάλυση της εταιρείας τεχνολογίας Square παρουσίασε εκτενώς την αύξηση του κόστους των γευμάτων εργασίας που κατά μέσον όρο φθάνει στο 18% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους. Τα σάντουιτς είναι κατά 14% ακριβότερα και οι σαλάτες κατά 11% ακριβότερες.

Πρώτη συμφωνία για ευρωπαϊκές σπάνιες γαίες

Την πρώτη συμφωνία στον κλάδο αυτοκινήτου (στη σύγχρονη ιστορία της Γηραιάς Ηπείρου) για την προμήθεια σπανίων γαιών από την Ευρώπη υπέγραψε η γερμανική εταιρεία εξαρτημάτων αυτοκινήτου Schaeffler με τη νορβηγική REEtec. Αξίζει να επισημανθεί στο σημείο αυτό ότι η μεγαλύτερη προμηθεύτρια σπανίων γαιών είναι η Κίνα, μιλώντας σε διεθνή κλίμακα. Σύμφωνα με όσα ανέφερε διοικητικό στέλεχος της γερμανικής εταιρείας στο ειδησιογραφικό πρακτορείο Ρόιτερς, οι προμήθειες αυτές είναι άκρως απαραίτητες στην ηλεκτροκίνηση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση καθοδηγεί την εκστρατεία τόνωσης της εγχώριας παραγωγής σπανίων γαιών και πανίσχυρων μαγνητών, που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή τόσο των πράσινων οχημάτων όσο και των αεροστροβίλων, με κύριο στόχο την απεξάρτηση από την Κίνα. Συγκεκριμένα, η Schaeffler συνήψε συμφωνία πενταετούς διάρκειας με τη REEtec ώστε να την τροφοδοτεί με οξείδια σπανίων γαιών, αρχής γενομένης από το 2024, σύμφωνα με όσα δήλωσε ο

Τη συνεργασία υπέγραψαν η γερμανική εταιρεία εξαρτημάτων αυτοκινήτου Schaeffler με τη νορβηγική REEtec.

γενικός διευθυντής της πρώτης, Αντρέας Σικ. Οι σπάνιες γαίες είναι απαραίτητες για την κατασκευή μαγνητών.

Σε συνέντευξή του, ο κ. Σικ τόνισε ότι «η εταιρεία μας μεταμορφώνεται σε μια προμηθεύτρια ηλεκτρικών οχημάτων και αυξάνουμε σημαντικά την ταχύτητά μας προς την κατεύθυνση αυτή. Οπότε, από πλευράς σπανίων γαιών, έχουμε ανάγκη αποδοτικούς συνεργάτες και όχι απλώς να χρησιμοποιούμε τον συντησμένο δίαυλο μέσω Κίνας. Η ανάγκη μας καλεί για μια ευρωπαϊκή εφοδιαστική αλυσίδα». Οι αυτοκινητοβιομηχανίες σχεδιάζουν μαζική αύξηση του αριθμού ηλεκτρικών αμαζιών, εξ ου και κατά τα τελευταία χρόνια

κλείνουν συμφωνίες με εξορκτικούς ομίλους για τις πρώτες ύλες μπαταριών, όπως το κοβάλτιο, το λίθιο και το νικέλιο. Εντούτοις, τέτοιες συναλλαγές στο πεδίο των σπανίων γαιών είναι σπάνιες. Τον Δεκέμβριο, λόγω χάριν, η αμερικανική General Motors ήλθε σε συμφωνία για τις προμήθειές της σε μαγνήτες σπανίων γαιών από τις ΗΠΑ, αλλά στην τωρινή περίπτωση η συμφωνία είναι η πρώτη στην Ευρώπη.

Η Ε.Ε., το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ΗΠΑ καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες να δημιουργήσουν βιομηχανικούς ομίλους στον τομέα των σπανίων γαιών και των μαγνητών, ούτως ώστε να αυτονομηθούν από την αγορά της Κίνας. Η τελευταία διαθέτει το 98% των μονίμων μαγνητών στη Γηραιά Ηπειρο, συγκεκριμένα. Η Schaeffler, ηγετική δύναμη στην κατασκευή ρουλεμάν για τις αυτοκινητοβιομηχανίες όπως είναι οι Volkswagen, General Motors και Honda, συνάθως αγοράζει επεξεργασμένα εξαρτήματα από υπερκολάβους. Η εστίαση της Schaeffler στη βιωσιμότητα την

κάνει να προμηθεύεται πρώτες ύλες για πρώτη φορά αντί να παραγγέλνει έτοιμους μαγνήτες, λέει ο κ. Σικ. Σύν τοις άλλοις, συνεργάζεται με άλλους εταιρείες στη Γηραιά Ηπειρο για να χρησιμοποιούν τις σπάνιες γαίες που επεξεργάζεται η νορβηγική REEtec και να κατασκευάζουν μόνιμους μαγνήτες. Όταν ερωτήθηκε εάν η Schaeffler ήταν έτοιμη να πληρώσει προσαύξηση στους εγχώριους μαγνήτες, οι οποίοι παράγονται με διαφάνεια και βιώσιμο τρόπο, επισήμανε τα εξής: «Από την εμπορική σκοπιά δεν κάνουμε περίπατο, όλο αυτό συνιστά μια πρόκληση, αλλά έχουμε δεσμευθεί να είμαστε βιώσιμοι». Δεν έδωσε περαιτέρω οικονομικά στοιχεία, αν και είναι γνωστό πως ο κλάδος του αυτοκινήτου λόγω μικρών περιθωρίων κάνει δραστικές περικοπές. Τέλος, καλά πληροφορημένες πηγές τονίζουν ότι ολόενα και περισσότερο τα στελέχη των αυτοκινητοβιομηχανιών αποδέχονται ότι, για να αγοράζουν σπάνιες γαίες από την Ευρώπη, πρέπει να πληρώνουν υψηλότερο τίμημα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει την τόνωση της εγχώριας παραγωγής σπανίων γαιών και πανίσχυρων μαγνητών, που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή τόσο των πράσινων οχημάτων όσο και των αεροστροβίλων, με κύριο στόχο την απεξάρτηση από την Κίνα.

Τι ακίνητο αγοράζω και πού με 150.000 ευρώ

Γκαρσονιέρα στο Κολωνάκι και τριάρι 100 τ.μ. στη Νέα Ιωνία – Οι προσιτές και οι ακριβές περιοχές της Αθήνας

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Κατοικίες από 40 τ.μ. στο Κολωνάκι και μέχρι 187 τ.μ. στον Αγιο Ιωάννη Ρέντη μπορεί να αποκτήσει κάποιος, δαπανώντας 150.000 ευρώ στη σημερινή αγορά κατοικίας στο λεκανοπέδιο της Αττικής. Ωστόσο, όπως φαίνεται, τα μεγέθη αυτά θα μειωθούν κατά τη διάρκεια των επόμενων μηνών, καθώς το 2021 αποκαταστάθηκε πλήρως ο ρυθμός ανόδου των τιμών, που είχε ανακοπεί προσωρινά το 2020 λόγω της πανδημίας. Έτσι, πλέον τα ακίνητα που θα μπορεί να αποκτήσει κάποιος με τα χρήματα αυτά θα γίνονται όλο και πιο μικρά, ιδίως σε περιοχές υψηλής ζήτησης.

Ουσιαστικά, η παρούσα χρονική συγκυρία ευνοεί την απόκτηση κατοικίας για μια νέα οικογένεια, καθώς ίσως αποτελεί το τελευταίο χρονικό «παράθυρο» για μια τέτοια κίνηση, με βάση τον παραπάνω προϋπολογισμό. Σήμερα, με 150.000 ευρώ μπορεί κάποιος να αποκτήσει ένα αρκετά ποιοτικό ακίνητο, τόσο σε προδιαγραφές όσο και σε μέγεθος, ικανό να φιλοξενήσει μια τετραμελή οικογένεια.

Το ποσό αυτό αρκεί για την αγορά 100 τ.μ. στον Νέο Κόσμο, 107 τ.μ. στην Καλλιθέα, 143 τ.μ. στα Πατήσια, 111 τ.μ. στην Κυψέλη, 100 τ.μ. στη Νέα Ιωνία και 93 τ.μ. στους Αμπελοκήπους. Με ένα μικρό συμβιβασμό σε χώρους, μπορεί μάλιστα να εξασφαλίσει κατοικία στην Αγία Παρασκευή (88 τ.μ.), στην Αργυρούπολη (83 τ.μ.), στη Νέα Σμύρνη (83 τ.μ.) και στο Ν. Φάληρο (77 τ.μ.).

Ωστόσο, πλέον δεν αρκεί για να στεγάσει με άνεση μια τετρα-

Μέση τιμή πώλησης μεταχειρισμένης κατοικίας (5+ ετών, ευρώ/τ.μ.)

4.000	Κολωνάκι
3.300	Γλυφάδα
2.850	Νέο Ψυχικό
2.600	Βριλήσσια
2.400	Χαλάνδρι
2.400	Ελληνικό
2.250	Μαρούσι
2.100	Άλιμος
2.000	Κουκιάκι
1.950	Νέο Φάληρο
1.800	Ζωγράφου
1.800	Γαλάτσι
1.800	Αργυρούπολη
1.800	Νέα Σμύρνη
1.700	Αγία Παρασκευή
1.600	Αμπελόκηποι
1.500	Νέα Ιωνία
1.450	Εξάρχεια
1.450	Νέος Κόσμος
1.400	Καλλιθέα
1.350	Κυψέλη
1.200	Περιστέρι
1.200	Κορυδαλλός
1.050	Πατήσια
800	Αγ. Ιωάννης Ρέντης

ΠΗΓΕΣ: «Κ», RE/MAX Ελλάς.

40 ◀ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (τ.μ.)

ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΜΕ 150.000 ΕΥΡΩ

Πόσα τ.μ. παίρνεις και σε ποια περιοχή

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Για ένα δάνειο 30ετίας 100.000 ευρώ με σταθερό επιτόκιο 3% η μέση μηνιαία δόση διαμορφώνεται σε 428 ευρώ.

μελή οικογένεια σε περιοχές των βορείων ή των νοτίων προαστίων, όπως το Χαλάνδρι (62 τ.μ.), τα Βριλήσσια (57 τ.μ.), το Μαρούσι (66 τ.μ.), το Ν. Ψυχικό (52 τ.μ.), το Ελληνικό (62 τ.μ.) και τη Γλυφάδα (45 τ.μ.). Τα στοιχεία αυτά προκύ-

πτουν με βάση τη μέση τιμή πώλησης ενός μεταχειρισμένου διαμερίσματος (άνω των πέντε ετών), όπως αυτή διαμορφώθηκε το 2021 από πραγματικές αγοραπωλησίες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν μέσω του δικτύου μεσιτικών γραφείων της RE/MAX Ελλάς.

Πάντως, τα 150.000 ευρώ αποτελούν το «ταβάνι» για το μεγαλύτερο μέρος των αγοραπωλησιών κατοικίας που πραγματοποιούνται από Έλληνες, καθώς οι ξένοι αγοραστές έχουν συνήθως μεγαλύτερη οικονομική ιαχύ και προτιμούν ακριβότερα ακίνητα. Κατά μέσο όρο, στην Αττική, το μέσο αιτούμενο ποσό χορήγησης στεγαστικού δανείου διαμορφώνεται περίξ των

100.000 - 115.000 ευρώ, με το υπόλοιπο ποσό να καλύπτεται από ίδια κεφάλαια, καθώς οι τράπεζες δεν χρηματοδοτούν πάνω από το 80% της αξίας του προς απόκτηση ακινήτου. Σύμφωνα με στοιχεία της εταιρείας IMS (Individual Mortgage Solutions), συμβούλου για την εξασφάλιση στεγαστικού δανείου, «σήμερα τα περισσότερα δάνεια που χορηγούνται είναι 30 ετών. Υπολογίζοντας ένα σταθερό επιτόκιο της τάξεως του 3% για ποσό δανείου 100.000 ευρώ, η μέση μηνιαία δόση διαμορφώνεται σε 428 ευρώ. Προϋπόθεση για την έγκριση ενός τέτοιου δανείου, εφόσον πρόκειται για έγγαμο με δύο παιδιά, είναι να διαθέτει ετήσιο

οικογενειακό εισόδημα της τάξεως των 20.000 - 22.000 ευρώ», σημειώνει ο κ. Καμπούρνης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του δικτύου ηλεκτρονικών αγγελιών Spitogatos για το 2021, οι δημοφιλέστερες περιοχές για την αγορά κατοικίας ήταν το Κολωνάκι κι ο Λυκαβηττός, οι Αμπελόκηποι και το Πεντάγωνο, το Παγκράτι, η Κυψέλη και η Γλυφάδα, που ήταν και η μόνη περιοχή εκτός του κέντρου. Όσον αφορά τις περιοχές με τη μεγαλύτερη αύξηση των τιμών, ξεχώρισαν ο Αγίος Ιωάννης Ρέντης με 27,1% (1.270 ευρώ/τ.μ.), η Ελευσίνα με 26,7% (1.157 ευρώ/τ.μ.), του Παπάγου με 26,1% (3.150 ευρώ/τ.μ.) και τα Βρι-

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Downtown Old Town

Χριστός Ανέστη σε όλους!

Βέβαια μπορεί το άρθρο αυτό να μην το διαβάξει κανείς αν ο Πούτιν αποφάσισε ψες να ανάψει τη λαμπρατζιά ρίχνοντας καμιά πυρηνική κεφαλή αντί κροτίδας, αλλά ας είναι, μπορεί να το δει κανένας εξωγήινος online αν επέζησε κάποιος server, του ολοκαυτώματος. Παρόλο που, όπως τα βλέπω τα πράγματα, το πιθανότερο είναι πως τα πυρηνικά του είναι και αυτά ληγμένα οπότε θα παρουσιάσουν αφλογιστία.

Ανακοινώθηκε προχθές από την κυβέρνηση ένα φιλόδοξο οικονομικό πακέτο της τάξης των €40 εκ. για την αναζωογόνηση του ιστορικού κέντρου της Λευκωσίας. Και με «ιστορικό κέντρο» εννοούμε την εντός των τειχών πόλη της Λευκωσίας. Το πακέτο είναι φιλόδοξο επειδή για να γίνουν όλα όσα ονειρευόμαστε εντός του ιστορικού κέντρου απαιτούνται πολλές ακόμα δεκάδες μην πω, εκατοντάδες εκατομμύρια. Δεν παύει όμως από το να αποτελεί το πακέτο αυτό ένα μεγάλο βήμα προς την σωστή κατεύθυνση.

Όλοι οι stake holders εξέφρασαν και εκφράζουν τις απόψεις τους για το status quo και το πιθανόν μέλλον αυτής της περιοχής και καλά κάνουν. Αν θέλουμε όμως να συμπεριφερόμαστε σαν stake holders και όχι σαν steak holders (ας και κρατάει ο καθένας από μόνος του και το κρέας και το μαχαίρι), θα πρέπει να δούμε τα προβλήματα σφαιρικά και ολιστικά και όχι απομονωμένα και επιμεριστικά.

Το πρόβλημα της εντός των τειχών πόλης δεν είναι ένα, αλλά πολυάριθμα και συνεπώς η αναστροφή της παρούσας φθίνουσας πορείας και της εύκολες εγκατάλειψης απαιτεί παράλληλες δράσεις, που δεν μπορούν να περιορίζονται μόνο στο χρηματοδοτικό κομμάτι, πα-

Πολλά από τα κτήρια είναι διατηρητέα και δεν ανακαινίζονται πρώτον επειδή οι διαδικασίες επιχορήγησης είναι χρονοβόρες και δεύτερον, δεν υπάρχει οποιαδήποτε τιμωρία προς τους ιδιοκτήτες που τα αφήνουν να ερημώσουν.

ρόλο που αυτό σίγουρα αποτελεί οξυγόνο στην όλη προσπάθεια.

Κάθε προσπάθεια συνομολόγησας ενός πλάνου δράσης αρχίζει με μια σπαζοκεφαλιά που προσομοιάζει αυτής του κατά πόσον προηγήθηκε η κότα ή το αυγό. Αυτή παίρνει τη μορφή του ποιοι θα πρέπει να έρθουν πρώτοι για να σημειωθεί η αναζωογόνηση/ αναγέννηση: οι ένοικοι όπως για παράδειγμα οι φοιτητές και οι ιδιώτες (;) ή οι επιχειρήσεις (;) ή οι ανακαινίσεις κτηρίων;

Αν κολλήσουμε σε αυτό, τίποτα δεν θα γίνει. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η προσέγγιση απαιτεί μίαν επαναληπτική – διαδοχική διαδικασία · με άλλα λόγια μια διαδικασία όπου λίγο από το ένα θα φέρνει λίγο από το άλλο και ξανά-μανά μέ-χρι να προσεγγίσουμε και να αγγίζουμε το ποθητό αποτέλεσμα.

Το θετικό είναι πως πλέον δεν ξεκινάμε από το μηδέν. Η ολοκλήρωση (επιτέλους) σοβαρών έργων υποδομής, όπως είναι, η Πλατεία Ελευθερίας, οι Λεωφόροι Ομήρου/ Στασίνου/ Μακαρίου, η επικείμενη ολοκλήρωση του εμπορικού τριγώνου, η επερχόμενη ανακατασκευή

Το πρόβλημα της εντός των τειχών πόλης δεν είναι ένα, αλλά πολυάριθμα και συνεπώς η αναστροφή της παρούσας φθίνουσας πορείας και της εύκολες εγκατάλειψης απαιτεί παράλληλες δράσεις που δεν μπορούν να περιορίζονται μόνο στο χρηματοδοτικό κομμάτι.

του χώρου του παλιού ΓΣΠ, τα νέα μουσεία και θέατρα, τα νέα και υφιστάμενα κυβερνητικά και ιδιωτικά κτήρια κλπ, όλα συμβάλλουν προς την επίτευξη του μεγάλου στόχου.

Η εντός των τειχών πόλη της Λευκωσίας είναι μια πολύ μικρή περιοχή με το επιπλέον χρονίζον πρόβλημα της διαιρέσεως λόγω της τουρκικής κατοχής. Η φυσική της κλίμακα μαζί με το γεγονός ότι αφενός περιλαμβάνει από τα τείχη και αφετέρου αποτελεί ένα ιστορικό κέντρο με αντίστοιχα ιστορικά κτήρια, κανονικά έπρεπε να μας δίνει την ευχέρεια να την δούμε σαν ένα απομονωμένο οικονομικό και πολεοδομικό μοντέλο όπου θα ίσχυαν κατ' εξαίρεση φορολογικά και άλλα σχέδια, νομικές ρυθμίσεις και κανονισμοί, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα δυνατό και αδιάρρηκτο ρυθμιστικό πλαίσιο ενθάρρυνσης των επενδύσεων και της αναζωογόνησης.

Για παράδειγμα, αν εξαιρεθούν όλες οι κτηματικές συναλλαγές που βρίσκονται εντός των τειχών από κάθε φορολογική επιβάρυνση, όπως φόρο κεφαλαιουχικών κερδών, μεταβιβαστικά τέλη και ισχύσει μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ 5% για μισθώσεις, πωλήσεις, ανακαινίσεις και κατασκευές για μια περίοδο τουλάχιστον 25 ετών, τότε ένα τέτοιο φορολογικό πακέτο θα αποτελέσει ένα σοβαρό κίνητρο. Αν υπάρξει και μια φόρμουλα κλιμακωτής φοροελάφρυνσης επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εκεί τότε το πράγμα σοβαρεύει.

Πολλά από τα κτήρια είναι διατηρητέα. Γιατί όμως δεν ανακαινίζονται; Πρώτον, επειδή οι διαδικασίες επιχορήγησης είναι χρονοβόρες σε βαθμό που τελικά αποτελούν αντικίνητρο και δεύτερον, δεν υπάρχει οποιαδήποτε τιμωρία προς τους ιδιοκτήτες που τα αφήνουν να ερημώσουν. Άρα, θα πρέ-

πει να ισχύσουν διαδικασίες εξπρές σε περίπτωση εξασφάλισης κρατικής χορηγίας για ανακαίνιση και αύξηση του ποσού χορηγίας. Αν δεν υπάρχει περιθώριο αύξησης της κρατικής χορηγίας, θα μπορούσαν να παραχωρηθούν κρατικές εγγυήσεις για εξασφάλιση δανείων από χρηματοδοτικούς οργανισμούς. Θα μπορούσε ακόμα η εντός των τειχών περιοχή να θεωρηθεί σαν μια ESG (Environmental, Social and Governance) ευκαιρία για επένδυση/ χρηματοδότηση. Παράλληλα θα πρέπει να ισχύσουν τιμωρητικές φορολογίες για όποιον ιδιοκτήτη αφήνει το κτήριο του ερημωμένο ή ακόμη και κενό.

Τώρα επειδή ακούγονται διάφορα για φοιτητές και πανεπιστήμια, το Πανεπιστήμιο Κύπρου θα λειτουργήσει την Αρχιτεκτονική Σχολή όταν ολοκληρωθεί η πλήρης αναβάθμιση και ανακαίνιση του

λύσσια με 25,9% (2.810 ευρώ/τ.μ.). Σημαντικές αυξήσεις κατέγραψαν επίσης περιοχές, όπως η Πετρούπολη (24,6%), ο Χολαργός (23,4%), ο Άγιος Δημήτριος (20,4%), η Ανθούσα (20%), το Νέο Ψυχικό (18,6%) και η Λυκόβρυση (18,1%).

Σύμφωνα με την ετήσια έρευνα της RE/MAX Ελλάς, στην Αττική η μέση τιμή πώλησης κατοικιών διαμορφώθηκε σε 1.910 ευρώ/τ.μ. για μεταχειρισμένες κατοικίες και σε 2.870 ευρώ/τ.μ. για νεόδμητες. Στο κέντρο της Αθήνας η μέση τιμή πώλησης νέας κατασκευής άγγιξε τα 3.125 ευρώ/τ.μ. και 2.000 ευρώ/τ.μ. για μεταχειρισμένα ακίνητα, ενώ στα βόρεια προάστια το αντίστοιχο κόστος διαμορφώνεται σε 3.820 ευρώ/τ.μ. και 2.590 ευρώ/τ.μ. αντίστοιχα. Στα νότια προάστια, τα νεόδομητα πωλούνται αντί 3.343 ευρώ/τ.μ. και τα παλιότερα ακίνητα αντί 2.172 ευρώ/τ.μ. κατά μέσο όρο.

Στην ανάλυση της, η RE/MAX σημειώνει ότι «κάνεις δεν μπορεί να προβλέψει τι θα συμβεί αν κρατήσουν για μεγάλο χρονικό διάστημα οι πολεμικές συγκρούσεις και ποιες θα είναι οι νέες επιπτώσεις στην παγκόσμια αλλά και την ελληνική οικονομία. Οι εξελίξεις του πολέμου φέρνουν στο προσκήνιο την πιθανότητα του ρίσκου για την παγκόσμια και ελληνική οικονομία, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένας εύλογος προβληματισμός γύρω από την πορεία της αγοράς ακινήτων. Δεν υπάρχει αμφιβολία, πως οι οικονομικές συνθήκες του πολέμου είναι ήδη ορατές στην Ελλάδα, με τις αντίστοιχες αυξήσεις στις τιμές των καυσίμων και βασικών προϊόντων να πλήττουν την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών».

κτηρίου της Φανερωμένων. Αυτό ακόμη βρίσκειται σε νηπιακό στάδιο και υπό τις καλύτερες προϋποθέσεις θα πρέπει να βλέπουμε ορίζοντα πέντε χρόνων από σήμερα. Είμαι βέβαιος ότι το Πανεπιστήμιο Κύπρου μπορεί να ενισχύσει την παρουσία του με δράσεις αν του δοθούν οι κατάλληλες ευκαιρίες.

Ας μην ξεχνάμε όμως ότι η Πανεπιστημιούπολη βρίσκεται στην Αγλαντιζιά και αναπτύσσεται στη βάση του γενικού της χωροταξικού. Εκεί είναι και ο φυσικός χώρος για να στεγαστούν πολυάριθμοι φοιτητές και προς αυτό υλοποιούνται κατά φάσεις οι φοιτητικές εστίες του Πανεπιστημίου. Εκεί τους παρέχεται η αμεσότητα με τις σχολές του Πανεπιστημίου, διευκολύνοντας και εμπλουτίζοντας την φοιτητική τους εμπειρία. Θεωρώ λοιπόν αδόκιμο να περιμένουμε τους φοιτητές να εγκατασταθούν μαζικά μακριά από το Πανεπιστήμιο και να έχουν να διασχίζουν καθημερινά τη Λευκωσία για να παρακολουθούν τα μαθήματά τους. Συμφωνώ πως οι φοιτητές της Αρχιτεκτονικής Σχολής δυνητικά θα αποτελούν μια πηγή τέτοιων ανθρώπων. Για να ισχύσει το ίδιο για το σύνολο των φοιτητών των Πανεπιστημίων της Λευκωσίας θα πρέπει το ενοίκιο να είναι σε τέτοιο βαθμό επιδοτημένο που θα είναι σχεδόν ονομαστικό και άρα αποτρεπτικό ως επένδυση. Άρα πρέπει να κρατάμε μικρό καλάθι.

Ό,τι και να γίνει όμως, επιβάλλεται πρώτιστα να υπάρχει σοβαρή και συνεχής αστυνόμευση. Το αίσθημα ανασφάλειας είναι υπαρκτό και ο στρουθοκαμηλισμός δεν βοηθά. Εδώ αρχίζει και σταματά η υλοποίηση του οράματός.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Κυριακή του Πάσχα στην Ευρύχου

Ο Γερμανός περιηγητής Franz Von Loher επισκέφθηκε την Κύπρο το 1878 και έδωσε στη Δύση μία πρώτη εντύπωση από το νησί

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗ

Τα κείμενα Ευρωπαίων περιηγητών έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, αφού μεταφέρουν, μεταξύ άλλων ενδιαφερόντων, την καθημερινότητα των κατοίκων, μικρές και μεγάλες στιγμές ανθρώπων που η ιστορία πολλές φορές τους παραβλέπει.

Μια τέτοια στιγμή περιγράφει και ο Γερμανός Franz Von Loher, ο οποίος την ημέρα του Πάσχα του 1878 βρέθηκε στην Ευρύχου, στο βιβλίο του «Cyprus Historical And Descriptive» [για το κείμενο χρησιμοποιήθηκε η αγγλική μετάφραση της A. Batson Joyner, Νέα Υόρκη 1878], που κυκλοφόρησε το 1878. Το περιοδικό «Ο Βρετανικός Αστήρ» στο τεύχος 222, στις 8 Μαρτίου του 1892 γράφει, πληροφορούμενος για τον θάνατό του, για τον Φραγκίσκο Λέχερ: «Ουδείς άλλος [ευρωπαίος περιηγητής] περιέγραψε δραματικότερον τας ιστορικές της Κύ-

“

«Τα περίεργα έθιμά τους είναι πολλά και ενδιαφέροντα. Μόλις ένας επισκέπτης βρεθεί φιλοξενοούμενος, εμφανίζεται μια γυναίκα ή ένα κορίτσι και του προσφέρει ένα μύλο, με την πιο μεγάλη χάρη και αυτό θεωρείται ως ένα φιλόξενο καλωσόρισμα.

που περιπετείας. Ο Λέχερ ήτο ένθερμος φιλέλληνας, οσάκις δε επραγματεύετο πράγματα ελληνικά ή εσκιαγράφει χώρας ελληνικάς, επροσπάθει να αποκαλύψει μεν τας ελλείψεις, να εξάρη δε τας αρετάς των Ελλήνων».

Ο Γερμανός περιηγητής, λοιπόν, έφτασε στην Ευρύχου, έχοντας επισκεφθεί πιο πριν και άλλα χωριά, πέραν της Λευκωσίας και της Λάρνακας, λίγο πριν νυχτώσει, αναφέροντας ότι είναι το ομορφότερο και πολυπληθέστερο χωριό της Κύπρου και βρίσκεται σε μια υπέροχη κοιλάδα που περιβάλλεται από καρποφόρα και πλούσια βοσκοτόπια, και έχει 700 κατοίκους. Μάλιστα, κατά την άφιξη του στο χωριό ο εσπερινός είχε ήδη αρχίσει, και γινόταν υπαίθρια και όπως γράφει: «Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι όλοι οι κάτοικοι ήταν γύρω από

Ο Λέχερ νιώθει τυχερός, διότι όπως λέει, τους πέτυχε τη μέρα του Πάσχα, οπότε είχε την ευκαιρία να δοκιμάσει και κρέας, ενώ περιγράφει και το πασχαλινό τραπέζι, στο οποίο υπήρχε μεγάλη ποικιλία από χρωματιστά πασχαλινά αυγά. Στη φωτογραφία η εκκλησία της Αγίας Μαρίνας του 19ου αιώνα στο κέντρο της Ευρύχου.

την εκκλησία, από το μικρότερο παιδί μέχρι τους πιο ανάπηρους γέροντες και γυναίκες», τονίζοντας πως αυτή η υπαίθρια συγκέντρωση παρουσίαζε ένα ωραίο και επίσημο θέαμα»...

Στον περιηγητή κάνει εντύπωση η αντίδραση των παρευρισκομένων ή καλύτερα διαπιστώνει ότι η παρουσία του εκεί δεν έκανε καμία σπουδαία εντύπωση... «Όταν φτάσαμε ανάμεσά τους, η εμφάνιση μιας τόσο απροσδόκητης παρέας θα μπορούσε να είχε προκαλέσει κάποια αίσθηση. Τίποτα τέτοιο δεν συνέβη, οι άνδρες και οι γυναίκες ήταν όλοι συγκεντρωμένοι, και προφανώς μας κοίταζαν με μεγάλη περιέργεια, αλλά καμία κίνηση δεν πρόδωσε τα συναισθήματά τους ούτε μετέβαλε την ευγένειά τους. Τα κορίτσια έστεκαν σε κάποια απόσταση και μας παρα-

τηρούσαν, αλλά με χαριτωμένη αξιοπρέπεια».

Ο Λέχερ παρατηρεί και καταγράφει και τις συνήθειες που συναντά και μας δίνει ενδιαφέρουσες πληροφορίες για το καλωσόρισμα των ξένων: «Τα περίεργα έθιμά τους είναι πολλά και ενδιαφέροντα. Μόλις ένας επισκέπτης βρεθεί φιλοξενοούμενος, εμφανίζεται μια γυναίκα ή ένα κορίτσι και του προσφέρει ένα μύλο, με την πιο μεγάλη χάρη και αυτό θεωρείται ως ένα φιλόξενο καλωσόρισμα» και συνεχίζει: «Εάν σας δοθεί οποιοδήποτε είδος στερεής τροφής, μια πετσέτα τοποθετείται πάνω από τα γόνατά σας. Ένα ποτήρι νερό σας προσφέρεται στην ανοικτή παλάμη του χεριού και συνοδεύεται πάντα από μια καλή ευχή, η προσφέρουσα το κέρασμα παραμένει όρθια μέχρι να επιστραφεί το ποτήρι,

όταν μια νέα ευχή λέγεται, να σου κάνει καλό το νερό»... κι εδώ μας θυμίζει την παλαιόθεν ευχή του ελληνικού χώρου «Καλό να σου κάνει». Ο Λέχερ συνεχίζει με το κάπνισμα, το οποίο συμβαίνει όταν ο καλεσμένος αποχωρεί: «Όταν πρόκειται να φύγετε, εμφανίζονται γυναίκες και κορίτσια και ρίχνουν στη φωτιά φύλλα της ελιάς και άλλα ευωδιαστά φυτά, με τον επισκέπτη να πρέπει να περάσει από μέσα [σ.σ. από τον καπνό]» και σημειώνει, με μία διάθεση ίσως αυτοσαρκασμού: «Ποιος θα μπορούσε να συγκρίνει την πράξη του αποχωρισμού μας να σπκώσουμε το καπέλο, με τη γραφική έκφραση σεβασμού αυτών των χωρικών, καθώς βάζουν τα χέρια τους στην καρδιά τους και γέρνουν με χάρη το σώμα τους προς το μέρος μας καθώς μας αποχαιρετούν».

Πασχαλινό τραπέζι με χρωματιστά αυγά

Ο Λέχερ, μετά τις έρευνες του συνοδού του, ενός ζαπτιέ, κατέλυσε στο σπίτι του άρχοντα του χωριού, ενός ευκατάστατου αγρότη, όπως τον αποκαλεί. Αυτός ο ευκατάστατος αγρότης ήταν ο Γαβριήλ, ο οποίος τον υποδέχθηκε μαζί με τους γαμπρούς του, τον Κλεόβουλο Χριστοφόρου (; Γαβριηλίδης (Kleobulus Christophagu Gavrilidis) και Σωκράτη, καθώς και οι τέσσερις κόρες του Γαβριήλ, Αθηνά (Minerva), Τερψιχόρη, Πηνελόπη και Ζωίτσα (Zoisia), τα ονόματα των οποίων έκαναν ιδιαίτερη εντύπωση στον συγγραφέα. Μαζί τους και ο δάσκαλος του χωριού, ο Μιχαήλ Ιωαννίδης (Michel Ivanidas), πρώτος δάσκαλος του πρώτου ελληνικού σχολείου της Μόρφου και είχε σπουδάσει στην Αθήνα. Ο περιηγητής μας κάθισε στο πασχαλινό τραπέζι, μαζί με τους άντρες του σπιτιού, ενώ οι νεαρές γυναίκες περίμεναν όρθιες πιο πέρα «Οι γαμπροί του οικοδεσπότη μου και ένας νεαρός συγγενής, που ήταν ο σχολάρχης του χωριού, κάθισαν στο τραπέζι με τον αρχηγό της οικογένειας και εμένα, ενώ οι κόρες μας περίμεναν». Ο Λέχερ νιώθει τυχερός, διότι όπως λέει, τους πέτυχε τη μέρα του Πάσχα, οπότε είχε την ευκαιρία να δοκιμάσει και κρέας, ενώ περιγράφει και το πασχαλινό τραπέζι, στο οποίο υπήρχε μεγάλη ποικιλία από χρωματιστά πασχαλινά αυγά: «Το τραπέζι ήταν στολισμένο με μεγάλη ποικιλία από χρωματιστά πασχαλινά αυγά και μετά το δείπνο άρχισε η τελετή “αγγίγματος των αβγών”, κάθε άτομο πρόσφερε τη μικρή άκρη ενός αυγού στον διπλανό του, λέγοντας καθώς το έκανε: “Χριστός Ανέστη”. Αυτό φαινόταν να είναι μια αγαπημένη διασκέδαση των παιδιών και πολλά αυγά έσπασαν από τα χεράκια τους. Ήμουν ενθουσιασμένος με τον γοπτευτικό τρόπο με τον οποίο οι νέοι μαζεύτηκαν μαζί, και μετά το πέρας του δείπνου μας τραγούδησαν έναν πασχαλινό ύμνο».

“

«Οι γαμπροί του οικοδεσπότη μου και ένας νεαρός συγγενής, που ήταν ο σχολάρχης του χωριού, κάθισαν στο τραπέζι με τον αρχηγό της οικογένειας και εμένα, ενώ οι κόρες μας περίμεναν».

“

νούσε στα βουνά, ανακατευόμενος το κυματιστό φύλλωμα των δέντρων και δημιουργώντας κυματισμό στο λαμπερό νερό των ρυακιών καθώς το διαπερνούσε. Οι τσιχλές και τα αψιδάκια έβγαζαν την πιο γλυκιά τους μελωδία από όλες τις πλευρές, και ένα υπέροχο άρωμα αναδύθηκε από τα αναρίθμητα λουλούδια, και τους φράκτες μυρτιάς από τους οποίους περικλείονταν τα χωράφια». Ο Λέχερ επιστρέφοντας στο χωριό συνάντησε ξανά όλους τους κατοίκους μάλλον στην εκκλησία του χωριού που τον φιλοξενούσε, συμμετέχοντας προφανώς στην κυριακάτικη πασχαλινή λειτουργία... Ο Φραγκίσκος Λέχερ αποχώρησε από την Ευρύχου λίγο μετά, με τον Γαβριήλ και τους γαμπρούς του να συνοδεύουν εκείνον και τους συνοδούς του έως τα όρια του χωριού... και από την Ευρύχου ο περιηγητής και η ομάδα του ανηφόρισαν προς το Τρόδος.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

24-30.4.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Δράσεις 2021-2022

ΝΕ@ σε Έρημο Νησί

Η παράσταση εμπνέεται από το έργο του Καναδού συγγραφέα Jordan Tannahill, Concord Floral, στο οποίο το Δεκαήμερο του Βοκάκιου συναντά τις εφηβικές ταινιές τρόμου και η ποιπτικότητα τον ρεαλισμό. Οι έφηβοι απευθύνονται άμεσα στο κοινό κι αφηγούνται ομαδικά μια ιστορία συλλογικής ενοχής κι ενηλικίωσης. Με πνεύμα συλλογικότητας και συνεργασίας η ομάδα των εφήβων των δράσεων ΝΕ@ σε έρημο νησί δημιούργησε αυτή την παράσταση. Θέατρο Αποθήκες, το Σάββατο 30 Απριλίου, ώρα 8:00 μ.μ. Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλεφώνω 77772717.**

ΟΠΕΡΑ

«Rigoletto» στο Ριάλτο

Συνεχίζοντας τη συνεργασία του με το πρόγραμμα ROH-Cinema, το Θέατρο Ριάλτο προβάλλει από τη Βασιλική Όπερα στη Μεγάλη Βρετανία, τον «Ριγκολέτο» του Τζουζέπε Βέρντι. Μία ιστορία για τον έρωτα της Τζιλντάς, κόρης του αυλικού γελωτοπιού Ριγολέττου, με τον έκλυτο Δούκα της Μάντοβας, ο οποίος της παρουσιάζεται μεταμφιεσμένος ως φτωχός φοιτητής. Προκειμένου να εκδικηθεί για τη χαμένη τιμή της κόρης του, ο Ριγολέττος καταστρώνει τη δολοφονία του Δούκα. Ανακαλύπτοντας τα σχέδια του πατέρα της, η Τζιλντά απο-

φασίζει να σώσει τον αγαπημένο της και να θυσιαστεί παίρνοντας τη θέση του. Μία παραγωγή στην οποία το γνωστό έργο του Βέρντι μετατρέπεται σε σύγχρονο έργο, αγγίζοντας θέματα ηθικής και φέρνοντας σε αντιπαράθεση εξουσία και αθωότητα, ομορφιά και ασχήμια σε έναν ανελέητο κόσμο πολυτέλειας και παρακμής, διαφθοράς και κοινωνικής σήψης. Στα ιταλικά με αγγλικούς υπότιτλους. Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 16 Λεμεσός. Τετάρτη 27 Απριλίου, ώρα 6:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφώνω 7777745.**

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Συμ-βολή

Παρουσιάζεται το 11ο τεύχος του ηλεκτρονικού περιοδικού Συμ-βολή της Ιεράς Μητροπόλεως Κυρηνείας. Στο πρώτο μέρος της Συνάντησης ο Χρυσόστομος Σταμούλης και οι συνεργάτες του 11ου τεύχους της Συμ-βολής παρουσιάζουν το περιεχόμενο του που αφορά την ενότητα ιερού και κοσμικού και την απομαγικοποίηση της πίστης. Στο δεύτερο μέρος, θα πραγματοποιηθεί προβολή της εν λόγω ταινίας, που βραβεύτηκε το 2021 στο Φεστιβάλ των Καννών και θα ακολουθήσει συζήτηση με αφορμή το περιεχόμενο της μεταξύ του μητροπολίτη Κυρηνείας κ.κ. Χρυσοστόμου, του Χρυσόστομου Σταμούλη και του Κυριάκου Χαραλαμπίδη. Συντονισμός εκδήλωσης: Παναγιώτης Θωμάς. Σάββατο 30 Απριλίου στην αυλή των Γραφείων της Μητροπόλεως Κυρηνείας, Οδός Αχιλλέως 3, Αγλαντζιά. Ώρα έναρξης 6.30 μ.μ. **Τηλέφωνο επικοινωνίας για δήλωση συμμετοχής: 96322602.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Ο θρίαμβος της καχυποψίας

Η τελευταία έρευνα του οργανισμού διαΝΕΟσις με τίτλο «Τι πιστεύουν οι Έλληνες», που επιχειρεί να καταγράψει αντιλήψεις και θέσεις των πολιτών της χώρας για την οικονομία, τον ρόλο του κράτους, τα εργασιακά θέματα, έως τον τρόπο ζωής, ανοίγει μια βεντάλια πολλαπλών αναγνώσεων. Είναι ένας «κομψός» τρόπος για να περιγράψει κανείς τις αντιφάσεις, τις ανακολουθίες, τον εσωτερικό διχασμό, σαν ένας εσωτερικός εμφύλιος χωρίς τέλος, ανάμεσα στην Ευρώπη και στα Βαλκάνια, ανάμεσα στο δημόσιο και στο ιδιωτικό. Ένα μικρό παράδειγμα: μόνο 1 στους 3 Έλληνες πιστεύει ότι «πρέπει να υπάρχει υψηλή φορολογία και ισχυρό κράτος πρόνοιας για όλους». Η πλειοψηφία εξακολουθεί να προτιμά χαμηλή φορολογία έναντι ενός ισχυρού κράτους πρόνοιας. Αλλο αν (στο πρώτο μέρος της έρευνας) οι μισοί Έλληνες (49,9%) επέλεξαν τη Σουηδία ως τη χώρα με το καλύτερο μοντέλο διακυβέρνησης. Μια χώρα, δηλαδή, με πολύ υψηλή φορολογία και ισχυρό κράτος πρόνοιας!

As σταθούμε όμως σε μια πτυχή που ακτινογραφεί διαφορετικά την ελληνική κοινωνία, προσφέροντας, ενδεχομένως, μια αόρατη κλωστή που συνδέει τα παράδοξα και αντιφατικά. Μια άλλη μεγάλη κοινωνική έρευνα, η World Values Survey (WVS), που διεξάγεται περιοδικά σε δεκάδες χώρες του κόσμου, περιλαμβάνει την ερώτηση: «Θα λέγατε ότι οι περισσότεροι άνθρωποι είναι άξιοι εμπιστοσύνης ή πρέπει να είναι κανείς ιδιαίτερα προσεκτικός στις συναλλαγές με τους ανθρώπους;» «Όταν κάναμε την ερώτηση στην Ελλάδα το 2017», σημειώνεται στη συνοδευτική έκθεση του οργανισμού διαΝΕΟσις, «οι απαντήσεις των Ελλήνων έμοιαζαν περισσότερο με τις απαντήσεις ερωτηθέντων από χώρες της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής και απείχαν πάρα πολύ από τις απαντήσεις ευρωπαϊκών ή “δυτικών” λαών».

Φέτος επαναλήφθηκε η ερώτηση και το ίδιο αποτέλεσμα επιβεβαιώθηκε: μόνο το 10,1% των Ελλήνων θεωρεί ότι «οι περισσότεροι άνθρωποι είναι άξιοι εμπιστοσύνης». Κι η ομάδα του πληθυσμού που εμπιστεύεται τους άλλους λιγότερο από όλες; Οι ηλικίας 65+ (4,8%).

Το 2017 εννέα στους δέκα Έλληνες διαφωνούσαν με την άποψη ότι «οι περισσότεροι άνθρωποι είναι άξιοι εμπιστοσύνης» (8,4%). Στην Τουρκία η αναλογία είναι περίπου η ίδια (11,6%), ενώ στη Σουηδία, για παράδειγμα, πάνω από το μισό των ερωτηθέντων (60,1%) εμπιστεύεται τους άλλους ανθρώπους και στη Γερμανία το 44,6%. Εάν διαβάσει κανείς τον πίνακα με τα αναλυτικά στοιχεία παρατηρεί ότι η καχυποψία αυξάνεται με την ηλικία (οι μεγαλύτεροι εμπιστεύονται λιγότερο από τους νεότερους) ενώ μειώνεται με το επίπεδο της μόρφωσης (πτυχίο ανώτατης σχολής).

Δεν εμπιστευόμαστε, λοιπόν, ο ένας τον άλλον. Δεν εμπιστευόμαστε τους θεσμούς του κράτους αλλά ούτε τον γείτονα, τους αγνώστους, τους ξένους. Δεν εμπιστευόμαστε τα κόμματα, την κυβέρνηση, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τις συνδικαλιστικές ή τις εργοδοτικές οργανώσεις. Τι εμπιστευόμαστε; Την οικογένεια, κυρίως. Πώς είναι ένας άνθρωπος που δεν εμπιστεύεται κανέναν και τίποτα; Πώς ζει; Πώς σκέφτεται, τι ψηφίζει; Η γενικευμένη καχυποψία πόση σχέση έχει με τη δημοκρατία;

Η έλλειψη εμπιστοσύνης έχει αιτίες, ασφαλώς, δεν είναι μια ιδιομορφία ή παραξενιά, έχει βάθος, έχει ρίζες, καλλιεργήθηκε από τις εκάστοτε εξουσίες, αναπαράχθηκε με επιμέλεια. Αλλά και η ελληνική οικογένεια, οι μικροαστικές δεσμεύσεις και καθηλώσεις της, οι εξουσιαστικές σχέσεις της που στον πυρήνα τους δεν αλλάζουν, η αδιαφορία για το «εκτός του δικού μας συμφέροντος», συναθροίζονται: δεν κινούνται σε διαφορετικές τροχιές. Υποφωτισμένο το θέμα της εμπιστοσύνης, δεν του έχει αποδοθεί η σημασία που του αναλογεί. Κι όμως: διαμορφώνει τη δημόσια σφαίρα, τις κοινωνικές επαφές, οδηγεί σε μια συμπερινολογική αντίληψη του κόσμου.

Με τα διαρκή ανταλλάγματα και τις παροχές δεν εδραιώνεται εμπιστοσύνη. Αυξάνεται ο κυνισμός μαζί με την παθογένεια. Η πρόνοια «μπερδεύεται» με το προνόμιο, οι μεταρρυθμίσεις μένουν στα χαρτιά γιατί υπηρετούν το συλλογικό και μακροπρόθεσμο. Η καχυποψία δεν αποτελεί περιουσία, μόνη συρρίκνωση εαυτών και αλλήλων.

ΘΕΑΤΡΟ

«Ο Σκάπουλος» του Αντρέα Κουκκίδη στο Θέατρο Ανεμών

«Ο Σκάπουλος» είναι το πιο πρόσφατο έργο του συγγραφέα Αντρέα Κουκκίδη, βρετάνου κωμωδιογράφου και ανατόμου της κυπριακής κοινωνίας. «Ο Σκάπουλος» είναι μια έξυπνη ηθογραφική σάτιρα που προσφέρει αφ' ενός το γέλιο στον θεατή και δύο ξέγνοιαστες ώρες, περνάει αφ' ετέρου μνύματα και κοινωνικούς προβληματισμούς μέσα από το γνώριμο προσωπικό ύφος του Κουκκίδη που το χαρακτηρίζει η περιεκτική και καλά στημένη αφέλεια. Στην ανέλιξη σημερινή πραγματικότητα, στην γκρίζα καθημερινότητά μας με όλα όσα μας ταλαιπωρούν και μας καταθλίζουν την ψυχή, τα ξέγνοιαστα αυτά ηθογραφικά

έργα, οι γλυκές νοσταλγικές κωμωδίες με την παραδοσιακή μουσική και την ντοπιολαλιά μας, με τις οικείες καταστάσεις και τους γνώριμους τυποκατακτήρες, με όλη την καθαρότητα και τον ρομαντισμό που μεταδίδουν, μόνο ευεργετική αξία μπορεί να έχουν αφού χαρίζουν στον θεατή μια γλυκιά θεατρική εμπειρία μέσα από το γέλιο και την ανεμελιά τους και συνάμα στέλνουν υπογείως τα όποια κοινωνικά μνύματα. Θέατρο Ανεμών, Καντάρας 17, Λατσί. Πρεμιέρα Παρασκευή 29 Απριλίου, ώρα 8:30 μ.μ. Παραστάσεις: Παρασκευή, Σάββατο, Κυριακή, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφώνω 70007721.**

ΜΙΟΥΣΙΚΑ

«Η Μελωδία της Ευτυχίας» στο Θέατρο Στροβόλου

Μια μοναδική διασκευή στα ελληνικά του δημοφιλούς musical «The Sound of Music», με ζωντανή μουσική από τη Sinfonietta Αθηνών, χορωδία, χορευτές και ηθοποιούς της Σχολής. Η Sinfonietta Αθηνών αποτελείται από καταξιωμένους μουσικούς κορυφαίων Ελληνικών Ορχηστρών, όπως της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών. Μαέστρος της παράστασης θα είναι ο κ. Γιώργος Αραβίδης, διευθυντής και μαέστρος της Ορχήστρας Σύγχρονης Μουσικής της ΕΡΤ.

Τα καθαρά έσοδα από τις παραστάσεις θα διατεθούν για την οικονομική στήριξη του Κέντρου Παιδικού Καρκίνου, αλλά και άπορων μαθητών της ενορίας Απ. Μάρκου - Αρχαγγέλου, μέσω του Καραϊσκάκειου Ιδρύματος και τον Πνευματικό Ομίλου Αποστόλου Μάρκου. Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου, το Σάββατο 30 Απριλίου 2022, στις 8:00 μ.μ. και Κυριακή 1η Μαΐου 2022, στις 11:00 π.μ. & 4:00 μ.μ. Λεωφόρος Στροβόλου 100. **Πληροφορίες τηλεφώνω 70088812.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Μάγδα Αποστόλου «Σπουδή στη σιωπή»

Ανοικίες αλλά και οικείες είναι οι εικόνες με τις τοπιογραφίες της Μάγδας Αποστόλου. Αυθύπαρκτα, επιβλητικά, σιωπηλά, αν και θεαματικά λαλίστατα τα τοπία της είναι φιλοτεκνημένα με μελάνι πάνω σε χαρτί ή σε καμβά. Η επιβάλλει τη χειρνομοιακή και ενστικτώδη γραφή της στη λευκή επιφάνεια του φόντου και φιλοτεχνεί με μια πρωτότυπη λυρική αφαίρεση. Η Αποστόλου δημιουργεί τοπιογραφίες συνδυάζοντας τις οπτικές εναλλαγές από βιωμένα τοπία, που

έχουν βαθιά χαραχθεί στη μνήμη της, μαζί με τις εικόνες που έχει νοητά διαμορφώσει μέσα της και στη συνέχεια με την προσωπική της εικαστική επέμβαση φτάνει στην τελική μορφή και την επιθυμητή εννοιολογική υπόσταση, γράφει η Λουίζα Καραπιδάκη, ιστορικός τέχνης. Marginalia Gallery, Αρχιεπισκόπου Κυπριανού 15, Στρόβολος. Τα εγκαίνια της έκθεσης θα γίνουν την Πέμπτη 28 Απριλίου, ώρα 7:00 μ.μ. **Διάρκεια έκθεσης μέχρι τις 21 Μαΐου.**

MISE EN PLACE | Της ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Τι Πάσχα κι αυτό...

Αυτό το Πάσχα, αντίπαλος δεν είναι ο κορωνοϊός αλλά η ακρίβεια. Μια δοκιμασία, για κάποιους μικρή, για άλλους μεγάλη. Ας κάνουμε ό,τι κάναμε και τα προηγούμενα χρόνια της πανδημίας. Να προσέχουμε αυτούς που αγαπάμε.

Φέτος θα μπορούμε σε πλοία, αεροπλάνα και αυτοκίνητα, θα πάμε στα χωριά και στις παραλίες, θα στρώσουμε μεγάλα τραπέζια, θα φάμε και θα πιούμε και θα γλεντήσουμε. Θα ξαναβρεθούμε, αυτό και μόνο είναι μεγάλη χαρά. Εχοντας αφήσει πίσω μας δύο χρόνια πανδημίας, το φετινό Πάσχα θα είναι πολύ πιο κοντά στις προκορωνοϊού συνθήκές μας.

Όλη τη Μεγάλη Εβδομάδα τα καράβια αναχωρούσαν από το λιμάνι του Πειραιά γεμάτα για Σύρο, Τήνο, Πάρο, Δωδεκάνησα και Κρήτη, η λακτάρα για φυγή είναι μεγάλη παρά την τσουκερή άνοδο στις τιμές των εισιτηρίων και των καυσίμων. Στενάζουν τα νοικοκυριά πάνω από λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος και ράφια σούπερ μάρκετ.

Ειδικά για τις μεταφορές, τα τελευταία στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής αναφέρουν ότι τα ακτοποϊκά εισιτήρια ήταν αυξημένα τον Μάρτιο σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν κατά 16%, τα αεροπορικά εισιτήρια κατά 26,8% και οι κρεώσεις των ξενοδοχείων κατά 18,5%. Οι πασχαλινές διακοπές για μια τετραμελή οικογένεια είναι οικονομικά «αιμορραγία».

Ο ιός της ακρίβειας μόλυνε και

το πασχαλινό τραπέζι. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Έρευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών (ΙΕΛ-ΚΑ), μόνο ένας στους τέσσερις θα σουβλίζει αρνί, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό πέρυσι ήταν 61%. Πολλοί δήλωσαν ότι θα βάλουν το αρνί ή το κατσίκι στον φούρνο, θα αγοράσουν δηλαδή κομμάτι κρέατος. Απολύτως λογικό. Ένα αρνί 10-12 κιλών κυμαίνεται μεταξύ 140-168 ευρώ, αφού η τιμή του κιλού είναι σήμερα περίπου 14 ευρώ. Πέρυσι το κιλό ήταν γύρω στα 10 ευρώ.

Αυτό το Πάσχα λοιπόν αντίπαλος δεν είναι ο κορωνοϊός αλλά η ακρίβεια. Για άλλη μια χρονιά θα κληθούμε να προσαρμοστούμε σε διαφορετικά δεδομένα, οικονομικής φύσεως αυτή τη φορά, να σκεφτούμε αλλιώς, να θέσουμε προτεραιότητες, να στερηθούμε κάτι. Να γιορτάσουμε αλλιώς.

Είναι κι αυτό το Πάσχα μια δοκιμασία, για κάποιους μικρή, για άλλους μεγάλη. Ας κάνουμε ό,τι κάναμε και τα προηγούμενα χρόνια της πανδημίας. Να προσέχουμε αυτούς που αγαπάμε, να νοιάζομαστε, να φροντίσουμε όσο περισσότερους μπορούμε.

Καλή Ανάσταση και καλό Πάσχα σε όλους.

Δεν προσπαθούμε απλώς... παλεύουμε

Η ηθοποιός Παναγιώτα Παπαγεωργίου, που υποδύεται την αστρονόμο Ενριέττα Λέβιτ, μιλάει στην «Κ» για τον ρόλο της

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Μπορώ να πω πως δυσκολεύτηκε πολύ να την προσεγγίσω και να μιλήσω στον κόσμο της. Χρειάζεται επιστημονική και ουσιαστική μέλητη για να μπορέσεις να κατανοήσεις αυτό τον κόσμο. Παρόλα αυτά τρεις μήνες τώρα κοιμάμαι και ξυπνάω μαζί της. Μου έχει μάθει πολλά» λέει η Παναγιώτα Παπαγεωργίου για τον ρόλο της Ενριέτα Λέβιτ, που υποδύεται στην παράσταση «Silent Sky» της Lauren Gunderson που παρουσιάζει η Θεατρική Ομάδα Persona σε μετάφραση και σκηνοθεσία Λέας Μαλένη. Η Παναγιώτα Παπαγεωργίου λέει πως τη συνάρπασε η αφοσιωμένη σχολαστικότητα της Ενριέτα Λέβιτ. «Μια γυναίκα κωφή, η οποία κατάφερε παρ' όλες τις αντιξοότητες συνθήκες που αντιμετώπιζαν οι γυναίκες εκείνη την εποχή να ανοίξει τον δρόμο για την αποκωδικοποίηση και την καταμέτρηση του διαστήματος».

—Ποια είναι η Ενριέττα Λέβιτ την οποία υποδύεσαι; Πώς την προσέγγισες για να καταλάβεις τον κόσμο της;

—Υποδύομαι την Ενριέττα Λέ-
βιτ. Ένα υπαρκτό πρόσωπο, μία
Αμερικανίδα αστρονόμο που έζησε
στα τέλη του 19ου και στις αρχές
του 20ού αιώνα. Μία από τις πολ-
λές γυναίκες «κυπολογιστές» που
εργάστηκαν στο Αστεροσκοπείο
του Χάρβαρντ εξετάζοντας φωτο-
γραφικές πλάκες για να μετρήσουν
και να ταξινομήσουν τη φωτεινό-
τητα των αστεριών. Μελέτησε τα
νέφη του Μαγγελάνου και ασχο-
λήθηκε ιδιαίτερα με ορισμένους

αστέρες, τους «Κηφειδες», που παρουσιάζαν περιοδικές μεταβολές στη φωτεινότητά τους. Η Ενριέττα Λέβιτ ουσιαστικά μετέτρεψε τη δυσδιάστατη εικόνα του ουρανού σε τρισδιάστατη. Ο αστρονόμος Έντγουιν Χαμπλ, σπριζόμενος στη μελέτη της κατόρθωσε να αποδείξει ότι ο γαλαξίας μας είναι ένας ανάμεσα σε πολλούς άλλους που βρίσκονται στο διάστημα και τα ευρήματά της επέτρεψαν στους αστρονόμους να μετρήσουν για πρώτη φορά την απόσταση μακρινών γαλαξιών από τη Γη. Μπορώ να πω πως δυσκολεύτηκα πολύ να την προσεγγίσω και να μπω στον κόσμο της. Χρειάζεται επιστημονική και ουσιαστική μελέτη για να μπορέσεις να κατανοήσεις αυτό τον κόσμο. Παρόλα αυτά τρεις μήνες τώρα κοιμάμαι και ξυπνάω μαζί της. Μου έχει μάθει πολλά. Με

«Παρόλα αυτά τρεις μήνες τώρα κοιμάμαι και ξυπνάω μαζί της. Μου έχει μάθει πολλά. Με έμαθε να κοιτάω τον ουρανό με άλλη ματιά» λέει στην «Κ» η Παναγιώτα Παπαγεωργίου.

ἐμαθε να κοιτάω τον ουρανό με
 άλλη ματιά και σε συνδυασμό με
 τον απόηχο των περιγραφών των
 συναδελφικών της και συγκεκριμέ-
 να «ότι είχε την ευτυχή ικανότητα
 να εκτιμά ό,τι αξίζει κι είναι αξια-
 γάπητο στους άλλους, το ό,τι κατε-
 χόταν από μια φύση τόσο γεμάτη
 λιακάδα που, γι' αυτήν, όλη η ζωή

ΑΝΤΩΝΗΣ ΦΑΡΜΑΚΑΣ

«Φυσικά και μπορώ να φανταστώ γυναίκες “υπολογιστές”. Στις ανατολικές χώρες σίγουρα υπάρχουν καταπιεσμένα γυναικεία μυαλά, με ανάγκη για μάθηση, για έρευνα που με μεγάλη χαρά θα εκτελούσαν τα καθήκοντα των γυναικών “υπολογιστών” του Χάρβαρντ» λέει η Παναγιώτα Παναγιωργίου αναφερόμενη στις γυναίκες υπολογιστές της παράστασης «Silent Sky».

γινόνταν όμορφη και γεμάτη νόημα... άρχισα να ζωγραφίζω μέσα μου και να συνθέτω τον άνθρωπο και την επιστήμονα, με αποτέλεσμα η Ενριέττα μου να στέκεται αυτή η στιγμή πώς στη σκηνή και να λέει την ιστορία τ

–Εκτός από τη δυναμικότητα

της ηρωίδας, τι άλλο σε συνάρ-
πασε σε αυτή;

—Το πώς η ίδια έβλεπε τον ουρανό. Με συνάρπασε η αφοσιωμένη σχολαστικότητα της. Μια γυναίκα κωφή, η οποία κατάφερε παρά όλες τις αντιξοές συνθήκες που αντιμετώπιζαν οι γυναίκες εκείνη την εποχή να ανοίξει τον δρόμο

για την αποκωδικοποίηση και την κατάρτηση του διαστήματος. Η ανακάλυψη της άλλαξε για πάντα την άποψή μας για το σύμπαν, μιας και οι μελέτες της ανάγκασαν τον Χάρλοου Σάπλεϊ να διώξει τη 'Ήλιο από το κέντρο του γαλαξία και τον Έντγουιν Χαμπλ να δειχτεί ότι ο γαλαξίας μας δεν βρίσκεται στο κέντρο του συμπάντος. Δεν της επέτρεπαν την ιδιότητα του πλήρους ερευνητή, επειδή ήταν γυναίκα αλλά κατάφερε να βάλει γυαλιά σε πολλούς άντρες αστρονόμους και να εντυπωσιάσει με την ευφυΐα της και τις αποκαλύψεις της στον Γκούστα Μίτα Λέφλερ, ένα καθηγητή της Σουηδικής Ακαδημίας Επιστημών, ο οποίος άρχισε να ετοιμάζει τα απαραίτητα έγγραφα για την υποψηφιότητά της για το Βραβείο Νόμπελ Φυσικών Επιστημών χωρίς να γνωρίζει ότι η Ενρίεττα έχασε τη μάχη με τον καρκίνο τρία χρόνια πριν. Η Ενρίεττα τελικά δεν ήταν ποτέ υποψήφια, καθώς το Βραβείο Νόμπελ δεν απονέμεται μετά θάνατο. Από μόνες τους όλες αυτές οι πληροφορίες για τη ζωή και το έργο της είναι συναρπαστικές.

—Οι κοινωνίες, κυρίως οι δυτικές, έχουν διανύσει βήματα υπέρ της ισότητας των δύο φύλων, έχουμε φτάσει στο επιθυμητό σημείο;

—Προφανώς οι γυναίκες της Δύσης δεν αντιμετωπίζουν πια τις ίδιες ακραίες συνθήκες με τις γυναίκες των ανατολικών χωρών και θεωρείται ότι οι δυτικές κοινωνίες έχουν διανύσει βήματα και έχουν θεσπίσει νομοθετικά την ισοτιμία των δύο φύλων. Δυστυχώς, όμως, οι ανισότητες μεταξύ ανδρών και

οι γυναίκες εξακολουθούν να υφίστανται, είτε φανερά είτε όχι, παρότι τα σημαντικά βήματα προόδου που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια. Και αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στις βαθιά ριζωμένες πατριαρχικές αντιλήψεις και στερεότυπα σχετικά με τους κοινωνικούς ρόλους των δυο φύλων. Οι άνδρες και οι γυναίκες στις δυτικές κοινωνίες έχουν τις ίδιες ευκαιρίες ακαδημαϊκής μόρφωσης και εκπαίδευσης. Οι γυναίκες έχουν αποκτήσει οικονομική χειραφέτηση και προσωπική ανεξαρτησία. Εξακολουθούν όμως να βρίσκονται αντιμέτωπες με νοοτροπίες και συμπεριφορές που επηρεάζουν την επαγγελματική τους σταδιοδρομία και όχι μόνο. Οι άντρες θεωρούνται πρότυπα και οι γυναίκες εξαιρέση. Υπάρχουν όμως κι άλλες ανισότητες που οι γυναίκες καλούνται να αντιμετωπίσουν καθημερινά ακόμα και σήμερα. Οι γυναίκες βιώνουν συνεχώς αντιμέτωπες με τον μισογυνισμό, γελοιοποιούνται ως υστερικές καθοδηγούμενες από τις ορμόνες τους, κρίνονται συστηματικά με βάση εμφάνισή τους, βρίσκονται αντιμέτωπες με τον καθημερινό σεξισμό. Και παρόλο που μια γυναίκα έχει επωμιστεί πολλούς ρόλους, τον ρόλο της εργαζομένης, της συζύγου, της μητέρας, της νοικοκυράς, κ.ά. Η σημερινή γυναίκα διεκδικεί και παλεύει για την εξάλειψη όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών, τόσο στην ιδιωτική όσο και στη δημόσια ζωή. Η ανισότητα των φύλων συνεχίζει να είναι μια αδικία της εποχής μας και μία από τις μεγαλύτερες ανθρωπιστικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε.

Φοβάμαι πως και ο έρωτας
έχει «γειωθεί» πολύ

–Ποια είναι η δική σου αίσθηση για το σύμπαν; Είμαστε όντως απλώς μια κουκίδα στην απεραντότητά του;

—Είμαστε όντως μια δημιουργική κοσμοκτίτρια στην απεραντότητα του σύμπαντος. Μέχρι αυτή τη στιγμή δεν έχει αποδειχτεί πως υπάρχει ζωή σε άλλους γαλαξίες. Πριν από 100 χρόνια πιστεύαμε πως ο γαλαξίας μας ήταν μοναδικός και αποδείχτηκε πως είναι ένας από τα δισεκατομμύρια διςσεκατομμυρίων που υπάρχουν. Παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια φαίνεται πως η ΝΕΑΣΙΑ δεν μας λείει όλα, λέγατε πως τα τηλεσκόπια πάντουν κάτι περίεργα σημάδια που έχουν πολλαπλασιαστεί τον τελευταίο καιρό, τα αστροσκοπεία εντοπίζουν λάμψεις, οι φωτογραφίες που φτάνουν από άλλους πλανήτες δεν δείχνουν την παραδοσιακή «Ξεραίλα» που φανταζόμασταν παλιά ή μας έλεγε ότι υπήρχε μακριά από τον πλανήτη μας αλλά υπήρχε μικροοργανισμών, νερού, άρα και κάποιες μορφές ζωής. Οπότε μήπως πρέπει να ετοιμάζουμε σήμα-σιγά για νέες αποκαλύψεις;

—«Υπολογιστές»... σήμερα θα μπορούσες να φανταστείς γυναίκες-υπολογιστές;

—Φυσικά και μπορώ να φανταστώ γυναικες «υπολογιστές». Στις ανατολικές χώρες σίγουρα υπάρχουν καταπιεσμένα γυναικεία μυαλά, με ανάγκη για μάθηση, για έρευνα που με μεγάλη χαρά θα εκτελούσαν τα καθήκοντα των γυναικών «υπολογιστών» του Χάρβαρντ. Άλλωστε και στις δυτικές κοινωνίες υπάρχουν πτυχιούχοι που λόγω των προσηλυτικών της εποχής και των εργασιών θα έκαναν αυτή την εργασία.

–Παρέλκει ίσως η ερώτηση, αλλά υπάρχουν γυναίκες και σήμερα που ζυγίζουν την καριέρα και την οικογένεια, αλλά και τον ίδιο τον έρωτα... γιατί

Προσπαθείς να γνωρίσεις την ηρωίδα, να τη γευτείς και να συνδεθείς όσο περισσότερο γίνεται μαζί της. Ως προσωπικότητες εγώ και η Λέβι έχουμε κάποια κοινά στοιχεία και αφενός και αρκετές διαφορές.

συμβαίνει ακόμα:

—Όλες οι γυναίκες γύρω μας αναγκάζονται να ζυγίζουν την καριέρα και την οικογένεια, δεν τους επιτρέπεται να μην κάνουν το ζύγισμα. Είναι πολλές οι υποχρεώσεις και οι απαιτήσεις των ζωής. Δεν υπάρχει χρόνος. Φοβάμαι πως και ο έρωτας έχει «γειωθεί» πολύ, έχει υποστεί μια μετάλλαξη αντισυμβατική και ίσως προσγειώνεται χωρίς φτερά κι αυτός στη γυναικιά.

—Εσύ ως προσωπικότητα έχεις στοιχεία από τη Λέβιτ;

—Για να μπορέσεις να προσεγγίσεις ένα ρόλο προσπάθει να διεισδύσεις όσο το δυνατόν περισσότερο. Προσπάθει να γνωρίσεις

την πρῶίδα, να τη γευτείς και να συνδεθείς όσο περισσότερο γίνεται μαζί της. Ως προσωπικότητες εγώ και η Λέβιτ έχουμε κάποια κοινά στοιχεία και αφενός και αρκετές διαφορές. Δεν έχω σαφέστατα την ευρυτά της. Έχουμε όμως και οι δύο έναν εὐθραυστο δυναμισμό, δεν αντιμετωπίζουμε τη δουλειά μας σαν μια απλή δουλειά. Το να συνεχίσουμε να κάνουμε η καθεμία τη δουλειά της δεν ήταν και δεν είναι καθόλου εύκολο, έπρεπε να επιμεινουμε πολύ, κάτι που όπως λέει και η Ενριέτα «προϋποθέτει μια αφοσιωμένη επιθυμία που δεν βασίζεται σε καμία λογική, κι αυτός αποκαλείται “πάθος”». Πιστεύουμε στην ουσία, μας ενοχλεί η μετριότητα, δεν προσπαθούμε απλώς... παλεύουμε. Με πάθος!

–Έχοντας υποδυθεί τη ήσυχη Σέτα αλλά και τη δυναμική Κλυταιμνήστρα, με τη Λέα Μαλένη στη σκηνοθεσία, ποια ήταν κλείνοντας η πρόκληση σε αυτό τον γυναικείο ρόλο; Κλείνεις μία τριλογία;

—Θέλω να πιστεύω πως δεν κλείνω μια τριλογία. Μετράω ακόμη μια αναμέτρηση με μια δυναμική ηρωίδα και ακόμη μια συνεργασία με μια ακούραστη και δυναμική σκηνοθέτιδα. Άλλωστε σε λίγες μέρες ξεκινάει ένα καινούργιο ταξίδι. Ξεκινάω το πρώτο κύκλο προβών για το «Χορεύοντας στη Λούντσα», το αριστούργημα του Ιρλανδού Μπράιαν Φρίελ σε σκηνοθεσία και πάλι της Λέας Μαλέιν. Επομένως το ταξίδι συνεχίζεται όπως και το αέναο ταξίδι του φωτός μέσα στο συμπάν...

Πληροφορίες: «Silent Sky», της Lauren Gunderson σε σκηνοθεσία Λέας Μαλέν. Παραστάσεις: Τετάρτη, Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή μέχρι τις 8 Μαΐου, τη Δευτέρα 2 Μαΐου στις 8:30 μ.μ. στο Wherehaus 612, στην Παλλουττίωσα.

A promotional poster for the radio show "Diaspora Interviews" (διασπορά ειδήσεων) on Spor FM 95.0. The poster features a woman, Oriana Papantoniou (ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ), standing in a studio next to a professional microphone. The text is in Greek, announcing the show's title, host, and broadcast schedule. The Spor FM 95.0 logo is at the bottom left, with the slogan "ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!" (You hear it!).

Τζον Κιούζακ και Τζακ Μπλακ στο κινηματογραφικό «High Fidelity». Η ατμόσφαιρα των δισκάδικων ήταν και παραμένει γοητευτική.

Στη χρονοκάψουλα του δισκοπωλείου

Το βιβλίο «High Fidelity» του Νικ Χόρνμπι, το βινύλιο και οι λάτρεις του – Όταν η ανακάλυψη της μουσικής ήταν ιεροτελεστία

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

«**Ποια** προηγήθηκε; Η μουσική ή η δυστυχία; Ακουγα μουσική επειδή ήμουν δυστυχισμένος; Ή ήμουν δυστυχισμένος επειδή άκουγα μουσική; Μήπως αυτοί οι δίσκοι σε κάνουν μελαγχολικό;». Το αιώνιο ερώτημα για όσους έχουν διαβάσει το «High Fidelity» του Νικ Χόρνμπι δεν απαντιέται ποτέ ευθέως αλλά πλανιέται στην ατμόσφαιρα του βιβλίου που στοχάζεται πάνω στον έρωτα, στις ανθρώπινες σχέσεις και στη μουσική. Όχι πάντα με αυτή τη σειρά. Ο Ρομπ Γκόρντον, ο ήρωας του Χόρνμπι, τον οποίο ενσάρκωσε με επιτυχία και απόλυτο coolness ο Τζον Κιούζακ στην ομώνυμη ταινία, είναι ο νευρικός, εμμονικός και συμπαθητικός ιδιοκτήτης του δισκάδικου Championship Vinyl που φτιάχνει «Τοπ 5» λίστες για κάθε απίθανη περίπτωση και πετάει φαρμακερές ατάκες: «Το

«**Περπατούσαμε για να αγοράσουμε ένα μαζί σινγκλ μιλάμε για έξι λεπτά μουσικής. Είχαν όμως βάρος και σημασία.**»

να σου αρέσουν το ίδιο ο Μάρβιν Γκέι και ο Άρτ Γκαρφάνκελ είναι σαν να υποστηρίζεις τους Ισραηλινούς και τους Παλαιστίνιους ταυτόχρονα». Ο έρωτας της ζωής του, η Λόρα, τον εγκαταλείπει ταφινικά και εκείνος ξεκινάει ένα ταξίδι ενθλιακίωσης ψάχνοντας τις παλιές του συντρόφους για να καταλάβει τι κάνει στραβά στη ζωή του. Το βιβλίο εκδόθηκε για πρώτη φορά στα ελληνικά το 1996 από τις εκδόσεις Πατάκη σε μετάφραση της Σώτης Τριανταφύλλου και από τότε εκδιδόταν σταθερά για την επόμενη πενταετία και μετά εμφανίστηκε ξανά στην αγορά το 2013. Ο πρώτος κύκλος έκλεισε με πωλήσεις 7.000 αντιτύπων και εννέα χρόνια μετά, τον περασμένο Μάρτιο, κυκλοφόρησε η ένατη έκδοσή του. Τι είναι αυτό που το κάνει κάπως κλασικό; «Είναι κλασικό γιατί ξεκίνησε ως ένα βιβλίο που θα περίμενε κανείς ότι απευθύνεται σε ένα niche κοινό, ότι απευθύνεται στην καρδιά των βινυλιομανών και ακραιφνών μουσικόφιλων αλλά πέρασε και στην ποπ κουλτούρα», μας λέει ο δημοσιογράφος, συγγραφέας και ραδιοφωνικός παραγωγός Θεοδόσης Μίχος με αρκετούς δίσκους στα ράφια της δισκοθήκης του. Σε αυτό το πέρασμα βοήθησε βέβαια και η ομώνυμη ταινία, την οποία θεωρεί μια πολύ καλή και πιστή μεταφορά του βιβλίου. «Μεταφέρει ακριβώς το πνεύμα του βιβλίου και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι πριν από τα 20 και πλέον χρόνια από την κυκλοφορία του, το βινύλιο, αν

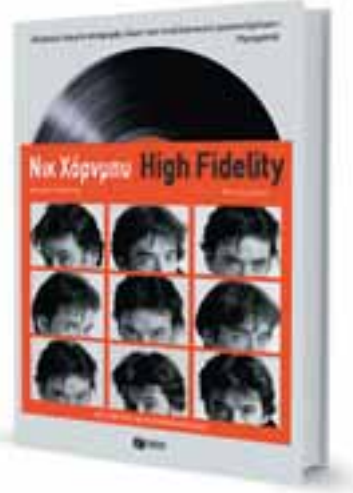
Μικρά αλλά ενημερωμένα δισκοπωλεία, όπως το Rock and Roll Circus (φωτ.), συνέβαλαν στη δεύτερη ζωή του βινυλίου.

και είχε ξεκινήσει η πτώση του, ήταν ακόμη σε ένα αρκετά δυνατό σημείο, μετά πέρασε μια μεγάλη πτώση και τώρα, το 2022, ζούμε τεράστια άνοδηση του βινυλίου και του φετιχισμού γύρω από αυτό το αντικείμενο». Αυτός είναι ένας ακόμη λόγος που το βιβλίο είναι επίκαιρο, συμπληρώνει, και μάλιστα, όπως λέει, η ζωή μέσα σε ένα δισκάδικο δεν έχει αλλάξει και πολύ από τον τρόπο που την παρουσίασε ο Χόρνμπι. «Μέσα στα δισκάδικα γίνονται ακόμη αυτές οι ατέρμονες συζητήσεις για το πότε βγήκε ο τάδε δίσκος, αν αξίζει να αγοράσεις αυτή ή την άλλη επανακυκλοφορία, αν είναι ακριβό σπορ ή όχι, μέχρι που ο καθένας μετά θα φύγει και θα γυρίσει την πραγματικότητά του. Είναι σαν χρονοκάψουλα. Μπορεί να έχει αλλάξει ο τρόπος που παίρνουμε

την πληροφορία λόγω της τεχνολογίας αλλά μέσα στο δισκοπωλείο η κατάσταση είναι σχεδόν ίδια, είναι η διαφυγή και η πετριά σου». Το Rock and Roll Circus στο κέντρο της Αθήνας μπορεί να μη μοιάζει με το Championship Vinyl του «High Fidelity» αλλά τα 22 χρόνια του δισκοπωλείου, το μικρό καθιστικό, το πατάρι και τα εκατοντάδες εξώφυλλα δίσκων δημιουργούν μια ατμόσφαιρα οικειότητας και ζεστασιάς. Επίσης, ο 37χρονος Άγγελος Κυρούσης, που βρίσκεται πίσω από τον πάγκο του δισκο-

πωλείου εδώ και 14 χρόνια, δεν έχει καμία σχέση με τον εμπονικό Μπάρι (ο ρόλος του Τζακ Μπλακ στην ταινία) που έδωχνε τους πελάτες επειδή ζητούσαν το «I just called to say I love you». «Η εντύπωση του κόσμου για τα δισκάδικα ίσως έχει σχηματιστεί εν μέρει από το «High Fidelity» αλλά η πραγματικότητα δεν είναι ακριβώς αυτή. Σε ένα βαθμό υπήρχαν αυτές οι συμπεριφορές, ο σνομπ δισκάς, ο ανασφαλής πελάτης. Στην πραγματικότητα οι άνθρωποι που βρίσκονται πια σε ένα δισκοπωλείο, πελάτες και πωλητές, είναι πιο

συνειδητοποιημένοι. Εχει παρέλθει η γενιά που είχε μια πιο εξυπνακίστικη αντιμετώπιση τέτοιου τύπου», μας λέει. Μέσα από το «High Fidelity», ωστόσο, πολλοί μουσικόφιλοι της γενιάς του γνώρισαν τον Μάρβιν Γκέι, τον Σόλομον Μπερκ ή ακόμα και τους Velvet Underground. Τότε τα δισκοπωλεία ήταν οι μεσάζοντες για να φτάσει η νέα μουσική στους καταναλωτές. Σήμερα όμως, που η γνωριμία με ένα τραγούδι ή έναν καλλιτέχνη έχει ήδη γίνει διαδικτυακά, η αποστολή τους είναι διαφορετική. «Παρά τα όσα δεινά έχει προκαλέσει το Διαδίκτυο στη μουσική βιομηχανία, θεωρώ χρήσιμο που ο πελάτης μπορεί να έχει ήδη μια πρωτογενή άποψη για κάτι. Το δισκάδικο είτε θα του ενισχύσει αυτή την άποψη ή θα τον παραπέμψει σε κάτι που μπορεί να μην ξέ-

ρει και να του δείξει έναν άλλο μουσικό δρόμο», σημειώνει. Η εμμονή με τις λίστες είναι ένα άλλο χαρακτηριστικό γνώρισμα του «High Fidelity». Το βιβλίο ξεκινάει με το «Τοπ 5» των πιο αξιομνημόνευτων χωρισμών του Ρομπ και συνεχίζει με τα καλύτερα κιθαριστικά σόλο, τους δίσκους τυφλών μουσικών, δίσκους που δεν σου προκαλούν κανένα συναίσθημα και άλλα. Έχουν νόημα τόσες λίστες; «Όσο δουλεύουμε στα μίντια αγαπάμε πολύ τις λίστες και ο κόσμος τις θέλει. Οι λίστες βάζουν τα πράγματα σε μια τάξη μέσα στο χάος των πληροφοριών, είναι κάτι με αρχή, μέση και τέλος», μας λέει η δημοσιογράφος και ραδιοφωνική παραγωγός Βαρβάρα Σαββίδη. Η δική της αγαπημένη λίστα του «High Fidelity» όμως δεν είναι μουσική αλλά το Τοπ 5 των πραγμάτων που ο Ρομπ αγάπησε στη Λόρα. «Γενικότερα ένας από τους λόγους που μου έκανε εντύπωση στο «High Fidelity» ήταν ότι υπήρχε ένας ήρωας που τον απασχολούσαν θέματα που συνήθως τα έβλεπες να απασχολούν κυρίως γυναίκες ηρωίδες, όπως το θέμα των σχέσεων, των ερωτικών απογοητεύσεων. Σπάνια βλέπεις αυτή την πλευρά του ανδρικού μυαλού και νομίζω ότι ακόμη έτσι συμβαίνει», προσθέτει. Για τον συνεργάτη της «Κ» Δημήτρη Καραϊσκό, το ξεχωριστό δεν την ιστορία του Νικ Χόρνμπι είναι η ιεροτελεστία της μουσικής και η χαρά της ανακάλυψης. Από την Κυψέλη όπου μεγάλωσε περπατούσε μέχρι τα Εξάρχεια και το Μοναστηράκι για να ψάξει νέους δίσκους και να γυρίσει στο σπίτι με τα λάφυρα στα χέρια. «Περπατούσαμε για να αγοράσουμε ένα μαζί σινγκλ, μιλάμε για έξι λεπτά μουσικής. Είχαν όμως βάρος και σημασία. Τώρα δεν ξέρω τι θα συμβεί που όλα είναι πιο αυτόματα, σαν μασημένη τροφή, το φαινόμενο είναι καινούργιο ακόμα. Μου φαίνεται ότι υπάρχει μια αντιστοιχία με την ιστιοπλοΐα. Όταν δεν υπήρχαν τα ηλεκτρονικά συστήματα πλοήγησης, έπρεπε να βγεις έξω με τον χάρτη και να δεις τη θάλασσα με τα μάτια σου. Τώρα γίνονται πιο πολλά ατυχήματα επειδή κανείς δεν βλέπει».

Η αιχμαλώτιση μιας στιγμής διαρκείας

Η Αντρεάνα Καμπανέλλα μίλησε στην «Κ» για την εικαστική πρόταση που παρουσιάζει στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Διάτοπος

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

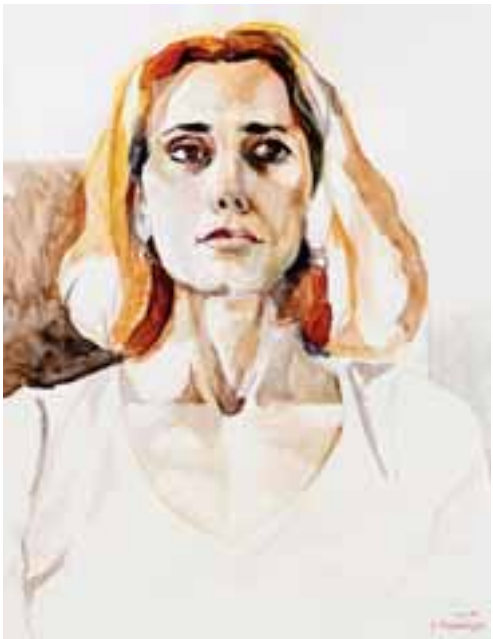
Το Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Δια-
άτοπος παρουσιάζει τη νέα εικασ-
τική πρόταση της Αντρέας
Καμπανέλλα με γενικό τίτλο «Έκ-
το φυσικό». Η έκθεση αποτε-
λείται από τέσσερις ενότητες. Τα
πορτρέτα κυριαρχούν, ενώ οι φι-
γούρες είναι σαφώς λιγότερες.
Όλες οι ενότητες είναι εξ ολο-
κλήρου καιμωμένες εκ του φυσι-
κού.

«Το σχέδιο εκ του φυσικού, και το σκίτσο ακόμη περισσότερο είναι μια διαδικασία που σε αναγκάζει να πετάξεις ό,τι είναι περιττό, να κρατήσεις ό,τι είναι ουσιαστικό» εξηγεί η εικαστικός.

κού, όχι από φαντασία, ούτε από μνημuns. Η «Κ» επικοινωνεί με την εικαστική ΑντρέαΝα Καμπινέλλα, για μια συζήτηση γύρω από το σχέδιο, από τη ζωγραφική στην πιο ακατέργαστη μορφή της αλλά ίσως και στην πιο αληθινή. Η επιλογή της καλλιτέχνης να χρησιμοποιεί υλικά πρωτογενή είναι μια πρόκληση όπως λέει και η ίδια, «το να δουλεύω με αυτά τα υλικά είναι μια πρόκληση για εμένα, αυτό που λέμε ο περιορισμός να είναι πλούτος».

–Τι θα δούμε στην έκθεση που παρουσιάζετε;

–Είναι τέσσερις ενότητες όσο αφορά τα υλικά και την προσέγ-

«**Η εμπειρία** του να έχεις τον άνθρωπο απέναντί σου, μια παρουσία, είναι σημαντική γιατί είναι μια καταγραφή μιας κατάστασης, μεταξύ του μοντέλου με τον καλλιτέχνη» αναφέρει στην «Κ» η δημιουργός Αντρεάν Καμπανέλλα.

γιση, οι δύο ενότητες είναι πάνω σε τετράγωνους καμβάδες με ακρυλικά και κάρβουνο και οι άλλες δύο ενότητες είναι πάνω σε χαρτί A2, κάποια με μολυβί σχέδια και κάποιες με ακουαρέλες. Το μεγαλύτερο μέρος είναι πορτρέτα και υπάρχουν και κάποιες φηγούρες αλλά πολύ λιγότερες.

—Για ποιο λόγο επιλέξατε τα συγκεκριμένα υλικά για έργα σας;

–Το σχέδιο είναι το βασικό θέμα με την έννοια του ότι είναι κάτι που είναι αρκετά απλό σαν μια πρώτη ανάγνωση αλλά αυτή η απλότητα και η λιτότητα που περιέχεται μέσα στο σχέδιο στα υλικά που είναι χαρτί, μολύβι, νε-

ρομπογιά, τα υλικά μου είναι πρωτογενή. Το να δουλεύω με αυτά τα υλικά είναι μια πρόκληση για εμένα, αυτό που λέμε ο περιορισμός να είναι πλούτος.

–Γιατί σχέδιο;

—Γιατί είναι κάτι άμεσο εκ του φυσικού, έχεις μια άμεση εμπειρία, έχεις κάτι που είναι μπροστά σου, οργανικό. Δεν δουλεύω από φωτογραφίες, δεν επεξεργάζομαι πράγματα, η εμπειρία του ποζαρισματος, η εμπειρία του να καθίσεις να παρατηρήσεις τον άλλον χωρίς να επεμβαίνει τίποτε τεχνικό. Η εμπειρία του να έχεις τον άνθρωπο απέναντί σου, μια παρουσία, είναι σημαντική, γιατί είναι μια κατα-

γραφῇ μίας κατάστασης, μεταξύ
του μοντέλου με τον καλλιτέχνη.

–Τι παίρνετε από τις συναντήσεις σας;

—Δεν μπορώ να το εξηγήσω
ακριβώς με λόγια, είναι σαν να
αιχμαλωτίζει τη στιγμή, αλλά
όχι όπως η φωτογραφία που στά-
ματα τον χρόνο, υπάρχει μια δι-
αδικασία στο σχέδιο. Το να έρ-
θει ο άλλος να σου ποζάρει, σου
χαρίζει τον χρόνο του και αφή-
νεται σε εσένα, τον δημιουργό,
να τον παρατηρήσεις, είναι κάτι
πολύ μοναδικό. Σε κάθε συνεδρία
που ερχόταν το μοντέλο συζητού-
σαμε, τους έκανα καφέ, υπήρχε
μια πολύ χαλαρή ατμόσφαιρα,

γιατί ακριβώς ήθελα στο τέλος να δω την παρουσία αυτού του ανθρώπου μέσα από τα σχήματα και τα χρώματά του, τι μπορεί να μου δώσει; Είναι κάτι που δεν περιγράφεται με λόγια εύκολα και γι' αυτό ζωγραφίζω, απλά τα νιώθεις αυτό.

—Τι είναι αυτό που σας γοητεύει στο άτομο, τι είναι αυτό που παρατηρείτε πρώτα στα μοντέλα σας;

—Δεν παρατηρώ κάτι συγκεκριμένο, σίγουρα υπάρχουν άτομα που τα βρίσκω ενδιαφέροντα, τα σχήματά τους, τα χρώματά τους. Οι υφές τους, τους βλέπω περισ-

σότερο σαν εικαστικό ενδιαφέρον, παρά ως ζωντανών ανθρώπων, αλλά από την άλλη υπάρχουν άτομα με ποιότητα στον χαρακτήρα τους. Άτομα που είχαν ποιότητες άλλες φύσεως που ήθελα να δω, πώς θα μεταφραζόταν αυτό που βλέπω, μέσα από το σχέδιο που είναι στατικό. Πρώτα ξεκινώ από τη ζωγραφική, το σχέδιο και τις εικαστικές ποιότητες που μου προσφέρει το θέμα μου, που είναι ανθρωποκεντρική η δουλειά μου, από την αρχή. Αλλά, υπάρχει ένας τρόπος που θέλω να προσεγγίσω την παρουσία του αλλού, όχι το στήσιμο του, όχι αυτό που θέλει να δείξει. Εγώ ήθελα να δείξω κάτι το απροσποίητο, κάτι που είναι που είναι ο άλλος που μπορεί ούτε ο ίδιος να μην ήθελε να το δει... κάτι το αληθινό.

–Μιλήστε μου για την απλοποίηση στη δουλειά σας...

—Το σχέδιο εκ του φυσικού, και το σκίτσο ακόμη περισσότερο, ποί είναι μια διαδικασία που σε αναγκάζει να πετάξεις ό,τι είναι περιττό, να κρατήσεις ό,τι είναι ουσιαστικό. Ειδικά εάν έχεις και χρονικό περιορισμό που λήγει το σκίτσάρισμά σου δεν αφήνεις τις λεπτομέρειες να μπουν στη μέση. Αυτή η εξάδειψη των περιττών, είναι το σημαντικό, ο Τσαρούχνης έλεγε «να κρατήσεις το πράγμα που είναι σημαντικό, χωρίς τα περιττά του».

 Πληροφορίες: Αντρεάνας Καμπανέλλα, «Εκ του φυσικού». Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης ΔΙΑΤΟΠΟΣ, διάρκεια έκθεσης έως 27 Μαΐου. Τηλέφωνο 22766117/ 99 378246.

5

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

Rialto

3/ Land of Darkness / Land of Light **ΑΣΩΜΑΤΕΣ**

ΔΥΝΑΜΕΙΣ τρι **20:30** (50')

25 χρόνια δημιουργικής διαδρομής με ένα έργο σύγχρονου χορού και κλασικής μουσικής σε χορογραφία/σκηνοθεσία Ανδρομάχης Δημητριάδου Lindahl. Χορός/συνδημιουργία: Χριστιάνα Ευτυχίου, Άνθη Κέττηρου, Γεωργία Κωνσταντίνου Κλαρκ, Λοίζος Κωνσταντίνου, Φούλη Στυλιανίδου, Σωτήρης Σωτηρίου. € 12 / 10

5,6/ Αρίστος **ΓΙΩΡΓΟΣ**

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ πεμ, παρ

20:30 (90')

Βραβευμένη παράσταση, που βασίζεται στο γνωστό μυθιστόρημα του Θωμά Κοροβίνη Ο Γύρος του Θανάτου, σε σκηνοθεσία Γιώργου Παπαγεωργίου. Διασκευή: Θεοδώρα Καπράλου. Πρωταγωνιστούν: Φιλαρέτη Κομνηνού, Γιάννης Λεάκος, Ιωάννης Αθανασόπουλος. Μουσικός επί σκηνής: Γιώργος Δούσος. € 20 / 15

7/ Στην οδό Φρυνίχου **ΘΟΔΩΡΗΣ ΒΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ, ΛΙΝΑ ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ** σαβ

20:30 (100')

Ο Θωδωρής Βουτσικάκης στην ερμηνεία, ο Νεοκλής Νεοφυτίδης στο πιάνο και ο Βασίλης Ραφανιώτης στο βιολί, ξεδιπλώνουν τη μαγεία τραγουδιών και αισθημάτων που επέλεξε η Λίνα Νικολακοπούλου. Μικρά κείμενα, μικρά ποιήματα και μικρές παύσεις διανθίζουν την παράσταση. € 15 / 12

11/ Τα Κορίτσια της Λίμνης **ΘΕΑΤΡΟ ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ**

ΤΕΤ 20:00 (75') 16+

Με αφορμή τις γυναικοκτονίες, ο Μιχάλης Παπαδόπουλος σκιαγραφεί ένα θέμα δύσκολο και κρυμμένο στις σιωπές όλων όσων βιώνουν τη βία. Σκηνοθεσία: Νεοκλής Νεοκλέους. Ηθοποιοί: Παναγιώτης Κυριάκου, Χριστίνα Χριστόφια, Χριστιάνα Λάρκου, Βαλάντω Χαλαλάμπους. € 13 / 10

15/ Macumba and Guests **κυρ 20:30** (100')

Οι Macumba κλείνουν πέντε χρόνια παρουσίας στη μουσική σκηνή και το γιορτάζουν μαζί με καταξιωμένους μουσικούς και σχήματα από όλη την Κύπρο. Το σχήμα που κινείται σε λάτιν, τζαζ και world music κατευθύνονται αποτελούν οι Ηλίας Ιωάννου, Γιώργος Μορφίτη, Rodrigo Cáceres και Ρόδος Παναγιώτου. € 15 / 10

17/ Spirit **BYTHEWAY PRODUCTIONS FlashArt @Rialto**

2022 τρι **18:30, 20:30** (63')

Μια ταινία χορού ντοκουμέντο, μια διαδραστική επί σκηνής έκθεση και ένα μικρό βιβλίο ανοίγουν τη δημιουργική διαδικασία πίσω από την παράσταση. Ιδέα/σκηνοθεσία: Ελεάνα Αλεξάνδρου. Δραματουργία: Έλενα Αγαθοκλέους. Performers: Αριάννα Μαρκουλίδου, Πέτρος Κονναρής, Ράνια Πλωμίτσα, Μαρίνα Αργυρίδου. Συνεργασία: FlashArt@Rialto και Beyond DisDance Festival (Υπόγεια Σκηνή/ Συνεργείο). € 12 / 10

19/ Το ταξίδι στο Μπάουντιφουλ **ΣΑΤΙΡΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ** πεμ **20:30** (100')

Το έργο του Όρτον Φουτ αφηγείται τη λαχτάρα της ηλικιωμένης κυρίας Γουάτε να επιστρέψει στη μικρή πόλη που γεννήθηκε και εκεί να κλείσει τον κύκλο της ζωής. Σκηνοθεσία: Δέσποινα Μπεμπεδέλη. Ηθοποιοί: Δέσποινα Μπεμπεδέλη, Βασίλης Μιχαήλ, Μάρα Κωνσταντίνου, Κύνθια Παυλίδου, Σπύρος Γεωργίου, Ανδρέας Ρόζου, Ανδρέας Γεωργίου. € 15 / 12

22/ Μεταξούλης **κυρ 10:00, 12:00** (60') 2+

Μια μουσικοθεατρική παράσταση για το bullying, την αξία της φιλίας και της οικογένειας και την ανάγκη να ακούμε τις φωνές και τα ταλέντα που έχουμε μέσα μας. Σκηνοθεσία: Αντρέας Μακρής. Χορογραφία: Εύα Καλομοίρη. Πρωταγωνιστούν: Αντρεα Αγαθοκλέους, Γιάννης Μίνω, Μαρία Κωνσταντίνου, Μιχάλης Καζάκας, Πόλυς Χατζηκώστα. € 12

22/ La Traviata **ROYAL OPERA HOUSE - CINEMA** κυρ

18:30 (220')

Από τη Βασιλική Όπερα η φημισμένη όπερα του Βέρντι για τον έρωτα της εταίρας Βιολέτας με τον ρομαντικό Αλφρέντο Ζερμίν. Σκηνοθεσία: Richard Eyre. Διεύθυνση ορχήστρας: Giacomo Sagripanti. Στα Ιταλικά με αγγλικούς υπότιτλους. € 20 / 15

27/ The Guitar Project **ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΓΓΕΛΙΔΗΣ** παρ

20:30 (90')

Ο Δημήτρης Παπαγγελίδης, ένας από τους σπουδαιότερους Έλληνες κιθαριστές, προσκαλεί στη σκηνή οκτώ φίλους-κορυφαίους μουσικούς. Συμμετέχουν: Νικόλας Μελλάς, Ειρηναίος Κουλλουράς, Γιώργος Κούλας. Φιλική συμμετοχή: Μαρίζα Αναστασιάδη, Ζωή Παϊσάνου Μάρκου, Γεωργία Κόμπου, Γιώργος Σπύρου, Μαριλίτσα Παπαδόουρη Παπαγγελίδη. € 12 / 10

28,29/ Tango **Legends** σαβ, κυρ **20:30** (90')

Η φημισμένη ομάδα χορού και μουσικής ταγκό από την Αργεντινή, υπό τη διεύθυνση των Mariela Maldonaldo και Pablo Sosa, επιστρέφει στην Κύπρο με ένα καινούριο πρόγραμμα γεμάτο πάθος, ερωτισμό, και κορυφαία δεξιότητα. Μια παράσταση που τιμά τη μνήμη του δημιουργού του Nuevo Tango, Astor Piazzolla. € 25 / 20

Follow us:

rialto.com.cy

Visual Identity System / Design: Achim Wieland: www.lookinglatelyle.com. Photography: Domniki Mitropoulou

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

ΠΑΡΙΣΙ

Αριστίντ Μαγιόλ

Στο Μουσείο Ορσέ έχει αρχίσει τη λειτουργία της έκθεσης αφιερωμένης στον γλύπτη και ζωγράφο Αριστίντ Μαγιόλ (1861-1944). Είναι η πρώτη σε παρισινό μουσείο που αφιερώνεται εξ ολοκλήρου στο έργο του μετά την επετειακή έκθεση που είχε γίνει για τα 100 χρόνια από τη γέννησή του, το 1961. Ο Μαγιόλ είχε διαδραματίσει επιδραστικό ρόλο στις αρχές του 20ού αιώνα με τη διάδοση των μοντέρνων ρευμάτων και η παρακαταθήκη του είναι ακόμη ισχυρή.

ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Η μεγάλη βιβλιοθήκη

Πηγή υπερηφάνειας είναι για το Rijksmuseum του Αμστερνταμ η μεγάλη του βιβλιοθήκη. Στεγάζεται στο κτίριο του μουσείου και λειτουργεί από το 1885. Από τότε, συλλέγονται αδιαλείπτως εκδόσεις για την ιστορία της τέχνης, άρθρα, κατάλογοι και μονογραφίες. Η βιβλιοθήκη είναι από μόνη της ένα αρχιτεκτονικό κομψοτέχνημα, που δημιούργησε ο αρχιτέκτων του Rijksmuseum, Πιερ Κάιπερς (1827-1921), σε ρυθμό νεογοτθικό.

ΡΩΜΗ

Κατρίν Σπάακ

Θρύλος του ιταλικού σινεμά, η γεννημένη στο Βέλγιο ηθοποιός (και τραγουδίστρια) Κατρίν Σπάακ πέθανε σε κλινική της Ρώμης σε ηλικία 77 ετών. Είχε μεγάλη επιτυχία κυρίως στη δεκαετία του 1960, όταν συνεργάστηκε με πολλούς Ιταλούς σκηνοθέτες. Μετά το 1980 ασχολήθηκε κυρίως με την τηλεόραση. Συνδέθηκε με το ιταλικό σταρ σύστημα του '60-'70 και είχε μεγάλη αποδοχή σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, αλλά δεν μπόρεσε να έχει επιτυχία στο Χόλιγουντ.

ΚΟΝΕΚΤΙΚΑΤ

Μεγάλη δωρεά

Το Μουσείο Μπρους στο Γκρίνγουιτς ανακοίνωσε την αποδοχή μεγάλης δωρεάς 70 έργων τέχνης, τη μεγαλύτερη στην ιστορία των 112 ετών του μουσείου. Τα έργα ανήκουν στον γαλλικό και αμερικανικό ιμπρεσιονισμό, αλλά και σε δημιουργούς του 20ού αιώνα όπως Εντουαρντ Χόπερ, Χένρι Μουρ, Αντριου Γουίθ, Αλμπέρτο Τζακομέτι κ.ά. Στη φωτογραφία, έργο του Εντουαρντ Χόπερ από το 1939. Το μουσείο σχεδιάζει επέκταση, που θα εγκαινιαστεί το 2023.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Γυναίκες φωτογράφοι

Αυτή η ατμοσφαιρική φωτογραφία (2010) της Σάρον Λόκχαρτ προωθεί την έκθεση φωτογραφιών που παρουσιάζεται έως τις 2 Οκτωβρίου στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης. Είναι η συλλογή φωτογραφιών της Χέλεν Κόρνμπλουμ με μεγάλο αριθμό έργων που διατρέχουν πάνω από έναν αιώνα, όλα με υπογραφές γυναικών φωτογράφων. Η έκθεση αποσκοπεί να αναδείξει τη συμβολή των γυναικών στην καλλιτεχνική φωτογραφία, αλλά και στην τεκμηρίωση.

Ρέμπραντ, «Ο Τίτος»
(γιος του ζωγράφου),
έργο του 1657.

Τίτος, ο γιος του Ρέμπραντ σε ένα εξαιρετικό πορτρέτο

Το μόνο παιδί που επέζησε από τον γάμο του Ρέμπραντ με τη Σάσκια ήταν ο Τίτος, που εδώ έχει απαθανατιστεί από τον πατέρα του σε ηλικία 16 ετών (πέθανε 27 ετών από τη βουβωνική πανώλη που θέριζε τότε στη Δυτική Ευρώπη). Είναι ένα έργο που χρονολογείται από το 1657, κατά προσέγγιση, και ανήκει στη Συλλογή Γουάλας του Λονδίνου. Ο Ρέμπραντ απέδωσε τη μορφή του Τίτου ντυμένου με βενετσιάνικη φορεσιά, δίνοντας δεσποζουσα σημασία στο κόκκινο μπερέ. Το βλέμμα ξεχωρίζει επίσης. Είναι ένα έργο ωριμότητας του Ρέμπραντ, για το οποίο ουδέποτε υπήρξε προβληματισμός για την αυθεντικότητά του. Αλλά το ενδιαφέρον μας εστιάζεται όχι μόνο στην αριστουργηματική αυτή προσωπογραφία του 17ου αιώνα αλλά και στην οικογένεια του Ρέμπραντ, καθώς και στον πρόωρο θάνατο του γιου του. Η απώλεια του Τίτου επαναφέρει στη μνήμη την επιδημία βουβωνικής πανώλης που είχε πλήξει τη Δυτική Ευρώπη τον 17ο αιώνα και κυρίως τις δεκαετίες 1650 και 1660. Μετά το Λονδίνο, το Αμστερνταμ ήταν μία ακόμη μεγάλη και σημαντική πόλη που υπέφερε από την επιδημία, με αποτέλεσμα το 10% του πληθυσμού να πεθάνει στα μέσα της δεκαετίας του 1660,

όταν οι Κάτω Χώρες ήταν μια ισχυρή δύναμη. Το Αμστερνταμ αντέδρασε οικονομικά σχετικά σύντομα, αλλά οι απώλειες ήταν μεγάλες. Ο Τίτος μολύνθηκε λίγο μετά την έξαρση της επιδημίας (όταν οι δείκτες είχαν αρχίσει να πέφτουν) αλλά ασθένησε σοβαρά και τελικά υπέκυψε το 1668 λίγες ημέρες πριν συμπληρώσει τα 27 του χρόνια, ένα χρόνο πριν πεθάνει ο διάσημος πατέρας του. Ο Τίτος είχε ήδη παντρευτεί και είχε αποκτήσει μία κόρη, την Τίτια, που πέθανε το 1715 σε ηλικία 46 ετών. Ο Ρέμπραντ είχε βιώσει τον πόνο από τον θάνατο των παιδιών που είχε κάνει με τη Σάσκια σε βρεφική και νηπιακή ηλικία, κάτι σύνθετο έως τις αρχές του 20ού αιώνα (ο Τίτος ήταν ο μικρότερος και ο μόνος που επέζησε), αλλά αργότερα έμελλε να βιώσει και τον θάνατο του ενήλικου γιου του. Αυτή η προσωπογραφία του Τίτου στη Συλλογή Γουάλας του Λονδίνου δείχνει την ψυχική συμμετοχή του Ρέμπραντ. Ένα ακόμη πορτρέτο του Τίτου από τη σχολή Ρέμπραντ υπάρχει στις συλλογές του Μετροπόλιταν Μουσείου της Νέας Υόρκης όπως και σε άλλα μουσεία. Το πορτρέτο στη Συλλογή Γουάλας είναι το αδιαφιλονίκητα αυθεντικό με την υπογραφή του Ρέμπραντ, μια χειρονομία πατρικής αγάπης.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μουσική αναστάσιμη

«Σικαίνομαι τον γάμο όσο και την όπερα», έλεγε ο Γιοχάνες Μπραμς (1833-1897). Ορκισμένος εργένης (μα και λάτρης μιας όπερας, της «Κάρμεν» του Μπιζέ), αγαπούσε τα πούρα, το κρασί και το καλό φαί. Όχι ότι δεν είχε τις σκοτεινιές του. Αυτός ο βαθιά Γερμανός με λουθηρανικές καταβολές είχε φοβερές εξάρσεις του θυμικού. Λένε πως ερωτεύτηκε με πάθος (το οποίο μάλλον ουδέποτε ξοδεύτηκε...) τη χήρα του φίλου του Ρόμπερτ Σούμαν, λάτρευε τις σκοτεινές ρομαντικές ιστορίες του Χόφμαν και τις σκανδιναβικές σάγκα, όπως επίσης τη γεμάτη νεύρο λαϊκή ουγγρική και τσιγγάνικη μουσική. Μεγαλωμένος σε προβληματική οικογένεια που διαλύθηκε, άρχισε να βγάζει τα προς το ζην παίζοντας πιάνο σε ταβέρνες του λιμανιού. Και δεν

Ο,τι πιο δυναμικό, ορμητικό, χειμαρρώδες έγραψε ποτέ αυτός ο μονήρης μουσικός.

έπαψε να τρέμει τη φοβερή σκιά του Μπετόβεν. Γι' αυτό του πήρε περίπου είκοσι χρόνια για να γράψει την πρώτη του συμφωνία. Συνολικά έγραψε τέσσερις (όπως και ο Σούμαν). Είχε μια τόλμη αυτό. Άλλοι συνθέτες της εποχής τους, όπως ο εξάισιος Μέντελσον ή ο πληθωρικός, εκρηκτικός Μπερλιόζ, προτίμησαν τα συμφωνικά τους έργα να έχουν αυστηρά προγραμματικό χαρακτήρα για να αποφύγουν μια σύγκριση, από την οποία μονάχα χαμένος μπορούσε να βγει κανείς.

Γιοχάνες Μπραμς. Το τελευταίο μέρος της 2ης Συμφωνίας του: ευφορία, ευδαιμονία της αναγέννησης και του θριάμβου της ζωής.

Τόσο ο Σούμαν όμως (ειδικά με τη Συμφωνία του Ρήνου) αλλά κυρίως ο Μπραμς, τα κατάφεραν με τις συμφωνίες τους. Ειδικά η 2η Συμφωνία του, γραμμένη μέσα σε ελάχιστο διάστημα, το καλοκαίρι του 1877 σε ειδική τοποθεσία στην Αυστρία, προσφέρεται για πολλαπλές «αναγνώσεις». Ο ίδιος ο Μπραμς, όταν έδωσε το έργο για να το ερμηνεύσει για πρώτη φορά τον Δεκέμβριο του 1877 ο Καρλ Ρίχτερ με τη Φιλαρμονική του Βερολίνου, πίστευε πως είναι το πιο μελαγχολικό έργο που έγραψε ποτέ. Οι περισσότεροι ακροατές, ωστόσο, βρήκαν σε αυτή τον ευτυχισμένο τόνο της Ποιμενικής του Μπετόβεν. Όμως το έργο είναι γνήσιος Μπραμς. Και ο κύριος Γκρι το μνημονεύει σήμερα διότι, παρά τις όποιες σκιές του, είναι ένα έργο

αναστάσιμο (ποια Ανάσταση μπορεί να μην έχει σκιές εξάλλου). Ακούστε ειδικά το τέταρτο και τελευταίο μέρος (Allegro con spirito) στην εκτέλεση του Φουρτβένγκλερ με τη Φιλαρμονική του Βερολίνου τον Μάιο του 1952: αν δεν είναι η φύση που οργιάζει σαν να μην υπάρχει αύριο, τότε δεν μπορεί παρά να είναι η ίδια η ψυχή που ανοίγει τα φτερά της ξανά μετά από έναν χειμώνα καταχνιάς και ερήμωσης. Αυτή καταληκτική σύνθεση της 2ης του Μπραμς είναι, ό,τι πιο δυναμικό, ορμητικό, χειμαρρώδες έγραψε ποτέ ο μονήρης μουσουργός, με όλη την ευφορία, την ευδαιμονία της αναγέννησης και του θριάμβου μιας ζωής που παραμένει ανεξάντλητη, κυμώδης, υπερβατική. Χριστός Ανέστη σε όλες και όλους.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

«Βρήκα φίλους, βρίσκοντας τον εαυτό μου»

Σε δύο παράλληλους δρόμους στο κέντρο της Αθήνας, δύο καλλιτέχνες που δεν συναντήθηκαν ποτέ στη ζωή τους και δεν πρόκειται να συναντηθούν, χωρίς και οι ίδιοι να το γνωρίζουν, ανοίγουν μια συνομιλία μέσα από τα έργα τους. Μέσα στη βοή της πόλης, στο μετρό που σκοντάφτει στα αρχαία των ανασκαφών, στα καφέ και στα μαγαζιά και κυρίως στη βαριά ατμόσφαιρα μιας ζωής που πλέον μάς ξεφεύγει, δύο καλλιτέχνες επανεκκινούν τη ροή με το έργο τους.

Ο ένας νέος και ακμαίος, ο άλλος εκλιπών από το 2009, προτάσσουν την ανάγκη για τη δημιουργικότητα της ζωής και μετά της τέχνης. Σε μια μεγάλη αναδρομική στο Μουσείο Μπενάκη στο Κολωνάκι, ο ζωγράφος Τζον Κράξτον μάς «προσκαλεί» στη μαγική ζωή του. Ο Βρετανός ζωγράφος που γεννήθηκε το 1922 στο Λονδίνο, λαχταρούσε την Ελλάδα από τα πρώτα χρόνια της εφηβείας του. Εφτίαξε συνειδητά ή ασυνείδητα τις συνθήκες για να μπορεί να φεύγει, να ταξιδεύει, να ζει στον μαγικό τόπο των ονείρων του, πρώτα στον Πόρο, εξερευνώντας έπειτα το Αιγαίο, μυημένος στην ομορφιά της Καρδαμύλης, ακούμπησε την ψυχή του και το σώμα του στα Χανιά όπου έφτιαξε το σπίτι και προσωπικό του εργαστήριο, σε δύσκολους ταραγμένους καιρούς με τη μεσολάβηση και του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, αλλά πάντα με τη βοήθεια των πολυτιμών φίλων. Ο Λουσιάν Φρόιντ, ο Πάτρικ Λη Φέρμορ και πρωτίστως η σύζυγός του, η σημαντική φωτογράφος Τζόαν, ο Σεφέρης και ο Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας είναι μερικοί από τους στενούς φίλους που καθόρισαν το βλέμμα, την ψυχή και τη ζωή του Κράξτον. Βασισμένος στην καλοσύνη των φίλων, ανταποδίδοντας τη φιλία τους με αυταπάρνηση, ο Κράξτον θέλησε να μείνει στο συλλογικό ασυνείδητο ως ένας ζωγράφος του φωτός, της ζωής πρωτίστως. Ένας «ανδρείος της πδωνής», μέσα από την οποία χαλκεύτηκαν τα εργαλεία του για να απαλλαγεί από ό,τι του μαύριζε την ψυχή, στρεφόμενος στον δικό του παράδεισο, που έγινε η Ελλάδα του '60 και του '70, αλλά και οι

Έργο του φιλέλληνα Βρετανού ζωγράφου Τζον Κράξτον (1922-2009).

Η ευτυχία είναι η αναζήτηση μιας μόνιμης εσωτερικής ηχούς, που πάλλεται όταν οι περιτοί θόρυβοι σωπάσουν.

φίλοι. Στην έκθεση μπορεί κανείς να μείνει μπροστά στις προσωπογραφίες του με θαυμασμό, γιατί εκεί στα χαρακτηριστικά των προσώπων, ο Κράξτον αναδεικνύει την τέχνη της γενναιοδωρίας του. Η τέχνη μάς λέει δεν θα έπρεπε να είναι πολυτιμότερη της ζωής. Ο καλλιτέχνης οφείλει κυρίως να στρέψει το βλέμμα του στη δική του αγαλλίαση, γιατί η ζωή και οι φίλοι είναι η πηγή έμπνευσης, και το μοίρασμα πολλαπλασιάζει το αποτύπωμα. Η βιογραφία του από τον Ιαν Κόλινς θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Πατάκη.

Μερικά μέτρα μακρύτερα, στην Γκαλερί Ζουμπουλάκη, ένας καλλιτέχνης της γενιάς μας, ο Στέφανος Ρόκος, λίγο πριν αρχίσει η πανδημία που έμελλε να μας καθηλώσει στον φόβο, φεύγει από την ηλιόλουστη Ελλάδα και ταξιδεύει στην πολυθρύλητη Ανω Ανατολή. Ένα δεκαήμερο ταξίδι στην Ιαπωνία, με τη βοήθεια φίλων και εκεί, τον φέρνει αντιμέτωπο με τα φαντάσματα της ιαπωνικής μυθολογίας που ταυτίζονται, όπως λέει ο ίδιος, με τα φαντάσματα του μυαλού του. Αυ-

τό το ταξίδι τον φέρνει σε επαφή με το γκρίζο, με ένα εσωτερικό ταξίδι εκκωφαντικού θορύβου και απόλυτης ησυχίας. Μέσα του οι αρχαιοελληνικοί μύθοι, η σύγχρονη ποπ κουλτούρα, οι ταχύτητες μέσα στις οποίες έχει συνηθίσει να λειτουργεί η γενιά μας, η τεχνολογία, αλλά κυρίως και οι δικές του εκλεκτικές συγγένειες τον φέρνουν από την Αθήνα στα Κύθηρα και μετά στην Ιαπωνία, για να συναντήσει τη φίλη σκηνοθέτρια Τζους Νασουάτι, που υπογράφει και το υπέροχο σημείωμα στον κατάλογο με στοιχεία της προσωπικής τους σχέσης, τον Ρολάν Μπαρτ, τον Δευκάδιο Χερν. Όπως ο Χερν γράφει, επίσης ο δυτικός που αγάπησε την Ανω Ανατολή όσο κανένας άλλος, «είμαι ένας, είμαι μία και μοναδική ψυχή; Όχι, είμαι ένα πλήθος, ένα ασύλληπτο πλήθος. Είμαι η γενιά των νεγενών, ο αιώνας των αιώνων. {...} Ίσως αφού έχω καεί για τρισεκατομμύρια χρόνια στις ποικίλες δυναστείες του ήλιου, τα καλύτερα από ό,τι είμαι θα μπορέσουν να συναντηθούν ξανά». Τον κατάλογο επιμελούνται οι εκδόσεις Στερέωμα.

Πώς να μιλήσεις για την Ανάσταση, εάν δεν μιλήσεις για την ανάγκη της συνάντησης, αν δεν μιλήσεις για τους φίλους; Γυρνάμε γιατί θέλουμε κάτι να ξαναβρούμε, κάτι πολύτιμο, που δεν αλλάζει όσα χρόνια και εάν περάσουν. Πώς να μιλήσεις για την Ανάστα-

ση, εάν δεν μιλήσεις για την ανάγκη των ανθρώπων να ταξιδέψουν νοητά και σωματικά, να κινήσουν προς την κατεύθυνση αυτού που τους τραβεί να ανακαλύψουν; Η ευτυχία είναι η αναζήτηση μιας μόνιμης εσωτερικής ηχούς, που πάλλεται όταν οι περιττοί θόρυβοι σωπάσουν. Η ζωή είναι μάχη αναζήτησης της υποκειμενικότητας του ανθρώπου, αυτού του καλέσματος που ήρθε σε όλους μας πάνω από την κούνη, σε κάποιους όμως δεν έπαψε ποτέ να ηχεί. Παρά το σκοτάδι, τη βία, την απελπισία, τα κελύσματα της παγκοσμιοποίησης. Η Ανάσταση είναι η στιγμή όπου ο άνθρωπος ζωντανεύει. Σε ένα άγγιγμα, σε ένα ηλιοβασίλεμα, σε λέξεις και φράσεις, σε ένα φιλικό χαμόγελο που μας υποδέχεται. Που μας ξεκουράζει.

Και όπως γράφει ένας δικός μου αγαπημένος, ο Τζέσαρε Παβέζε την άνοιξη του 1932, στη συλλογή του «Η δουλειά κουράζει», στους Προγόνους: «Σαστισμένος από τον κόσμο, έφτασα στην ηλικία / που έριχν μεγάλες γροθιές στον αέρα και έκλαιγα μοναχός μου / είναι μικρή χαρά να ακούς τις κουβέντες των αντρών και των γυναικών / χωρίς να ξέρεις να απαντήσεις / Όμως και αυτή η εποχή πέρασε: Δεν είμαι πια μόνος μου / και εάν δεν ξέρω τι να πω, ξέρω λιγάκι τι να κάνω. / Βρήκα φίλους βρίσκο- ντας τον εαυτό μου».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

Η Εύα Νικολαΐδου γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε σε Αθήνα, Λονδίνο, Παρίσι, δημοσιογραφία, κοινωνιολογία και στο τμήμα πολιτισμού της Σορβόνης. Εργάστηκε στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο, επί 35 χρόνια στην ΕΡΤ και 20 χρόνια ως αρχισυντάκτρια της πολιτιστικής εκπομπής «9+1 Μούσες». Το πιο πρόσφατο βιβλίο της, «Στα σπίτια της αμαρτίας» (εκδόσεις Κάκτος), είναι δημοσιογραφική - κοινωνιολογική έρευνα για την πορνεία.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καθρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Οσα εμπιστευόμαστε στον άνεμο» της Λάουρα Ιμάι Μεσσίνια, το «Μια μέρα στο Παρίσι» του Αλεξ Τζορτζ, το «Ο έρωας και το έθνος» του Παντελή Μπουκάλα και το «Μ train» της Πάτι Σμιθ.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Η Άννα Καρένινα. Διάλεξε τα πραγματικά της αισθήματα από το να είναι εγκλωβισμένη σε μια υποκριτική σχέση. Δεν ξεκνάνω τα λόγια της: «Όλα από την αρχή τους ήταν ψεύτικα».

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα κάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Το χρέος της ευγνωμοσύνης επιβάλλει να θυμόμαστε πνευματικούς ηγέτες, όπως τον αρχαιολόγο Χρήστο Καρούζο. Το αναντικατάστατο επιστημονικό - ερευνητικό έργο του «Η αρχαία τέχνη» αποτελεί ένα σύνολο από ενδιαφέροντα στοιχεία. Έναν θησαυρό γνώσης.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Τον «Παίκτη» του Ντοστογιέφσκι.

Πόσο άλλαξαν τα «σπίτια της αμαρτίας» στο διάβα του χρόνου; Τι παραμένει ίδιο;
Έχει καθιερωθεί η ηλεκτρο-

νική πορνεία, τα σπίτια - μασάζ, η μεγάλη διάδοση της διεθνούς σωματεμπορίας. Παραμένει ίδιος ένας φαύλος κύκλος συμφοράς. Μια αλυσιδωτή παραγωγή δυστυχίας από γυναίκες φοβισμένες, ξεγραμμένες που δεν νιώθουν ισότητα μέλη της κοινωνίας, αν και προσφέρουν σοβαρότατο, κοινωνικό λειτουργήμα.

Τι σας έμεινε περισσότερο συνωμιλώντας με αυτές τις γυναίκες;
Δεν συνάντησα καμία γυναίκα ευτυχισμένη. Να μπορεί να βλέπει το πρόσωπό της στον καθρέφτη δίχως φόβο κι ενοχές. Δεν υπήρχε καμία αυτοεκτίμηση, παρά μόνον συσσωρευμένα προβλήματα από την ημέρα που γεννήθηκαν. Το σεξ λειτουργεί γι' αυτές σαν μέσο αυτοτιμωρίας, ζώντας έναν καθημερινό, σεξουαλικό θάνατο. Δεν υπήρχε πούθενά ο έρωτας στη ζωή τους. Ενώ λαχταρούν σεβασμό από τους ανθρώπους, σαν έναν εξαγνισμό για να δώσουν άφεση αμαρτιών στον εαυτό τους, δεν αισθάνονται ότι το αξίζουν.

Ποια είναι σήμερα η κυρίαρχη εικόνα της πορνείας;
Στεγνές, συρρικνωμένες καρδιές. Φοβισμένες τη διαπόμπευσή τους. Ίσως γιατί η κοινωνία συνεχίζει να τις αφήνει στο περιθώριο. Διεκδικούν, όμως, πια ολόένα και πιο δυναμικά κάποια δικαιώματα αναφορικά με την εργασία τους. Βρίσκουν αντίκρισμα σε κάποιες νομοθετικές προσπάθειες προάσπισής τους, οι οποίες όμως δεν έχουν ακόμη πρακτική εφαρμογή και τα αποτελέσματα που περιμένουν.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη **Read** LIBRARY

ΣΤΕΦΑΝΟ ΜΠΕΝΙ
«Ψυχοπαθολογία του καθημερινού αναγνώστη»
εκδ. Ανοικτή Βιβλιοθήκη, 2021, σελ.24

Ο Στέφανο Μπένι είναι συγγραφέας, ποιητής και δημοσιογράφος. Γεννήθηκε στην Μπολόνια το 1947. Θεωρείται από τους πιο ενδιαφέροντες συγγραφείς της σύγχρονης ιταλικής λογοτεχνίας. Τα βιβλία του έχουν μεταφραστεί σε περίπου 20 γλώσσες και σημείωσαν αξιοσημείωτη εμπορική επιτυχία. 2,5 εκατομμύρια αντίτυπα των βιβλίων του έχουν πουληθεί στην γενέτριά του την Ιταλία. Στο δοκίμιο αυτό με τη χαρακτηριστική σατιρική του διάθεση και το ακραίο του χιούμορ, αναλύει την ψυχοπαθολογία του καθημερινού αναγνώστη στο βιβλιοπωλείο, διακρίνοντας τέσσερις κατηγορίες αναγνώστη: τον αμήχανο αναγνώστη, τον ανώτερο, τον ενθουσιώδη, τον εμμονικό, και τον αναποφάσιστο. Σκοπός του, όπως ο ίδιος δηλώνει, είναι να βοηθήσει τον καθημερινό αναγνώστη που πελαγοδρομεί τον κυκεώνα των βιβλιοπωλείων και να τον απαλλάξει από το βίτσιο του.

Διανέμεται δωρεάν με την άδεια της Creative Commons BY-NC-

Το ηλεκτρονικό βιβλίο διατίθεται δωρεάν από την εφαρμογή Read Library. Για περισσότερες πληροφορίες και βιβλία επισκεφθείτε την ιστοσελίδα <https://www.read-library.com>

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
Αόρατα μέλη
εκδ. Πηγή, σελ. 186

Ανθρωποι τρελαμένοι από την αγωνία της ασφυξίας, αργόσαλεύουν ναυαγισμένοι σε ενδότατους, υποθαλάσσιους χώρους, όπου τους στραγγαλίζουν ανειπώτοι, λερναίοι τρόμοι. Είναι πλάσματα της αβύσσου, ζουν τυφλωμένα στον πυθμένα, στο σκοτάδι του βυθού, έχουν προ πολλού χάσει τη δυνατότητα να συρθούν στην επιφάνεια και να ανασάνουν. Μια νεαρή γιατρός περιδινείται σε ένα θαλάσσιο σπάλαιο με πρασινωπά τοιχώματα, σε ένα νοσοκομείο πνιγμένο στα τέρατα και στις τερατωδίες, νιώθοντας μέσα της την παλίρροια να ανεβαίνει, ενόσω εκείνη βυθίζεται «στα φωτερά σκοτάδια των πρασινωπών διαδρόμων». Ένας συγγραφέας πεθαίνει από καρδιακή εμβολή, όταν ένας χαρτοπολτός με πράσινο μελάνι του φράζει το στόμα. Ένας καθρέφτης οξειδώνεται με τα χρόνια από την υγρασία του γυαλιού, το οποίο μοιάζει να απορροφά την αθάνατη απελπισία και την εσώτερη σκουριά της εικονιζόμενης Γεωργίας. Το πρώτο βιβλίο του Χριστόφορου Νικολάου (γεν. 1978) είναι μια συλλογή δώδεκα διηγημάτων, όπου πρόσωπα διαταραγμένα από νευρώσεις

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Πνιγμοί από πόνο

και ψυχικά τραύματα οδηγούνται στον αφανισμό, ενώ ελάχιστα διασώζονται κόρη σε απρόσμενες χείρες βοήθειας. Στη συλλογή δεν διακρίνεται κάποια προεξάρχουσα θεματική ούτε γλωσσική και μορφική ομοιογένεια. Ο Νικολάου δοκιμάζει στις αφηγήσεις του πολύτροπες υφολογικές και συνθετικές προσεγγίσεις. Ωστόσο, οι λογοτεχνικοί πειραματισμοί δεν μαρτυρούν αμφιρρόπεια και αβεβαιότητα, αντιθέτως, απορρέουν από ευρυμάθεια και καλλιέργεια. Προφανώς ο συγγραφέας έχει διαβάσει πολύ προτού γράψει, κάτι διόλου αυτόνοτο. Εντυπωσιάζουν οι πολυπρισματικές, εμβριθέστατες προσωπογραφίες, τα ενδελεχή ψυχογραφήματα, ιδωμένα από πολλαπλές γωνίες. Ξεχωρίζω το διήγημα «Η Δάφνη στο δωμάτιό της». Μια μητέρα, εγκαταλειμμένη από τον άντρα της, ψάχνει μανιωδώς τη βέρα της σε κουτιά και συρτάρια, αποφεύγοντας την πιο σκοτεινή γωνιά του σπιτιού, το δωμάτιο όπου η κόρη της Δάφνη κλαίει με αναφιλητά

«η σχέση της βέρας και της κόρης της ήταν τόσο σύνθετη που οι προθέσεις μπορούσαν να είναι μόνο πολλαπλές». Συγκλονίζουν επίσης οι τελευταίες ημέρες ενός συγγραφέα, έτσι όπως καταγράφκαν στο ύστατο γραπτό του, ένα σχιζοφρενικό, ψυχοτόνο

ημερολόγιο που τον συντρίβει. Το ψυχομαχητό σκηνογραφεί ένας ερεβώδης τόπος, εγκατεσπαρμένος με γοτθικά μοτίβα. Τρομάδη όνειρα, θρόισματα και ψίθυροι φαντασμάτων, το φλόισβια ενός απαιληπτικού νερού, σωροί σελιδών νουάρ φαντασίας και ένας αλλόφων συγγραφέας

χαμένος σε έναν «νοστρο δαίδαλο», έγκλειστος σε ένα σπίτι που έμοιαζε με «λαβυρινθώδες καρκίνωμα», ένα σύμφορμα «αρχιτεκτονικών νεοπλασιών». Το σημαντικό πεζό είναι το εναρκτήριο, όπου η ανθρωπότητα συνταράζεται από μια τρομακτική επιφάνεια. Το μέλος μιας σκιάδους οργάνωσης, με αδιευκρίνιστα καθήκοντα και στόχους, συνειδητοποιεί περιδεές πως οι ενέργειες, οι αποφά-

σεις και οι σχεδιασμοί τους, ήταν εξ αρχής αθύρματα ενός δαιμόνιου ιδώνοντος νου. Κάθε τους λογισμός τελούσε «υπό τη διαρκή επιρροή ενός πανίσχυρου υποβόλεα». Ένας παντεπόπτης, παντοδύναμος ηγέτης τους καθοδούσε, δίχως ειρμό και λογική, επιβάλλοντας τις άλογες βουλές του άρρωστου μυαλού του, φανερώνοντάς τους σαδιστικά το μέγεθος των άγνοιάς τους. Στη ρίζα της οργάνωσης έκαινε ένα λάθος, «η ασφαμένη εντύπωση ότι υπάρχει μια αιτία πίσω από τα πάντα κι ότι αυτή η αιτία μπορεί να γίνει κατανοητή». Ο Νικολάου είναι αναμφίβολα ώριμος συγγραφέας. Οι μυθοπλασίες του αποπνέουν μια αόριστη απειλή, που το ξέσπασμά της αντηχεί υπόκωφα. Η επιδέξια χρήση των εκφραστικών μέσων επιτρέπει στον συγγραφέα να αναδεικνύει τον δραματουργικό αντίκτυπο του υπαινιγμού και της συγκάλυψης. Τα ομορφότερα πορτρέτα του βιβλίου, όπως αυτά της Δάφνης και της Γεωργίας, είναι φτιαγμένα από σιωπές και σκιές. Μολονότι εξαιρετικά καλογραμμένο και στις λεπτομέρειές του προσεγμένο, το βιβλίο του Νικολάου θα επωφελούνταν από μια ελαφρά επιμέλεια, ιδίως στα διαφυγόντα σημεία στιξής, που θα έβρισκε σε έναν πιο επιμελή εκδοτικό οίκο.

Απάντηση σε άλυτα προβλήματα

Γιατί δημιουργήθηκε η λογοτεχνία; Ο Τζόναθαν Φράνζεν μιλάει στην «Κ» με αφορμή το τελευταίο του μυθιστόρημα

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Είναι βέβαια ένας από τους δημοφιλέστερους σύγχρονους Αμερικανούς συγγραφείς, έχει στο παλμαρέ του διακρίσεις όπως το Εθνικό Βραβείο Βιβλίου των ΗΠΑ (για τις περίφημες «Διορθώσεις», το τρίτο μυθιστόρημά του), ωστόσο στην περίπτωση του Τζόναθαν Φράνζεν, τέτοιες γενικόλογες συστάσεις δεν αρκούν. Ως πεζογράφος, λόγου χάριν, χαρακτηρίζεται και από σκαμπανεβάσματα – τουλάχιστον αν λάβουμε υπόψη τις αρνητικές κριτικές που συγκέντρωσαν τα μυθιστορήματά του «Ελευθερία» και «Αγνή». Μπορεί κανείς επίσης να κρίνει τη δεδηλωμένη αποστροφή του για τα social media ως ελιτίστικη. Ή, αντίθετα, να δεχθεί εκείνο που ο ίδιος ο Φράνζεν έχει υπονοήσει σχετικά: το σημαντικότερο είναι το έργο ενός δημιουργού. Σε ένα πράγμα φαίνεται πάντως να συμφωνούν οι περισσότεροι: το ταλέντο του Φράνζεν είναι η καταγραφή των συναισθηματικών και ψυχολογικών φαινομένων του θεσμού της οικογένειας.

Το πρωτοφάνερωσε στους «Κραδασμούς», όπου παρακολουθούσε τις συγκρούσεις των Χόλαντ, το ξεδίπλωσε στις «Διορθώσεις» και στην «Ελευθερία», με ήρωες τους Λάμπερτ και τους Μπέργκλαντ αντίστοιχα και μοιάζει να το διατηρεί στο τελευταίο, επίσης πολυσέλιδο μυθιστόρημά του, με τίτλο «Σταυροδρόμια»: σε αυτό το βιβλίο, το πρώτο μιας προγραμματισμένης τριλογίας που θα διατρέχει τρεις γενιές Αμερικανών, πρωταγωνιστούν οι Χίλντεμπραντ.

Ιλινόι, 1971. Ο Ρας, ένας αναπληρωτής πάστορας μιας φιλελεύθερης εκκλησίας στα προάστια του Σικάγου, ζει σε ένα γάμο που περνάει κρίση: εκείνος γλυκοκοιτάζει τη νεαρή χήρα Φράνσις Κοτρέλ, ενώ η γυναίκα του, Μάριον, νοσταλγεί έναν παλιό της έρωτα. Τα παιδιά έχουν τα δικά τους θέματα: ο πρωτότοκος Κλεμ θέλει να πολεμήσει στο Βιετνάμ, προς μεγάλη λύπη του πατέρα του. Η Μπέκι, το δημοφιλέστερο κορίτσι της τάξης της, υιοθετεί την αντικουλτούρα της εποχής και βιώνει μια θρησκευτικού τύπου αφύπνιση. Ο ευφυής Πέρι αποφασίζει να μην πουλάει πια ναρκωτικά και να γίνει καλύτερος άνθρωπος. Για την ακρίβεια, όλοι σχεδόν οι πρωταγωνιστές της ιστορίας διεκδικούν μια καλύτερη εκδοχή του εαυτού τους. Με έναν τρόπο, το επιτάσσει η φιλελεύθερη εκδοχή της χριστιανικής πίστης τους.

Η πίστη

Παρά τις αντίθετες γνώμες ωστόσο, το να πιστεύεις δεν είναι απλή υπόθεση. «Όπως κάθε άνθρωπος που παίρνει στα σοβαρά την πίστη του, ο Ρας παλεύει μαζί της», λέει στην «Κ» ο Τζόναθαν Φράνζεν μιλώντας από την άλλη άκρη μιας οθόνης τηλεδιασκέψεων. «Η σχέση του Ρας με τον Θεό», συνεχίζει, «δεν είναι συνεχής, αλλά ασταθής. Ο Ρας είναι ένα ενδιαφέρον μείγμα. Μεγάλωσε σε μια μικρή κοινότητα φανατικών χριστιανών και όταν συνάντησε τη Μάριον, υιοθέτησε την αισθητική της, τις πολιτικές της απόψεις, κάθε τι με το οποίο εκείνος δεν θα μπορούσε να έχει μεγαλώσει. Και νομίζω ότι λόγω της πίστης του έλκυε από την έννοια της κοινωνικής δικαιοσύνης. Από νεαρή ηλικία αναρωτιόταν: «Αν ο Χριστός ζούσε σήμερα στην Αμερική, τι θα έκανε;». Ήταν ξεκάθαρο ότι ο Χριστός θα εναντιωνόταν σε κάθε πόλεμο, θα αγωνιζόταν για τους λιγότερο προνομιούχους. Αυτό κάνει και ο Ρας. Είναι όμως άνθρωπος, ένα αθώο ανθρώπινο πλάσμα που παντρεύτηκε μια πολύ καλλιεργημένη γυναίκα, που αισθάνεται κατωτερότητα και που προσπαθεί να κάνει κάτι γι’

«Ως συγγραφέας έλκομαι από τα πράγματα που δεν μπορείς με τίποτα να αλλάξεις, τα αναπόδραστα. Όπως ο θάνατος και η οικογένεια», λέει ο Τζόναθαν Φράνζεν.

αυτό. Είναι ένα κενό, μια επιπλοκή της πίστης του. Μια αντίφαση της ευλάβειάς του».

Είναι όμως η ευλάβεια, είναι, ειδικότερα, το πρόταγμα της καλοσύνης και της βελτίωσης του εαυτού συμβατό με τη φύση του ανθρώπου και των βαθύτερων επιθυμιών του, που δεν είναι πάντα κολακευτικές; «Λοιπόν, αυτά είναι πανάρχαια προβλήματα», αποκρίνεται έπειτα από λίγη σκέψη ο Τζόναθαν Φράνζεν. «Μπορείτε να τα βρείτε στην αρχαία τραγωδία, στη σύγκρουση ανάμεσα στην επιθυμία να κάνεις το σωστό και στην τραγική συνθήκη ενός κόσμου που δεν σε αφήνει να είσαι αυτό το άτομο, στην ανθρώπινη φύση που δεν σ’ το επιτρέπει. Γιατί η ανθρώπινη φύση είναι περιορισμένη. Πρόκειται για ένα πολύ παλιό θέμα της λογοτεχνίας. Θα υποστηρίζα μάλιστα ότι η λογοτεχνία δημιουργήθηκε και συνεχίζει να εξελίσσεται ως απάντηση σε τέτοια άλυτα προβλήματα, σε προβλήματα όπως η αφοσίωση στον εαυτό σου, η αφοσίωση στην οικογένειά σου, στην πατρίδα σου. Υπάρχει μια σύγκρουση εκεί, κάτι το ανεπίλυτο, όπως και στην αντίθεση ανάμεσα στο τι επιθυμείς και τι νομίζεις ότι πρέπει να κάνεις. Οι συγγραφείς αντλούν πολύ υλικό από τέτοια ζητήματα, εδώ και χιλιάδες χρόνια».

Η σχέση θρησκείας και οικογένειας είναι επίσης παλιά υπόθεση και ο Φράνζεν το ξέρει. Όπως ξέρει και ότι εκείνη η φιλελεύθερη εκδοχή του αμερικανικού χριστιανισμού που περιγράφει στα «Σταυροδρόμια», έχει σήμερα εξαφανιστεί. Την ίδια στιγμή, αναδύονται νέες μορφές οικογένειας, με ομόφυλους γονείς, που συνήθως αντιμετωπίζονται εχθρικά από τις θρησκείες. Από τον Φράνζεν, τον συγγραφέα Φράνζεν, αντιμετωπίζονται με μια –ας την πούμε– διακριτικότητα. «Οι άνθρωποι με ρωτάνε: “Τιati σε ενδιαφέρει η οικογένεια;”. Η απάντησή μου είναι πάνω-κάτω

“

Δεν πιστεύω ότι οι άνθρωποι θα εγκαταλείψουν μαζικά το Facebook, τουλάχιστον όμως αναγνωρίζουν ότι δεν πρόκειται για κάτι καλό.

Τα «Σταυροδρόμια», το τελευταίο πολυσέλιδο μυθιστόρημα (728 σελίδες) του Τζόναθαν Φράνζεν, κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Ψυχογιός σε μετάφραση του Γιώργου-Ικαρού Μπαμπασάκη.

η εξής: “Η οικογένεια αποτελεί μια αναπόδραστη κατηγορία”. Μπορεί να μείνεις ορφανός κατά τη γέννησή σου και να δημιουργήσεις κάποιου είδους οικογένεια για τον εαυτό σου. Θα ανταποκριθείς σε κάποιον που λειτουργεί σαν πατέρας, σε κάποια που λειτουργεί σαν μητέρα, σαν αδερφός ή σαν πολλά αδέρφια. Είναι υπέροχο που η κοινωνία έχει πάψει να καταδικάζει τις μη παραδοσιακές οικογένειες.

Πλέον αποδεχόμαστε έναν πολύ ευρύτερο ορισμό της οικογένειας και αυτό είναι πολύ καλό. Εμένα όμως με ελκύει το γεγονός ότι πρόκειται για μια κατηγορία αναπόδραστη. Ειδικά στην Αμερική, ένα πολύ μεγάλο κομμάτι της ζωής είναι θέμα επιλογής: μπορείς να επανεφεύρεις τον εαυτό σου, έχεις αυτές τις επιλογές σαν καταναλωτής, επιλέγεις πού θα ζήσεις.

Στην εποχή μας, μπορείς να θεωρήσεις ότι ίσως βρίσκεσαι παγιδευμένος σε ένα σώμα που έχει το λάθος φύλο. Υπάρχουν ένα σωρό τρόποι να επαναπροσδιορίσεις. Και με έναν περίεργο τρόπο, αυτού του είδους η ελευθερία μειώνει τη δραματική ένταση της ζωής. Αν, υπό το βάρος ενός προβλήματος, μπορείς απλώς να αλλάξεις τον εαυτό σου, το μέρος που ζεις, το καταναλωτικό σου προφίλ, τότε αυτό το πρόβλημα γίνεται λιγότερο ενδιαφέρον για έναν συγγραφέα, δραματουργικά μιλώντας.

Ως συγγραφέας λοιπόν, έλκομαι από τα πράγματα που δεν μπορείς με τίποτα να αλλάξεις, τα αναπόδραστα. Όπως ο θάνατος και η οικογένεια. Για να το θέσω αλλιώς, εφόσον έχεις οικογένεια, έχεις και ανεπίλυτα προβλήματα. Και τα ανεπίλυτα προβλήματα, όπως είπα προηγουμένως, είναι αυτά στα οποία στοχεύει η λογοτεχνία».

Μιλώντας για επιλογές και για καταναλωτικό προφίλ, εξακολουθεί άραγε να είναι σκεπτικιστής

απέναντι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που έχουν πλέον ξεδιπλώσει όλες τις πτυχές τους; «Κοιτάξτε, η λέξη “σκεπτικιστής” είναι ήπια», λέει. «Υπήρξα εχθρικός απέναντι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, εξ αρχής. Βασίστηκαν σε έναν ευσεβή πόθο, σε μια γελοιοδώς απλουστευτική, παιδίαστικη αντίληψη περί ανθρώπινων φύσης: “Αχ, αν μπορούσαμε όλοι απλώς να επικοινωνούμε μεταξύ μας, τότε ο κόσμος θα γινόταν ένα χαρούμενο, ειρηνικό μέρος”.

Μα καλά, έχετε διαβάσει ιστορία; Έχετε διαβάσει κανένα μυθιστόρημα; Οι άνθρωποι δεν είναι εκ φύσεως καλοί. Για μένα, πριν από δεκαπέντε χρόνια ήταν οφθαλμοφανές ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δεν θα κάνουν τον κόσμο καλύτερο. Υπήρχαν όλοι αυτοί οι πανηγυρισμοί μετά την Αραβική Άνοιξη, για το τι μπορούσαν να κάνουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Δείτε, έλεγαν, το Twitter απελευθέρωσε τον αραβικό κόσμο. Ναι, για μιμήση μέρα και ύστερα ανέλαβαν τον έλεγχο αυταρχικές κυβερνήσεις.

Επειτα, είχαμε τις εκλογές του 2016 στις ΗΠΑ: ο Ντόναλντ Τραμπ εκμεταλλεύτηκε σε τεράστιο βαθμό το Twitter, το ίδιο και οι Ρώσοι το Facebook, βοηθώντας τον. Και αυτό που προέκυψε, ήταν μια δύναμη αυταρχική κυβέρνησης. Τελικά φαίνεται ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι ό,τι πρέπει για αυταρχικές κυβερνήσεις. Αν τα ελέγχεις –δείτε τι κάνει η Κίνα– είναι η τέλεια προπαγάνδα, ο ιδανικός μηχανισμός ελέγχου του νου. Καλλιεργώντας τον δικασμό. Αντί λοιπόν να πω ότι είχα δίκιο εξ αρχής –κάτι που θα μπορούσα να κάνω– θα έλεγα πως είναι ευχάριστο να βλέπεις τόσους ανθρώπους να δυσπιστούν απέναντι στα social media, να αντιλαμβάνονται ότι βλάπτουν, παρά ωφελούν την κοινωνία. Δεν πιστεύω ότι οι άνθρω-

ποι θα εγκαταλείψουν μαζικά το Facebook, τουλάχιστον όμως αναγνωρίζουν ότι δεν πρόκειται για κάτι καλό. Οι άνθρωποι ενοχλούνται, προσέχουν περισσότερο τις επιβλαβείς συνέπειες. Για πολλά χρόνια δεν υπήρχε αμφισβήτηση, αλλά τώρα υπάρχει πολλή. Νομίζω ότι είναι χρήσιμη».

Ο πόλεμος στην Ουκρανία

Και ποια είναι η γνώμη του για τον ρόλο του αχανούς Διαδικτύου στον πόλεμο στην Ουκρανία, μάλλον τον πρώτο πόλεμο που καλύπτεται τόσο εκτεταμένα από τα ψηφιακά μέσα επικοινωνίας; «Δεν αντέχω να παρακολουθώ πολλές ειδήσεις για τον πόλεμο, μου είναι υπερβολικά δυσάρεστο», καταλήγει ο Τζόναθαν Φράνζεν. «Πρόκειται για κάτι τόσο φρικτό. Αλλά έχω παρατηρήσει ότι στο Διαδίκτυο οι εικόνες των εγκλημάτων πολέμου, των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας που διαπράττει η Ρωσία στην Ουκρανία, παρακολουθούνται από τους ανθρώπους σε σχεδόν πραγματικό χρόνο. Νομίζω ότι αυτό έχει συμβάλει πολύ στο να συσπειρωθεί ο κόσμος εναντίον της εισβολής.

Αντιλαμβάνομαι όμως ότι αυτές οι εικόνες μπορεί να είναι παραπλανητικές. Οι εικόνες μπορούν να παραποιηθούν. Μοιάζουν να μιλούν από μόνες τους, αλλά στην πραγματικότητα δεν ξέρουμε την ιστορία που βρίσκεται από πίσω. Και δεν απαλλάσσουν τα παραδοσιακά Μέσα από την ευθύνη να μεταδίδουν επακριβώς τι συμβαίνει. Οι εικόνες δεν έχουν πλαισίωση και είναι δουλειά του δημοσιογράφου να την παρέχει και να αποτιμά την αξία των εικόνων. Επομένως, προφανώς κάνουν καλό, από την άποψη ότι έτσι απομονώνεται η Ρωσία και γίνεται κράτος παρίας, αλλά από μόνες τους δεν αρκούν. Χρειαζόμαστε κάτι παραπάνω από ερασιτεχνικές εικόνες στο Διαδίκτυο».

BIBΛΙΟ

«Τατουάζ» στο σώμα της τέχνης

Ξενάγηση στο έργο και στον ψυχισμό καλλιτεχνών που άφησαν ανεξίτηλο στίγμα στο διάβα των πέντε τελευταίων αιώνων

ΓΙΑΝΝΗΣ ΨΥΧΟΠΑΙΔΗΣ
Εis τον καιρόν - Πρόσωπα της τέχνης -
Μικρά κείμενα για τις μορφές
και τους δημιουργούς
εκδ. Κέδρος, σελ. 362

Του **ΝΤΙΝΟΥ ΣΙΩΤΗ**

Τατουάζ στο σώμα της τέχνης είναι τα κείμενα του Γιάννη Ψυχοπαίδη στη συλλογή του «Εis τον καιρόν - Πρόσωπα της τέχνης - Μικρά κείμενα για τις μορφές και τους δημιουργούς», ένα ώριμο σώμα χωρίς ραγάδες, που μας ξεναγεί στο έργο πολλών καλλιτεχνών, Ελλήνων και ξένων, από τους Χόλμπαϊν, Γκόγια, Κλιμτ, Ρενουάρ και Μα-νέ έως τους Θεοτοκόπουλο, Σίλε, Χαλεπά, Πικάσο και Μπουζιάνη, αλλά και σπουδαίων δημιουργών της πέννας και όχι μόνο, όπως οι Καρυωτάκης, Σεφέρης, Δημουλά, Καββαδίας, Δεληβοριάς, Κοντός, Φωστιέρης κ.ά.

Τα κείμενα έχουν μια πλαστικότητα, μια ευλυγισία, μια τρυφερότητα, μια αιώρηση αφηγηματική, προϊόν παιδείας και εντρύφησης του συγγραφέα στον κόσμο της λογοτεχνίας και των τεχνών. Είναι κείμενα με ποιητικότητα, γλαφυρότητα, συνοχή, που σε βάζουν μέσα στον κόσμο των υπό αναφορά προσώπων και σε ξεναγούν στον αυθεντικό τους εαυτό. Είναι τόσο καλογραμμένα τα κείμενα αυτά, αποπνέουν μια ξεχωριστή αύρα εσωτερικής φυγής και ελπίδας, που θα τολμούσα να τα αποκαλέσω δοκιμακά διαμάντια. Λειτουργούν ως παλμογράφοι μιας εποχής που καθόρισε την ευρωπαϊκή πρωτοπορία.

Διαβάζοντάς τα έρχεσαι σε συνεννόηση με τους δημιουργούς, ανθρώπους του πνεύματος ή του χρωστήρα, ανθρώπους που άφησαν έντονα τα ίχνη τους στην αυθεντικότητα μιας ζωής πλασμένης με αισθητικά διλήμματα και των οποίων η παρουσία καθόρισε εν πολλοίς την πορεία μας.

Το παρελθόν είναι πανταχού παρόν, μας καθοδηγεί και μας φωτίζει. Εικόνες του παρελθόντος είναι αυτά τα κείμενα, αποσπασμένες από συλλογικές οδύνες μιας μεγαλειώδους εποχής. Ο Ψυχοπαίδης παρατηρεί και καταγράφει τον ψυχισμό ανθρώπων

Ένα ακόμη άρτιο κατασκευάσμα του Γιάννη Ψυχοπαίδη, ένα μεγάλο κολάζ κειμένων που αποκρυσταλλώνουν τη θεώρησή του για τη ζωή.

που με την τέχνη τους και τον λόγο τους, το συνολικό τους έργο με άλλα λόγια, πέρασαν από τον ατομικό στον συλλογικό χρόνο, από την ατομική στη συλλογική ευθύνη, δηλαδή στράφηκαν στην κοινωνία, όντας οι δέκτες της αγωνίας της.

Γιατί επέλεξε αυτά τα πρόσωπα ο Ψυχοπαίδης να τα βάλει στον συγγραφικό του καμβά; Ασφαλώς και είχε μεγάλο απόθεμα προσώπων. Όπως μας εξηγεί στο οπισθόφυλλο του βιβλίου,

Ο ζωγράφος Γιώργος Μπουζιάνης επί το έργον.

«είναι πρόσωπα που με την πνευματική τους παρουσία, το ψυχικό σθένος και το ταλέντο τους συντηρούν και διαφυλάττουν τις αγωνίες και τα πάθη του καιρού τους. Πρόσωπα που αναλαμβάνουν τα ίδια την ευθύνη να δημιουργήσουν την ιστορία τους, που είναι και δική μας ιστορία». Κοντά σ' αυτά τα πρόσωπα μαθήτευσε ο Ψυχοπαίδης, από αυτά τα πρόσωπα δίδαχθηκε, έμαθε, εμπνεύστηκε, επηρεάστηκε. Είναι πρόσωπα-μεγέθη, πρόσωπα-

σφραγίδες, πρόσωπα-ενορατικά, που άφησαν ανεξίτηλες πατημασιές στο μακρύ διάβα των πέντε τελευταίων αιώνων.

Εγώ βλέπω το βιβλίο αυτό ως ένα ακόμη άρτιο καλλιτεχνικό κατασκευάσμα του Ψυχοπαίδη, ένα μεγάλο κολάζ κειμένων που αποκρυσταλλώνουν τη θεώρησή του για τη ζωή, μέσα από αναγνώσεις, συναντήσεις, κατανοήσεις, ταξίδια, περιηγήσεις και περιπλανήσεις, και όπου ο λόγος καθίσταται μεθοδικό εργα-

Τα κείμενα του βιβλίου είναι προϊόν παιδείας και εντρύφησης του συγγραφέα στον κόσμο της λογοτεχνίας και των τεχνών.

λείο τόλμης και αυτογνωσίας. Και ως προσθέσω εδώ ότι δεν έχω υπόψιν άλλον καλλιτέχνη, άλλον σύγχρονο Έλληνα ζωγράφο και ακαδημαϊκό δάσκαλο που να έχει εμπλακεί με τόση κατάρτιση με θεωρητικά θέματα αισθητικής ανάλυσης χωρίς τον (απαραίτητο;) ασφυκτικό ακαδημαϊσμό. Τα κείμενα αποπνέουν μια δροσιά και μια νεωτερική νοσταλγία που δεν τη συναντάς εύκολα σε παρόμοια βιβλία.

Φυγή προς τα εμπρός

Οι περιπέτειες των ιδεών στον σύγχρονο χώρο των γραμμάτων και των τεχνών καταγράφονται και αναλύονται με συνέπεια και συνέχεια. Ο συγγραφέας εδώ δεν είναι απλώς ο θεατής στο θέατρο

του κόσμου, αλλά ο δημιουργός που επιλέξε και συνδημιουργεί μια φυγή προς τα εμπρός και συνδιαμορφώνει ερωτήματα τέχνης. Υπό μια έννοια το βιβλίο αυτό «δρα» λυτρωτικά ως μια τομή, ως μια ρήξη με το παλιό, διαπερνώντας τη ζωή και το έργο προσώπων που καθόρισαν το σύγχρονο ιστορικό γίγνεσθαι, φωτίζοντάς μας τον δρόμο για το καινούργιο.

Το καθαρό μήνυμα του Ψυχοπαίδη μέσα από τα δοκιμαϊκού χαρακτήρα κείμενά του είναι το εξής: Να σταθούμε όρθιοι πάνω από τον καιρό και από τους καιρούς μας, να αντικρίσουμε την ύπαρξή μας μέσα απ' τις στοές του κόσμου του πνεύματος και της δημιουργίας πριν γκρεμιστεί ο πολιτισμός και χαθεί η δωρική διάθεση για έναν οικουμενικό ανθρωπισμό. Οποιοσ έχει κουράγιο και μπορεί να ονειρευτεί, as ονειρευτεί δίχως εμπόδια. Οποιος έχει τη θέληση να διασώσει ό,τι διαμόρφωσε την αντίληψή του για τον πολιτισμό της καθημερινότητας, as το διασώσει. Οι κοινοί αγώνες κατά της βαρβαρότητας δεν τελειώνουν ποτέ και με τίποτε. Και είναι αγώνες που αντιστέκονται στους μηχανισμούς του αυταρχισμού, της ξενοφοβίας, του τρόμου, της ανελεύθερης έκφρασης, εντέλει της λήθης. As αναλάβει ο καθένας τις ευθύνες που του αναλογούν με μνήμες και παρακαταθήκες ζυμωμένες πεισματικά μέσα στον μύλο της τέχνης που οδηγεί από τη συμφορά στη λύτρωση, από την τραγωδία στην κάθαρση και στην απελευθέρωση.

DEE JAY
93.5
RADIO

#THEISLANDSDJ

BRUNCHING

METHY EΛΕΩΝΟΡΑ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ **10:00 - 13:00**

perfect U

Για τον άνθρωπο
και τον γοητισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞΙ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Romas Katsionis

Ο σκοτεινός «Αμλετ» των Βίκινγκς

Η σκανδιναβική μυθολογία συναντά το κλασικό σαιξπηρικό πρότυπο

Ο άνθρωπος από τον Βορρά ★★★ **ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ (2022)**

Σκηνοθεσία: Ρόμπερτ Εγκερς
Ερμηνείες: Αλεξάντερ Σκάρσγκαρντ, Νικόλ Κίντμαν, Άννα Τέλνερ-Τζόι

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μετά τα θρίλερ-κομφοτεχνήματα «Η μάγισσα» και «Ο φάρος», ο Ρόμπερτ Εγκερς διαχειρίζεται για πρώτη φορά μια μεγαλύτερων διαστάσεων παραγωγή, αποφασίζοντας να παντρέψει τους ήρωες της σκανδιναβικής μυθολογίας με το κλασικό σαιξπηρικό πρότυπο. Πρωταγωνιστής λοιπόν εδώ είναι ο... Αμλεθ (Αλεξάντερ Σκάρσγκαρντ), ένας νεαρός πρίγκιπας των Βίκινγκς, ο οποίος

Ο Αμλεθ βλέπει τον πατέρα του να δολοφονείται, ενώ ο ίδιος παίρνει τον δρόμο της εξορίας. Χρόνια αργότερα, αδυσώπητος πολεμιστής πια, επιστρέφει για να αναζητήσει εκδίκηση.

βλέπει τον πατέρα του να δολοφονείται, ενώ ο ίδιος παίρνει τον δρόμο της εξορίας. Χρόνια αργότερα, αδυσώπητος πολεμιστής, επιστρέφει στην πατρίδα του προκειμένου να αναζητήσει εκδίκηση.

Εκεί, ωστόσο, θα βρει τα πράγματα διαφορετικά από ό,τι περίμενε. Δίχως να κρύβει τη βάση του μύθου του, ο Εγκερς δημιουργεί έναν Αμλετ πιο βίαιο και βρώμικο από οποιονδήποτε άλλο έχουμε δει στη μεγάλη οθόνη. Η ταινία του θα μπορούσε να διαβαστεί και σαν εκτεταμένο επεισόδιο του τηλεο-

πτικού «Vikings», με σταρ πρωταγωνιστές αλλά και μια πιο μοντέρνα ματιά που συχνά θυσιάζει τον απόλυτο ρεαλισμό προς χάριν του κρυπτικού ή του ανεξήγητου. Αυτό άλλωστε είναι και το δυνατό στοιχείο της ταινίας: το θρυλικό σπαθί, η Βαλχάλα, οι μάγισσες, οι αρχαίες τελετουργίες ενσωματώνονται σε μια κατά τα άλλα πολύ γήινη ιστορία, βουτηγμένη στο αίμα, στο χώμα και στην αδρεναλίνη.

Ο ίδιος ο Εγκερς το περιγράφει ως εξής: «Με τη βοήθεια του λαμπρού Ισλανδού μυθιστοριογράφου και ποιητή Sjon αποφασίσαμε να ξεκινήσουμε την πιο ιστορικά ακριβή και γειωμένη ταινία με Βίκινγκς όλων των εποχών. Συνεργαστήκαμε με αρχαιολόγους και ιστορικούς, προσπαθώντας να αναδημιουργήσουμε τις λεπτομέρειες του φυσικού κόσμου, προσπαθώντας να συλλάβουμε, δίχως να κρίνουμε, τον εσωτερικό κόσμο των Βίκινγκς: τις πεποιθήσεις τους, τη μυθολογία και την τελετουργική τους ζωή. Αυτό σημαίνει ότι το υπερφυσικό είναι ρεαλιστικό σε αυτή την ταινία – γιατί έτσι ήταν η ζωή για αυτούς».

Από την άλλη, ο ίδιος ο Αμερικανός σκηνοθέτης φαίνεται αυτή τη φορά κάπως διστακτικός να αφήσει εντελώς ελεύθερο τον πειραματικό εαυτό του, ενορχηστρώνοντας ένα πιο συμβατικό από άποψη εικονοποιίας φιλμ, το οποίο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί έως και παλιομοδίτικο με τον «μάτσο» χαρακτήρα του και τη (σχετική) περιφρόνηση για τις συμβάσεις της πολιτικής ορθότητας. Πράγματι, πριν από δύο δεκαετίες η συγκεκριμένη ταινία θα μπορούσε να έχει την τύχη του οσκαρικού «Μονομάχου» για παράδειγμα, με τον οποίο φέρει και αρκετές ομοιότητες, στο 2022 ωστόσο κάτι τέτοιο μοιάζει εντελώς απίθανο.

Το θρυλικό σπαθί, η Βαλχάλα, οι μάγισσες, οι αρχαίες τελετουργίες ενσωματώνονται σε μια γήινη ιστορία, βουτηγμένη στο αίμα, και στην αδρεναλίνη.

HOME CINEMA

Ταξίδι στο Διάστημα με «όχημα» την παιδική αθωότητα

Απόλλων 10½: Παιδί στη διαστημική εποχή ★★★½ **ANIMATION (2022)**

Σκηνοθεσία: Ρίτσαρντ Λινκλέτερ
Ακούγονται: Μίλο Κόι, Τζακ Μπλακ, Λι Εντι

Ο δεξιοτέχνης του ανεξάρτητου αμερικανικού σινεμά Ρίτσαρντ Λινκλέτερ εγκαινιάζει την συνεργασία του με το Netflix με ένα animation ενθλιακίωσης, το οποίο θα μπορούσε να αποτελεί και πρίκουελ του δικού του (εκπληκτικού) «Dazed and Confused». Με έντονες βιογραφικές αναφορές, το «Απόλλων» έχει για πρωταγωνιστή τον εννιάχρονο Σταν, μικρότερο παιδί μιας οκταμελούς οικογένειας, ο οποίος μεγαλώνει στο Χιούστον των τελών της δεκαετίας του 1960. Συγκεκριμένα, βρισκόμαστε στο 1969 και ολόκληρη η Αμερική –και η ανθρωπότητα μαζί της– αγωνιά για την αποστολή του Apollo 11, η οποία προορίζεται να πατήσει τη Σελήνη. Ο μικρός παρακολουθεί φυσικά μαζί με τα αδέρφια του, ωστόσο λίγους μήνες πριν λαμβάνει μια επίσκεψη από τους υπευθύνους της NASA, οι οποίοι, ούτε

λίγο ούτε πολύ, του προτείνουν να είναι εκείνος ο επιβάτης μιας κρυφής δοκιμαστικής αποστολής στο φεγγάρι.

Ο Λινκλέτερ μπλέκει την ταινία ενθλικίωσης με την παιδική φαντασία, δίνοντας πάντως ξεκάθαρα βάρος στην πρώτη. Το όμορφο κινούμενο σχέδιο αποτελεί επί της ουσίας μια νοσταλγική βουτιά σε μια εποχή αθωότητας σε όλα τα επίπεδα. Από την ίδια την περιοχή του Χιούστον, που αναπτύχθηκε «εν μια νυκτί» κυρίως λόγω της παρουσίας της NASA, μέχρι τα παιδικά παιχνίδια, τη μουσική, τις τηλεοπτικές εκπομπές, τις ταινίες και τις... διατροφικές συνήθειες, τα πάντα εδώ ανακαλούν μνήμες και προσωπικές ιστορίες. Φυσικά, όπως γίνεται συνήθως στον Λινκλέτερ, οι λεπτομέρειες είναι απολαυστικές, το ίδιο και το αυτοσαρκαστικό-ειρωνικό χιούμορ που τυλίγει την αφήγηση και την κάνει να κυλήσει αβίαστα.

Ο φιλοξενούμενος ★★★ **ΚΟΜΕΝΤΙ (2018)**

Σκηνοθεσία: Ντούτσιο Κιארίνι
Ερμηνείες: Ντανιέλε Παρίζι, Σίλβια ντ' Αμίκιο, Ντανιέλε Νάταλι

Από την πλατφόρμα του Cínobd επιλέγουμε ένα φιλμ του ανερχόμενου Ντούτσιο Κιארίνι, το οποίο επιχειρεί να ρίξει μια ματιά στη γενιά των σύγχρονων Νοτιοευρωπαίων σαραντάρηδων, με τον ανάλαφρο τρόπο της κομεντί. Ο Γκουίντο, ένας αναπληρωτής καθηγητής λογοτεχνίας και επίδοξος συγγραφέας, βλέπει την τακτοποιημένη ζωή του να ανατρέπεται όταν η σύντροφός του «ζητάει χρόνο». Αναγκασμένος να φύγει από το διαμέρισμά τους, ο Γκουίντο περιφέρεται σε σπίτια φίλων και συγγενών, αδυνατώντας να προχωρήσει παρακάτω.

Ο Κιארίνι χρησιμοποιεί μια συνηθισμένη αισθηματική ιστορία προκειμένου να σχολιάσει την κατάσταση πολλών νέων ανθρώπων που βλέπει γύρω του: με λαμπρές και πολύχρονες σπουδές στο ενεργητικό τους, οι τελευταίοι έχουν μεγαλώσει σε ένα περιβάλλον υπερβολικά προστατευμένο –ο Γκουίντο δυσκολεύεται να ανεξαρτητοποιηθεί και από τους γονείς του– και βρίσκονται συχνά απροετοίμαστοι για τις αναποδιές της πραγματικής ζωής.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
08.00 Και του χρόνου στο σπίτι σου Κυπριώτικο σκετς.
09.00 Οι φλαούνες της Μελανίς Κυπριώτικο σκετς.
10.00 Κοίτα με στα μάτια, III
10.30 Χρυσές συνταγές - Weekend Edition
11.00 Εσπερινός της Αγάπης Απευθείας μετάδοση.
12.00 Η γιορτή του μουχτάρη Κυπριώτικο σκετς.
12.45 Πάσχα στο χωρκόν Κυπριώτικο σκετς.
13.30 Το αρνί της Λαμπρής Κυπριώτικο σκετς.
14.15 Το ριφούν της Ανθούλας Κυπριώτικο σκετς.
14.45 Όλα στον αέρα Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.30 Χρονογράφημα, IV
17.00 Εκείνη & εκείνοι Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.50 Πολιτιστικό ημερολόγιο
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Δεύτες λάβετε φως - (Ε) Κυπριώτικο σκετς.
19.20 Ειρήνη Πάσι Κωμική σειρά.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.05 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 Book Club Κωμωδία με τους Νταϊν Κίτον, Τζέν Φόντα, κ.ά.
00.30 Επαναλήψεις

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Puppy Swap
07.00 Το γαϊτανάκι - (Ε) Παιδικό θέατρο.
08.30 Έλα κι εσύ - (Ε) Παιδικό θέατρο.
08.50 Παιδική ζώνη α. Το θαυμαστό ταξίδι του Νίλς Χόλγκερσον β. Γκάρφιλντ γ. Mini Pet Pals δ. Ο σούπερ μπημπάς ε. Ο Μπo ταξιδεύει στ. Τα στρουμφάρια
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη - (Ε)
15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
16.00 Σον το πρόβατο: Η ταινία (Shaun the sheep movie) Παιδική ταινία.
17.15 Εδέσματα και παρασκευάσματα με βάση τα γαλακτοκομικά Ντοκιμαντέρ.
18.45 Σε προσκυνώ γλώσσα, II Κοινωνική εκπομπή.
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 Puppy Swap: Love Unleashed Οικογενειακή ταινία, με τους Rib Hillis, Sara E. R. Fletcher, κ.ά.
22.40 Eurovision Flashback
23.30 Εκείνη & εκείνοι - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.20 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**
00.40 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.00 Η γη της ελιάς
06.00 60 Έλλάδα - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
07.00 Roomies Ψυχαγωγική εκπομπή με την Κατερίνα Ζαρίφη, την Ντορέττα Παπαδημητρίου και τη Μαρία Σολωμού.
08.00 Αστέρας Ραχούλας - (Ε) Κωμική σειρά.
08.45 24 ώρες - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
10.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα Κωμική σειρά.
11.30 The Chase - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
12.15 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
13.50 Οικογενειακές ιστορίες Κοινωνική σειρά.
14.45 Άσε μας ρε μαμά Κωμική σειρά.
15.40 Ο μπόμπιρας ξεπόρτισε Baby's day out Κωμωδία.
17.25 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα Κωμική σειρά.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα Συνέχεια
18.45 TET-A-TET στον Alpha Εκπομπή συνεντεύξεων.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Η γη της ελιάς Κοινωνική σειρά.
23.00 X-Factor
01.00 TET-A-TET - (Ε)
02.15 Ένα εκατομμύριο Yen Τηλεπαιχνίδι γνώσεων.
05.00 Night Out - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.15 Χτυποκάρδια στο θρανίο
06.30 Ο κόσμος να χαλάσει (Ε) Κωμική σειρά.
08.00 Mamma Mia - (Ε) Κωμική σειρά.
08.30 Το πιο γλυκό μου ψέμα Κωμική σειρά.
09.00 Δείξε μου τον φίλο σου Κωμική σειρά.
09.30 La Pasta Romilwari - (Ε) Κωμική σειρά.
11.10 Daddy cool - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Εργαζόμενη γυναίκα - (Ε) Κωμική σειρά.
12.50 Θα βρεις τον δασκαλό σου - (Ε) Κωμική σειρά.
14.30 Κωνσταντίνου και Ελένης Κωμική σειρά.
15.20 The Pink Panther 2 Κωμωδία.
17.00 ROUK ZOUK Special (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.15 ROUK ZOUK Special (Συνέχεια)
18.40 Τι 30... τι 40... τι 50... Ελληνική κωμωδία.
20.15 **Τα νέα του ANT1**
21.15 Χτυποκάρδια στο θρανίο Ελληνική ταινία, με τους Αλίκη Βουγιουκλάκη και Δημήτρη Παπαμιχαήλ.
23.00 Baywatch Κωμωδία.
01.10 Εγκλήματα (Ε)
02.00 Αντίστροφη μέτρηση (Ε)
02.50 Έρωτας κλέφτης (Ε)
03.40 Στο καλό γλυκιά μου (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

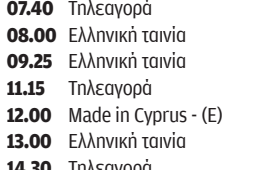
21.15 New York Minute
06.00 Αλήθειες με τη Ζήνα Κοινωνική εκπομπή.
08.00 Travel Guide Ταξιδιωτική εκπομπή.
09.00 Κάθε μέρα σεφ Εκπομπή μαγειρικής, με τον Βαγγέλη Δρίσκα.
10.00 Εσπερινός της Αγάπης Απευθείας μετάδοση.
11.10 Reunion Τηλεταινία, με τους Μιχάλη Σαφοκλέους, Παυλίνα Μουρή, κ.ά.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
15.15 Ένα τραγούδι ακόμα - (Ε) Μουσική εκπομπή.
17.30 Επιδρομή μαγειρικής με τον Σταυρή Γεωργίου.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.15 Επιπλοκουρμεδιές Συνέχεια
18.30 Richie Rich Κωμωδία, με τους Μακόλεϊ Κάλκιν, Τζον Λαροκέτ, κ.ά.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 New York Minute
22.30 Ένα τραγούδι ακόμα Μουσική εκπομπή.
00.30 TAXI Τηλεπαιχνίδι.
01.30 MasterChef 2022 - (Ε)
04.00 Travel Guide - (Ε)
05.00 Σημεία και τέρατα - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 The Greatest Showman
05.30 Οι Αδιάφοροι - (Ε) Κωμική σειρά.
06.30 Paddington Οικογενειακή κωμωδία κινουμένων σχεδίων.
08.00 Προορισμός Ευτυχία (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
09.00 Βουράτε γεϊτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
10.00 Εσπερινός της Αγάπης Απευθείας μετάδοση.
11.20 Βουράτε γεϊτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
12.30 Happy traveller - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.20 Στην υγειά μας ρε παιδιά Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.50 The Queen's Corgi Οικογενειακή ταινία κινουμένων σχεδίων.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 Bruce Almighty Κωμωδία, με τους Τζιμ Κάρρεϊ, Τζένιφερ Άνιστον.
20.00 **Τομές στα γεγονότα**
21.00 The Greatest Showman Βιογραφική ταινία, με τους Χιου Τζάκμαν, Μισέλ Γουίλιαμς, κ.ά.
22.50 Cinderella man Βιογραφικό δράμα με του Ράσελ Κρόου, Ρενέ Ζελβέγκερ, κ.ά.
01.00 Στην υγειά μας ρε παιδιά Ψυχαγωγική εκπομπή.
03.40 Happy traveller - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
04.30 Το στέκι της παρέας - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.40 Τηλεαγορά
08.00 Ελληνική ταινία
09.25 Ελληνική ταινία
11.15 Τηλεαγορά
12.00 Made in Cyprus - (Ε)
13.00 Ελληνική ταινία
14.30 Τηλεαγορά
15.35 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.30 Ξένη ταινία
PLUS ΤΗΛ.: 22259000
07.50 Παιδικό παραμύθι.
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.25 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
01.40 Ξένες σειρές
EXTRA ΤΗΛ.: 25715111
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξιπνες αγορές
14.00 Ασπένια φεγγάρια
15.35 Έξιπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξιπνες αγορές
16.40 **Δελτίο Ειδήσεων**
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

21.00 Faith, Hope And Love
10.20 All Summer Long
11.50 Fahim
13.45 Second Best
15.40 Riverfront Romance
17.15 Pets United
19.00 A Fish Called Wanda
21.00 Faith, Hope And Love
23.00 Monos
01.00 Cold Brook
02.45 The Boy, The Dog And The Clown
04.30 What's Eating Gilbert Grape
GREEK CINEMA

21.30 Η κυρία του κυρίου
06.00 Η ωραία του κουρέα
07.25 Η κυρία του κυρίου
08.50 Η Λεωφόρος του Μίσους
10.50 Ένας μάγκας στα μπουζούκια
12.40 Υπάρχει και φιλότιμο
14.15 Χαμένη Ευτυχία
15.40 Ο ταξτζής
17.00 Ο παραγιός μου ο ρολίστας
18.30 Ο νικητής
20.00 Η ωραία του κουρέα
21.30 Η κυρία του κυρίου
23.00 Ο κράτης
00.40 Υπαστυνόμος Θανάσης

Αγκυρες, καράβια, παράσημα, άγγελιοι και δάφνες. Από το 1837 αποτυπώνεται εδώ η ιστορία της πόλης.

Ανοιχτό μουσείο που φέρνει στον νου ευρωπαϊκά κοιμητήρια-υπαίθριες γλυπτοθήκες, όπως το Περ Λασέζ στο Παρίσι ή το μοναδικό Σταλιένο στη Γένοβα.

«Ποια είναι αυτή η κυρία εδώ, και γιατί βρίσκεται στη γωνιά μόνη της - ποια να ήταν άραγε;».

Τα ταφικά μνημεία, σαν μικρές πύλες προς μια άλλη διάσταση, σιωπηλοί πομποί παλιών ιστοριών που χάθηκαν μέσα στα χρόνια, συνεχίζουν να εκπέμπουν το σήμα τους.

Το... Α΄ Νεκροταφείο της Ερμούπολης

Το παλιό κοιμητήριο της πόλης με τα υπέροχα μνημεία, η συντήρηση των οποίων «κολλάει» στη γραφειοκρατία

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ**

Το ραντεβού μας ήταν στις τέσσερις και μισή το απόγευμα στο κοιμητήριο του Αγίου Γεωργίου. «Θα σε περιμένω κάτω από το ρολόι», μου είπε στο τηλεφώνημά μας η κ. Ειρήνη Δράκου. Περιπάτησα από τον Άγιο Νικόλα έως τη συνοικία της Νεάπολης μέσα από τα στενά της Ερμούπολης, που αποκαλύπτουν συνεχώς πράγματα για να δεις, ακόμα κι αν έχεις περάσει από το ίδιο σημείο πολλές φορές: ένα κρυμμένο σύμβολο ή μια χρονολογία στη σιδεριά ενός μπαλκονιού, ένα παράξενο ποδόμακτρο στην είσοδο ενός παλιού, κλειστού αρχοντικού.

Σήμερα, σπίτια που για καιρό ήταν κλειστά άρχισαν να ανοίγουν για το Πάσχα και την έλευση του καλοκαιριού, και ακούγονταν από μέσα τους μουσικές και ομιλίες. Και όμως, αυτή η Μεγάλη Δευτέρα ήταν γκριζα και συννεφιασμένη, λες και ήθελε να ταιριάζει στην επίσκεψή μας στο παλιό κοιμητήριο της πόλης.

Η κ. Δράκου, φιλόλογος, λυκειάρχης στην Ερμούπολη για δύο δεκαετίες και σήμερα ενεργή στα κοινά του τόπου στους χώρους της παιδείας και του πολιτισμού, μου προσφέρει μια μικρή ξενάγηση στον σιωπηλό αυτό τόπο όπου, μετά μια μεσημεριανή μπόρα, δεν συναντάς ψυχή.

Τα μνήματα απλώνονται σε διανοδικά ανηφορικά επίπεδα μέσα στον αστικό ιστό, χωρισμένα σε τομείς. Μακριά στο βάθος του τοπίου, ανάμεσα στα σπύτια της πόλης, ξεπετάγονται οι γερανοί του Νεωρίου, σκληρά, μεταλλικά βιομηχανικά σύμβολα ιδωμένα από ένα μικρόκοσμο φτιαγμένο από κυπαρίσσια, μάρμαρο και επικτήθειους.

Τα ταφικά μνημεία, σαν μικρές πύλες προς μια άλλη διάσταση, σιωπηλοί πομποί παλιών ιστοριών που χάθηκαν μέσα στα χρόνια, συνεχίζουν να εκπέμπουν

το σήμα τους. Και ενώ το σήμα έρχεται από τον άλλο κόσμο με παρτίσιτα, υπάρχουν φευγαλέες στιγμές που είμαστε σχεδόν σίγουροι πως ακούγεται.

«Ποια είναι αυτή η κυρία εδώ, και γιατί βρίσκεται στη γωνιά μόνη της - ποια να ήταν άραγε;», αναρωτιέται η συνοδοιπόρος μου. Βρισκόμαστε στο κομμάτι του κοιμητηρίου όπου έχουν ταφεί οι επιφανείς και οι σπουδαίοι. Στην κορυφή μιας ψηλής στήλης από γερασμένο μάρμαρο στέκεται η προτομή μιας νέας γυναίκας. Πράγματι, ποια να ήταν η Ευγενία Καντζιλιέρη από την Κάσο; Εφυγε από τη ζωή το 1914, μόλις δεκαεννέα ετών. Η μητέρα της θρηνεί σπαρακτικά στο μοιρολόι που έχει σκαλιστεί πάνω στο μικρό μνημείο. Στο πίσω μέρος της προτομής κρύβεται το όνομα του δημιουργού της, Ιωάννη Καλπά-

Προτομές, ναῖσκοι και αγάλματα, όλα αυτά τα εντυπωσιακά έργα τέχνης έγιναν από Τήνιους μαρμαρογλύπτες τον 19ο αιώνα.

κη, περιώνυμου μαρμαρογλύπτη από τη γείτονα Τήνο - μια μητέρα της μαρμαροτεχνίας.

Στο ανοιχτό αυτό μουσείο, που τόσο φέρνει στον νου το Α΄ Νεκροταφείο της Αθήνας (αλλά και ευρωπαϊκά κοιμητήρια-υπαίθριες γλυπτοθήκες, όπως το Περ Λασέζ στο Παρίσι, το Χάιγκεϊτ στο Λονδίνο ή το μοναδικό Σταλιένο στη Γένοβα), η Τήνος, με τα γερά της χέρια, χέρια που σμίλευσαν τόσες γωνιές της κυκλαδικής πρωτεύουσας, είναι ένας αμίλητος πρωταγωνιστής.

Αν κάποιος έχει περπατήσει πάνω από τους τάφους του νε-

Ο πατήρ Δωρόθεος Γάγκος (ή παπα-Γάγκος), που κρατά την τοπική ενορία του Αγίου Γεωργίου. «Εδώ και μισό αιώνα τα φυλάω αυτά τα μνημεία», λέει.

κροταφείου του Πύργου -του χωριού των μαρμαρογλυπτών, στα «Εξω Μέρη» της Τήνου- ξέρει πως όλα αυτά τα περίτεχνα σκαλισματα, οι προτομές, οι ναῖσκοι, τα αγάλματα, όλα αυτά εδώ τα μικρά έργα τέχνης, έρχονται από μια παράδοση αιώνων πάνω στο μάρμαρο. Αγκυρες, καράβια, παράσημα, άγγελοι και δάφνες - οι Τήνιοι μάστορες ήρθαν εδώ για να μιλήσουν για τη δόξα της παλιάς Ερμούπολης, της πόλης που γεννήθηκε με μια απότομη έκρηξη από εύπορους εσωτερικούς μετανάστες στις αρχές του 19ου αιώνα.

Από το 1837 αποτυπώνεται εδώ η ιστορία της πόλης και αφήνονται τα χνάρια της ζωής επιφανών πολιτών της. «Εδώ νέαν πατρίδαν μου εύρων ανεγεννήθην, και επέρανα τον βίον μου ως ήρχισα, ευδαιμών», αναγράφεται στο ταφικό μνημείο του τραπεζίτη Ευστράτιου Ζ. Νεγρεπόντη, που γεννήθηκε στη Χίο το 1814 και απεβίωσε στη Σύρο το 1871.

Περιδιαβαίνοντας τον χώρο, σταματάς σε καθένα από τα εντυπωσιακά μνημεία και προσπαθούμε, αφουγκραζόμενοι τα μνημύματα που μας έχουν αφήσει οι οικογένειες των θανόντων, να

σκεφτούμε τις ζωές τους, να φανταστούμε τη μορφή τους. Διαβάζουμε τα μοιρολόγια, ψάχνουμε τις χρονολογίες, αποκωδικοποιούμε τα χαραγμένα σύμβολα.

«Είναι λες και οι οικογένειές τους να ήθελαν να τους κάνουν με αυτά τα μνημεία να ζήσουν για λίγο ακόμα - και να που τώρα το κατάφεραν», λέω, και η συνοδός μου απαντά σιγανά: «Οι άνθρωποι θέλουν να ζήσουν με τους νεκρούς τους».

Σαν ζωντανά

Πράγματι, κάποιες από τις προτομές και τα αγάλματα φαίνονται τόσο ζωντανά, που νιώθεις, μέσα στην ησυχία του τόπου, πως θα γυρίσουν και θα σε κοιτάζουν. Οι πτυχώσεις στα ενδύματα κάποιων αγαλμάτων νομίζεις πως σε λίγο θα κυματίσουν. Η τέχνη των καλλιτεχνών που τα 'χουν

πρόσφατο βανδαλισμό. Και ενώ η ξενάγηση συνεχίζεται, μας πλησιάζει με αποφασιστικό βήμα μια ασκητική μορφή ντυμένη με μπλε ράσο. Είναι ο πατήρ Δωρόθεος Γάγκος (ή παπα-Γάγκος, όπως τον λένε), που κρατά την τοπική ενορία του Αγίου Γεωργίου. «Εδώ και μισό αιώνα τα φυλάω αυτά τα μνημεία», μας λέει. «Κάνω ό,τι μπορώ. Προχθές έπεσε η οροφή σε εκείνο εκεί» - μας δείχνει έναν νεοκλασικό ναῖσκο. Είναι ο τάφος του Σταματίου Πρωίου, Χιώτη εμπόρου και μεγάλου τοπικού ευεργέτη κατά τον 19ο αιώνα. Και ενώ γίνονται φιλότιμες προσπάθειες από την τοπική αυτοδιοίκηση για να αναδειχθεί και να συντηρηθεί όπως του αξίζει το Μουσείο της Σύρου, αυτές είναι καθηλωμένες στη γραφειοκρατία.

Ενώ αποχωρούμε, ο παπα-Γάγκος, με το κατάλευκο μούσι του και τα έξυπνα, λαμπερά μάτια, μας δίνει βάρη και μας μιλάει με αγάπη για τις ιστορικές, αλλά, όπως λέει, παραμελημένες ορθόδοξες εκκλησίες της Άνω Σύρας, τον Άγιο Νικόλαο των Φτωχών και την Αγία Τριάδα.

Περνώντας κάτω από τον παλιό, ιστορικό μαρμάρινο πύργο του ρολογιού, με κατεύθυνση την έξοδο, τον βλέπουμε να φωνάζει τις αμέτρητες γάτες που ζουν στο κοιμητήριο και να τις ταιζει. Τις φροντίζει κι αυτές, όπως και τα ταφικά μνημεία.

Είναι ένας σιωπηλός άγιος-προστάτης αυτού του ξεχασμένου θησαυρού και, με τον τρόπο του κι αυτός, ένας τοπικός ευεργέτης. Μέσα στα γκριζα χρώματα του υγρού, βροχερού απογεύματος κι ενώ αντηχούν τριγύρω οι καμπάνες της Μεγάλης Εβδομάδας, ρίχνω μια τελευταία ματιά προς τον κήπο με τα αγάλματα. Οι μαρμαρωμένοι θεμελιωτές της σπουδαίας νησιωτικής πρωτεύουσας κοιτούν από ψηλά, κρυφά ζωντανόι.

«Εδώ νέαν πατρίδαν μου εύρων ανεγεννήθην, και επέρανα τον βίον μου ως ήρχισα, ευδαιμών», Ευστράτιος Ζ. Νεγρεπόντης (1814-1871).

σμιλεύσει είναι κορυφαία, ασύλληπτη. Βρισκόμαστε αληθινά σε ένα μουσείο. Σ' ένα μουσείο που αγωνιά να σωθεί.

Αναπόφευκτα, κάποια στιγμή, την προσοχή του επισκέπτη τραβά μια κατασκευή που κυριαρχεί στον χώρο. Φέρνει αμέσως στον νου ένα διάσημο τοπόσημο-σύμβολο της αρχαίας Αθήνας και της συνοικίας της Πλάκας, το χορηγικό μνημείο του Λυσικράτη ή Φανάρι του Διογένη. Ανήκει στη χιώτικη οικογένεια των Πετροκόκκινων. Δυστυχώς, η μαρμαρίνη λήκυθος που δέσποζε στο μέσο του έχει καταστραφεί από

must
01/05

ΜΕ ΤΗΝ ΣΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΚΡΙΣΤΗ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
BETTER THAN EVER

SOUL SEARCHING

ΒΟΥΤΙΑ ΣΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΚΑΙ
ΣΤΙΣ ΧΡΥΣΕΣ ΑΜΜΟΥΔΙΕΣ ΜΕ ΦΩΤΕΙΝΑ ΧΡΩΜΑΤΑ,
ΕΜΠΡΙΜΕ PRINTS, CHUNKY ΣΑΝΔΑΛΙΑ ΚΑΙ FLAT MULES